¶ Imitatores mei eſtote. ¶ Expoſitio Capl. XI
In ꝑmo capitulo dicit apoſtolꝰ nõ poſſe cõmuni-
care ſimul calici dñi ⁊ demonioꝝ: quia iſte eſt ꝓba-
nus ille ſanctus. In hoc aũtem capitulo docet cum quãta re
uerentia et cum quanta mũdicia ⁊ deuotione debeat mandu
cari corpus dñi: et i
§.4.d quo loco ⁊ quo peri
A culo ſumatur ab in-
dignis. Diuidit au-
tem hoc capitulũ in
ſex partes. In pri-
ma laudat eos in q-
buſdã quę faciebãt:
orabant enĩ in eccle-
De ſacra. vnctI. ſia ꝓ pręlatꝭ ſuis ſicͭ
c. vnico. de here iuſtũ eſt: et in eccle-
ti. c. ꝟgentis. ſia euchariſtiã man-
ducabãt: ſicut pręce
ptũ eſt. Et hoc facit apl'ſ: ne ex odio poſtea videretur eos re-
prehendere. Vel ironice hoc facit: quia non ſeruauerunt prę-
cepta eius. In ſecunda parte redarguit eos: quia irreuerent
accedebãt ad euchariſtiã: et ad cętera officia. Verbigra: Viri
velato capite mlieres ſine velo illos de negligẽtia: iſtos de in
uerecundia reprehendẽs: ibi: Volo aũt vos ſcire. In ter
tia parte capituli arguit eos de ſciſſura diſcordię: cum illud ſa
cramẽtũ vniõis ⁊ amoris ſit: ibi: Si quis aũt videt cõtẽ
tioſus. In quarta arguit de infirmitate gulę: quia non ſein-
uicem expectabant ſicut deceret: ſed alios cibos in eccleſia ꝓ-
manducabãt: ibi: Conuenĩẽtibꝰ vobis in vnũ. In qnta
parte quomodo debeat manducari corpus chriſti. ſ. in cõme-
moratione paſſionis chriſti: ibi: Ego enĩ accepi. In ſexta
particula ponit mala tã pręſentia ꝙ futura indigne ſumentiũ
corpꝰ chriſti: ibi: Itaqꝫ quicũqꝫ mãducauerit ⁊c. Dic
ergo: a ¶ Imitatores mei eſtote. Hic ponit ſe ĩ exẽplũ
vt ſe abſtineãt ab omni offendiculo proximorum: ſicut ⁊ ipſe.
S. iiij. d. idem. Phil'. iij. d. Imitatores mei eſtote fratres
⁊c. b ¶ Sicut ⁊ ego chriſti. Gal'. vj. d. Stigmata dñi ieſu
in corpore meo porto. Vita prelatoꝝ debet eſſe exẽplũ ⁊ qſi
liber ſubditoꝝ. Unde Gen̄. xxx. f. Iacob ponebat virgas ex
corıatas ante oues vt ſimiles fętus ꝯciperent. Sed nota ꝙ cũ
quędam mulier accuſata fuiſſet ꝙ peperiſſet ęthiopem: excu-
ſauit ſe per imaginem ęthiopis quam ante oculos habebat
depictum quando concęperat: Similiter ſubditi hodie non
habent exemplum niſi ęthiopum prelatorũ imaginẽ. Zach.
xj. d. O paſtor ⁊ idolum. c ¶ Laudo autem vos: licet
vos de alijs increpauerim. d ¶ Qꝛ: id eſt quia. e ¶ Me-
mores eſtis / meę auctoritatis: id eſt propter eam mihi re-
uerentiam exhibetis. f ¶ Et ſicut tradidi vobis pręcę
pta mea tenetis: id ẽ ita pfecte ſeruatis ſicut docui vos.
Ironice dicit. q. d. ita nõ facitꝭ. g ¶ Aũt / ſed tñ / volo vos
ſcire: vt ſic reuertamini ad verę vitę vnitatẽ. h ¶ Qꝛ om-
nis viri caput chriſtus ẽ: quia creauit eum cum non eſ-
ſet. i ¶ Caput autem mulieris vir: quia de coſta viri fa-
cta eſt. k ¶ Caput vero chriſti deus: in quem etiã chri-
ſtus eſt deus: quia quicquid habet etiam inquantum eſt deus
habet a deo patre inquantum eſt homo: patet: quia ipſe in-
quantum eſt deus caput eſt ſuꝑipſius hoĩs. Eph. j. d. Ipſum
dedit caput ſuper omnem eccleſiam quę eſt corpus eius ⁊ ple
nitudo eius. l ¶ Omnis vir orans. Oſtẽdit ꝙ homo ha
bet rationem capitis: quia eſt imediate ſub deo: qui eſt primũ
et precipuum caput omniũ. m ¶ Orans / aliquid a deo.
n ¶ Aut prophetans: id eſt exponẽs ſcripturas. o ¶ Ve-
lato capite: quaſi non ſit nobil' ⁊ imediate ſub rege qui nõ
habet homines niſi liberos. p ¶ Deturpat caput ſuũ:
qꝛ ſic oñdit ſe nõ eſſe liberę mẽt'. Glo. In alijs vbi opꝰ ẽ põt
velare caput: ſ nõ dũ ſuo iudici ſe offert ⁊ colloqͥt vbi neceſſe
eſt ꝯditionẽ ſuã ꝓfiteri. Loquit apl's nõ de qlibet velamĩe: ſ
de qbuſdã ſimilibꝰ velaminibꝰ mulierũ quę data ſũt eis in ſi-
gnũ ſubiectiõis. Velato capite: ideo tondentur clerici et
pauci relinquunt capilli: qꝛ pauca debẽt retinere tpalia: et ĩ ta

Imitatores ¶ Ca. XI
i mei eſtote / ſicut ⁊ ego
chriſti. Laudo autem
d vos fratres ꝙ per omnia mei
e f memores eſtis: et ſicut tradi-
di vobis pręcepta mea tene-
g tis. Volo aũtem vos ſcire ꝙ
h omnis viri caput chriſtus eſt:
i k caput autem mulieris vir: cã-
put vo chriſti deus. Omnis
l m vir orãns aut prophetãs ve-
n o lato capite / deturpat caput ſu
p q um. Omnis aũt mulier orãs
aut ꝓphetãs non velato capi
r te deturpat caput ſuũ. Unũ
s ẽ eĩ ac ſi decaluet. Nãm ſi nõ

li loco: vt neqꝫ verticem operiant neqꝫ aſpectum. Impediãt
Numeri. viij. a. Tolle leuitas ⁊ radãt omẽs pilos carnis ſuę:
nõ dicit euellãt: qꝛ h ẽ clauſtraliũ. Deturpat caput ſuũ:
Ergo clericꝰ ſine corona deturpat caput ſuũ. Ezech. xxiiij. e.
Nec amictu ora velabis: nec cibos lugẽtium comedes. Sꝫ ꝯ:
Summꝰ põtifex cũ
mitra orabat: Exo.
xxviij. f. Rñdeo:
Hoc nõ erat velare Eph. ſ. a.
caput: qꝛ ex offõ fa
ciebat. q ¶ Ois ãt
mulier / q ẽ iferior
⁊ ſbiecta viro: Ve-
lato capite: qđ ẽ
ſignũ ſbiectõis quã
debet viro. r ¶ Unũ
eſt eni ac ſi. i. ita in
decẽs: vel. i. tãtũdẽ
valet. s Nam ſi non velatur mulier tondeatur. i. ſi
cut nullo modo vellet tõderi: ita nullo modo ſit qn habeat ca
put velatũ: Ipſę ho nõ oĩno velatum volũt habere: ⁊ iõ acci
dit illud: Ezech. xxxix. Og ⁊ magog vaſtabat eccleſiã: Gog
tectum: magog detectum: qꝛ mulieres ornãtes ſe quę non in
parte tegunt capita ſua / et in parte detegunt / magnã partẽ ec
cleſię deſtruxerãt / ꝓuocãtes hoĩes ad luxuriã: ⁊ faciunt ꝯtra
h ꝓcęptũ apoſtoli: et marie illę q ſibi faciunt coronas qſi ſint
reginę ⁊ nlli ſint ſubiectę. Si vero turpe ẽ mlieri tõderi
Ouidiꝰ: Turpe pecꝰ mutilũ turpis ſine gramie capꝰ: Et ſine Ouidius arte. li. j.
fronde frutex: ⁊ ſine crine caput. Aut decaluari / velet ⁊c.
Mich. j. d. Decaluare ⁊ tondere ſup capillos deliciaꝝ tuaꝝ:
dilata caluitiũ tuũ ⁊c. Eſa. iij. d. Erit ꝓ criſpãti crine caluitiũ.
¶ Vir qdẽ nõ debet Expoſitio Glo.
a ¶ Imitatores mei eſtote ⁊c. Oẽs ſaluare venit. j. Ti
moth. ij. d. Dignũ ergo eſt vt filij caput pater dicatur. Nota
pater cum dicit reſpectu creaturarũ tũc eſt eſſentiale: et con-
uenit tribus perſonis: cum dicit ad filium / tunc eſt perſonale:
cum dicitur / caput viri / notat gratiarũ plenitudinẽ: cum ho
mo dicitur caput mulieris / ſignificat originem. Et dignis ani
mis incõmutabilit datur. Sꝫ aut h intelligitur quantum ad
ipſum qui datur / aut quo ad effectum. Si primo modo eadẽ
ratione poſſum dicere ꝙ ſpiritusſanctꝰ dat ęternaliter: quia il
le qui datur eſt ęternus. Si ſecundo modo: ergo charitas ſe-
mel habita nunqꝫ poteſt amitti. Reſpondent quidam ꝙ intel-
ligitur quantum ad ipſum qui datur: Et dicunt ꝙ hęc eſt im-
propria vnde eſt extendenda: vt dicatur ſpiritusſanctꝰ datus
ęternaliter. Vel aliter datur incõmutabilit: id eſt ex datione
nullam mutationem patitur: ſicut lux ſolis nullam recipit mu
tationem vbicũqꝫ effundatur: Vel intelligitur quantum ad ef
fectum: quia quantum eſt ex ipſo qui datur effectus ſemper
remaneret ⁊ nunqꝫ cõmutaretur. Unde Eſa. iiij. a. Aufer op-
probrium noſtrum. Glo. Ne totiens expulſi a cordibus ho-
minũ eius fetore vitiorum cogimur mutare hoſpitium. Spiri
tus hominis. S. ij. c. Mulieri ſamaritanę Ioh. iiij. c. Lucem
ſapientię. Hoc ego intelligo de ſapientia increata. Plenitu-
do gratiarum. Ioh. j. b. De plenitudine eiꝰ nos oẽs ⁊c. Om-
nes ergo ſpirituales in chriſto: ergo fides ⁊ ſpes. Sol'. Nõ di
cit omnes virtutes: ſed plenitudo omniũ gratiarum: viſio ple
nitudo fidei eſt ⁊ comprehenſio ſpei. Si deus omnia creauit
ſimul: id eſt omniũ. Quãuis chriſtus homo: tñ verbũ qꝛ caro
factum ẽ intelligi nõ poſſit: ſupple in aliqua ſimplici locutione
quę fit ſine reduplicatione: quia in nulla tali locutione aliquid
dicitur de hoĩe: ꝙ non dicat de verbo: et econuerſo: ſed bene
aliqd dicit de vno qđ nõ dicit de alio cũ reduplicatiõe. Sꝫ nõ
dum ſuo iudici ſe offert. Ideo eps deponit mitrã cũ debet ora
re. Omnis mulier orans aut ꝓphetans. Quidam volũt hic
dicere ꝙ aliqñ licuit h mulieribus: ſed poſtea apl's hoc remo
uit. j. Timoth. ij. d. Docere autem mulieri non permitto nec
h dñari ĩ virũ. Sꝫ põt meliꝰ dici ꝙ ꝓphetare ꝓ laudare ſumit
ſicut. j. Paral'. xxv. a. Idithum in cithara prophetabat. Et
j. xiiij. f. Poteſtis oẽs ꝑ ſinglos prophetare. Tantundem eſt

ad turpitudinẽ.

g a ¶Uir quidē nō debet velare caput ſuū: qꝛ eſt īmedia/te deo ſubiectus: cui ſeruire regnare eſt. Et in ſignum huiꝰ de/nudatū habent coronas ⁊ religioſi maiores: qꝛ magis immediate ſūt ſub dominio dei. Sed ꝯtra iſtud Ezech. xij. b. Faciem tuā velabis ⁊ non videbis terram. Sol. nō loquit̃ apl's de quoli/bet velamine: ſ; de q̃dā q̄ totū caput coo/periebat̃. Preterea qđ dicit̃ Ezech. ꝓpheti/cū fuit ⁊ ſpūale. b ¶Cū imago dei ē quia ſicut ex deo ani/ma: ita ex primo ho/mine oīs homines. Et ſicut ex latere for/mata eſt eccleſia: ita ex coſta ade formata ē mulier: ⁊ ſicut chri/ſtus ꝑeſt eccleſie: ita vir mlieri: c ¶Et glia. Prouerb. x. a. Glo/ria patris filius ſapiens. ij. Cor. j. c. Vos eſtis gloria noſtra. d ¶Mulier aūt gloria viri eſt. Hec eſt tertia ratio quare intentio capitis deriuat̃ in virum: qꝛ eſt principium mulieris. Mulier eſt gloria viri: eo ꝙ tam nobilis creature. Uir mu/lieris eſt principium ⁊ non econuerſo: qđ oſtendit cum ſubdit. e ¶Nō enim ⁊c. Eccli. xxvj. a. Pars bona mulier bona ⁊c. Pars eſt ſm ſubſtantiā ⁊ poſſeſſionē. Item ipſa eſt gloria vi/ri ſi eam bene rexerit. Eccli. xxx. a. Qui docet filiū laudabit̃ in illo: ⁊ gloriabit̃ in medio ⁊c. Similiter qui docet vxorem glo/riatꝰ eſt: qꝛ ei q̄ rōnalis creatura eſt pꝛeeſt: Nō eīn ē magnū ſi homo pꝛeeſt brutis: ſ; quando rōnalibꝰ. j. Timoth. ij. d. Do/cere aūt mulieri non pmitto nec dominari in virū. S; ſi eſt glo/ria viri eſt: q̃ qui nō habet vxorem ſine gloria eſt: Sicut dicit̃ Prouerb. xxv. a. Ne glorioſus appareas corā rege. f ¶S; mulier ex viro. j. Timoth. ij. d. Adam primo formatꝰ eſt de/inde eua. g ¶Etenī non eſt. Quarta rō eſt ꝙ vir magis ac/cedit ad naturā capitis q̄ mulier: qꝛ ipſe immediate ſe habet ad deum: ſ; mulier mediante viro. h ¶Mulier propter vi/rum. Eccli. xvij. a. Ex ipſo creauit adiutorium ſimile ſibi. Et xxvj. d. Qui poſſidet mulierē bonā inchoat poſſeſſionem: ad/iutoriū eīn ſm illum eſt. S; xxvj. c. Gratia ſup gratiā mulier ſancta et pudica ⁊ caſta. i ¶Ideo debet mulier vela/men habere. Hec eſt alia ratio ꝓpter ſignum ſubiectonis et trāſgreſſionis. Unde alia lr̃a habet: Habere ptātē: ſub q̃ eſt ſubiecta: Similis modus ſumendi nomen poteſtatis: Ro. xiij. a. Omnis poteſtas a deo. Eccli. ix. a. Nō des mulieri po/teſtatem in vllo. Eph. v. e. Mulieres ſubdite ſint viris ſuis. Eccli. xxv. d. Mulier ſi poteſtatē habeat cōtraria ē viro ſuo. i. in ſignum tranſgreſſiōis habet velamen ſup caput ſuum: quia Eccli. xxv. d. Initium pcti cū muliere. Geñ. xx. d. dicit abime/lech ſare. Ecce mille argēteos dedi fratri tuo abrae quoniam mentiebaris fratrē tuū eſſe: hoc erit in velamen oculoꝛuz tuo/rum ⁊c. Ideo etiā moniales velant̃. ij. Reg. xiij. d. Thamar aſpergens capiti ſuo cinerē exuta talari tunica: impoſitis ma/nibus. ſ. ſuper caput in ſignū verecundie de pctō. ſ. Ideo ve/lant̃ oculi eoꝝ qui ducunt̃ ad ſuſpendiū in ſignum ꝙ tantū de/bent habere pudoꝛē ꝙ non poſſunt videre homines. Idem eſt q̃ ſi mulier de velatione ſua ſupbiat: ac ſi latro ſuperbiret: qꝛ ve/latis oculis ducit̃ ad ſuſpendium. Uel ſicut ſi ſuperbiret aliq̃s ꝙ ſeruus eſt alterius. l ¶Propt̃ angelos. i. ſacerdotes. ne in eius faciem inſpicientes mutent̃ ad libidinem. Malach. ij. b. Labia ſacerdotis cuſtodiunt ſcientiā: ⁊ quia angelus do/mini exercituū eſt. Ideo aliqui cantant ſacerdotes lectionem illā. Bñdicite angeli dñi dño ⁊c. Dañ. iij. e. Quare aūt dicat: ꝓpter angelos. i. ſacerdotes ⁊ clericos: qꝛ magis prompti ſunt ad libidinem ꝓpter ocium cum bona vita: ⁊ qꝛ non habent ſu/os: ⁊ ꝓpter hec collocutiōes in cōfeſſionibꝰ: ideo eis precipue dicit̃ Eccli. ix. a. Ne reſpicias mulierē multiuolam: ne forte in/cidas i laqueos illius. Job. xxxj. a. Pepigi fedus cum oculis meis: vt ne cogitarē q̄dē d̄ virgie. Exēplū huiꝰ Geñ. xxxiiij. a. de ſichem q̃ ſtatim vt vidit dinam cōglutinata eſt anima illius Et. ij. Reg. xj. a. de dauid ⁊ berſabee. Geñ. vj. a. Uidentes fi/lij dei ⁊c. acceperūt vxores ex oibꝰ: Jō dat̃ ſnīa de pctō coꝛꝝ

B

velat̃ mulier: tondeat̃. Si vo turpe ē mulieri tonderi aut de caluari: velet caput ſuū. Uir a quidē non debet velare caput b ſuum: qm̄ imago ē ⁊ gloria dei c d eſt: mulier aūt gloria viri eſt. e Nōn eīn vir ex muliere eſt: ſ; f mulier ex viro. Etenī nō ē crea g h tus vir ꝓpter mulierē: ſed mu i lier propter virū. Ideo debet k mulier velamen habere ſuper l caput ſuum: ⁊ ꝓpter angelos.

Dixitq; deꝰ: Nō ꝑmanebit ſpūs meꝰ in hoīe: Et erūt dies eiꝰ centū viginti anni: Amplius non fuit vſq; ad diluuium. Et d̄r ꝙ illud intelligit̃ de incubis demonibꝰ. Et poteſt dici ꝙ ſacer/dos vertēs ſe ad luxuriā diabolus ē incubꝰ. Alit̃ qđ d̄r d̄ viro ⁊ hoīe ⁊ muliere / exponit̃ de iteriori hoīe. Rō habet duas par/tes: ſuperiorē que cō templat̃ diuina / ⁊ d̄r vir: ⁊ inferiorē q̄ ter/rena / ⁊ d̄r mulier: ca/ro ſerpēs eſt qui ſug/gerit ſenſualitati id ē inferiori parti rōnis. Uel ſenſualitas bru/talis eſt ſerpens que nō peccat: ſed pecca/tum ſuggerit. Mulier. i. inferior pars rōnis eſt gloria viri. i. ſuperioris partis qñ illam bene regit: ⁊ ipſa ſibi obtemperat ⁊ obedit. Prouer. xij. a. Mulier diligēs i executiōe opeꝝ coro/na ē viro: ⁊ putredo in oſſibꝰ ſuis / q̄ ꝯfuſiōe res dignas gerit. Prouer. xiiij. a. Mlier ſapiēs edificat domū ſuā. i. bonoꝝ ope/rū ꝯgeriē: inſipiens q̄ ꝯſtructā deſtruet. a ¶Uir. i. ſuperior pars rōnis. Prouerb. xx. d. Diſſipat impios id ē malos motꝰ rex ſapiens. e ¶Non eīn ex muliere eſt. i. non habet cogi a muliere. f ¶Sed mulier a viro. i. depēdet a regimine ſu/perioris. Geñ. iij. b. Subter te erit appetitus tuus: ⁊ tu domi/naberis illius. g ¶Etenī nō eſt creatus vir ꝓpter mu/lierem. immo ecōuerſo mulier in adiutoriū ſuperioris: vt fe/cundet̃ ab eo germinans ei prolem bonoꝝ operū. j. Timoth. ij. d. Saluabit̃ eīn ꝑ filioꝝ generationē ſi ꝑmāſerit i fide ⁊ dile/ctiōe ⁊ ſctificatiōe. Hic ē generādi modꝰ ꝑ fidē opantē ꝑ dile/ctionē. Ps. Et videas filios filioꝝ tuoꝝ. Opus eſt eīn ex ope Ps. 127.
k ¶Mulier velamen. S; ſupior ps debet habere oculos aptos: qꝛ ꝓprie ſola eterna aſpicit: ex q̄rū viſiōe cōtinua conti/nue melioꝛat̃ ad turpitudinē. Contra. Nūeri. v. c. Cū ſteterit mulier in cōſpectu dñi diſcooperiet caput eiꝰ ⁊ ponet ſuper manus illiꝰ ſacrificium recoꝛdatiōis. Sol. Hoc ſpeciale fuit in lege in ſa/crificio zelotypie: vbi non mulier ſed ſacerdos diſcooperiebat caput eiꝰ. Cōtra magdalena oꝛauit ſparſis crinibꝰ: Luc. vij. f. Solo. oſtentationē ꝓhibet apl's: ſed nō ſolum in crinibus: ſ; ſimiliter in veſtibus ⁊ ceteris oꝛnamentis. Et conſtat eam nol/le. ſ. ꝙ decaluet̃. q. d. non debet velle illō. Si igit̃ vult oſtētare capillos auferātur: Et ſimile: ſimiliter exemplū de catto. Uir eīn ad imaginem dei factus eſt: li / ad / notat quandā elongatio/nē que nunc cōuenit filio: Nō mulier immediate. j. Timoth. j. d. Adam primus foꝛmatus eſt: deinde eua. Uel ꝓprie ſm ꝙ imago dicit̃ ꝯueniēs ſilitudo in rōne ꝑncipij. Sibi dominiuz vſurpare voluit. Gregꝰ. Antichꝛiſtus volet eſſe maioꝛ deo: Quid ergo mirum ſi lucifer voluit adequari qui excellentioꝛ̃ nature. Uir eſt imago dei: qꝛ ſicut ex deo omnia ⁊c. ⁊ ita ima/go d̄r cōueniencia ⁊ ſilitudo in rōne principij: ⁊ hoc mō muli/er non eſt imago dei. Quia ſicut de latere chꝛiſti. Joh. xix. f. Oꝛigo eccleſie: id eſt ſacramēta per que homines generantur in coꝛpoꝛe eccleſie. Mulier gloꝛia viri: magna eſt gloꝛia deo: qui talem creaturā fecit: ⁊ viro de quo talem creaturam ſum/pſit: Uir principaliter ad imaginē: addit inequalitatē ⁊ diſtan/tiam ꝓpter qđ non d̄r de exemplo qđ ſit ad imaginem. ſ; ima/go vbi inquantum homo poteſt dici ad imaginem. Ex relati/uis. i. ex perſonis relatis. Diſſimilitudie. Luc. xv. a. Cuiꝰ ſo/lius imago ē: quare filius potiꝰ dicat̃ imago q̄ ſpiritus ſāctꝰ: id eſt licet pater ſimilis ſit alijs nō tamen eſt imago: impoꝛtat eſſe ab alio: quia imago dicit duplicem habitudinem: vnaz in/trinſecā vt ab alio: aliam extrinſecā: vt aliud ſit ab alio: quia ex/emplari exemplum: hoc filio ſoli nō patri vel ſpiritui cōuenit. Facta ē mlier in adiutoriū viri: Geñ. j. Nec coꝛruptibilia coꝛ/poꝛa id ē habilia coꝛrūpi in illo ſtatu propter peccatū moꝛtu/um eſt. Propt̃ reuerentiam ſacerdotū h addit vt reſpiciat eos quia non erubuerunt ſacerdotes. Ne ſacerdotes in eiꝰ faciē in/ſpiciētes: Eccli. ix. a. Uirginē ne cōſpicias. Dañ. xiij. a. Exar/ſerūt in cōcupiā eiꝰ. Ipa nō ē imago dei: imago d̄r cōueniētia ⁊ ſilitudo

Expoſitio Glo.

nue melioraꝶ: ſicut viſus materialis ex mundi colōris viſione.
Pſ̄.24. Jdeo dicit Pſ̄. Oculi mei ſemꝑ ad dn̄m. Sȝ naas.i.diabolus: vt dr̄.j.Reg.xj.a. volebat eruere viris iabes galaad oculos dextros. Juxta illud Zach.xj.d. de malo ꝑlato: Oculus dexter eius obtenebreſcēs obſcurabiꝶ. Sȝ ſūt multi q̄ ecōuerſo ponūt velamē ſuꝑ oculos viri: ⁊ mulieris oculos ſine velamine ſinunt: Eſaie.xxx.b. Qui dicunt videntibus nolite videre ⁊c. Propꝶ angelos/ ad lr̄am quib⁹ multū placet quando vacāt homines contēplationi dei: eo ꝙ nullius rei ſine ſocio iocunda ē poſſeſſio. Nota Glo. Angelici ſpūs nobis adeſſe credendi ſunt: maxime cum diuinis mancipamur obſequijs ⁊c. a

C

Verūtn̄ neqꝫ vir. Oſtēdit ꝙ rō capit̄ potius conuenit viro ꝙ̄ mulieri: qꝛ medius eſt inter deum ⁊ mulierē. Verūtn̄: licet a principio creata ſit mulier de viro: ⁊ in eius adiutoriū facta: ſicut dr̄ Gen̄.ij.c. Non eſt bonū eſſe hominem ſolū ⁊c. d Sine viro i dn̄o: id eſt ſm̄ operationē dn̄i: qꝛ Gen̄.ij.d. Erūt duo in carne vna id ē ad vnā pueri carnem generandā. Vel ſic. Poſſet quis credere: ex quo vir medius eſt inter deum ⁊ mulierem: ſoli viri ſaluabunꝶ ⁊ habent gratiā. Jō dicit. Verūtn̄/ licet ſit medius. c Neqꝫ vir/ eſt/ in dn̄o.i.habet gratiā dn̄i. b Sine muliere.i.ita ꝙ excludaꝶ mulier a grā: nec econuerſo. Gal.iij.d. Nō eſt iude⁹ neqꝫ grec⁹ ⁊c. oēs em̄ vos vnū eſtis in chriſto ieſu. e Nā ſicut mulier de viro: in ꝑncipio creationis. f Jta vir.ſ.fili⁹ mō generaꝶ ꝑ mulierem. Vel/ vir.i.vnus vir: id eſt chriſtus ex ſola muliere: ſicut dicit mulier vna ex ſolo viro: qō dr̄ Gen̄.xv.c. Quarta generatione reuertunꝶ huc. Prima fuit de limo: ſecunda de ſolo viro: tertia de viro ⁊ muliere: quarta de ſola muliere ſine viro: ⁊ ſic completa eſt generatio nature. g Omīa autē ex deo: ⁊ ipſum corpus vtriuſqꝫ in qualibet generatione. Glo. Hoc dicit/ vt neqꝫ mulier de ſubiectione doleat: nec vir de exaltatiōe ſuꝑbiat. Omīa ex deo Contra manicheos. Ro.xj.d. Ex ipſo ⁊ ꝑ ipſum ⁊ in ipſo ſūt omnia. h Voſipſi iudicate. Oſtendit per ſignum: ꝙ vir eſt caput mulieris: qꝛ viro contra naturā eſt vt comam nutriat mulieri aūt naturale: ⁊ h̄ eſt ſignū ſubiectiōis. i Judicate vtꝝ veꝝ ſit qō ſeqꝶ: k Decet ⁊c. q.d. necnō decet auro velatā orare. j. Pet.iij.a. Quaꝝ ſi ſit extrinſec⁹ capillatura aut circūdatio auri ⁊c. j. Timoth.ij.c. Mlieres in habitu ornato cum verecundia non in tortis crinibus auro aut margaritis. l Nec ipſa natura docet vos. Sed contrariū: qō idem eſt. m Q vir quidē ſi comā nutriat. Ezech.xliiij.f. o Jgnominia eſt illi. Contra.ij. Reg.x.a. de nuncijs dauid q̄s miſerat ad conſolādum filium āmon de morte patris. ſcilicet: quos ipſe deturpauit radendo barbas et caput: precidendo veſtimenta vſqꝫ ad nates: ⁊ ob hoc ꝑcepit vt manerent in hiericho.

Moraliter a Vir.i.qui debet eſſe virilis ⁊ robuſt⁹ animo vt benefaciat/ vt religioſi. n Si comā.i.tꝑalia nutriat igm̄inia ē illi Ex hoc patet ꝙ multi ſunt ignominioſi: Sȝ mulieri.i.fragilibus cōceſſū eſt hoc: tn̄ Eſa.iij.d. Et erit pro criſpanti crine caluitiū.i.penuria oīm bonoꝝ ꝓ abūdātia tꝑaliū: quā ad ſe reflectebant.ij. Reg.xviij.b. Abſalon capillis ſuis interceptus eſt ramis quercus: ⁊ ibi ſuſpenſus interijt. Vł quercus/ luxuria q̄ prebet porcis cibum: Multi enim ſunt qui facti diuites totū expendunt in luxuria.

Expoſitio Glo. ⁊ ſimilitudo in rōne principij: ita naturalr̄ nō eſt imago. Jnane eſt qō dr̄.i.nō plenū in oꝑe hui⁹ capituli expoſitiōis q̄ plana eſt ſapientia ⁊ diſputatiōe. Renouamini ſpiritu mentis veſtre: Eph.iiij.f. Renouamini in cognitiōe patet ꝙ qui nō eſt renouatus nō cognoſcit: ⁊ hoc eſt verū niſi per timores. Nota ꝙ non precipimur renouari: cum hoc nō ſit a nobis: ſed precipimur ꝑparari: ad renouationē. Jnduite nouū hoīem. Col.iij.b. Tota illa ſubſtantia vna eſt imago dei: qꝛ inferior pars rōnis: inqꝫtū inferior non eſt imago: ſȝ inquantū id qō eſt. Et eſt argumentū ꝙ ſubſtantia vna eſt vtraqꝫ pars anime. Quia

a Verūtn̄ neqꝫ vir ſinē muliere
b c neqꝫ mulier ſinē viro in dn̄o.
d e f Nām ſicut mulier de viro: ita
g ⁊ vir per mulierē. Omniā au
h i tem ex deo. Voſipſi iudicate:
k decet mulierē nō velatā orare
l deum? Nec ipa natura docet
m n vos. Q vir quidē ſi comam
o nutriat: ignōminia eſt illi: mu

natura ipſa humana ⁊c. Argumētū ꝙ ipſa anima ē idē qō ſuperior et inferior ps rationis. Jn vtroqꝫ ſexu.i.in ſuperiori et inferiori parte ꝑ vtrunqꝫ ſexum ſignificata: qui ſexus attendūtur ſm̄ corpus. Fecit de⁹ hominē totum: ſm̄ vtrunqꝫ ſexum: vel ſm̄ vtranqꝫ ꝑtem: hoc ſm̄ corpus.i. ſm̄ diuerſitatem officiorum ſuperioris ⁊ inferioris partis. Vł id eſt ꝓpter vnitatem nature viri cum muliere. Contēplādo vnitatē. Aug⁹ in libro de trinitate. Sapiā eſt intellectualis eternorum ꝯgnitio. Scientia eſt tēporalis rerum temporaliū gubernatio: ⁊ ideo nō eſt cohibenda velo. Contra Prouerb.xxv.d. Perſcrutator maieſtatis ⁊c. Eccl.iij.c. Altiora te ne quēſieris. Rn̄deo: nō eſt cohibenda a cōtemplatione: ſȝ a ſcrutinio: qꝛ qn̄ vult illa ſuꝑiora ſcrutari ꝑ rōnes/ immiſcet ſe rōnib⁹ iferiorib⁹: ⁊ ita ꝯtigit error. Ex q̄ itēdit ad agēda iſta inferiora non ē imago dei. Cōtra Aug⁹ dic: ꝙ aīa ē imago dei.: Rn̄deo vtꝝ ē ꝙ ibi ſūt: nō tn̄ ē imago dei/ ſm̄ qō inductiua ad deū: nūqꝫ em̄ ꝑ illa tria ſm̄ qō ſūt in iferiori ꝑte cōſpicit aīa deū imediate: licet em̄ veſtigiū trinitat̄ ſit alibi ꝙ̄ in inferiori parte rōnis. Eſt em̄ in iferiori parte ⁊ in alijs creatur̄: nō tn̄ ſunt imago dei: quia non ꝑ ea duceꝶ homo ad ipſaȝ rem ſcȝ deum/ vt ꝑ illa cognoſcat illum immediate: ſed ꝑ ea cognoſcit tanqꝫ ꝑ cauſam rememoratiuā ⁊ excitatiuā memorie: ſicut nodus in corrigia eſt cauſa quare recordamur de aliqua re: ꝑ illa autē tria ſm̄ qō ſunt in ſuperiori parte rōnis cognoſcim⁹ formaliter ⁊ imediate: Periculoſa progreſſio: quia res tꝑales in ſe tenebre ſunt: ⁊ ita qn̄ ſicut ſanus oculus infirmos reſpicit debilitatur: ſic oculus ſpiritualis reſpicit intentos in temporalibus. Pſ̄. Oculos ſuos ſtatuerunt declinare in terrā ⁊c. Qō ergo ad totum virū.i.ment̄ noticiā ⁊ amorē ſpūs. Niſi ꝙ inhereret: ḡ patet ꝙ alia nō fuit imago: ꝙ per ea nō inhereret niſi predicto modo. Regere debet ſenſualitatē.i.inferiorem partē rōnis: aliqn̄ enim ſumiꝶ ꝓ carnalitate. Cōſentiēte capite ſuo/ ſcȝ rōne. Argumentū expreſſum ꝙ ſindereſis. Contra Ezech.j.c. Facies aquile deſuꝑ ipſoꝝ quattuor. Glo. nō immiſcet ſe inferioribus: exponiꝶ em̄ ibi de ſynderiſi. Sȝ tn̄ in eadē Glo. habeꝶ pro ⁊ contra: qꝛ ibi legitur hanc aliqn̄ precipitari videmus. Rn̄deo. Precipitaꝶ aūt ꝙ̄tū ad actū electionis nūqꝫ ad actū diſcretiōis: Sȝ quō poteſt ſuperior ratio exhibere iferiorem cū actio eius nō ſit inferius. Reſpondeo: inquantū adheret ſummis inſpiciēdis/ nō cōmunib⁹: ſȝ inquantum cōſulit de agēdi: ſic cohibet: accipit aūt a ſuꝑiorib⁹ ⁊ ſic nō eſt faciendū: et ſic dicit inferiori. Apertis oculis: Gen̄.iij.b. Dulcuū fructuum ficuū. Vt qō ſpūale ē regat illud qō aīale eſt: tāgit illō qō ſ.ij.d. ⁊ infra.xv.f. Grata eſt angelis. Si ḡ iſta.i.multum gaudēt angeli qꝛ inferior ps ſubiecta ē ſuꝑiori. De h̄ gaudio Luc.xv.a. Cōuocat amicos ⁊ vicinos dicens: ꝯgratulamini. Celeſtes ſenſus angeloꝝ. Argumentū ꝙ angeli recipiunt aliqd a rebus extra. Vel orationi incumbimus. Tob.xij.c. Cum orabas ⁊c. Cōuentus adeſſe: Mat.xxiiij.c. Vbicunqꝫ fuerit corpus: illuc ꝯgregabunꝶ ⁊ aquile. Corpus poſitum Joh.xx.g. Jn qua.i. ſm̄ quā oꝑationem dn̄i: alꝶ ſine altero non creatur ſupple mō. Et hoc eſt expſſum argumētū: ꝙ oīs actio a deo eſt: qꝛ ſi ille non generatur: hoc fit ex operatiōe dn̄i: vt hic diciꝶ: ḡ cum aliquis ex coitu fornicario generaꝶ: hoc fit ex oꝑatione domini: ḡ iſta operatione dn̄i: ḡ iſta operatio que eſt mala eſt a deo. Rn̄ſio facilis. Ex deo auctore ſunt. Notatur cauſa efficiens: non materialis: quod diciꝶ qꝛ quidam dixerunt ꝙ omnia erant ex ſubſtantia diuina. Et viro ſubiecta ſit. Contra Aug⁹. Mulier nō eſt facta de capite hominis/ ne videreꝶ preeſſe: ſed facta eſt de latere: vt videaꝶ iuxta eum eſſe: hec eſt ſententia xboꝝ ſuoꝝ: dicendū ꝙ ſi peccatū nō fuiſſet adhuc mulier ſubeſſet: ſed qō dicit Aug⁹ intelligiꝶ ꝙ non debet vilipendi a viro: ſȝ oportet ꝙ ſit ibi paritas nō paritas oppoſita prelatoꝝ: qꝛ in angelis q̄ nunqꝫ peccauerūt ē prelatio: talis ē natura creationis/ non gratia emptionis: ſȝ ex natura q̄ docet.i. cōſuetudinē inolitā ꝓ natura vel ex honeſtare cōgrua nature.

Probibet

in hiericho donec creuiſſet eis barba ⁊ capilli. Nūeri. vj.a. Naçarei de exigentia voti ſui nutriebant comas nec ignomi/ nia erat eis hoc. Et.j.Reg.j.b.de ſamuele. Et Judic.xiij.c dixit angelus ad manue/ ꝙ nō aſcenderet nouacula ſuꝑ caput filij ſui ſanſonis. Solō. apl'us loquitur de iudęis ⁊ gręcis qui/ bus erat conſuetudo tondere. Vñ ipſa na tura docet.i.cōſuetudo que ē inolita a na tura. De illis quos filius naas totondit: dicendum ꝙ ignominia fuit eis: ⁊ qꝛ tonſi fuerāt ad modū ſtultoꝛuꝫ. De naçareis et ſamuele ⁊ ſanſone/ dicendū/ ꝙ hoc factum eſt eis in ſignū ꝙ veritas velata erat in ve teri teſtamēto. Si etiā obijciat de quibuſ dam noſtris chriſtianis: q̄ habuerunt co/ mas ſicut mulieres: dicendū ꝙ añ cōuerſi onē talē habuerūt cōſuetudinē ꝑ naturaꝫ inolitā: ⁊ iō nō fuit eis ꝓhibitū.

a Si quis aūt videt cōtentioſus eſſe. His rōnibus cōtradicēs. b Nos: cōuerſi de iudęis ⁊ gentibꝰ. c Talē cō ſuetudinē nō habemꝰ: vt viri velent capita ſua ⁊ nō mulieres. d Neqꝫ ec/ cleſia dei.i.ꝯuerſi de gētibꝰ. Et nota ꝙ obtēperat ſe apl'is ꝯtentioſis. De quibus Augꝰ in libro de natura boni: Sēſū eñ ꝑ/ diderūt ſtudio ꝯtradicēdi: Et hoc ꝑ̄cipue inhoneſtū eſt in diſputationibꝰ theologię cum dicat Eſa.viij.b. Aquę ſiloe fluūt cū ſilentio.iij.Reg.vj.a. Nō fuit auditꝰ ſo nitus mallei in ędificatiōe templi.ij. Ti/ moth.ij.d. Seruū dei ñ oportet litigare Jaco.iij.d. Ubi çelus ⁊ contentio: ibi incōſtātia ⁊ omne opꝰ prauū. Greg°. Malo ſalua fide alterius intellectui credere q̄ꝫ cōtentiōibus deſeruire. Supra.iij.a. Cū ſit inter vos çelus et cōtentio: nōne carnales eſtis: e Hoc aūt: qd dixi de vela/ minibꝰ capitis. f Precipio/ ego/ nō laudans: immo re probans ꝙ cōuenitis ad ſacramentū euchariſtię: nō in melius ſed in deterius.i.non ad ſalutē: ſed ad vr̄am cōdemnationē: ſa/ cramentū euchariſtię ſumitis: qꝛ cōuenientibꝰ vobis in eccleſi am/ ad ſacramentū charitatis qd exigit vnitatē/ g Sciſſu ras: diuerſas ſectas de ſacro iſto que precidunt vos ab vni/ tate eccleſię. Augꝰ In ſciſſura mētiū deꝰ nō inhabitat: qꝛ i pa

Pſ.75. ce factus eſt locus eius: Oſee.x.a. Diuiſum eſt coꝛ eoꝛū: nūc teribunt. h Ex parte credo: Forte nō ſunt inter vos tot diſſentiones quot audio: ſed bene credo ꝙ ſunt aliquę. i Nam oportet: id eſt vtile eſt: nō in ſe: ſed in alijs hereſes eſ/ ſe. Matth.xviij.b. Neceſſe eſt vt veniant ſcandala: verumta/ mē vę homini illi ꝑ quē ſcādalū venit. Act.xx.f. Intrabūt poſt diſceſſionē meā lupi rapaces in vos nō parcentes gregi ⁊c̄.ij. Pet.ij.a. In vobis erunt magiſtri mendaces q̄ introducēt ſe/ ctas ꝑditionis. k Ut et qui ꝓbati ſūt/ a deo/ manifeſti fiāt: ꝑ ꝑſecutionē hereticoꝝ. Pſ. Cōgregatio tauroꝝ ī vaccis

Pſ.67. ꝑloꝛuꝫ in plębe inepta ⁊ laſciua: vt excludat eos q̄ ꝓbati ſunt argēto.i.manifeſtabūt ſic̄ q̄ faciūt imagines. Nota Glo. Om nes inimici eccl'ię vł errore excęcati/ vł malicia deprauati eccle

Expoſitio Glo. ſię proſunt ⁊c̄. qd nō pōt eſſe niſi cū docent.

Prohibet virū eſſe comatū. Cōtra Numeri.vj.a. Nouacula nō tranſibit ſuꝑ caput eius. Solō. Eçech.xliiij.e. Caput non radēt neqꝫ comā nutriēt: ſꝫ tōdētes attōdēt capita ſua. Suꝑ fa ciē moyſi. Exo.xxxiiij.d.⁊.xxiiij.d.ij.Corinth.iij.d. De q̄ dic̄ apl's.ij.Cor.iij.c. Jdeo naturalit̄ hoc honeſtum eſt: dat̄ etiā mulieri in ſignū ſubiectionis ꝓ peccato: ⁊ ita ſm̄ ſe eſt ei igno minia: tamen ſi hoc humiliter recognoſcit gloria eſt illi: qꝛ ipa verecundia mulieris magna gloria eſt illi. Ecc̄i.xxvj.c. Gratia ſuꝑ gratiaꝫ mulier ſancta ⁊ pudorata. Valde magnum ē velle ſibi obtēperari a minoribꝰ: ⁊ nolle obtemperare maioribus.j. Reg.xv.e. Quaſi pctm̄ hariolādi eſt repugnare: ⁊ quaſi ſcelꝰ idolatrię nolle acqeſcere. Qd exigit vnitatē charitat̄. Hęc eñ eſt vera amicicia idem velle ⁊ idem nolle: ğ cum paulus ⁊ bar/ nabas diſſentirent nō habebant veram amiciciam: ⁊ ita alter

lier vo ſi comā nutriat: gloria eſt illi: qm̄ capilli ꝓ velamine
a ei dati ſunt. Si quis aūt vide
b tur cōtentioſus eſſe: nos tālē
c
d cōſuetudinē nō habemꝰ neqꝫ
e
f eccleſia dei. Hoc aūt ꝑ̄cipiō non laudans/ ꝙ nō in melius ſed in deterius ꝯuenit̄. Pri mū quidē ꝯuenientibꝰ vobis
g in eccleſiā: audio ſciſſūras eē
h inter vos ⁊ ex ꝑte credo. Nā
k oportet ⁊ hereſes eſſe: vt ⁊ q̄ ꝓbati ſunt manifeſti fiāt in vo
l bis. Cōuenientibus ergo vo
m bis in vnū iam nō eſt dn̄icaꝫ
n
o cęnā mānducare. Unūſq̄ſqꝫ
p
q eñ ſuaꝫ cęnā ꝑ̄ſumit ad man
r ducandum. Et ālius quideꝫ
s
t eſurit: ālius autem ebrius eſt.

eoꝛum peccauit. Rñdeo. Bene poſſunt habere charitatē: tñ vnus vult aliud q̄ꝫ alter in caſu: quia poteſt eſſe ꝙ vterqꝫ putat ſe velle qd deus vult. Uel forſitā alter eoꝛum peccauit: qꝛ ho/ mines erant primū meliꝰ: qꝛ angeli qñqꝫ cōtraria volūt. Dañ. x.c.ſm Greg. Conueniunt homines: Act.ij.a. Erant oīes pariter in eodem loco. Primū malū diſ/ ſenſio. Contra Ecc̄i.x.b. Jnitium oīs peccati ſuꝑbia Tob.iiij.c. Ab ea ſumpſit initium omnis ꝑditio.j.Timoth.vj.b. Radix oīm maloꝛuꝫ cupiditas. Rñdeo. inter peccata quibꝰ offendit̄ proximꝰ po/ teſt eſſe primū: qꝛ anteqū offendat fratreꝫ diſſentit ab eo: vł eum odit. Unde poſſet dici ꝙ diſſenſio hic appellat̄ odium: et ita eſſet capitale. Heretici ſūt. Titum.iij.c. Hereticū hominē poſt vnā ⁊ ſecundā coꝛ reptionē deuita ⁊c̄. Quare nō tertio: ꝓpt̄ periculum. Habent̄ in exercitibus inimi/ cis.i.habent̄ tales quales inimici. Om/ nia cooperant̄. Ro.viij.e. Exercent eius 1.q.3.c.ſaluatoꝛ patientiā Prouerb.xix.b. Doctrina viri 24.q.3.c.finali per patientiā noſcit̄. Jmprudente aūt mi niſtro vtet̄. de Prouerb.xj.d. Qui ſtultꝰ eſt ſeruiet ſapienti. Jtem Prouerb.xiij. d. Qui cū ſapiētibus gradit̄ ſapiens erit amicus ſtultoꝛuꝫ ſimilis efficiet̄. Sed qꝛ ſic futurum eſt dicit.j.Joh.iiij.a. Mul/ ti pſeudo prophetę exierunt in mūdum. Quales aūt ſūt.ij.Timoth.iij.a. Habē/ tes quidem ſpem pietatis ⁊c̄. Matth.vj. b. Attendite a falſis prophetis. Hereticꝰ ē q̄ alicuꝰ tꝑalis commodi. Sꝫ nōne aliqs ex ſola inuidia poſ/ ſet inherere alicui falſę opinioni. Rñdeo: Talis inuidia naſcit̄ ex inani gl'ia: nec ē hereticꝰ niſi faceret h̄ ꝑtinacit̄. Jta eñ intel ligēdū ē qd hic dı̄: Joh.v.g. Quō poteſtı̄ credere q̄ gl'iam ab inuicē q̄rit̄. l Cōueniētibꝰ ğ vob. Hic tāgit ſcdām cauſā Ad litteram q̄ſi indigne accedebāt ad ſacr̄m euchariſtię: qꝛ erant in mutuo odio ⁊ rācore cordis: qd ē oppoſitū effectui huiꝰ ſacr̄i.i. vnita ti ſpūali quā efficit qd in ſe ē: ğ iā ex h̄ ꝙ in vob ſūt ſectę reſpe/ ctu ſacramenti. m Non eſt. id eſt non licet/ Uobis con uenientibus in vnū: i vnitate coꝛporali: iam.ſ.poſt pran/ dium cęnam: qꝛ dat̄ euntibus doꝛmitum finito die preſentis vitę. Marci.vj.e. Hoꝛa iā preterijt ⁊c̄. date illis vos mandu/ care. n Māducare cęnā dn̄icā.ſ.non licet inquam ad vtilitatem: ſꝫ ad interitū futurę dānatiōis qd erit maius dam/ nū vobis. Nota Glo. l Cōuenientibus in vnū: quod fieri debet non tam coꝛpoꝛum conſoꝛtio: q̄ꝫ glutino coꝛdium. Judic.xx.a. Egreſſi ſunt omnes filij iſrael: ⁊ omnes pariter cō gregati q̄ſi vir vnꝰ. o Unuſq̄ſqꝫ/ Alia cauſa. Peccabāt eñ in hoꝛa ſumendi: videlicet poſt prandium quod volebant ha/ bere: ex eo ꝙ ſacramentum hoc dominꝰ inſtituit poſtq̄ꝫ cęna/ uit. Ad hoc Rñdet Glo. Jō nō lꝫ vob māducare ⁊c̄. p Eñ quia. q Cenam ſuam: ⁊ inde manducat coꝛpus domini. r Et alius: alia cauſa: quia in tanta quantitate ponebant panem ⁊ vinum conficiendum: qd reſumentes poſt confectio nem inde īebꝛiabant̄: ⁊ inde qꝛ pauperibꝰ nihil cōmunicabāt. s Eſurit: ille cui nihil ide datis. t Aliꝰ ebꝛiꝰ ē: q̄ i nimia ſumit quātitate nihil cōmunicabat. Moꝛalit̄. l Conue/ Moꝛaliter niētibꝰ ğ vobis i vnū. in cęna dn̄i ⁊ protēdi pōt vſqꝫ ibi: * Nunq̄d domos

l Conuenientibus ergo vobis ⁊c̄. Ex hoc ꝙ ſciſſurę Expoſitio ſunt: per hoc oſtendit ꝙ nullus debet accedere ad hoc ſacra/ Glo. mentum: cum hoc ſit ſacramentum vnitatis/ cum rancoꝛe vel odio. Mat.xxvj.b. Jd ē nō licet.i.nō vtile eſt. Apoſtolis ſua uit docēdū: ⁊ ipi poſtea inſtituerūt: ⁊ hoc faciebāt in eccl'ia. Ar gumentū ꝙ peccant q̄ faciunt ꝯuiuia in eccl'ia materiali ꝓpter amęnitatem loci: ⁊ qꝛ ibi non ſunt muſcę ⁊ huiuſmodi: ſed de illis q̄ comedunt ibi ꝓpter ꝯfraternitatē: nō eſt dicendū ꝙ pec cēt: tñ honeſtiꝰ eſſet vt alibi comederēt extra gl'ioſam eccl'iaꝫ: Eph.j.d. Munera ſibi reſumebant. Jdē erat q̄ ad accidentia

nō quo ad

a Nunquid domoſ nō habetis
ad manducādum ⁊ bibendū:
b Aūt eccleſiam dei contemni-
c tis ⁊ confunditis eōs qui nō
d habent. e Quid dicam vobis:

* a Nūq̄d domos ⁊c̄. Primo videndū eſt q̄ ſit hęc cęna: ⁊
q̄ fercula ipſiꝰ. Secundo quales debent eſſe conuenientes ad
eam. Tertio q̄ ſint impedimenta venientiū: Hęc eſt cęna de
Ps.77. qua dubitauerunt iudęi: vt Ps̄. dicit: Nunq̄d ⁊ panem pote
rit dare: aut parare mēſam ꝑplo ſuo: Nō
credebāt hoīes ꝙ āgeloꝝ paneſ poſſēt co
medere. Vn̄ Joh. vj. f. Litigabant iudęi
ad inuicē dicentes: quō poteſt carnē ſuaꝫ
dare nobis ad manducādum: Hęc cęna
ꝑfigurata fuit Heſter. j. a. vbi dicitur/ ꝙ
aſſuerus inuitauit omnē pplm̄ qui inuen
tus eſt in ſuſis ⁊c̄. Aſſuerus interpretatur
Ps.1. beatus vel diuitię: Hic eſt chriſtꝰ de quo Ps̄. Beatꝰ vir q̄ nō
abījt in cōſilio impioꝝ. Ro. x. c. Idem dominus oīm diues:
⁊ in omnes qui inuocant illum. Col. ij. a. In quo ſunt omnes
theſauri ſapientię ⁊ ſcientię dei abſconditi: reuelati in paſſione
Aggei.1.b qꝫ ſaccus pecunię illiꝰ cōciſus eſt: Qui in hoc ſacco ꝑtuſo mer
ces ſuas ponit / inde nō perdit eas. Prouerb. iij. c. In ſiniſtra
illiꝰ diuitię ⁊ glīa. Aſſuerus q̄ iſte ad cōuiuiū corꝑis ſui inuita/
uit omnes q̄ in ſuſis inuenti ſunt: q̄ interpretat̄ cōuerſio a pec/
catis. Sequit̄: Septē diebꝰ iuſſit pręparari: qꝫ h̄ cōuiuiū ſiue
ſacramentū durabit toto tꝑe vitę pn̄tis: ⁊ hoc in veſtibulo. i. in
militante eccl̄ia: extra quā nō celebrat̄ ſalubriter hoc cōuiuiū.
Et bn̄ cōparat̄ veſtibulo: qꝫ ꝑ eam ingreſſus eſt in domū non
Ps.117. manufactā. Vn̄ porta dn̄i dr̄ in Ps̄. Hęc porta domini iuſti
intrabūt ⁊c̄. Gen̄. xxviij. d. Hęc eſt domꝰ dei ⁊ porta cęli. Sꝫ
nota ꝙ dum celebraret̄ illō cōuiuiū ꝯtēpſit vaſthi venire. Vn̄
Heſter.1.b. ſb̄dit̄ ibi ſtatim: Sn̄ia de ea ſcribit̄ iuxta legē pſarū ⁊ medoꝝ:
vt nequaq̄ꝫ vaſthi ingrediat̄ ad regem: ſ3 regnū illiꝰ altera quę
melioꝛ eſt accipiat. Hi ſunt qui nō exhibent ſe tales vt digni
poſſunt ad cęnā illam accedere. Et bn̄ ſignificāt̄ ꝑ vaſthi: quę
interꝑtat̄ diffinitio ꝯſūmata: qꝫ de eis cōſummatū eſt ⁊ diffi/
nitū iudiciū: ꝙ nō intrabūt in ęternū conuiuiū niſi digne veni
ant ad illud. Hāc ſciētiam dat dn̄s: Luc̄. xiiij. e. Nemo viroꝝ
illoꝝ q̄ vocati ſūt guſtabūt cęnā ⁊c̄. Nūeri. ix. b. Si q̄s imūdꝰ
ē ⁊ in itinere ⁊ tn̄ phaſe nō fecerit: exterminabit̄ aīa illiꝰ de po/
pulo ſuo. In itinere qui abſtinet cōſilio alteriꝰ ab hoc ſacramē
to: ſicut ſunt generalit̄ pęnitentes. Itē Gen̄. xliij. g. Joſeph
chriſtus inuitauit fratres ſuos in meridie ad cōuiuiū. i. in fer/
uore charitatis in cęna q̄n̄ imminebat paſſio ſua: quā ex feruo
re charitatis ad nos ſuſtinuit. In quo etiam ſignificat̄ ꝙ acce
dens ad ſacramentū debet habere feruorē charitat̄. Quę ſint
aūt fercula huiꝰ cęnę diligenter attendendū eſt: qꝫ Prouerb.
xxiij. a. Qn̄ ſederis cū principe diligenter attende quę poſita
ſunt an̄ faciem tuā/ quanta ⁊ qualia: et pone cultrum. i. diſcre/
tionē in gutture tuo. Sꝫ Eccl̄i. xxxvj. c. dr̄ Omē eſcā māduca/
bit vēter: ⁊ eſt cibus cibo melioꝛ. Vēter nō diſcernit cibos: ſic
multi ſunt vt venter nō diſtinguētes cibū ſpūalē a carnali. De
his Hiere. iiij. e. Ventrē meū doleo. i. illos qui pleni ſunt om
ni ſpurcitia. Conſideret q̄ homo ꝙ nō ponit̄ ante eū agnꝰ typi
cus: de quo Exo. xij. a. necnō vitulus ſaginatꝰ: de q̄ Luc̄. xv. e
ſ3 verꝰ agnus: Pręcipit̄ aūt. Nūeri. ix. b. ꝙ purificent ſe q̄ de
bent comedere phaſe: ⁊ qui immūdꝰ eſt q̄n̄ debet purificet ſe ⁊
comedat illud quartadecima die ſequētis menſis: qō quidem
etiā debet fieri a ſumēte corpꝰ chriſti verū. Item Exo. xxx. c.
ꝑcipit̄ vt oblatio ſanctificatiōis fiat vt purificent̄ vaſa tēpli:
in quibꝰ offerebāt̄ ſacrificia legalia: q̄nto mag̃ purificari dn̄t
q̄ oblationē carnis recipe debēt ⁊ ſanguinis chriſti: Sꝫ multi
peioꝛes ſūt herode: de q̄ dr̄ Luc̄. xxiij. a. ꝙ venerat hieroſoly/
mā vt purificaret ſe ⁊ cōederet phaſe. Quę aūt poſita ſunt an̄
nos ſūt corpꝰ chriſti ⁊ ſāguis: ⁊ ſignificata ſunt. ij. Reg̃. vj. d.
Vbi dr̄ ꝙ dauid partitꝰ ē vniuerſę mlt̄itudini collyridā panis
vnā. i. chriſtꝰ corpꝰ ſuū ſub ſpecie panis: ⁊ aſſaturā bubale car/
nis et ſimilam. Job. xx. b. Panis illius in vtero eius mutabi/
tur in fel aſpidum. Job. vj. b. Aut pōt aliquis guſtare qō gu/
ſtatū affert mortē. Quales debeant eſſe venientes ad hanc cę/
nā: ſignificatū ē Exo. xij. b. Sic aūt cōedet̃ eū: renes veſtros
accingetis. Per hoc cingulum mundicia caſtitatis ſignificat̄:
De q̄ Bern̄. Quid caſtitate decētiꝰ q̄ mūdū reddit de imūdo
ꝯceptū ſemie: de hoſte domeſticū: de viatoꝛe homine angelū

facit. Differunt aūt inter ſe homo pudicus ⁊ angelus: ſed fęli
citate nō virtute. Item ſola caſtitas eſt quę in hoc moꝛtalita/
tis tꝑe ſtatū quendā imoꝛtalis glīę repn̄tat. Vl̄ ꝑ cingulū ꝓpo
ſitū abſtiēdi a peccato ſignificat̄: qō ſtringit ⁊ coartat corpꝰ
ne defluat in peccatū. Exo. xxviij. f. Cin
gulum ſacerdotale quaſi rete de maculis
factum erat: quia ſicut piſc̃ in rete extra
hit̄ ab aquis: ſic homo ꝑ ꝓpoſitū firmū a
delictis pcti. Prouerb. vlt̄. d. Et cingu
lū tradidit chananeo: qō iterꝑtat̄ cōmo
tio vel mobil̄: hic ē peccatoꝛ. Exo. xxix.
e. dicit̄ ꝙ cingulū ex byſſo retoꝛta fortiſ/
ſimū eſt: ſicut ꝓpoſitū peccandi firmū eſt. Et nota ꝙ dicit: Ac
cingetis. Quidam em̄ nō habent ꝓpoſitum abſtinēdi ab actu
peccandi. Tn̄ contra id qō dicit̄ Eccl̄i. xviij. d. Poſt concupi/
ſcentias vadunt: vnde renes ſuos nō accingunt cingulo ꝓpoſi
ti. Scōm eſt vt habeant calciamenta in pedibus: ꝑ quę pedes:
id eſt affectꝰ ⁊ intellectus ab omi inquinamento peccati cōſer/
uent̄: qꝫ aliter nō ſufficit ꝓpoſitum nō peccādi. Hoc eſt qō di/
cit̄ Prouerb. iiij. d. Omni cuſtodia cuſtodi coꝛ tuum. Et Hie
re. ij. e. Prohibe pedem tuū a nuditate ne inficiat̄ veneno ter
renoꝝ: ei per amoꝛem inhęrendo. Sꝫ Exo. iij. b. ꝑcipit̄ moy
ſi. Aufer calciamenta de pedibus tuis: quia locus in quo ſtas
ſanctus eſt. Idem Joſue. v. d. qꝫ coꝛ debet eē apertū ad ſupe
rioꝛa: ſed clauſū ad hęc inferioꝛa. Deut̄. xxix. a. Non fuerunt
calciamenta eoꝝ attrita. Tertiū eſt habere pęnitentię baculū
ī manu. Quidā hn̄t tm̄ ī ligua: vl̄ ponūt ſuꝑ collum. i. apparē/
tiam: vt hypocritę: ⁊ iō nō ſuſtentant̄ in bacul̄: nec defendunt̄
a pctis. Hęc aūt ſūt īpedimenta qꝫ hic dr̄: Conuenientibꝰ
vobis ⁊c̄. Et ſūt tria. Primū ē indeuotio vl̄ irreuerētia qō
notat̄ ibi: Vnuſq̄ſq꞉ pręſumet ⁊c̄. Cū em̄ aliq̄s ē pr̄ſlus
nō deſiderat cibum: ſic multi ſine deſiderio ſumunt cęnam do
mini cū tn̄ dicat̄ ibi in Exo. ꝙ comedant feſtinant̄ ſicut fameli
ci ⁊ deſiderantes: Exo. xij. b. Caput ⁊ inteſtina vorabitis ⁊ co
medetis feſtinanter. Secūdū eſt ꝓpoſitū adhuc peccandi: qō
notat̄: ibi: Alius quidem eſurit. Tertiū eſt infectio pecca
toꝝ pręcedētiū: qō notat̄ ibi: Alius aūt ebrius eſt. Hoc
etiā qō dicit: cęnā ſuā: nō cōmunē/ eſt ꝯtra illos qui ſine refe
ctoꝛio ſibi ſpeciales ciboſ faciūt pręparari. Eccl̄i. xj. c. Hec ꝑs
mercedis illiꝰ: In eo qō dicit: inueni requiem mihi: manduca
bo de bonis meis ſolus ⁊ neſcit ꝙ tempus prętereat ipſum: ⁊
moꝛs appropinquat ⁊ relinquat omnia alijs ⁊ moꝛiat̄: Oſee.
iiij. d. Separatum eſt cōuiuiū eoꝝ/ foꝛnicatione foꝛnicati ſunt.
Pęna eoꝝ ē: Eſa. lxv. c. Ecce ſerui mei cōedēt ⁊ vos eſurie t̄.
ij. Cor̄. viij. c. Ex ęqualitate in p̄ſenti tꝑe veſtra abundantia
illoꝛum inopiā ſuppleat: vt ⁊ illoꝛum abundantia veſtrę inopię
ſit ſupplemētū: vt fiat ęq̄litas. Lr̄a. a Nūquid domos. Ad litteram
Reprehendit eos de loco in quo hęc faciebant: ⁊ qꝫ ſaltē eccle
ſię reuerentiam exhibere deberent/ dic̄. Nunquid domos
q. d. non debetis inebriari de ſacramento: qꝫ hoc faciunt homi
nes in domibus ſuis: non in eccleſia. Hinc tractum eſt ꝙ non
licet religioſis extra domū ſuam comedere vel bibere: nec etiā
in domo ſua vbiq꞉: ſed in domo ad hoc aſſignata: vt in refecto
rio vel infirmitoꝛio ſi ęgrotāt. Sꝫ quibuſdaꝫ omnis locus eſt
refectoꝛium. b Aut eccleſiam dei contemnitis: q. d.
ita. Eſa. lvj. c. Domus mea domus oꝛatiōis vocabit̄ cunctis
ꝑplis. c Et cōfundit̄. i. erubeſcere facitis/ d Eos q̄ n̄
habēt. vn̄ ſumāt ſic̄ vos. Eccl̄i. iiij. a. Aīaꝫ eſuriētē ne deſpexe
ris: ⁊ ne exaſpes pauperē ī inopia ſua. e Quid dicā vob:
Nihil dignū ē in vob q̄ntū ad recipiendū h̄ ſacrm̄: Tantum.
Laudo vos
nō quo ad ſubſtantiam: qꝫ facta erat trāſſubſtātiatio. Do/ Expoſitio Glo.
minici coꝛpoꝛis ⁊ ſanguinis ſacramētū cōfitent̄: q̄ illa duo ſunt
vnū ſacramentū: ⁊ hoc veꝝ eſt/ licet non ſint vnū: tn̄ ſunt vnū
ſacramentū: ſicut albꝰ: alba: albū ſunt vnū nomen licet diuer/
ſę voces. Vt inde etiā inebriaret̄: q̄ pōt ſatiari hoc ſacramēto.
Contra Augꝰ. Cibus iſte tranſit in mentē nō in ventrē: q̄ non
poteſt inebriare. Pręterea ſola ſubſtantia replet: hic aūt non
remaneret niſi accidētia: q̄ nō pōt replere. Sꝫ ſi hoc: Contra:
aut ille foꝛmę penitus euaneſcunt poſt ſuſceptionem: aut non:
ſi non pe/

¶ a Laudo vos: in quibuſdã alijs: ſ in alijs.i. quantũ/ b
In hoc nõ laudo.i. nõ laudabile inuenio. Vel interrogati
ue. a Laudo vos i hoc: Et rñdeo/ nõ laudo. Gal. iiij.
c. Vellẽ eſſe apud vos modo ⁊ mutare voces meam: qm̃ con/
fundor in vobis: Nihil eſt ex omni parte in terrenis qđ eſt ſine
macula: nec homo ſine vitio. Job. xxv. a.
Luna nõ ſplendet ⁊ ſtelle nõ ſunt munde
in cõſpectu eiꝰ: q̃ntomagis hõ putredo ⁊
filiꝰ hoïs vermis. c Ego em̃. Cõmẽ
dat hoc ſacramentũ ab auctoritate inſti/
tuentis/ vt ſic reuocet eos ab errore ſuo.
Ego em̃. q. d. nõ debetis irreuerent̃ ac
cedere ad h ſacrm̃: ſ ſicut ego docui vos.
d Em̃/ qz. e Accepi: edoctꝰ ſum/ a
dño. Gal. j. c. Neq3 em̃ ab hoïe accepi il
lud. Mat. xxiij. a. Unꝰ ẽ mgr̃/ f Qđ et
tradidi/ nõ vendidi: nõ abſcõdi talentũ
dñi. Eccl. xx. d. Sapia abſcõſa ⁊ theſau/
rus inuiſus/ q̃ vtilitas i vtriſq3: g Uobiſ
nõ porcis/ nõ canibꝰ. Matth. vij. a. No
lite ſanctũ dare canibꝰ: ſ hoïbꝰ a qbꝰ hoc
depoſitũ requirit̃. Et ſubdit: quõ eis tra/
didit. h Qm̃ i qua nocte tradeba
tur.i. in veſpere noctis in qua traditꝰ fuit
captus fuit ad patiendũ: i Accepit. anteq3 traderet̃. k
Panem: ad lrãm: Matth. xxvj. c. Marci. xiiij. c. Luc. xxij.
b. l Et gratias agens ⁊c̃. Sup h due ſunt opiniones.
Quidã dicunt q ſua ſecreta v̾tute ⁊ potentia prius tranſſub/
ſtantiauit panẽ in corpus ſuũ: et poſtea dixit: m Accipite
⁊ mãducate: hoc/ qđ ẽ ſb ſpecie panis/ n Eſt corpꝰ me
um: ⁊ pferendo illa verba dedit eis tm̃ tale: vt qñ pferret ſa/
cerdos ſup panẽ tranſſubſtantiatũ in corpus dñi. Alij dicunt
q ſimul verba illa protulit ⁊ panẽ in corpus ſuũ tranſſubſtan
tiauit: ⁊ i verbis illis vim cõtulit ad prolationẽ ſacerdot̃. Sz
hic ſolet queri: cũ dixit dñs. Hoc eſt corpus meũ ⁊c̃. Vel cum
hoc dicit ſacerdos: qđ demonſtrat hoc pnomen: hoc/ Si cor
pus dñi: falſũ eſt: qz in platiõe pnõis nõ ẽ tranſſubſtãtiatꝰ pa
nis donec omnia verba plata ſint. Si demõſtrat panem ipm
cõſtat q panis nõ eſt corpus dñi. Propter hoc dicunt quidã
q ſacerdos non vtit̃ illo pnomine hoc demonſtratiue: ſ reci/
tatiue tm̃: nõ tñ pter hoc cadit a demonſtratiõe: ſicut neq3 cũ
dicit̃/ dixit pater: Hic eſt filiꝰ meus dilectꝰ. Sed iterũ eadem
reſtat queſtio: quia quero vtrũ dñs fuerit vſus eo demonſtra
tiue: ⁊ eadẽ eſt obiectio. Dicimꝰ g̃ q dñs pferendo illa verba
tranſſubſtantiauit panem in corpus ſuũ: ⁊ li/ hoc/ demonſtrat
corpus domini: Qđ obijcit qñ pferebat̃ illud pronomẽ hoc/
nondũ tranſſubſtantiatꝰ erat panis: verũ eſt: ſ non fiebat de/
monſtratio ad inſtans prolationis.ſ. p inſtanti enunciationis
cõplete. n Hoc eſt corpus meũ. Et hec ẽ rñſio illiꝰ que
ſtionis manhu.i. quid eſt hoc: Exo. xvj. c. o Qđ p vo
bis: quo ad efficiẽtiam. Pro omnibus: quo ad ſufficientiã.
p Hoc.i. corpus meũ/ manducate ⁊ accipite. q Facite.ſ.
qz dixi: r In meã cõmemorationẽ.i. in memoriã paſ/
ſionis mee ⁊ mortis mee. s Siliť ⁊ calicem: accepit/ t
Poſtq3 cenauit. Argumentũ q prius comeſtũ fuit corpus
chriſti q̃ calix pſecraret̃. Vñ patet q mentiunt̃ illi q̃ dicunt q
inuicem ſe expectant tranſſubſtantiatiões panis ⁊ vini. v
Hic calix. id eſt cõtentum in hoc calice.i. ſanguis meus eſt.
x Nouũ teſtamẽtũ.i. cõfirmatiuũ eſt noui teſtamẽti. y
In meo ſanguine: id eſt per effuſionem mei ſanguinis in
morte: ſicut et in morte aliorum hominum confirmatur teſta
mentum eorũ. z Quotieſcunq3 ſumitis hoc facite
in meã cõmemorationẽ.i. i cõmemoratiõe paſſiõis mee.
¶ Quotienſcunq3
Expoſitio Glo. ſi non penitꝰ euaneſcũt: quare g̃ ſi patiat̃ vomitum/ ille q̃ ſu/
mit: nõ recolligit̃ illđ qđ euomit: ⁊ reponit̃ in ſacro loco: videt̃
q p nihilo remãſit ſi nõ euaneſcunt: ſ reſoluunt̃ in humores:
ergo põt ſanare: ſ ſi penitꝰ euaneſcerẽt: videt̃ q multũ debe/
rent eſſe elementa diminuta. Rñdeo/ hoc ſacramentũ plenũ ẽ
miraculis: ibi em̃ miraculũ eſt hoc q trãſſubſtantiat̃ panis in

a b Laudo vos/ i hoc nõ laudo:
c d Ego enim accepi a dño qđ ⁊
e f tradidi vob: qm̃ dñs nr̃ ieſus
g h i i q̃ nocte tradebat̃: accepit pã
k l nẽ ⁊ grãs agẽs fregit/ ⁊ dixit:
m Accipite ⁊ manducate: Hoc
n o eſt corpꝰ meũ qđ p vobis tra
p q det̃. Hoc facite in meã cõme
r s t moratione. Siliť ⁊ calicẽ poſt
v q̃ cenauit dicens: Hic calix
x y nouũ teſtamẽtũ ẽ in meo ſan
z guine: Hoc facite q̃tienſcũq3
†ſumitis i meã cõmemoratione.

corpus chriſti: verũ ibi eſt miraculum q facta diuiſione ho/
ſtie: ſub vnaquaq3 pte totꝰ eſt chriſtꝰ. Ibi eſt miraculũ q for/
me remanẽt ⁊ faciunt illud quod faceret ſbſtãtia panis ⁊ vini.
Sic g̃ rñdendũ eſt ad omnia obiecta. Qz g̃ dicit Augꝰ: q cibꝰ
iſte nõ trãſit in ventrẽ ⁊c̃. dicẽdũ q loquit̃ de eo qđ eſt ſub for
mis. Cõtra ſignificationẽ.i. eccliẽ vnita/
tem q̃ ſignificat̃. Et ordinem ſacramẽti.
Ordo eſt vt membra ſubſeruiãt ſibi adin
uicẽ. In vno pane. Supra. x. d. Omnes
vnũ ſunt: vnitate fidei ⁊ charitatis. Cum
vna eadẽq3 prece: precẽ appellat formam
cõſecratiõis. Et dicit pcem q nõ ſit oro:
ſed qz ſit cũ deuotione: ⁊ quare añ ⁊ retro
vallat̃ precibꝰ: Domi potiꝰ hec agẽda: g̃
poterant ſumere iſtud ſacrm̃ domi. Rñ/ Al's omnibus
deo.i. potiꝰ faciẽda eẽt domi. Nocte paſ/
ſus.i. ad patiẽdũ captꝰ. Per hoc ſoluitur F
illa queſtio grecoꝝ: qui dicunt q cum ty/ 15. diſ. c. finali.
picus agnus imolaret̃ quartadecima lu/ De cõſe. diſ. 2.
na: oportuit q verus agnꝰ immolaret̃: ſic c. ſcẽptura et. c.
xiiij: luna alioquin veritas non reſpondiſ iteratur.
ſet vmbre. Unde dicunt q cum chriſtus Al's biberetis
comedit paſcha pꝛeoccupauit dies paſche vel bibetis
⁊ comedit paſcha tertiadecima luna: ⁊ ita
comedit cũ fermẽtato: ⁊ dicunt q eccl'ia debeat ſimiliť facere.
Ad hoc ſoluit hec Glo. qz bñ rñdiſſet veritas figure: qz in q̃r/
tadecima luna paſſus fuit.i. ad patiendũ captus. Fregit autẽ
in ſacramento. Illa fractio fuit in ſpeciebꝰ que videbant̃: g̃ ibi
aliquid fuit fractum: ergo eadẽ rõne aliquid fuit ibi albũ: ſimi
liter rotundũ ⁊c̃. ergo ibi erat ſubſtãtia: quia talia dicunt rem
cum ſubiecto. Itẽ fractio eſt forma: ⁊ fractio ineſt illis ſpecie/
bus que ſunt forme: ergo forma ineſt forme. Rñdeo: dicit̃ q q̃
dam ſunt accidentia que immediate inſunt ſubſtantie: vt lõgi/
tudo/ latitudo ⁊ hmõi: ⁊ hec actu remanent ſine ſubiecto ⁊ ni/
hil denoiant: nam nihil eſt ibi longum: nihil q̃drũ p illas for/
mas vel rotundũ ⁊c̃. Alia ſunt accidentia que mediate inſunt
ſubſtantie: vt fractio ⁊ hmõi: que inſunt ſubſtãtie mediate lon
gitudine vel latitudine vel huiuſmodi: ⁊ ex talibus aliquid de
nominat formã cui inſũt: ſed forma mediãte qua inſunt: ſicut
ſpeculũ fractũ in qualibet parte integram habet imaginẽ: nec
tñ fracto ſpeculo frangit̃ imago: ſed in qualibet fractione ẽ in/
tegra: ſic h videt̃. Nota q nõ videmꝰ proprie corpus chriſti
in altari: ſed videmus ipſum eleuatũ: ſicut non videmꝰ aliquẽ
qui circundatus eſt capa ſua: nõ em̃ videtur pprie niſi ſub pro
pria forma. Similiter neq3 ſacerdos tangit ipm pprie: ⁊ nõ ſe
quit̃/ ſacerdos tenet ipm: g̃ tãgit: quia tenet̃/ nõ importat ime
diationẽ: ſed tangere importat immediationẽ: ſicut nõ ſequit̃:
iſte tenet equũ: g̃ tangit equũ. Si dicis: g̃ p nihilo conant̃ ho
mines ipſuz videre: Dicimꝰ q ex hoc q credũt ipm eſſe ſb for
mis quas vident. Unde cum dicitur: homo videt corpus chri
ſti: qđ eſt ſub iſtis formis que vident̃ eſſe credit̃. Teſtamẽtũ
in mortuis pfirmat̃: Heb. ix. e. Et carnalia iuxta lrãz pmitte/
bantur. Ex hoc dicit̃ q antiqui merebant̃ temporalia ex con/
dicto: quia deducta erant in pactum: g̃ eadem rõne per quodli
bet mortale peccatũ merebat̃ ea amittere. Rñdeo: q̃libet ope
re bono merebãt̃ ea habere: ſ quolibet malo opere merebãt̃
amittere vt dicit dñs de amorreis. Medicina purificat: aucto
ritatibus ⁊ debito pene: ⁊ grãm auget q̃ facit animã puriorẽ:
maiora ſequi mereamur. Sed quõ poſſumus ſumere: qm̃ exẽ
plum eſt: hoc eſt fieri de vnitate triumphantis vel maiora: id ẽ
potiori mõ q̃ qđ modo ſumit̃ in ſpe: ſumet̃ tamẽ in re. Vñ di
cit̃ beneficia potiora ſumamus. Sanguis teſtis eſt: Sanguis
em̃ teſtat̃ q chriſtus p nobis paſſus ẽ. Ad tuitionẽ: ptra tem
ptationes. Prefigurauit moyſes. Leuit̃. xvij. c. Sanguis p
anime piaculo erit. Deut̃. xij. d. Non debes animam comede
re cum carnibus. Caro pro corpore noſtro offertur: In rei ve
ritate vtrunq3 eſt ſub vtroq3: ſed appropriatio fit per quandã
coaptationẽ: vt ẽ illud Matth. vj. a. Beati pauperes ſpiritu
qm̃ ipſoꝝ eſt regnũ celoꝝ. Tñ idem habebũt mites p coapta
tionẽ vt dr̃. Lex pcepit Leuit̃. xvij. d. ⁊ Deut̃. xij. d. Sz quare
phibitum

Expoſitio Glo.

ꝓhibitum eſt ſanguinem comedere: Rñdeo: ad innuẽdum ꝙ
hõ nõ debet eſſe pronus ad interficiendũ. Gẽtiles erãt ita cru
deles ꝙ ſanguinẽ interfectorũ inimicoꝝ bibebãt. Ita tangit
ſuꝑ illud Act. xv. d. Ut abſtineatis a ſuffocato ꝛc. Ad inuiſibi
lia tranſitur⁹ Joh. xiij. a. Ut tranſeat ex hoc mũdo ad patrẽ.
Sꝫ q̃rit q̃ ſint illa inuiſibilia. Itẽ nõne ꝓus erat ibi: quõ g̃ aſcẽ
dit cum dicit. Joh. viij. d. Qui miſit me pater nõ relinquit me
ſolũ: Rñdeo ad inuiſibilia. i. inuiſibilẽ patrẽ: ꝛ dꝛ pluraliter ꝓ
pter plures effect⁹. Dꝛ aũt tranſiſſe cũ primũ ibi eſſet: qꝛ hu
manis obtuitib⁹ ſe ſubtraxit: ſicut dic̃ deſcẽdiſſe cũ prius vbi
ꝗ eſſet: qꝛ ſe viſibilẽ oſtendit. Que ibi videnť eſſe vel fieri: vt
fractio ꝛ hmõi. Precipuũ agni paſchalis ſacramẽtũ: Sꝫ hoc
aut dicit rõne rei ſignantis: aut rõne rei ſignate: ſi prim⁹ mo
dus/conſtat ꝙ multo melior erat vitula rufa: de q̃ habet. Nu
meri. xix. a. In ſecũdo mõ iterũ videt eſſe falſum: qꝛ eadẽ erat
ſignificatio agni ꝛ vitule: imo etiam vitula expreſſius figura
bat paſſionẽ chriſti: qꝛ ipa nõ portauerat iugũ: ꝛ ſic figurabat
chriſtũ: q̃ fuit ſine iugo pctĩ. Preterea mactabať extra caſtra:
Silr ꝛ chriſt⁹. Un̄ ad Heb. xiij. c. Exeam⁹ ad eũ extra caſtra:
ergo illud de vitula eſt precipuũ. Hac em̄ rõne dꝛ ſacerdotiũ
melchiſedech extentius ꝗ̃ aaron: qꝛ exp̄ſſius figurabat paſſio
nẽ chriſti. ſ. offerens panẽ ꝛ vinũ. Videť etiã precipuũ eſſe de
hirco emiſſario. Leuit. xvj. b. Un⁹ em̄ imolabať alter dimitte
bať: ꝛ imolat⁹ figurabat humanitatẽ chriſti paſſam: alius aũt
diuinitatẽ que nõ eſt paſſa: ꝛ ita expreſſius figurabat chriſtũ.
Rñdeo: illud ſacrificiũ dꝛ precipuũ: qꝛ maiori veneratiõe ce
lebrabať: durabat em̄ ſex dieb⁹: vitula aũt vna die tm̄: vl̓ qꝛ ꝓ
maiori cauſa ad litterã fuit inſtitutio agni. ſ. ꝓ liberatiõe toti
us ppli: vitula aũt ꝓ irritatiõe alicui⁹. Excellit dñici corpis ſa
cramẽtũ: Immo videť ꝙ baptiſm⁹ excellat: qꝛ ꝟtute illi⁹ dimit
tiť oĩno culpa ꝛ pena: ſilr ꝛ in om̄i alio ſacramento ꝟtute ei⁹:
Sol̓: dꝛ excellens multipliciť: vel qꝛ rõne effect⁹: ſic baptiſm⁹
excellit omnia alia: vl̓ rõne contenti: ſic ſacramẽtũ euchariſtie
excellit alia: vl̓ qꝛ a digniori miniſtrať: ſic ſacrm̄ cõfirmatiõis
digni⁹ ſacramẽto baptiſmi. Itẽ rõne ſignificationis ſic matri
moniũ: Eph. v. g. Hoc ſacrm̄ magnũ in chriſto ꝛ eccl̄ia: quia
ab excellentiorib⁹ tradiť: vt ſacramẽtũ ordinis. In p̄deſtinať
vocati eſtis Ro. viij. f. Caro mea eſt. Joh. vj. f. Et item Joh.
eodẽ. Sic caro chriſti magnũ reficit. Ex h̓ videtur ꝙ maior
gr̃a deť in h̓ ſacramẽto ꝗ̃ in alijs. Sol̓o. Maiorẽ delectationẽ
ꝛ refectionẽ ſpũalẽ ſentit hõ: nõ ſequiť ꝙ maior gr̃a: qꝛ magna
gr̃a qñq; dať/nõ tñ ſentiť. Job. ix. b. Si venerit ad me nõ vi
debo eũ ꝛc. In baptiſmo em̄ ꝛ ꝯfirmatiõe maior gr̃a dať: licet
nõ ſentiať. De lignis ſethim que ſũt imputriblia Exo. xxv. a.
Cõtra nõ eſt mẽbrũ eccl̄ie militãtis qõ nõ poſſit cadere ꝑ mor
tale: ꝛ ita patet ꝙ ſunt putribilia. Sol̓o. Sicut immortale du
pliciter dꝛ: ſicut adã in primo ſtatu: ꝛ illi qui ſunt iã in ſtatu glo
rificatiõis: ita imputribilis dupliciť: ꝛ ꝓ illis q̃ in patria. Al
be ſpine. Sãcti em̄ exteri⁹ nõ differũt a pctõrib⁹. ij. Corinth.
vj. b. Ut ſeductores ꝛ veraces. Panis ad corp⁹ referť. i. ſigni
ficat corp⁹. Uinũ ad aiaꝫ. Leuit. xvij. d. Deut. xij. d. Jõ appo
niť aq̃ ꝛc. ꝓ nr̃a dilectiõe. Mixtio g̃ aque cũ vino ſignificat di
lectionẽ q̃ vnit dilectionẽ cũ diligente. Unde in Apoc. xvij. d.
Quoꝝ ſal⁹ nõ poſſet eẽ ſine paſſiõe dñi. Cõtra ſuꝑ illõ Ro. v.
b. Multomagis iuſtificati in ſanguine ipſius ꝛc. Aug⁹ dicit ꝙ
fuit alius mod⁹ deo poſſibilis qui oĩa poteſt/ſed nullus ali⁹ ſa
nande noſtre miſerie fuit cõuenientior. Sol̓o. Sal⁹ ſumiť pro
redemptiõe: qꝛ nõ potuit aliter redimi/ lꝫ potuit aliter ſaluari:
nec etiã potuit hũanũ gen⁹ ſine paſſiõe dñi ita ꝯueniẽť patroci
nari. Niſi diligeret nos ſe morti ñ traderet. Joh. xv. b. Maio
rẽ hac. Hiere. xxxj. a. Charitate ꝑpetua dilexi te iõ attraxi te
miſerãs. Et ſctõꝝ auctes in mediũ ducte ꝛc. Ad idẽ illõ Johã
nis damať. Sic̃ panis ꝛ vinũ tranſeũt in nutrimentũ corpori/
ita panis propoſitionis tranſit in corpus chriſti: vel qui ex pu
riſſimis ſanguinibus beate virginis fecit hoiem/nõ poterit pa
nem et vinũ corpus ſuũ ꝛ ſanguinẽ facere: q. d. immo. Sed ꝯ
dic̃ Dionyſi⁹ in lib de duab⁹ naturis. Propterea oĩs mutatio
eſt ẜm aliq̃d cõmune: Sed panis materialis et corpus chriſti
nihil habent cõmune: qꝛ nec materiã nec formã: g̃ nõ põt mu
tari in corpus chriſti. Hoc etiã videť ex rõne nominis muta
tionis/que ſtans ꝛ manens aliquid exigit: ſed nihil remanet de
pane: g̃ non mutať in corpus chriſti: Sol̓o. oĩa verba que di
cunt tranſitum/poſſunt hic admitti: vt videť/panis tranſſub
ſtantiať aut fit corpus chriſti: alia que non ſignant tranſitum
non debent concedi. Unde omnes tales ſunt falſe: panis ẽ cor
pus chriſti/vt ſunt vel fuit vel erit. Ad verbum Dionyſij: dicẽ
dum ꝙ loquitur de mutatione naturali: Item ſermo chriſti
Sap. xviij. c. Sermo tuus domine omnipotẽs exiliens de ce
lo a regalibus ſedibus ꝛc. Non salubri efficientia: quia non re
cipiunt ſacramenti effectum. i. augmentũ gratie. Ecce factum
eſt malum. Li/malum/teneť ſubſtantiue. i. ad malum ſumẽtis:
Id eſt dum ſtimulus ſathane ꝛc. ij. Corinth. xij. b. ergo apl̓s
peccauit. Poteſt dici ꝙ loquiť Glo. ẜm opinionem que dicit
ꝙ ſtimulus apoſtoli erat titillatio carnis que erat peccatum ve
niale. Scd̄m malũ appellat morbũ quendã penalẽ quẽ habe
bat apoſtolus. ſ. iliacam paſſionẽ. Sacramentũ corp⁹ de vir
gine ſumptum: qõ eſt ſacramẽtũ corporis myſtici. i. gratie au
gmẽtũ: ꝑ qõ fit magnũ eẽ de corpe myſtico. Et nõ rẽ. i. vnitatẽ
eccl̄ie. i. nõ augmẽtũ gr̃e ꝛ ꝙ fiat mag̓ de corpe myſtico. Uel
aliť ꝑficiãt in vob ꝛc. Ex hac auctoritate videť ꝙ duo ſint ſa
cramẽta: ꝛ ita plura ꝗ̃ ſeptem. Rñdeo: ꝛ vnũ ẽ ꝛ plura. Unũ
quidẽ ex vnitate inſtitutionis: ꝛ principaliter ſignati. Unum
contenti ꝛ effectus: plura ſignoꝝ ꝛ ſignatoꝝ ꝓmoꝝ. Facie ad
faciẽ. j. Corinth. xiij. d. Sicut eſt. j. Joh. iij. a. Qõ veritas di
xit: nõ hoc corpus ꝛc. Sed vbi dicit hec veritas nunꝗ̃ inue
niť in euangelio. Poteſt dici ꝙ habemus ex illo verbo Joh.
vj. g. Caro nihil prodeſt ꝛc. Uel forte hoc ſumptũ eſt de euan
gelio naçareorum. Nõ morſibus diſcerptũ vt putatis. Un̄ di
xerunt: Joh. vj. f. Durus eſt hic ſermo. Que ſit illa cõuerſio
an formal̓ ꝛc. Cõuerſionẽ formalẽ appellat vbi forme mutanť
ꝛ ideo ſubiectũ manet. Quidã em̄ dicũt ſic ſubſtãtiã i ſbſtãtiã
tranſire vel cõuerti/vt hec fiat illa: nec tñ illa augetur ꝛc. Hec
oppinio vera/omnes alie falſe. Alij dicunt hanc in illã tranſire
vel conuerti: quia ſub illis accidẽtibus ꝛc. Sꝫ eadẽ rõne debet
dici tranſſubſtantiari in illum cui⁹ locum ingredior: vel cuius
capã induo. i. aut remanet ibi panis: aut nõ: ſi ſic: ꝛ eſt ibidẽ
corpus domini nullũ ẽ miraculũ: qꝛ ſimiliter aliud corp⁹ glo
rificatũ poſſet eſſe ibi: ſi non eſt ibi panis: aut redigiť in nihilũ
omnino/aut reſoluiť in elementis vel in puram naturam: ſi in
nihilum/multum reſoluiť de elementis: et ꝓpterea ẜm hoc nõ
debet dici panis tranſſubſtantiari in corpus chriſti: ſed in ni
hilũ ꝯuerti: Si reſoluiť/tunc debet dici ꝯuerti in iſtud in quo
reſoluiť poſtea in corpus chriſti. Rñdeo. Hec opinio falſa eſt
Et dicẽdũ ꝙ de ſubſtantia panis nihil eſt ibi: Qꝛ dicit color:
ſapor: forma ꝛ pondus remanent: vt magiſter dicit: ſunt ibi ſi
ne ſubiecto. Sed tunc queriť: cum omne ens ſit ens ꝑ ſe aut in
ſubiecto. Et hec accidentia ſunt non eſſentia in ſubiecto/ſunt
eſſentia per ſe: ꝛ ſic mutant eſſe ſuum: ꝛ eſſe ſubſtantie: ſic
dicuntur accidentia: vel quia ſunt in ſubiecto: vel quia de ſui
natura apta nata ſunt eſſe in ſubiecto. Dixerunt tamen ali
qui ꝙ erunt in aere circumfuſo. Cuius rei ideſt ſubſtantie chri
ſtus redarguit/ Joh. vj. g. vbi diciť nihil caro ꝓdeſt ꝛc. Nõ
fallit nos nec fallitur: ergo eodem mõ fallitur viſus quando vi
deo remũ in aqua in veritate integrum: ꝛ credo ꝛ iudico ꝙ ſit
fractus. Dicit tamẽ Aug⁹ quia viſus verus eſt ꝛ iudex falſus:
Per hoc enim ꝙ mouet ſe aqua: iudicat eum eſſe fractum.
Falſa eſt hec opinio. Alij dicunt ꝛc. hi bñ dicunt. Panis quẽ
frãgim⁹. ꝯ. x. Et ꝙ in ſacramento ſic fit. i. in forma ſacramẽti.
In ſacramento omne videtur: ꝛ eſt in veritate. Alij dicunt ꝙ
ibi ſit fractio ꝛ nullius rei. Iſti dicunt fractionem eſſe ſine ſub
iecto: ſed decipiuntur neſcientes diſtinguere inter accidentia
que immediate ſunt in ſubſtãtia: ꝛ alia que inſunt mediate. Di
ſcutere nõ permittimur: quid eſt ꝙ quotidie audemus diſpu
tare de corpore chriſti. Sol̓o. Non permittimus diſcutere
rationib⁹ nature: ſed alijs bene. Non duo ſacramẽta ſed vnũ
ꝛc. Eadem rõne ſacramentũ baptiſmi ꝛ ſacramentum confir
mationis ſũt ſacramẽtũ vnum: quia in vtroq; idem ſumiť ea
dem gratia: ſed in illo confirmata: in illo non. Ad illud dicitur
ꝙ ſunt vnum ſacramentum; id eſt vna inſtitutione factum eſt
vtrunq; ſacramentũ. Sed hoc videtur eſſe falſum: quia ſacra
mentum panis inſtituiť in prolatione verborum ſuper vinuꝫ.
Unde dicẽdum vnum ſacrm̄ ſunt quo ad modum ſignifican
di illud vnum

a Quotienſcūq3 em̄. Dixerat q̄ ſumerēt corpꝰ dn̄i ⁊ ſanguinē in cōmemoratione eiꝰ: hic determinat in quā: q2 in memoriā dn̄ice paſſionis: ꝓpter qđ ſacerdos poſt ꝑdicta v̄ba extendit brachia in modū crucis. Oſee vlt°.c. Memoriale tuū ſicut vinū libani: q2 ſpūalr̄ inebriat cor hoīs ⁊ odoriferū reddit. Vinū em̄ libani eſt.i.cōfectū de ſpeciebus libani. De hoc pōt dici illud dictū de ioſia Eccī.xlix.a. Memoria ioſie: id ē chriſti in cōpoſitiōe vnguētī: q2 ſacramētū paſſionis eſt medicina ꝯ infirmitates ſpūales.

a Quotienſcunq3 em̄ manducabitis panē hunc/ ⁊ calicē bi-
b betis: mortem dn̄i annūciabi-
d tis donec veniat. Itaq3 qui-
e cunq3 mādicauerit panē vel
f biberit calicē dn̄i indigne/ reus erit corporis ⁊ ſāguinis dn̄i.
g Probet aūt ſeipm̄ hō ⁊ ſic de pane illo edat ⁊ de calice bi-
h bat. Qui em̄ manducat ⁊ bibit indigne:

b Mortē dn̄i/ pro vob factā. c Annūciabitis.i.repreſentabitis omni pplo. Vn̄ quondā fere i om̄i miſſa fiebat ꝑdicatio: ſicut fit rome i ſtationibꝰ: mō ſacerdotes ſecreto ſibi annūciant. d Donec veniat/ ſ. ad iudiciū. e Qui mādicauerit ⁊c. idigne. Indignꝰ eſt: q̄ nō deuota mēte accedit ad eucharıſtiā: vel in volūtate peccādi manet. Augꝰ. Indigne accepit: q̄ cū debet agere penitētiā ſolēnē.ſ.ſumit. Idē ibidē. Indigne accipit q̄ a ceteris cibis nō diſcernit/ vel fictꝰ vel inimicꝰ vel ipenitēs. f Reus erit.i.ꝯſimile pctm̄ cōmittet illis q̄ crucifixerūt dn̄m. Vel ꝓpter eiꝰ acceptionē reus pene: q2 peccat i ſumēdo. g Probet aūt. Ecce quales debēt accedere: q2 examinati et purificati: q2 corpus dn̄i medicina eſt ſalutis: ⁊ ideo ꝑexigit̄ ꝑparatio ſpūalis: vt ſic ſe diſcutiat q̄ nō habeat ꝯtra ꝯſcientiā ⁊ diuinā ꝯfiteri/ ꝓbet ꝯſcientiā diſquirēdo.ij.Cor.xiij.b. Voſmetipos tēptate: ſi eſtis in fide chriſti: ipi vos probate/ an nō cognoſcatis voſmetipos. Ita probet opera ſua examinādo. Gal.vj.a. Opus ſuū ꝓbet vnuſquiſq3. Hieroꝰ. Nullus quāuis ſanctus ſecurus vadit iugiter: niſi ꝑſcrutata conſciētia et operibus examinatis. h Qui em̄ mādicat ⁊ bibit indigne: non dicit illud vinū qđ ſignificat: q2 ſic ex multis granis et puris: fit vinū: ita vnū corpꝰ ex multis mēbris ⁊ puris. Et ſimilit̄ ſic ex multis racemis ⁊ puris fit vinū: ita ⁊c. S3 i baptiſmo dat̄ grā: vt mūdās ⁊ purificās in ꝯfirmatiōe: vt ꝯfirmās ⁊ muniēs: in ꝯplatione illor̄ v̄bor̄ h̄ eſt corpꝰ meū ⁊c. panis in corpꝰ cōuertitur: ergo cū adhuc n̄ ſit totū dictū: qn̄ eleuat̄ ſpēs panis a ſacerdote/ videt̄ q̄ illudat̄ eccleſie: etſi tūc moreret̄ ſacerdos/ nihil eſſet ibi ꝯfectū. Solo. Sub vtraq3 ſpecie totus eſt chriſtꝰ ⁊ vtraq3 habet ꝓpriā formā verbor̄. Vn̄ non illudit eccleſia: q2 qn̄ eleuat̄ ſpecies panis/ iā eſt cōpletū ſacramentū ſub illa/ licet moreret̄ ſacerdos: poſtea tn̄ ꝓferret̄ ꝓpria forma v̄bor̄ ſup vinū. Solet queri: quale dederit aplis vtrum paſſibile vel impaſſibile: mortale vel immortale. Et dicūt quidā q̄ dominus accepit oēs dotes ſingillatim anq3 pateret̄. Subtilitatē i partu: leuitatē ⁊ agilitatē qn̄ ambulauit ſup mare: claritatē in trāſfiguratione: in cena impaſſibilitatē. Sed ſm̄ illos qui dicūt q̄ paſſibilē ſe dederit aplis q̄lis tūc adhuc erat: q̄rit̄ ſi ſeruatū fuiſſet ſub portione illius ſpeciei in pixide aliq̄d vſq3 in horā paſſionis/ vtrū crucifigeret̄ ibi: qđ videt̄/ q2 chriſtus eſt vnus ſolus hō: ⁊ crucifigit̄ vbi eſt: ⁊ hic eſt: ḡ crucifigit̄ ⁊ lāceatur a militibꝰ in pixide: ⁊ nō morit̄ niſi ꝑ crucifixionē: ḡ in pixide crucifigitur. Solo. Corpus chriſti paſſibile erat ſub illa ſpecie: hec duplex eſt: ſi li/ paſſibile/ determiet li/ corpus: vera eſt: ſi li/ ſpecie/ falſa eſt: ⁊ ideo nō ſequit̄ q̄ crucifigit̄ ſub illa ſpecie: q2 hoc falſū eſt. Et breuit̄ ſic poſito: nullū verbū illationis ꝯcedi debet: vn̄ corpus chriſti non crucifigit̄/ nec lanceatur in pixide: q2 que inſūt alicui/ oportet q̄ ſint in debita ꝓximitate ad illa. Sed cōcedi poſſet: morit̄/ anguſtiatur i pixide ſicut ex plaga pedis qn̄q3 dolet totū corpꝰ et moritur hō. Similiter ex eo q̄ in cruce patiebat̄ ⁊ crucifigebat̄ moreret̄ alibi in pixide. An irritū ſit.i.ſi nihil factū ſit: Qđ ſi nō animo introducēdi hereſim/ credēs q̄ non eſt ꝯfectū: ſed nō apponit̄ aqua/ tūc nō ꝯficeret: q2 haberet ꝯtrariū intentioni eccleſie: ⁊ ſine intentione eccleſie non ſit neq3 hoc ſacramentum neq3 aliud. Nec greci aquā addunt: ⁊ tn̄ creditur qđ conficiunt. Vel ſubſtantiā

reducūt: vel etiā ſpeciē ſolam. Quā parte ꝯ ille ⁊c. Iſte tres partes fieri ſolebāt antiquitus: ſicut hic dr̄: ſed pars q̄ obſeruabat̄ vſq3 in finē miſſe ſumebat̄ ab egroto: ſi erat aliquis: vl' a diacono: ſed modo nō eſt ſic. Pars oblata in calicem miſſa corpus chriſti qđ iam reſurrexit: qđ eſt/ quia panis ſignū corporis ꝓprie eſt: vinū ſanguinis: in q̄ eſt ſedes aīe: aqua eſt vita in ipo homīe toto: ⁊ ita in cōiūctione illa ſignificatur ꝯiunctio corpis chriſti ad animā eiꝰ: ſicut eſt iam viuēs i celo in eternū. Comeſta pars ambulātē ſup terrā.i.myſticū chriſti.i.mēbra militātis eccl'ie q̄ adhuc indigēt viatico ⁊ refectiōe. In ſepulchris iacentia ⁊c. Sed obijcit̄. Videtur q̄ ſacramentū iſtud nō ꝓſit eis: q2 nulla pars ſit ibi ꝓ eis. Solo: ſm̄ illos q̄ dicūt q̄ immo ꝓdeſt damnatis q̄ in fide informi deceſſerunt: dicendū q̄ nulla pars pro eis ſit/ ne crederet̄ chriſtus habere membra putrida. Nō immutabit̄/ ſicut ſacramēta iudeor̄/ ſupplēt mutata: ⁊ ideo ſacerdotiū chriſti eſt eternū: q2 nullū aliud ei ſuccedet. Propt̄ hoc Ps. Tu es ſacerdos in eternū. Sancta obſunt malis: ergo nocēt: ergo adimūt eis bonū: ſed om̄e tale eſt malū: ergo ſunt mala.ſ. neq3 hoc ſacramentū neq3 aliud nocet q̄tū in ſe ē: ſed hō ſibi nocet i illo.ſ. indigne accipiēdo: ſicut medicina in ſe bona/ ſumpta ab iſto qui ſe non ꝑparauit nocet ei: ſed non eſt bene ſimile: q2 medicina ibi operat̄ ad nocumēta: corpꝰ aūt chriſti non operat̄ ad maliciā ipiꝰ/ ſed ipe ſolus. In bonis ſunt ad ſalutē ⁊ ipa ſumptio/ ⁊ id qđ ſumitur. S3 q2 ille malus male q̄ accipit: ḡ ex hoc q̄ malus eſt q̄s ꝓpter hoc peccat. Sed dr̄ q̄ ecōuerſo eſt in v̄tutibꝰ ⁊ vitijs: q2 bonꝰ eſt q̄s/ ideo bn̄ agit: ⁊ nō econuerſo: ſed in vitijs/ quia malus eſt q̄s male agit. Solo. In pmo pctō: q2 malus eſt q̄s peccat: ſed poſtea quia male agit malus eſt. Hic tn̄ aliter intelligit̄ q2 li/ q2/ quaſi cauſam materialē dicit: et eſt ſenſus: q2 malus male accipit quod accipit. Indignus eſt qui aliter celebrat myſteriu3 euchariſtie q̄3 a chriſto traditū eſt: ſed talis nihil facit: ergo non accipit corpus chriſti: ergo nō accipit indigne: Ipſe tamē loquitur de accipiēte: ſed indigne: et ita nihil ad ꝓpoſitū qđ hic dicit̄. Solo. Intelligit̄ qui aliter celebrat nō quo ad veritatē eſſentie celebrādi: ſed q̄ ad alietatē finis: vt ſi celebrat ꝑ pecunia cū debeat celebrare ꝓpt̄ finē quē ipoſuit chriſtus in hoc ſacramēto paſſionis eiꝰ memoriā: vel etiā aliter quo ad modū cōficiendi: non q̄ ad formā et eſſentiā verbor̄. Indignꝰ/ q̄ nō deuota mēte ad euchariſtiā accedit. Scđm hoc forte oēs ſūt indigni qui accipiūt hoc ſacramentum: q̄3 plures em̄ ſine deuotione accipiūt. Preterea hec deuotio nihil aliud eſt q̄3 feruor charitatis: ḡ q̄ nō habet feruorē charitatis ⁊ accipit/ indignus eſt accipiēdo: ⁊ ita peccat: ergo multo magis qui nō habet charitatē: quor̄ vtrūq3 falſum: q2 ſufficit ad hoc q̄ digne ⁊ q̄ non habeat conſcientiā mortalis. Solutio. Hec negatio reſolui debet in priuationē/ nō deuote.i.deuote.i.quarū ꝯtrario deuotionis accidit: ⁊ hoc ē mortale in ꝯſcientia ⁊ precipue odium. Deuotio aūt dicitur modus dilectionis: qui qn̄q3 eſt naturalis etiam forte in habēdo charitatē. Acſi chriſtum occiderit punit̄.i.ſimili pena: q2 eſt imitator: ſed non tanta: q2 ſi aliq̄s dn̄m ſuū legitimū introduceret ſcienter in domū inimici eius capitalis: etſi ipe nō occideret eū reus tn̄ eſſet mortis dn̄i ſui. Inimici capitales chriſti ſunt pctā mortalia: ꝓpter q̄ occiſus eſt. Peccata quotidiana: id eſt venialia dimittat conferri. Matth.v.d. Dimitte munꝰ tuū ⁊ vade recōciliari fratri tuo. Si nō dimittis/ mentiris: dicendo Pr̄ noſter. Ex hoc videt̄ q̄ nulli habenti rācorem cōtra alium debeat iniungi q̄ dicat dn̄icam orationē: nec ipſe debet dicere: q2 mētiretur/ vt hic dr̄: ⁊ nullus debet mentiri. Solo. Talis pōt mētiri facto etſi ſanctitatē ſimulat: vel etiā ſi dicat Pater noſter in ꝓpria ꝑſona: et ſic non debet dicere ex q̄ rancorē habet: ſed in ꝑſona eccleſie pōt: ⁊ ſic nō mētitur. Iudas ad dn̄icam cenam acceſſit: Ecce q̄ ꝯtrarius eſt.

11.q.3.c.ad mēſam.§.euidēter

Job.6.f.

1.q.1.c.ꝑ eſaiā de cōſe.diſ.2.c. et ſancto.et.c.ſicut iudas

Ps.109.

ꝓpoſito b.

r Augꝰ.hilario:q̄

G digne: Nō dicit indign⁹: Quis eñ vſq̄q̄ dignus eſt: indignatio dñi q̄ dignitas ſerui: qd̄ q̄s digne accipit q̄cūq̄ cā ſit/ hō victus. Periculū aūt eſt indignitas peccatoris: ⁊ indignatio iudicis. a Iudicium: q2 cōdemnabit ex indigna comeſtione. b Nō diiudicās corpus dñi. i. nō diſcernēs ab alijs cibis: Uel vero gando ꝯtriſtatis. Uł id eſt nō diſcernens q̄ ſanctū: q̄ admirabile eſt ſacramentū. c Ideo: oſtēdit pe nam indigne ſumentis. d Infirmi: febribus et alijs morbis. e Imbecilles/ languorib⁹. f Et dormiūt. i. moriunt. Uñ in paſchali tpe ſolēt accedere peſtes: ꝓpter qd̄ cantat tūc in hymno. Ab omni mortis impetu tuū defende pplm. ij. Reg. vj. b. legit de oça: q̄ ꝑcuſſus fuit/ q2 tetigit arcā dñi. Et dicūt iudei hoc fuiſſe: q2 nocte illa iacuerat cum vxore ſua: Et. j. Reg. vj. d. Bethſamitę mortui ſūt: q2 viderūt arcā dñi. Quid ḡ de eis q̄ non arcam/ ſed corpus dñi non ſolum vidēt indigne: ſ3 ſumūt ⁊ tractāt ⁊ conficiūt/ poſtq̄ nocte eadē concubuerūt: non cum vxoribus/ ſed fornicarijs. Q2 aūt indigne accipimus eſt: quia nos non diiudicamus: Uñ ſubdit. g Q2 ſi noſmetipſos diiudicarem⁹. Glo. Mētis nrę tribunal aſcēdēte/ vel accuſante cogitatione/ ⁊ teſte ꝯſciētia. h Diiudicarem⁹. Glo. Penitēdo/ ⁊ timore tanq̄ carnifice nos torquēte: ⁊ q̄ſi quidā aię ꝯfrētis ſanguis ꝑ lachrymas ꝓfluat. Job. xiij. c. Si iudicat⁹ fuero ſcio q̄ iuſt⁹ īueniar. Itē Job. xxiij. a. Ponā corā eo iudiciū meū: ⁊ os meū replebo īcrepatiōib⁹. i. īcrepatoria ꝯfeſſiōe ⁊ orone. i Nō vtiq̄ iudicaremur. i. puniremur a do. k Dū iudicamur. Poſſet aliq̄s dicere ꝓpt̄ qd̄ punit nos ita de⁹ infirmitatib⁹ ⁊c̄. Rñdet q̄ ad correctionē noſtrā facit: q2 dū iudicamur his tpalibus penis: l A dño corripimur: ſm alios/ q2 timore pęnę nrę alij emēdant. Uel noſipſi

Pſ. 36. Corripimur. i. punimur. Pſ. Nō damnabit cū iudicabitur illi. Job. v. c. Beatus hō q̄ corripit a dño: Increpationē ḡ dñi ne reprobes: q2 ipſe vulnerat ⁊ medet: ꝑcutit ⁊ man⁹ eius ſanāt. Prouer. xix. d. Peſtilēte flagellato ⁊c̄. m Itaq̄ frēs mei. Inordinate veniebāt ad h̄ ſacramētū nō expectātes ſe inuicē: ſed diuites ſūmo mane ita q̄ paupes poſtea veniētes nihil inueniebāt. S3 adhuc cōicare volūt in mane nō deſiderio ſacramēti: ſed alios cibos comedēdi. n Cū cōuenitis. Heb. x. c. Nō deſerētes collectionē nrām ſicut ꝯſuetudinis ē quibuſdā. o Inuicē expectate: vt vna ſit mēſa: non habeat q̄libet ſuā. p Domi ſuę. i. in domo ſua: nō ſic ioculatores in alia ſemp/ in ſua nunq̄. Ecc̄j. xl. d. Reſpiciens in alienā mēſam nō eſt vita eius in cogitatione victus. q Ut nō cōueniatis in iudiciū/ damnationis. ij. Paral. xx. a. Cōgregati ſunt filij moab ⁊ filij āmon: ⁊ cum eis de āmonitis. r Cetera/ neceſſaria ad ſumptionē eucharıſtię: ⁊ ad ordinationē eccleſiaſticā: s Cū venero diſponā. iij. Job. d. Multa habui tibi ſcribere: ſ3 nolui ꝑ atramētū ⁊c̄.

Expoſitio Glo. aug⁹ hilario: qui dixit q̄ poſtq̄ exiuit iudas a cęna/ dñs dedit alijs corp⁹ ſuū ⁊ non ei: Sed eccleſia cōſentit auguſtino. Per hoc docet deuote ⁊ cū timore accedendū eſſe. Contrariū videtur qd̄ pauloante dicit. Et ſic ſecurus accedēs depone ⁊c̄. nō ergo cum timore ſecurus accedat ſecuritate ſpei: ſed tamen cū timore cautelę ⁊ reuerētię: ſic aūt nō ſunt contraria ſpes et timor: ſ3 ſūt duę molę ſe coadiuuātes. Qd̄ ſm fidē. i. ꝯſciā3 pie credit eē faciendū: ſ3 qd̄ diuerſimode dictat ei ꝯſciā: tñ cū pia fide. Zache⁹: Luc. xix. a. Cēturio: Mat. viij. a. Alter gaudēs in domū ſuā recipit: alter ſto ⁊c̄. Silr̄ de moyſe: hieremia et eſaia. Moyſes: Exo. iij. c. Quis ego ſū vt educā. Hieremias Hiere. j. b. cū mitti debeat ad ꝑdicādū dicit. A a a dñe de⁹ ⁊c̄. Eſaias: Eſa. vj. c. dixit: Ecce ego mitte me ⁊c̄. Licet ḡ videāt eoꝝ dicta eſſe contraria: q2 illi ſe excuſauerūt ⁊ ipſe ſe obtulit:

De peni. diſ. I. c. tres

a bit indigne/ iudiciū ſibi man
b ducat et bibit: nōn diiudicās
c corpus dñi. Ideō inter vos
d multi infirmi et imbēcilles/ et
e f dōrmiūt multi. Q2 ſi nōſmet
g h ipſos diiūdicaremus nō vtiq̄
i k iūdicaremur. Dūm iudica
l mur autem ā domino corripi
mur vt non cum hoc mundo
m dānemur. Itāq̄ fratres mei
n cū cōnuenitis ad manducan
o dum inuicem expectate. Si
p q̄s eſurit dōmi manducet vt
q nōn in iudicium conuenia
r s tis. Cetéra autē cūm venero
diſponam.

tñ nō eſt verū: imo ex charitate ſe excuſauerūt/ moyſes ⁊ hieremias: ꝓpt̄ delectationē vt ſeq̄ſtres eēnt ad facili⁹ ꝯtēplādū deū: ⁊ ita ꝓpter humilitatē: Eſaias aūt obtulit ſe ꝓpter ꝯlū aiarū quā habuit. Unicuiq̄ pioꝝ māna ſapiebat. Sap. xvj. c. Cōtemptū ſolū nonuult. Iſte cibus. Nonuult vna dictio: id eſt vult vt nō condemnatur: ⁊ hoc ſufficit. S3 hoc qd̄ hic dicit: in antiquo populo vnicuiq̄ pioꝝ ⁊c̄. Sic in ore vniuſcuiuſq̄ chriſtiani corpus chriſti. Ex hoc videt q̄ in ore impiorū nō ſapiebat māna quod volebāt: Et ꝑterea ſi ſaperet eis qd̄ vellent/ ad q̄d ergo volebāt redire ad ollas carniū in ęgypto: vt habet Numeri. xj. b. Sic q̄rit Aug⁹ ſup illū locū. Et ſoluit: q̄m etſi ſaporē haberēt cuiuſlibet cibi quē deſiderabāt: non tñ colorē cuiuſlibet cibi: vñ quia delectabant in colore cibi redire volebāt. Et cōſtat q̄ iſti impij erant: ergo in ore eoꝝ ſapiebat qd̄ volebāt. Sap. xvj. c. Panē omne delectamentū ſuauitatis habentē. Sed ꝯtra Exod. xvj. g. dicit q̄ ſapor eius. ſ. māne ſimilis ſapori ſimilaginis oleo cōſperſę. Solo. Et pijs ⁊ impijs habebat ſaporē oēm: vt q̄n cogitabāt de comedēdis carnib⁹ talib⁹ vel talibus/ eaꝝ ſaporē habebāt in ore eorum. Q̄n aūt nō cogitabant de ſapore alicuius cibi: habebāt ſaporem ꝑdictę ſimilę. Quod hic dicit/ in ore impioꝝ: intelligit q2 maxime eis ſapiebat quod volebant. Faſtidium. Numeri. xj. b. Et habere ipm in ſe manentē. j. Joh. iiij. c. Qui manet in charitate in deo manet ⁊ deus in eo. Aug⁹. Amor eſt copulatio amantis ⁊ amati. Crede ⁊ māducaſti. Quare nō dicit: ſpera vel dilige ⁊ manducaſti. De ſpūali eñ manducatiōe loquit per quā manem⁹ in chriſto ⁊ vnimur eccleſię. Sed Eph. iij. d. dicit. In charitate radicati: quid eſt aliud niſi per eā eccleſię ⁊ chriſto vniri: hoc eſt manducare. Solo. Sicut in comeſtione materiali ſunt quattuor. ſ. maſticatio: ſaporatio: ſimilatio: ⁊ vnio nutrimenti cū mēbro: Ita in ſpirituali. Proprie autē quārū ad duo. Prima dicit manducatio vtraq̄: ſed maſticatio ſpiritualis corporis chriſti ꝓprie eſt per fidem dum cogitatur q̄ ille quē ſumit ſub ſacramento paſſus eſt pro eo/ et hmōi. Similiter ſaporatio eſt in fide: qd̄ nihil aliud eſt q̄ ſpūalis delectatio vel perceptio: Ideo melius dicit: crede ⁊ māducaſti: q̄ ſpera vel dilige. Duo aūt alia: aſſimilatio ⁊ vnio poſſunt eſſe in ſpe et charitate et alijs virtutibus. Q2 aūt obijcit: per charitatem manet homo ſimiliter in chriſto: verum eſt: ſed primo per fidem: quę eſt prima vnio aię ad deum: ⁊ ideo potius dicit de fide. Animę ſanguis. Sed quid hoc eſt: quia ſanguis in ſacra ſcriptura dicit peccatū ⁊ maxime mortale. Solutio. Sanguinem appellat reliquias peccati: a quibus purificatur homo per lachrymas ⁊ hmōi. Nō damnabit ſi permāſerit in hoc. Sed cōtra Roma. xiiij. d. Beatus qui nō iudicat ſemet ipſum: Ibi in Glo. i. qui non facit ſe damnabilē. Imago iudicij futuri. i. mors tpalis. Ecc̄j. vij. d. Memorare nouiſſima tua ⁊c̄. Indigne accipit. Contra. Fere omnis qui accipit adhuc debet agere penitentiā. Solutio. Penitētia hic dicitur dolor de peccatis ⁊ cōtritio. i. ſi accipit quādo adhuc non doluit de peccatis: vel ſi tunc quando adhuc eſt in peccato de q̄ debet agere penitentiā. Uel hoc intelligit de ſolenni penitentia qua ſeparat homo ad temp⁹ ab eccleſia: ſi talis acciperet corpus chriſti donec cōpleta eſſet peccaret/ niſi in magna neceſſitate: vt ſi timeret mori. Scd̄m alios ⁊c̄. Scd̄m hoc exponitur textus iſte: ſed ſm regulam ticonij: Cū iudicamur a domino. i. punimur corripimur. i. alij corripiunt exēplo noſtri. In paucis eñ. i. in penis paucorum eſt. Omniū emendatio. Prouerb. xix. d. Peſtilente flagellato ⁊c̄. In libro. iij. Reg. xiij. d. Prohibitus ab altero ꝓpheta: immo inuitatus fuit ab eo. Solo. Primo fuit inuitatus ab eo: ſed poſtea ꝓhibitus ⁊ increpatus: q̄ñ in

De c[on]ſ. di. ... ſi quis

Num...

increpatꝰ: qm̄ in mēſa irruit ſpūs dn̄i in illū ꝓpham: ⁊ loquiꝫ
ille pſeudo ꝓpheta in pſona dn̄i. Ut nō dānemur cum mūdo.
Argumentū ꝙ mundus damnabiꝫ: cum ḡ amaꝫ. Joh.xv.c.
De mūdo nō eſtis: ſed ego elegi vos de mundo. j. Joh.ij.b.
Nolite diligere mūdū ⁊c. Quaſi infidelis eſt. Roma.xiiij.d.

chamo ⁊ freno maxillas eoꝝ. Alibi: Cōparatꝰ ē iumētis inſi/ Pſ.48.
pientibꝰ. Ezech.xix.a. Nō abſqꝫ vulneribꝰ ſuis ceperūt illū: ⁊
adduxerunt eū in catenis in terrā egypti. Qui ſtatim capiunꝫ
a tēptationibꝰ diaboli nō vulnerāt eū. Alij autē q̄ tēptationi
reſiſtūt: ⁊ poſtea cōſentiūt / in vulneribus a diabolo capiunꝫ.

Omne qđ ex fide non
eſt pctm̄ ē. Ad ſimili
tudinē dn̄ice cene q̄
repitatur altari ⁊ in
ſumptione corporis
chriſti. Ecce caput
ſalutis.i. pncipale ſa
cramentū: qđ debet
ſumi in memoria paſſionis chriſti qui fuit caput et cauſa no/
ſtre ſalutis.

a De ſpiritualibꝰ Ca. XII
b autē nolo vos ignora/
c re fr̄es. Scitis aūt qm̄
d
e
f cum gētes eſſetis ad ſimula/
g cra mūta prout ducebamini
h
i cūtes. Ideo notum vobis fa/
k
l cio ꝙ nemo in ſpiritu dei lo/
m
n
o quens dicit anathema ieſu.

f Ad ſimulacra
idola / muta. Con/
tra: dabāt rn̄ſa: Sol.
ſtatue ſine voce erāt:
ſed diabolus ī eis lo/
quebaꝫ. Pſ. Os ha/ Pſ.113.
bēt ⁊c. Baruch vlt.
d. Qui cū audierint

Expo. Ca. XII.

De ſpiritualibꝰ ⁊c. Hactenus egit apl̄us ꝯtra er/
rores q̄ circa tria eccleſiaſtica ſacramēta.i. baptiſmū:
matrimoniū ⁊ euchariſtiā erant inter corinthios: In
hoc caplo ⁊ duobꝰ ſequētibꝰ agit ꝯtra ſchiſmata ex erroribꝰ or/
ta inter eoſdē reuocās eos ad charitatē ⁊ ꝯcordiā charitatis.
Diuidiꝫ autē hoc caplm̄ in q̄ttuor partes. In prima cauſam
diſcidij ſiue diſcordie dicit amputatā.ſ. cultū demonū / et ritū
iudaicū: q̄ erāt ꝯtraria fidei chriſtiane: q2 fides vnit chriſto: il
la vero ſeparat a chriſto. In ſecunda dicit differētias donoꝝ
ab vno datore: non ſm̄ diuerſa merita: ſed ſm̄ pluriū vtilitatē
diſtribui: ⁊ hoc facit vt nullus inuideat alij: q2 q̄libet habet in
alio qđ nō habet in ſe: ibi: Diuiſiones grarū. In tertia di
cit nos eſſe vnū corpus chriſti myſticū. Un̄ ſicut mēbra eiuſ/
dē corporis debemꝰ nos mutuo cōfouere: ibi: Sicut em̄ cor/
pus vnum eſt. In q̄rta diſtinguit diuerſa mēbra eccleſie:
alios aplos: alios ꝓphas ⁊c. ibi: Et quoſdā quidē poſu
it. Dicit ergo: a De ſpiritualibꝰ ⁊c. Ita dico ꝙ diſponā
de alijs. b Aūt ſed iterū. c Nolo vos de ſpūalibꝰ:
id eſt de bonis ſpūſancti. d Ignorare: quō veritas ſe ha/
bet de eis: q2 dicit ꝙ quidā dicebāt ꝙ dona ſpūs haberent a
merito ſuo. Alij maiora dona eē minora ⁊ ecōuerſo. Et in his
duobꝰ errātes ꝯtendebāt ⁊ inuidebāt ſibiīuicē. Uult ḡ apl̄s
ꝙ habebāt cognitionē ſpūaliū: non dicit de terrenis: q2 cogni
tio ſpūaliū oībus expedit: ⁊ ignorātia impedit. Cognitio aūt
terrenoꝝ fere impedit oēs: ignorātia autē paucos aut nullos.
Baruch.iij.c. Filij q̄ꝫ agar q̄ exquirūt prudentiā que de ter/
ra eſt ⁊c. Un̄ iſtis data ſunt mobilia: ⁊ nihil de hereditate. Ti
mere ḡ debēt tpalia habētes ⁊ ſapiētes in his / ꝙ non habeant
partē in hereditate p̄clara. Jacobi.iij.d. Nō eſt hec ſapiētia
deſurſū de celis / ſꝫ terrena / aīalis / diabolica. Hec inflāmat ad
cupiditatē: ⁊ obtenebrat intellectū ad ſpūalia.i. vmbrā facit:
⁊ ideo nō eſt mirū ſi intellectus eius q̄ ſemꝑ eſt in terrenis co/
gitationibꝰ ſit obſcuratus. Inflāmat etiā cor ad cupiditateꝫ.
Eccl.ix.a. Virginē ne cōſpicias: ne forte ſcādaliceris in deco
re ipſiꝰ. Gen̄.iij.b. Vidit lignū ⁊c. Si ergo viſus qui exteri/
or eſt ita inflāmat cor: q̄to magis intellectꝰ induratꝰ ad terrā.
Gregꝰ ſup illud Gen̄. Nō licꝫ intueri qđ nō licet ꝯcupiſci. Sꝫ
ecōuerſo ſpūalia illumināt ⁊ inflāmāt itellectū. Probat ḡ eis
ꝙ a deo nō a ſuo merito bōa hec habēt: q2 an̄ qm̄ ſeruiebāt ido
lis non habebāt qđ mō habēt a merito: q2 ſemꝑ an̄ ꝯuerſionē
ſuā mali fuerāt: ideo reſtat qđ a deo. Et idē dicit. Nolo vos
ignorare: q2 ignorās ignorabiꝫ. j. xiiij. g. Tn̄ carnalia igno/
rare nō eſt piculū. Gen̄.xxxix.b. Dn̄s meꝰ oībꝰ mihi traditis
ignorat qđ hꝫ in domo ſua ⁊c. e Scitis aūt qm̄ cū gētes
eſſetis.i. generaliꝫ erat vincētes. h Prout.i. q̄liter vos. i
Eūtes: ſpōtanee ⁊ aſſidue. f Ad ſimulacra muta du/
cebamini: a diabolo: q2 oīs q̄ eſt in mortali eſt iumentū dia
boli: ⁊ ꝑ vnū peccatū.i. ꝑ capiſtrū duceꝫ ad aliud. Prouerb.
vij.d. Statim eā ſequiꝫ q̄ſi bos ductus ad victimā ⁊ q̄ſi agnꝰ
Pſ.31. laſciuiēs: ⁊ ignorans ſtultus ꝙ ad vincula trahaꝫ. Ideo Pſ.
Nolite fieri ſicut equus ⁊ mulus.i. nō ꝑmittatis vos infrena/
ri a diabolo: quibꝰ nō eſt intellectus. Si em̄ ſciret equus ꝙ in/
frenareꝫ ⁊ ducereꝫ in ſeruitutē nō ꝑmitteret ſe īfrenari. Quid
ergo de miſero hoīe qui ſcit illud: Joh.viij.d. Qui facit pec/
Pſ.31. catū ⁊c. Quia nō volūt acqeſcere ꝯſilio dn̄i / ſubdit. Pſ. In

mutū nō poſſe loq̄: offerūt ⁊c. Vel / g Muta: ab effectu. k
Jō.i. q2 diabolꝰ ducebat vos in culturā idoloꝝ: patet ꝙ ma/
lū illud erat a diabolo / ⁊ bona q̄ mō habetis / ſunt a deo non
a vr̄o merito. l Notū vob facio: ꝙ ꝑ ſpm̄ dei abſtineꝫ
a malo / ⁊ fit bonū: Et hoc eſt qđ ait: hoc inquā notū facio. m
Quod nemo loquēs in ſpū dei: locutione chriſtiana q̄ eſt
qm̄ credit corde: loquiꝫ ore: exequiꝫ ope. Dicit cogitādo vel lo
quēdo vel operādo. n Anathema: qđ interp̄taꝫ ſeparatio:
⁊ legiꝫ accuſatiue.i. nō cogitat vel loquiꝫ vł opaꝫ ſeparationē. o
Jeſu.i. aliq̄d qđ ſepaꝫ a ieſu. Et nota ꝙ dr̄ hic: q2 deꝰ nūq̄ꝫ ꝓ
ſepat ſe a nob: ſꝫ nos ab eo. Un̄ Hiere.ij.a. Quid inuenerūt ī
me iniq̄tatis patres vr̄i q2 elongauerūt a me. Et Zach.vij.c.
Auerterūt ſcapulā re/
a De ſpūalibus aūt ⁊c. Pro quoꝝ maioribꝰ. Li / ꝓno/ Expoſitio Glo.
tat occaſionē nō cauſam. De quibꝰ donis vt linguas: non ſu/
mitur pro miſterio loquēdi ī diuerſis idiomatibus / q̄ multis
dabaꝫ in baptiſmo viſibiliter deſcēdente ſpirituſancto in lin/
guis igneis: Eo em̄ ꝙ credebant donū linguarū / dono chari/
tatis maius eſſe cōtendebāt cū alijs q̄ non habebant linguas.
Premittit. Sił per hoc ꝙ oſtēdit omne malū eſſe a diabo/
lo: ſatis probat omne bonū eſſe a deo. Cui impietati.i. cultui
demonū. Ratio repugnat / facti magiſtro eius: et doctrina
dictat naturaliter. Ratio ꝙ lapis nō eſt deꝰ / nec adorandus.
Sed ſcđm hoc videꝫ ꝙ preceptū de obſeruatione ſabbati nō
ſit morale: q2 naturalis ratio non dictat ꝙ obſeruari debeat:
Qđ etiā apte dic̄ Eſitiꝰ ſup illū locū Leuit.xxvj.d. Decē mu
lieres coquāt in vno clibano. Glo. Ut decē mādatorū litterā
etiā cuſtodiri et impleri dignū eſt: nec mandatum de ſabbato
cōtrariū ē: quāuis em̄ decē mandatis inſertū ſit: non tn̄ ex eis
eſt: ergo nō eſt morale. Soł: cū diciꝫ ibi: Memēto vt diē ſab
bati ſanctifices: intentio eſt dare p̄ceptū de cultu dei / non de
obſeruatione ipſiꝰ ſabbati: ad litterā. De ſpirituali ḡ ſancti/
ficatione q̄ fit ꝑ cultum dei / datur ibi ꝓprie p̄ceptū. Un̄ ideꝫ
p̄ceptū q̄tū ad ſanctificationē / morale eſt: q̄tū ad hoc ꝙ ſab
bati cerimoniale eſt. Qđ em̄ tali die vel tali nō eſt preceptū:
nec dictat hoc ratio: et rōne eius qđ diciꝫ ſabbati. Dicit Eſi/
tius / ꝙ dicit imago idolorum.ſ. ſpirituū ſiue demonū idolis
ſcđm eos p̄ſidētiū: q2 imitatores eoꝝ erāt. Vel idoloꝝ ad lit/
terā: q̄bus ſiłes erāt ſimpliciꝫ: Juxta illud Pſ. Siłes illis fi/ Pſ.113.
ant q̄ faciūt ea. Nō em̄ loquunꝫ verba ſalutꝭ: nec audiūt aure
obediētie: nec vident oculo intellectꝰ ⁊c. Sic̄ nec idola. Totū
malū fuit ex hoīe: ita ꝙ nihil illiꝰ a deo / inq̄tū malū. Nō bonū.
Eſa.v.e. Ve q̄ dicitiſ bonū malū. Irrōnabile malū: idolatria
em̄ ē ꝯ naturalē rōnē. Per ſpm̄ dei abſtineꝫ a malo: ſi q̄d ē hic
ꝑ ſpm̄ dei.i. ꝑ grām ſpūſancti: videꝫ ḡ ꝙ niſi deꝫ gr̄a aliq̄ nō
pōt q̄s abſtinere a malo: nec facere bonū. Soł. Sine omni
gr̄a ſuꝑaddita / libero arbitrio pōt quis facere qđ eſt de gene/
re bonoꝝ: vt dare elemoſynā ex ſola pietate: ⁊ ſola verecūdia
naturali abſtinere a peccato: hoc tn̄ ꝑ ſpm̄ dei facit operantē:
q2 dicitur Joh.xv.a. Sine me nihil poteſtis facere. Dicit ſi
militer tribus modis.ſ. corde / ore / ope: qđ eſt dicere: ſic ſumiꝫ
hic dicere.ſ. corde ore ⁊ ope. Nō habet hoc a ſpūſctō. j. Joh.
iij.b. Qui natus eſt ex deo non peccat. Vel non eſſe a deo
ſicut iudei. Joh.ix.c. Non eſt hic homo a deo qui ſabbatum
non cuſtodit. Vel minorem deo: ſicut arrius qui dicit filium
eſſe minorē p̄re: dicit blaſphemiā ꝯtra ipm̄. Cōtra Joh.xiiij.
d. Pater maior me eſt. Soł. Qui dicit filiū minorem patre

¶ Auerterūt ſcapulā recedētes. Vñ Luce.xv.c.non dicitur ꝙ pater abierit in regionē lōginquā / ſed filius: ſic q̄ mō ſeparat ſe a deo: ſepabit deꝰ eū a ſe in iudicio. Matth.xxv.d. Ite maledicti ⁊c̃. Malach.vlt.b. Percutiā terrā anathemate. Et in fine huiꝰ ep̄le: Si q̄s nō amat ⁊c̃. ſit anathema ⁊c̃. a ¶ Et nemo pōt. Pōt moraliter.i.vtiliter. Sile.ꝫ.iij.a. Nō potui vobis loq̄: q̄ſi ſpūalibꝰ: nō potui intelligere. b

a b Et nēmo poteſt dicēre domi- c nus ieſus niſi in ſpiritū ſan- d cto. Diuiſiōnes vero gratia- e rum ſunt: idēm autem ſpūs.

¶ Dicere. Dam. Dicere videt᷑ rōnali aīe interiꝰ diſpoſitū ſmonē in ꝓlatiua cū aūt interiꝰ diſpoſitus ſermo motꝰ aīe in excogitatiua fiet ſine aliqua enūciatione: vñ multotiēs ſilētes totū ſermonē apud nos ꝑtrāſimꝰ: ⁊ in ſomnis diſputamus. Nemo pōt dicere: corde / ore / ope: hic ieſus ē ⁊ natura dicit᷑ ꝓ ꝯſequēs ꝙ ipē eſt ſeruus ieſu. c ¶ Niſi in ſpūſancto.i.niſi ꝑ grām ſpūſſancti: ⁊ ita qᷦ bonū faciat ſiue qᷦ ſeruiat deo nō habet a ſe aliq̄s. Vel ſic. Nemo: qui loquit᷑: In ſpiritu dei: hoc nō mutat᷑. Dicit anathema ieſu.i.nemo talis dicit ieſu ꝙ ſit anathema.i.ſeparatus a deo p̄re q̄ſi ſit minor eo. Vel nō ſit deꝰ ſicut arrius: q̄ dicebat eū eſſe minorē deo p̄re: q̄ dicebat eū eſſe filiū dei incōptū hō. Cōtra quē dicit Augꝰ in lib.ꝫ q̄nq₃ hereſes: Meretrix ñ ꝓmiſit diuidi filiū ſuū ⁊ tu diuidis deū tuū: Et in eodē: introducit filiū loq̄ntē ad arriū ſic. Aſperitatibꝰ laceratꝰ ſum: ſanguinē meū fudi: aīam meā poſui: vt mihi ꝯiungerē te: ⁊ tu diuidis me. d Diuiſiones vero: Oſtēſo ꝙ nullū malū eſt a deo: ſed ab hoīe vel diabolo: ⁊ q̄ om̄e bonū ſiue donū eſt a ſpūſancto: oſtendit quō grē diuiduntur ſm diuerſas perſonas. Vñ dicit: Diuiſiones grarū.i. grē diuiſe. Eph.iiij.b. Vnicuiq₃ noſtrū data ē gr̄a ſm mēſurā donatiōis chriſti: Gr̄a: q̄ſi gratis data. e ¶ Idē autem ſpūs: cui attribuit᷑ collatio gratiarū: q̄ ipē ē amor p̄ris ⁊ filij in quo diligunt nos pater et filius. Amor aūt poſt ¶ donū quo oia

Expoſitio Glo. incōptum filius eſt deus / blaſphemat ſicut dicebat arrius: dicebat eñ ꝙ incōptū erat filiꝰ dei / erat pura creatura. Cōtra quē dicit Augꝰ. in lib. de q̄nq₃ hereſibꝰ: Si pater deꝰ ⁊ filiꝰ deus: pater maior: ⁊ filiꝰ minor: iā nō vnus deus: ſed duo dij: vel q̄ dicit minorem deo / vt reſoluat᷑ hec affirmatio in negationē.i. non eſſe tantū quātū eſt deꝰ pater: blaſphemat talis / etiā ſi ei ꝯcedat᷑ ꝙ chriſtus eſt minor patre: non tñ ꝯcedit᷑: nō tantꝰ eſt quātus eſt pater. Hilarius. Pater eſt maior filio: nō tñ filiꝰ eſt minor patre. Proprie eñ dicit ille ⁊c̃. ſm hoc ꝑ ica non dicit / licet verba ꝓferat: q̄ nō intelligit quid dicit: Et multi ſunt q̄ nō dicūt horas. Scōm generalē dicendi modū: q̄ eſt ꝑ ꝟba ſignificātia ꝓferre. Non oīs. Matth.vij.c. Qᷦ eſt dicere: bñ opari.i. quid dicere / videlicet velle ⁊ intelligere qᷦ ꝓferat eſt ſc₃ bñ operari. Nihil habet niſi a ſpūſctō.ꝫ.iiij.b. Nullū beneficium eſſe humanū.i. ꝙ bñficiū humanū nullū eſt ab hoīe ꝑ ſe / ſed a deo. Que vox ex humano errore eſt: vt om̄e falſū: ꝗ oīs mentiens ⁊ dicēs falſū errat: ſed nihil qᷦ fit ex virtute error eſt: q̄ virtꝰ certior eſt omni arte: ⁊ ars nō errat: ergo nullus pōt dicere falſum ex virtute: ꝗ nullus meret᷑ mentiēdo vel falſum dicēdo. Quidā dicūt ꝙ ex charitate pōt q̄s mentiri in caſu: vt q̄ñ q̄rit᷑ ad mortē: vel vt fecerūt obſtetrices: ſed nullꝰ meret᷑ qui mentitur: tñ mentiēdo pōt q̄s mereri: Sūt eñ due voces. Vna qua vult iſtū ſaluari hac meretur. Alia qua vult mentiendo eum ſaluari: hac peccat venialiter: ſm iſtos q̄ dicunt ꝙ mentiendo meretur in caſu. Dicendū eſſe falſum ex errore eſt.ſ. creditum: ille aūt qui dicit de eo qui q̄rit᷑ / non eſt hic: non errat hic. Vel dicendum ꝙ loquitur de falſo contrario religioni: ſicut iam apparebit nobis: ꝙ nullus mentiendo meretur: tamē falſum dicendo poteſt. Omne verū a quocūq₃ dicat᷑ a ſpūſancto eſt. Sed iſtum fornicari eſt verū: ergo iſtū fornicari eſt a ſpiritu ſancto. Et ſoluit᷑ dicēdo ꝙ hic ſunt duo: actio ⁊ deformitas. Actio eſt a ſpūſancto: et rōne iſtius dicit᷑ iſtū fornicari eſſe verū.i. ꝙ hec actio huic ineſt: hoc eſt verū: ⁊ ex hoc nō ſequit᷑ ꝙ fornicatio ſit a ſpūſancto. Sed iterū obijcitur: malicia eſt in iſto / eſt verū: ꝗ malicia eſt a ſpūſancto. Solutio. Hec auctoritas ſoluit᷑ habita ꝯſideratione ad locū in q̄ loquit᷑: q̄ intelligit᷑ de vero ꝑtinente ad religionē fidei: nullū aūt tale verum pōt quis dicere credēdo niſi a ſpūſancto: nec pōt manifeſtari niſi a ſpūſancto: Similiter intelligit᷑ de falſo cōtrario religioni. Si tñ generaliter accipiat᷑ om̄e verū: tunc notādū ꝙ quadruplex eſt veritas: Quedā increata qua verū eſt deum eſſe ab eterno: ⁊ hoc verū nō eſt a ſpūſancto.ſ. q̄ nihil aliud eſt q̄ꝫ diuina eſſentia. Item eſt veritas creata: q̄ ꝯſiſtit in pura poſitione: vt ſocratē currere: hec eſt a ſpūſancto: quedā conſiſtit in pura priuatione: vt chimerā nō eſſe hircocerū: hec a nullo eſt. Quarta eſt que partim ꝯſiſtit in poſitione: partim ī priuatione: vt iſtū fornicari: ⁊ hec rōne poſitionis.i. actionis eſt a deo: rōne ꝑuationis.i. deformitatis nō ē de ſpūſancto.ſ. Cū eñ dr̄: malicia eſt ī iſto: hec eſt ꝟitas ꝑuationis / q̄ a nullo eſt. Qᷦ ergo dr̄: om̄e verū eſt a ſpūſctō: intelligit᷑ de ꝟitate poſitionis: Scōm aūt illos qui dicūt ꝙ non oīs actio eſt a deo. ⁊ dicunt ꝙ malicia eſt aliquid: dicendū: ꝙ id qᷦ dicit᷑: Om̄e verū eſt a ſpūſancto: intelligit᷑ de vero naturali: vel de vero religiōis fidei. Cōtra. Omne verum a veritate verū eſt: ſed iſtum fornicari eſt verum: ꝗ eſt verū a veritate: ergo eſt a deo. Rñdeo. Omne verū eſt a veritate formaliter vel effectiue. Nota ꝙ non valet hoc argumentū: Omne verū eſt a ſpiritu ſancto: iſtū fornicari eſt verū: ꝗ eſt a ſpūſctō. Inſtātia: Om̄e pictū eſt a pictore: ſcutū ē pictū: ꝗ ē a pictore. Que ex hoībꝰ dij dicunt᷑: q̄ inſtituerūt ꝙ dij dicerent᷑ ⁊ adulādo adduxerūt alios hoīes ad h̄. Sap.xiiij. Qui myſterium ſuū hoībus declarauit: qᷦ eſt per filiū ſuū nos liberauit a captiuitate diaboli. Sed accipit: q̄ ex ꝓfeſſione liberantur a captiuitate diaboli. Gratia hominū eſt ꝙ idola dij dicuntur: q̄ hoīes non crederēt idola deos eſſe: niſi iſti antiſtites adularent᷑ eis. Et ex hoc patet ꝙ adulatores ſubditi ſūt eis quibꝰ adulantur. Antiſtites eoꝝ.ſ. idoloꝝ. Religioni.i. fidei. Humiliari.j. Pet.v.b. Humiliamini ſub potēti manu dei. Gratias diuerſas: Sed omnis virtꝰ eſt gratia: ergo non q̄ habet vnā virtutē habet omnes: ex quo diuiſe ſunt. Solō. Non ſumitur gratia pro virtute: ſed pro gradu officioꝝ eccleſiaſticorum: ſicut adiungitur in Glo. Non per ſpm̄ operantē: ſed indiſcrete.i. indiſtincte: vnū eſt opus.i. tres ꝑſone gratis ⁊ indiſtincte diſtribuunt omnibus gradus eccleſie: non pater vel ⁊ filius alij: ſed oēs ſingulis. Quas ꝑſonas ſignificat per tria noīa: ergo iſta noīa ſignificant ꝑſonas: ⁊ ſunt ꝑſonalia.i. qᷦlibet ē eſſentiale / vt patet. Solō. Significat.i. ſumit ꝑ coadaptationē q̄ habita eſt in l̄ra. Vel gratias dicit ipſas virtutes: etiā harum ſunt diuiſiones: vt ſubdit: ergo aperte patet ꝙ nō omnis qui habet vnā habet oēs. Rñdeo. Si multimoda eſt ratione habituū ſacratorū ē diuiſio ratione vſuū. Eque q̄tū ad ſe benignus omnibus. Sap.vj.b. Equaliter eſt illi cura de omnibus. Hoc cōſtat falſum: q̄ vni dat maiorē charitatē q̄ꝫ alij: ⁊ ſic de alijs virtutibus. Solō. Hec diuiſio virtutū non attenditur q̄tum ad ſeparationē earū / ſed q̄tum ad vſum et ſtatum earu₃: aliquis eñ ꝓcellit multū in vſu patientie alios: alius in vſu humilitatis: ⁊ inde alius qui non habet hanc habet tamē equales iſtis vel forte maiores iſtis. Ad illud creator eſt oīm eque: dicit᷑ Apoc.xxj. et Ezech.xl. ꝙ latera ciuitatis erāt eq̄lia: qᷦ intelligit᷑ in vnoq̄₃ ſancto viro: q̄ eſt vna ciuitas ſpūalis: ipē quantā habet fidē: tantā habet charitatē: et ſic de alijs: vel eque q̄tum ad ſufficientiam: non quo ad intenſionem: quia charitas et quelibet virtus formata: ſufficit ad ſalutem. Vel eque.i. ſine perſonarum acceptione: vel dator eſt omniū eque quo ad ſe: vt dicit Glo. Contra. Sint hic duo eque penitentes: tamen alteri dat maiorē grām: non ſtat autem in alio quin det illi equalem: ergo ſtat in ipſo deo: ergo non eſt dator omniū eque quo ad ſe. Solō. Iſte ſemꝑ quantum in ſe dat eque: ſed tñ q̄ñ vnus plus aperit os cordis q̄ꝫ alius / maiorem dat ei grām. Iuxta illud Matth.xxv.b. Dedit vnicuiq₃ ſm ꝓpriā virtutē.i. ſm qᷦ magis vel minꝰ preparat ſe. Vel puncta l̄ram: ⁊ nulla eſt obiectio / ſic: Spiritus eſt dator omniū eque.i. equaliter eſt ad ſe benignus omnibꝰ: q̄tum ad ſe

Quadruplex veritas

g donū quo oīa alia dona donant. a ¶Et diuiſiones. Ro.
xv.b. Dico dñm ieſum chriſtum miniſtrū circūciſionis fuiſ/
ſe ꝛc. Et in angelis. Heb.j.d. Omēs adminiſtratorij ſpūs
ſunt. b ¶Miniſtrationū: quibus alij alijs ſubſeruiūt. c
¶Idē aūt dñs: filiꝰ dei qui dat miniſtrationes. d ¶Et di/
uiſiones operati/onū ſunt: qꝛ ſunt opera maiora et opa minora. e ¶Idē vō deꝰ pater: qui opaẗ oia in oībus: nō vni oia tribuit: ſed in om/nibus: vt qđ nō ha/bet vnꝰ in ſe habeat in alio ꝛc. Eſa.xxvj. c. Oia opa nr̄a ꝛc.

a Et diuiſiones miniſtrationū
b c d ſunt: idē aūt dñs. Et diuiſiō/
e nes opationū ſunt: idē vero
deus q̄ operaẗ oia in oibus.
f Unicuiqꝫ aūt daẗ manifeſta/
g h tio ſpūs ad vtilitatē. Alij quī
i dem p ſpm̄ datur ſermo ſapi/
k entie: alij autē ſermo ſciētie
l ſm eundē ſpm̄. Alteri fides
m in eodē ſpū. Alij gratia ſani/
n tatū in vno ſpū. Alij opatio
o virtutū: alij pphētia: alij di/
p ſcretio ſpirituum: alij genera
q linguarū: alij interptatio ſer/

Quare ſpūſancto attribuiẗ collatio ꝛ diuiſio gratiarum/ſiam dictū eſt: filius em̄ đr dñs nr̄: qꝛ nos a captiuitate diaboli per paſſionē ſuā liberauit/et attribuiẗ diuiſio miniſtrationū tanꝙ̄ ſciēti p experimentū quō ſit miniſtrandū. Matth.xx.d. Filiꝰ hoīs nō venit miniſtrari/ ſ miniſtrare. Diuiſio operationum patri attribuiẗ: qꝛ penes eū reſidet auctas. Hmōi aūt diuer/ſitatē facit pter diuerſa officia mēbroꝝ eccleſie: ꝛ pter mu/tuā ſubminiſtrationē. Diuerſa officia ſignificanẗ p diuerſa va/ſa tabernaculi: et diuerſe grē p diuerſos colores cortinarum.

Ps.44. Ps. Regina circūdata varietate. f ¶Unicuiqꝫ autē daẗ manifeſtatio ſpūs.i. datur donū p qđ eſt manifeſtū ꝙ in eo eſt ſpūſanctus. Uel donū p qđ manifeſtaẗ bonitas ſpūſ/ſancti. Heb.ij.a. Cōteſtāte deo ſignis ꝛ pdigijs ꝛ portētis ꝛ varijs virtutibus ꝛ ſpūſſancti diſtributionibus ſm ſuam volū/tatem. g ¶Ad vtilitatem .i. ſm qđ vtile eſt ei: vel etiā toti eccleſie. Dicit em̄ Glo. Minor q̄ eſt in eccl'ia pdeſt. Matth. xxv.b. Unicuiqꝫ ſm ppriam virtutē. Itē ad vtilitatē non ſu/am ſed alioꝝ.j. Pet.iiij.b. Unuſquiſqꝫ ſicut accepit grām in alterutrū illā adminiſtrātes: ſicut boni diſpēſatores multifor/mis grē dei. Ro.xij.b. Habētes igiẗ donationes ſm gratiā q̄ data eſt nob differētes ꝛc. h ¶Alij q̄dē p ſpm̄: non per meritū aliquod. i ¶Sapientie: q̄ cōſiſtit in eternoꝝ ſpe/culatione: k ¶Scientie: que cōſiſtit circa tpalia: quō cau/te ſine peccato ꝯuerſandū ſit in medio huius praue ꝛ peruer/ſe nationis. Glo. Cui aūt datur ſapiētia: q̄ſi ſol ē: cui ſciētia/ ꝛ luna in nocte ſeculi: illi quibus cetera dantur ſtelle ſunt: quia

Ps.135. hec in nocte neceſſaria ſūt. Uñ Ps. Solē in ptātē dici: lunā ꝛ ſtellas in ptātē noctis: Et nota ꝙ nō dicit ſimplr̄: Alij daẗ ſa/pientia: alij ſcīa: ſed ait: Sermo ſapie: ſermo ſcientie: per hoc ſignificās ꝙ nō ſolum daẗ intelligētia de diuinis: ꝛ ſciētia de humanis: ſed earū ſermo vt alijs poſſint eloqui. l ¶Fides: id eſt cōſtantia fidei p quā audeat quis ſubire martyriū: ꝛ face/re miracula: ſicut apl'i Luc.ix.a. et Marci.vlt.d.j. Pet.iij. c. Parati ſemp reddere rationē omī poſcēti de ea q̄ in vobis eſt fide ꝛ ſpe. m ¶Gratia ſanitatū.i. curādi infirmos. n ¶Operatio virtutū.i. miraculorū q̄ ſunt ꝯtra naturā. Ro. xv.d. In virtute ſignoꝝ et pdigioꝝ ꝛc. o ¶Prophia/ad p̄ui/dendū futura: vel ad exponendū ſcripturas. p ¶Diſcretio ſpirituū: qꝛ angelꝰ ſathane trāſfigurat ſe i angelū lucis: qꝛ vt dicit hic Glo. Diabolus bona ſeductorie dat genera lingua/rum: vt in diuerſis idiomatibus ſciat loqui.j.xiiij.d. Gratias ago deo meo ꝙ omniū ꝛc. q ¶Interptatio ſermonū: qđ eſt q̄n hō ſententiā ſermonis exponit. In his nouē tria perti/nent ad cognitionē.ſ. ſermo ſapiētie/ſermo ſcientie/fides: duo ad pietatē/gratia ſanitatū/operatio virtutū: duo ad cautelā/ pphetia ꝛ p̄uiſio futuroꝝ/ diſcretio ſpirituū: duo ad doctrinā

ſ alioꝝ/ genera lin

Expoſitio Glo. ꝛ ꝙtum ad ſe pparatos/vt quando flagellat ſe diſciplinis/ ie/iunijs/peregrinationibus aut hmōi. Et ſpūſſanctus: hec vox ſpūſſctūs duobꝰ modis pōt accipi: In vi oīonis: ꝛ ſignificat totā trinitatē. Itē eſt pſonale nomē: ꝛ ſignificat tertiā in trini/tate pſonā. Ut qđ nō hꝫ q̄s in ſe habeat in alio: h intelligiẗ de donis cū quibꝰ eſt ſalus: De quibꝰ dicit Gregꝰ. Sunt dona que ſine periculo poſſunt admitti: ꝛ ſunt dona que ſine diſpē/dio non admittunẗ. Tibi habet.i. ad vtilitatē tuam. Liuor ſe/

parat. Eſa.lix.a. Iniquitates veſtre diuiſerunt inter vos ꝛ de/um veſtrum. Sap.j.a. Peruerſe cogitationes ſeparāt a deo. Augꝰ. Deꝰ eſt mediū cōiungens: diabolꝰ eſt mediū ſeparās: Qđ ſuperat oīa.j.xiij.d. Cōtra: Omnes virtutes ſunt equa/les: quia latera ciuitatis ſūt eq̄lia: Apocal'.xxj.e.j. ſoluetur.

Nō ad meritū hoīs ſingulariter.i. nō ad vnius tm̄ vtilitatē: ſicut lux ſolis nō tm̄ pter ſpm: ſed pro/pter nos: non tm̄ p/pter vnū de nobis/ſed pter oēs. Matth. v.g. Qui fac ꝛc. In qbꝰ habitat/p graz. Pro ſue capacitatis B

diuerſitate: Sed hic videtur ꝙ ſi ſint hic duo: quoꝝ vnus ha/bet meliora naturalia q̄ꝫ alius: ſed ꝯuertatur vterqꝫ ad dñm faciens q̄ꝫtum in ſe eſt: maiorē debet grām dare ei qui potio/ra naturalia habet: qđ etiā videẗ p angelos quibꝰ data fuerūt potiora gratuita: ſm qđ habebāt potiora naturalia: ꝛ qui mi/nus bona minora gratuita: q̄ eodē mō eſt ꝛ in hoībꝰ: qđ tamē apte videẗ falſum: qꝛ vna rudis vetula longe maiorem habet grām: q̄ꝫ aliquis qui eſt valde ſubtilis ingenij.i. pmptus q̄ꝫtū in ſe eſt ad oē bonū. Solō. Nō eſt neceſſe ꝙ q̄ meliora habet naturalia/maiorē habeat gratiā. Uñ capacitatē appellat hic humilitatē ad gratiam: per ſpm̄ non p meritū. Contra ſuper Aggei.j.a. Factū eſt verbū dñi in manu aggei/ dicit Glo. ꝙ per bona opera habuit donū pphetie. Solō. Nec ſermonem ſapie pōt quis mereri: nec ipam ſapientiā recta rōne merēdi: de cōgruo vero pōt.i. pōt ſe p̄parare ꝛ reddere idoneū: vt ei deẗ ſermo vel ſpūs pphetie vel ſapientie: ꝛ ſic đr in Glo. ſup Aggeū: Quid eſt in eternis niſi deus? q.d. nihil. Sꝫ tūc que/ritur quō in eternis pluraliter: qꝛ pluralitas eternitatis nō eſt in diuinitate: nec q̄ ad pſonas: qꝛ non dicunẗ tres eterni. So/lutio. Pluraliter đr q̄ ad effectus in creaturis: vel quo ad di/uerſos modos intelligendi ꝛ ſignificandi. Uñ Job.xxviij.d. Ecce pietas ꝛc. Sed adorare deū eſt pietas. Pietas put hic ſumiẗ ē ſapia: q̄ adoratio dei eſt ſapia. Hoc nō videẗ: qꝛ ſup il/lud Matth.v.a. Beati mites ꝛc. beati pacifici: qm̄ filij dī ꝛc. dic Glo. Huic veritati adaptaẗ donū ſapiētie: huic aūt: bea/ti mites donū pietatis: ergo ſicut ille beatitudines ſunt diuer/ſe: ita hec duo pietas ꝛ ſapientia eis adaptata ſunt diuerſa: q̄ pietas non eſt ſapiētia. Itē Eſa.xj.a. Requieſcet ſup eū ſpiri/tus ſapientie ꝛc. ſpūs ſcientie et pietatis: ꝛ ita diuerſa ſunt do/na ſpūſſancti. Solō. Pietas duobꝰ modis ſumiẗ. Uno modo idē eſt qđ theoſebia: ſicut hic ſumiẗ. Pietatē in h loco poſuit cultū dei q̄ grece diciẗ theoſebia: ꝛ ſm hoc eſt ſapiētia: immo ē fides/ſpes/charitas. Uñ Augꝰ. in Ench. Fide/ſpe/ꝛ chari/tate colimꝰ deū. Hoc q̄ mō ſuperius eſt pietas ad donū ſapi/entie: ꝛ ita genus. Alio mō idē eſt qđ reuerētia debita creatu/re qua veneramur parentes: ſanctos ꝛ ſacrā ſcripturā: ſic non eſt ſapientia: ſed ſpeciale donū ſpūſſancti. Ex hoc em̄ ꝙ reue/retur homo pximū q̄ꝫtum debet: non iraſciẗ/ſed manſuetꝰ eſt ad ipm: ꝛ ſic ex dono pietatis generaẗ manſuetudo: ꝛ ideo cō/petenter adaptatur naturali habitudini. Cui datur ſapientia quaſi ſol eſt. Phil'.ij.c. Inter quos lucetis quaſi luminaria. Cui ſcientia. Ex hoc videẗ qđ hic đr: ꝙ nō ſunt in eodē ſimul ſicut luna et ſol. Solō. q̄ꝫtum ad eſſentiā ſunt ſimul in eodem: ſed nunꝙ̄ ad vſus: ꝛ de vſibus intelligiẗ qđ hic diciẗ. Uel me/lius pōt dici ꝙ attendiẗ ſimilitudo q̄ꝫtum ad maius/ꝛ minus lumen. Dañ.xij.b. Qui docti fuerint fulgebūt quaſi ſplēdor firmamēti. Ecōtra. Eſaie.xlvij.c. Sapiētia tua ꝛ ſciētia tua hec decepit te. Solue per te. Cōſtantia fidei.i. fides cōfirma/ta. Uel ſermo.j. Pet.iij.c. Parati ſemp reddere rōnem omī poſcēti de ea ꝛc. Charitas cum fide.j. Joh.iiij.b. Qui nō di/ligit deū nō habet charitatē: ꝛ nō nouit deū: ergo nō habet fi/dem. Que ſunt ꝯtra naturā.i. cōtra ſolitum curſum nature: qꝛ ſuper illud Geñ.ij.d. vbi dicitur ꝙ formauit de coſta ꝛc. dicit Augꝰ. Nihil qđ facit in natura contra naturā eſt. Quo ſpi/ritu bono an malo ducaẗ: vnde iudas habuit ſpiritū diſcreti/

☙ alioꝝ/genera linguarū/interp̄tatio ſermonū. a Hec aūt oīa operant̄.i.ad operandū dat nob.Eph.iiij.d. Verita/ tem faciētes creſcam⁹:in charitate.q.d.ſcire veritatē non au/ get charitatē/ſed facere. b Unus.ſ. qui eſſentie eiuſdē eſt cū patre ⁊ filio. c Idem.i.inuariabilis hec efficiat diuer/ ſa in hominibus.Glo.

q̄ꝛ vnius nature ſūt: q̄ꝺ vnus operat̄ tres operant̄:inſeparabi/ lis eſt em̄ opatio tri/ nitatis:quoꝝ etiam indifferēs eſt volun/ tas ⁊ opatio. d Diuidens. Gen̄.ij.b. Fluuius egrediebā/ tur de loco volupta/ tis ad irriguū para/ diſi:qui inde diuidit̄ in quattuoꝛ capita prout vult. Joh.iij.a. Sp̄us vbi vult ſpi/ rat. Exod.xxxiij.d. Miſerebor cui voluero:⁊ clemens ero in quē mihi placuerit. Roma.ix.d. Cuius vult miseret̄: et quē vult indurat. Matth.xx.b. Volo autē ⁊ huic nouiſſimo dare ſicut et tibi.

Roma.12.b. Eph.4.a. 89.diſ.c.1.

a monum. Hec aūt oīa operat̄
b vnus atq̄ idē ſpiritus/diui/
c d dēns ſingl̄is ꝑut vult. Sicut
e f em̄ corpus vnū eſt ⁊ membra
habet multa:oīa aūt membra
g corpis cum ſint multa/ vnum
h corp⁹ ſunt:ita ⁊ chriſtus. Etē
i k nim in vno ſpiritu oēs nos in

l m vnū corpus baptiçati ſum⁹:
n ſiue iudei/ſiue gētiles/ſiue ſer
o ui/ſiue liberi/⁊ oēs in vno ſpi
p q ritu pōtati ſumus. Nā ēt cor/
r pus nō eſt vnū membrū/ſed
s t multa. Si dixerit pes:quoni
v x am non ſum man⁹/nō ſum de
corpe: nū ideo nō eſt de cor/

gētiles:qui ſūt natione diuerſi. n Siue ſerui ſiue liberi/ cōditione diuerſi. m Sum⁹ baptiçati/ ducti ſupple/ in vno ſpiritu: in.i.ab. Sic lege Glo. l In vnū cor/ pus.i.in vnitatē eccl̄ie. Roma.vj.a. In morte ipſius bapti/ çati ſumus. p Potati/inebriati plenitudine gratiarū. o

In vno aūt.i.ab: ſic lege Glo. Vel ſic iacet: Oēs bapti/ çati/ mundati: in.i. ab: ſiue iudei ⁊c. Col.iij.b. Ubi non eſt maſculus ⁊ femi/ na ⁊c.ſed oīa ⁊ in oi/ bus chriſtus. Gal. iij.d. Nō eſt iudeus neq̄ grecus:nec ſer/ uus nec liber: nō eſt maſculus nec femina: oēs em̄ vos vnū eſt⁹ in chriſto ieſu. Potati in vno ſpū: q̄ſi in fonte. Vn̄ Glo.ſ.eo. Premiſſo fonte grarū ipas diui/ ſas oſtendit. Ps. Apud te eſt fons vite. Prouerb.v.c. alia lr̄a. Fons ꝓprius cui nō cōicat alien⁹. p Et i vno ſpū: et ita vnū ſum⁹:licet diuerſa dona habeāt ſinguli:Unitatē hui⁹ corpis faciūt nouē. Tria. Eph.iiij.b. Unus dn̄s/vna fides vnū baptiſma. Itē vna charitas. Col.iij.c.Sup oīa aūt hec charitatē habere q̄ ē vīculū ꝑfectiōis. Itē vnū caput. Eph. j.d. Ipm̄ dedit caput ſup oēm eccl̄iā q̄ eſt corp⁹ chriſti. Itē vna pax. Eph.iiij.a. Sollicit ſuare vnitatē ſpūs ī vīculo pa cis. Itē vna iūctura ſubminiſtratiōis. Eph.iiij.d. Creſcam⁹ in illo ꝑ oīa q̄ eſt caput chriſtus. Itē vnus cibus ⁊ potus eu/ chariſtie.ſ.vj.d. Itē vn⁹ ſpūs.i.vnum coꝛ ⁊ aīa vna: Act. iiij.a. Itē vna opatio: Eph.iiij.a. Tot vincula non patiunt̄ diuiſionē: ideo faciunt vere vnū.i.ens indiuiſum/ per gratiā fortius q̄ ꝑ naturā. Eccs.iiij.c. Funiculus triplex difficile rū pit̄:q̄ꝛ eſt triplex nunq̄ rūpit̄: q Nā ⁊ corp⁹/ humanū: cui ſimil̄ eſt eccleſia:nō ē vnū/ r Sꝫ multa/materialiter: formaliter eſt vnū. s Si dixerit pes.i. aliq̄s cui donū in ferius datū eſt. t Nō ſum manus.i.ita dignus ſicut ille q̄ operat̄ miracula. x Nō ſum de corpe.i. nō ſū de ec/ cleſia. Hoc dicit ꝯ minores maioꝛib⁹ inuidētes:⁊ ideo deſpe/ rantes:q̄ꝛ nō erāt in magno gradu. Pedes eccleſie ſunt colo/ ni ⁊ vinitores:⁊ q̄ totū corpus eccl̄ie ſuo labore ſuſtētant: q̄ꝺ non pōt oculus vel auris vel naſus. De pedibus Ezech.j.b. Pedes eoꝝ pedes recti ꝑ intentionē:q̄ꝛ plāta pedis vituli q̄ rotūda ē/ vt de⁹ ſit pncipiū/⁊ finis opationū ⁊ laboꝝ ipoꝝ:⁊ fiſſa/ vt cū diſcretiōe oīa faciāt. Sꝫ hodie eccl̄ia ſilis eſt erich/ thonio q̄ pedes habet ſerpētinos: ⁊ ideo pmus inuenit vſum q̄drige vt in ea portat⁹ abſcōderet eos: Fere em̄ oēs veneno/ ſi ſunt/ pctō inuidie ⁊ ſupbie: ⁊ hoc q̄ꝛ generati ſunt vt d̄r de illo fabuloſe de venere ⁊ vulcano ꝑ luxuriā ⁊ cupiditatē. Ho/ die patit̄ eccleſia podagram. Vn̄ de ea pōt dici q̄ꝺ de aſa.iij. Reg.xv.c. In tpe ſenectutis ſue doluit pedes ⁊ mortu⁹ fuit: Propt̄ h̄ ſatis ſenex ē eccleſia. v Manus: ſm Glo. ſunt illi quib⁹ opatio ꝯtutū dat̄: Vel poſſūt illi dici man⁹ qui dāt ⁊ accipiūt ⁊ feriūt ⁊ trahūt.i. milites. Ps. Qui docet man⁹ ☙ meas ad prelium

Ps.35.

Ps.143.

Expoſitio Glo. ❧ onis cū dicatur.j. Machab.vij.e. Innotuit ſermo iude q̄ cum dolo veniſſet ad eū.j. Joh.iiij.a. Probate ſpūs an ſint/ ex deo.ij.Cor.xj.c. Angelus tenebrarū tranſfigurat ſe in an gelum lucis. Diabolus bona ſeductorie dicit: ergo ſic dicēdo tēptat vt ſeducat:eque videt̄ q̄ qui facit q̄ꝺ diabolus ei ſugge rit licet bonum ſit/peccat. Alia inſtantia. Aliq̄n em̄ diabolus ſuggerit homini q̄ intret clauſtrū:⁊ cōſtat q̄ bene facit. Et di cendū q̄ hic nō aliq̄ꝺ bonū ſuggerit niſi vt illo facto ſeducat ⁊ inducat in pctm̄: ſemper enim ſeductorie ſuggerit. Et hoc in/ trare clauſtrum nunq̄ ſuggerit niſi hoībus oīno inſtabilibus quib⁹ ꝑiculoſū eſt intrare clauſtrū. Que ſūt in ꝓphetis.j.xiiij. a. Maioꝛ eſt q̄ ꝓphetat q̄ q̄ loquit̄ linguis:niſi forte ⁊c. Spi/ rituſſanctus cooperatoꝛ.i.ſpūſſanctus idem operat̄ quod pa ter ⁊ filius. Dam. Quorum indifferēs eſt ſubſtantia ⁊ volun/ tas ⁊ opatio. Alibi dicit Roma.v.a. Per ſpm̄ſanctū q̄ da/ tus eſt nobis.ij.Cor.j.d. Qui dedit nobis pignus ſpiritus. In expoliatione corpis q̄ꝺ eſt caro:ſimiliter donum ſpiritus/ ſancti q̄ꝺ eſt ipe ſpūſſanctus: Et eſt ſumptū de Col.ij.b. Ta/ men aliquod donū ſpirituſſancti eſt q̄ꝺ non eſt ſpirituſſanct⁹: vt charitas ⁊ alie virtutes. Intantū donū eſt inꝯtū dat̄ eis quibus datur. Contra dicit Aug⁹. q̄ ſpūſſanctus fuit donum ab eterno:ſed quod datur ex tempore datur:ergo non eſt do/ num inꝯtum datur. Solō. Donū q̄nq̄ ſumitur ꝓut differt a dato:⁊ ſic idem eſt q̄ꝺ donabile:ſic eſt ſpirituſſanctus donum ab eterno: Vel donum pro dato: ſic ex tempore datur: ⁊ hoc modo ſumit̄ hic: vt etiam ſeipm̄ det:ergo ſpirituſſanctus dat ſe:ergo datur a ſe:ergo eſt a ſe:ergo refertur ad ſe: ergo diſtin guit̄ a ſe. Sol. Dat̄ a ſe:ſed nō ſequit̄: q̄ eſt a ſe. Et eſt fallacia ſm quid: et accentus vel amphibologie: gratis dat non ad meritū.i.nō ſm meritū dat dona cū quib⁹ nō eſt ſal⁹.

Ad litteram e Sicut em̄ corpus. Probauit apl̄s mēbra eccleſie de/ bere ſeruare vnitatē: quia inuicē ſibi ſeruiunt: hic probat per mutuam eorum indigētiam ponēs exemplum in corpore hu/ mano. Vn̄ dicit. Sicut em̄ corpus vnū eſt/ formaliter: ſed multa materialiter: vnde f Et membra habet mul/ ta. Roma.xij.b. Sicut in vno corpe multa membra habe/ mus:oīa aūt membra non eundē actū habēt ⁊c. g Unum corpus ſunt.i.cōſtituunt. h Ita ⁊ chriſtus: ⁊ ipe cum corpe ſuo myſtico conſtituit corpus eccl̄ie.ſ.x.d. Vnū cor/ pus multi ſumus: Et.ſ.vj.c. Tollēs ergo membra chriſti: faciam membra meretricis. Vel aliter ſm Glo. Ita/ ⁊ oēs fideles ſunt chriſtus: vt non dicam corpus chriſti. Non dicit quin omnes ſint corpus chriſti:ſed quia dicendo ſic maioꝛ in/ nuit̄ vnio: ſicut.ſ.vj.d. Qui adheret domino vnus ſpūs eſt: non dicit vnum membrū ſpūſſancti:q̄ꝛ ſunt ipe chriſtus: my/ ſticum vt cōplectat̄ ipſum qui eſt caput ⁊ membra. i Ete/ nim.i.quia: Oſtendit q̄ oēs ſum⁹ vnū corpus:q̄ꝛ omniū no/ ſtrum eſt vna forma viuens. k Oēs nos/ ſiue iudei ſiue

e Sicut em̄ corpus ⁊c. Ut poſt ſim⁹ vnū corpus: q̄ꝺ eſt q̄ dicit poſt: immo ſtatim ſum⁹ vnū corp⁹: ex q̄ ſum⁹ ablutiꝑ ſpm̄ſanctū. Solō. Reuera ſum⁹ vnū corpus: ſed nō ſic vnū vt ſtatim vnanimes oīno. Sicut vna aīa videt. Argumētum q̄ aīa ſenſibilis ⁊ rōnabilis idē eſt in hoīe. Audit in aure ⁊c. Per hoc patet intellectus illius. Joh.xvij.b. Volo pater vt ſint vnū: ſicut ⁊ nos vnū ſum⁹ in eſſentia: ⁊ q̄libet triū eſt illa eſſentia: ſic mēbra eccleſie ſunt vnū: ꝑcipiendo vnū ſpm̄ſctm̄: ⁊ q̄libet membrū habeat ipm̄ totū. Ad vnū efficiendū: de q̄ Luce.x.g. Porro vnū eſt neceſſariū. Ps. Vnā petij. Quaſi ex ſe ꝑfecta ſit.i. q̄ habeat aliq̄ꝺ a ſe: ꝓpter q̄ꝺ ꝑcerim⁹ eā.ſ. iiij.b. Quid habes q̄ꝺ nō accepiſti. Nec hoīb⁹ glīa dī dāda. Eſa.xlij.b. ⁊ xlviij.b. Glīā meā alteri nō dabo. In ſingulari tate.i.nō ī vno ſolo mēbro. Inuicē ſibi ꝑſtēt.ſ. mutuū fuiū. Gal.vj.a. Alter alteri⁹ onera portate. Id ē ille q̄ hab ſciam ❧ ab alio.i. diſci/

Expoſitio Glo.

Ps.26.

meas ad prelium: ⁊ digitos ⁊c. b Auris/ſunt ſcholares. d Oculus/plati. Naſus/religioſi: q̄ odorē celeſtē trahunt. Hic tāgit apl's quinq̄ ſenſus ſpūales. Pes ⁊ man⁹ ſeruiunt tactui: auris auditui: naſus ſiue odorat⁹ olfactui: ocul⁹ viſui. De guſtu p̄miſit. ſ. xi. et ſupra eodē: ibi: Spū potati. Si ḡ dixerit pes: non ſū man⁹ ⁊c. non ideo nō ē de corpore: Qui em̄ de p̄ mis nō eſt nō iō nō ē neceſſari⁹. a Et ſi dixerit auris. Hoc dic ꝓpter ꝯ inuidos. Per aurē poſſunt intelligi illi q̄ habēt donū retinēdi doctrinā ab alijs: per oculum q̄ donū inueniendi p̄ ſeipm.

a b c d pore. Et ſi dixerit auris: quia non ſum oculus: non ſum de corpore: nū ideo non eſt de e corpe. Si totum corpus oculus: vbi auditus? Si totū auf g ditus/ vbi odoratus? Nūc autem poſuit deus mēbra: vnūquodq̄ eorum in corpore ſi-

b cut voluit. Qz ſi eſſent omnia vnum membrum/ vbi corp⁹? Nunc autem multa quidem i membra: vnū autem corpus. k Nōn poteſt autem oculus dicere manui / opera tua nō indigeo: aut iterum caput pedi l m bus/ nō eſtis mihi neceſſarij.

Vel p̄ aurē clauſtrales obediētes/ ſemp̄ parati ad obediendū. i. obediendum cū ſamuele. j. Reg. iij. b. Loq̄re dn̄e q̄ audit ſeruus tuus. Eſa. l. b. Dn̄s de⁹ aperuit mihi aurē ⁊c. Bona hec auris p̄cioſiſſimis margaritis ornabat quondam: qn̄: vt dr̄ Gen̄. xxiiij. c. eliecer dabat rebecce inaures: q̄ interp̄taſ p̄cepta quibus obediebat / ſiue patientia: p̄ eliecer minores plati/ vt epi. Sed hodie in tātā ſupbiā elata eſt rebecca q̄ dedignaſ accipe inaures. i. p̄cepta qb⁹ velit obedire. Religioſi viri ab yſaac oēs volūt accipe: qz eſſe volūt ſub obedientia dn̄i pape/ ꝓcurando exemptionē ab epis ſuis: cū in regula coꝝ p̄cipiat btūs bn̄dictus q̄ eis obediant. Vn̄ in pſona coꝝ ⁊ minoꝝ platoꝝ dr̄ Can̄. j. c. Murenulas aureas faciem⁹ tibi: nō dicit faciā: ſed faciem⁹ quaſi in pſona dn̄i pape. Marci xiiij. c. legiſ q̄ petrus. i. dn̄s papa qui eſt loco eius: amputauit auriculā. Ezech. xxiij. d. Naſuz tuū ⁊ aures tuas p̄ſcidēt. ſ. vij. d. Seruus vocatus es. i. ſicut inſtitutū fuit cenobiū vt eſſet ſub obediētia epi: nō ſit tibi cure: ſed ſi potes fieri liber p̄ exēptionē: magis ea vtere obedientia epi. c Nō ſū oculus. Hoc nō dicit auris: qz libenter vellet eſſe ocul⁹. i. plat⁹: ſed dicit: nō ſū auris facto: qz nō obedit cui debet. Matth. xviij. a. Si ocul⁹ tu⁹ ſcandalizat te/ abſcide eū ⁊ p̄iice abs te. Job. xxix. c. Ocul⁹ fui ceco ⁊ pes claudo: e Si totū corp⁹ ocul⁹: vbi audit⁹. i. auris: ſi oēs plati: nō eſſent q̄ obedirēt. Can̄. vij. b. Oculi tui eccleſia ſic piſcine i eſebon: qd̄ interp̄taſ cingulū meroris. Prelati em̄ cingi debēt merore vidētes pericula ⁊ defectus eccleſie ⁊ ſubditoꝝ. Can̄. v. c. Oculi tui columbarū: q̄ ſedētes iuxta riuos aquarū. i. ſcripturarū: p̄ vmbrā id eſt intelligentiā vidēt accipitrē. i. diabolū ⁊ fugiūt: ⁊ alios
Ps. 37. fugere docēt. Sz pōt dicere eccleſia: Lumē oculoꝝ meoꝝ et ipm non eſt mecū: ſed ꝯ me lippiſſima eſt lia. Gen̄. xxix. d. imo qd̄ peius eſt: maculam habet in oculo: licet p̄cipiaſ Leuit. xxi. c. q̄ nullus habēs maculas in oculo miniſtret in tabernaculo. Maculā aūt ad lrām habēt oculi noſtri: in oculo. i. in intentione: qd̄ etiam peius eſt. Eſa. lvj. d. Speculatores tui ceci oēs. Propter qd̄ nō eſt mirū ſi ruit eccleſia: qz Matth. xv b. Si cecus cecū ⁊c. Hodie poſiti ſunt ceci ſup̄ muros hieruſalē ꝯ dauid. i. chriſtū: ne intret. ij. Reg. v. b. Sed Eſa. xxxij. e. Nō caligabūt oculi videntiū. Qz aūt ceci ſunt oculi nr̄i. i. p̄lati: patet p̄ figurā in iacob. Gen̄. xlviij. b. cū caligaſſent oculi ei⁹: ⁊ ioſeph adduxiſſet ad eū filios ſuos vt bn̄diceret eis: poſuit manū ſiniſtrā ſup̄ maiorē: ⁊ dexterā ſup̄ minorē: Sic plati meliores ⁊ maiores dignitates dāt indignis ⁊ dignis minores. f Ubi odoratus: p̄ qd̄ intelligiſ ille cui daſ diſcretio ſpirituū. Itē/ Ubi odorat⁹/ q̄ ſentiūt odorē inferni: vt fugiāt ipm ⁊ fragrātia paradiſi vt currāt ad ea. Can̄. j. a. In odore vngentoꝝ tuoꝝ currim⁹. De q̄ Job. xxxix. c. Procul odoraſ bellū. Sed ita fetida eccl'ia q̄ non ſentit malū odorē: cui⁹ cā dr̄ Ezech. viij. g. Ecce applicāt ramū ad nares ſuas. i. viroꝝ tpaliū ⁊ deliciarū. Sic ḡ qḋlibet mēbrū tenere debz ſuū officiū. Sicut i tabernaculo moyſi qd̄ ē figura eccl'ie/ erāt multa ſ. altare aureū: mēſa: cādelabrū: cortine ſaga. Si diceret ſagū: ego volo eē altare: diceret ei: nō potes/ qz es de pilis capraꝝ:

Ita i eccleſia qn̄ pctōr aliq̄s dicit: ego volo eſſe platus: deberet ei r̄nderi: tu es pilus capraꝝ: nō aurū/ nō potes pati ignē. Sicut qn̄ pes dicit: nolo ſubeſſe tibie: ſ capiti coherere/ monſtrū vult facere de corpe eccleſie: Tales ſunt abbates exempti: vt dicit btūs Bern̄. g Nūc autē poſuit. i. ꝓuida ⁊ rōnabili volūtate aptauit/ de⁹/ nō hō: et iō ordinata ſūt. Sed in eccleſia malignantiū diabolus diſpoſuit mēbra: ⁊ ideo ſine ordine ſūt: vt mōſtrū. Job. xlj. b. Mēbra carniū ei⁹ coherētia ſibi: vt ſi corp⁹ eq̄nū adhereret hūano capiti. h Sicvo luit. i. ſicut ſibi viſū eſt. Sed quidā ſunt ſicut corui q̄ querūt oculos eruere. i. platos ſuos deponere. Prouer. xxx. c. Ocul⁹ q̄ ſubſannat patrē ⁊ deſpicit partū matris ſue: ſuffodiāt eū corui de torrētib⁹. Alij ſunt ſicut ſerpēs inſidiās calcaneo: Gen̄. iij. c. Qui inferioribus querūt nocere. Alij ſunt ſicut auriculares: q̄ ꝯturbāt aurē. i. obedientiā religioſoꝝ. i Unū aūt corpus / eſt de oib⁹. Rubē fili⁹ viſionis ⁊ gad accinct⁹. i. clerici ⁊ milites habuerūt terrā: circa iordanē: Numeri. xxxij. k Nō pōt aūt oculus dicere manui ⁊c. qz ſi oculus p̄uidet: man⁹ operaſ. Man⁹ eccl'ie ſunt milites q̄ inſtituti ſunt vt corp⁹ eccl'ie defendāt. Roma. xiij. b. Nō ſine cā gladium portat. In hac manu debēt eſſe digiti q̄nq̄: Auricularis vt vere obediāt: medicus per iuſticiā: q̄ curāt morbū furti ⁊ rapine: medius p̄ pacis ꝯſeruationē: index p̄ iuſtoꝝ iudicioꝝ diſtinctionē: pollex p̄ bonoꝝ defenſionē ⁊ educationē. Sed hodie manus hec cōuertit ſe in corp⁹ ꝓpriū: Vn̄ eccleſia facta eſt inſana ꝯtra ad iſtas manus: ⁊ ideo gladius deberet ab eis amoueri: et deberent ligari ſicut furioſi. Si em̄ queritur: quis fecit hanc iniuriam huic eccleſie vel abbatie: poteſt reſponderi illud Joh. xix. d. Et milites hoc quidem fecerūt. In aliquib⁹ etiā eccleſijs oculi officium manuū aſſumpſerunt ſibi. l Non indigeo. Unde multis oculis poteſt dici illud Apoc. iij. c. Dicis q̄ diues ſum ⁊ locupletatus et nulli⁹ egeo ⁊ neſcis ⁊c. m Aut iterū caput pedib⁹/ nō eſtis mihi neceſſarij. Glo. Ita in eccleſia potior nō pōt dicere inferiori: nō es mihi neceſſarius. Pōt em̄ aliq̄s humilis qd̄ non pōt ſublimis ⁊c. Unde Eccs. ix. d. Ciuitas parua et pauci in ea viri: venit rex magnus cōtra eā ab alio. i. diſciplinam. Ita et in eccleſia diuerſas pſonas: Qui igitur duas perſonas in vno homine coadunat: nūquid iniuriam faciat chriſto? Reuera ſic maiorē q̄ qui manum et pedem vnit. Sed etiam corpus periret/ ſupple integrum humanum. Per quod dignitas conſiſtit. Prouerb. xiiij. d. In multitudine populi dignitas regis: et in paucitate ignorātia principis. Sed amplius honorari/ exhibitione beneficij irreuerentie. Leuit. xix. f. Coram cano capite ſurge: ⁊ honora perſonam ſenis. Abſit vt in membris ſanctoꝝ ſit aliqua turpitudo. Contra. Aut hoc intelligitur de turpitudine corporali: et ſic falſum eſt: quia Luc. xvj. e. Lazarus erat vlceribus plen⁹. Aut de ſpirituali: ⁊ tunc nihil videſ dicere: cū ſubdit: ſed dicunſ inhoneſta: qz nō habēt eā ſpeciē decoris q̄ habēt ea q̄ in ꝓmptu ſūt: et cōſtat q̄ intelligiſ de ſpūali turpitudine: qd̄ ſubdiſ de corpali ſpecie per quā vult intelligi ſpūalem. Legem membroꝝ. Roma. vij. d. Uſus membroꝝ illicitus turpis eſt. Dic tamē Aug⁹. q̄ Empedocles dixit/ q̄ coire cum muliere nō eſſet verecundum: ſicut nec comedere aut huiuſmodi: maxime quia illo opere tam nobilis res vt eſt homo generatur: coiuitq̄ in medio foro cum muliere: qd̄ alij homines p̄ verecūdia videre nō poterant: ⁊ dicit Aug⁹. q̄ quicq̄d dicat empedocles/ non credit quin et ipſe verecundiam haberet. Quare aūt tātū verecundeſ homo maxime in illo opere/ dicit Aug⁹. hoc eſt ꝓpter rōnē nobilitat' ꝯſiderātis ſe nō poſſe

Expoſitio Glo.

magnus ꝯtra eā ⁊c. inuentus eſt in ea vir pauꝑ ⁊ ſapiēs ⁊ liberauit eā ꝑ ſapientiā ſuā: qđ nō patuit diues inſipiēs. a Mēbra corporis infirmiora eſſe neceſſariora ſūt: ideo mulieribꝰ q̄ſi infirmis maior honor deferꝉ. j. Pet. iij. b. Viri ſilr cohabitātes ſm ſcientiam: q̄ſi infirmiori vaſculo muliebri impartiētes honorem.

Infirmꝰ non eſt in hoīe ipſo ventre: tn̄ ſine eo nō poſſet viuere: ſ ſine manibꝰ ⁊ ſine pedibꝰ. Silr eſt i eccl'ia: q̄ nullū locum videnꝉ obtinere q̄ꝗ multū ſūt neceſſarij. Seneca. Qui videntur mima agere: maxia agunt. Ideo nullꝰ debꝫ aliquē ꝯtēnere. b Et q̄ putamꝰ ignobiliora ⁊c. abūdantiorē honorē/ veſtimētorū .ſ. ⁊ hmōi: ita ⁊ in eccl'ia fieri debet. c Circūdamꝰ. Geñ. ix. d. Filij noe operuerūt verēda pr̄is/ ſacieſq̄ eoꝝ auerſe erāt.

B

Sed multo magis q̄ videnꝉ
a mēbrā corporis infirmiora eſſe/
b neceſſariora ſunt: ⁊ q̄ putamꝰ
ignobiliora mēbra eſſe corpo
ris/ his honorē abūdantiorē
c circūdamus. Et q̄ inhoneſta
ſunt nr̄a/ abundantiorē hone
d ſtatē habēt. Honeſta aūt nr̄a
e nullꝰ egēt. Sed deꝰ tēpauit
corpus ei cui deerat/ abūdan
tiorē tribuēdo honorē/ vt nō
f ſit ſchiſmā i corpe: ſꝫ in idipm
pro inuicē ſollicita ſint mem
g bra. Et ſi q̄d patitur vnum
h i membrū/ cōpatiunꝉ oīa mem
k bra. Siue gloriāꝉ vnū mem
l brū: cōgaudent oīa membra.
m n Vos aūt eſtis corpus chriſti
o p ⁊ mēbra de membro. Et quoſ
dā quidē poſuit deꝰ in eccl'ia:
q primū apl'os: ſecundo ꝓphe
r tas: tertio doctores: deinde
s t virtutes: exinde grās curatio
v x nū: opitulationes: gubernati
y ones: generā linguarū: interp̄
tationes ſermonū. Nunquid
z oēs apl'i? Nūqd oēs ꝓphe
te? Nūqd oēs doctores? Nū
qd oēs virtutes? Nunqd oēs
gratiam habent curationum?
Nunquid omnes linguis lo
quunꝉ? Nūqd oēs iterp̄tanꝉ?

Hoc ē ꝯ denudātes vitia plātoꝝ. Hoc etiā ē ꝯ q̄ſdā magne ſciētie ⁊ vite: idignātes q2 ꝓmouenꝉ alij ignorātes ⁊ imūdi vita: ⁊ ipi nō debēt velari dignitatibꝰ vt de coꝝ appareāt: q2 maior ē eoꝝ decor q̄ plationū. Glo. Qui in eccl'ia per aliqđ pcm̄ inhoneſti ſūt abūdantiꝰ adiuuāꝉ ꝯſolationibꝰ et orōnibꝰ vt honeſti fiant. Vel ꝑ inhoneſta ſignificanꝉ quidā qui cū ſint inhoneſti egeſtate ⁊ habitu: habēt tn̄ abundantiorē honorē: q2 ſunt aliq̄ vite mūdioris. d Honeſta aūt nr̄a nullius egent. Eccl'i. xl. c. Vita operarij ſufficiētis ſibi cōculcabiꝉ. e Sꝫ deꝰ tēpauit corpꝰ ei cui deerat abūdātiorē tribuēdo honorē. i. ampliorē ei mēbro cui i ſe deerat honor. Silr fit h̄ i eccl'ia: q̄ pauꝑ ⁊ inſuſpicabilꝭ ꝓmouetꝉ. Eccl'i. xj. a. Multi tyrāni ſederūt in throno: ⁊ inſuſpicabilis portauit diadema. Item in eodē. c. Cōfide in deo ⁊ mane in loco tuo. i. humilitate: facile eſt em̄ in oculis dei ſubito honeſtare pauperē. f Ut nō ſit ſchiſma/ inter pudēda ⁊ mēbra nobilia. g Et ſi quid patiꝉ vnū mēbꝝ/ in aduerſis. h Cōpatiunꝉ. i. cōpati debēt: i Oīa mēbra: q̄ſi ſit ſuū malū. Sed ſi q̄ mēbrū eccl'ie ſit putridū vel diſſolutū paralyſi vel iā abſciſſum: nō ſentit nec dolorē ꝓpriū nec alterꝰ. Tale mēbrū ñ erat Job. xxx. d. Flebā q̄ndā ſuꝑ eo q̄ afflictꝰ erat ⁊ cōpatiebaꝉ aīa mea pauꝑi. Ibidē Gregꝰ. Plus eſt cōpaſſio q̄ datū: q2 rem quālibet plerūq̄ dat etiā q̄ nō cōpatiꝉ: nūq̄ aūt q̄ vere cōpatiꝉ qđ neceſſariū ꝓximo cōſpicit negat. Tale membrū etiā nō erat apl's. ij. Cor. xj. g. Quis ſcādalizatur ⁊ ego nō vror? Maxime patiꝉ vnū membrū pro alio q̄ñ diuidiꝉ ab eo: Sic debemꝰ ⁊ nos cōpati q̄ñ videmꝰ aliq̄s ſeparari a corpe ꝑ excōicationē vel ꝑ hereſim. Eccl'i. xxxj. b. Intellige q̄ ſunt ꝓximi ex teipſo. Gal. vj. a. Alter alterius onera ⁊c. k Gloriaꝉ/ de bonis. l Congaudēt. Roma. xij. c. Gaudere cū gaudētibꝰ/ ⁊ flere cū flentibꝰ. m Vos aūt. Ecce adaptat ſimilitudinē. n Eſtis corpus/ myſticum fidei vnitate. o De mēbro. i. chriſto pendētia: q̄ membrū eſt inq̄tū hō. Eph. v. g. Mēbra ſumꝰ corporis eiꝰ de carne ⁊ oſſibꝰ eius. Itē Eph. iiij. f. Loquimini veritatē vnuſquiſq̄ cum ꝓximo ſuo: q̄m ſumꝰ inuicē mēbra. p Et q̄ſdā: Oſtendit q̄ diuerſa mēbra eccleſie diuerſa habēt officia. q Primū apl'os: dignitate: ꝑ q̄s theologi. r Doctores/ dātes p̄cepta moralia viuēdi. Vel vt dicit Glo. qui pueros imbuūt: ꝑ q̄s ſignificari poſſunt artiſte et legiſte. Eſaie. xxxiij. c. Ubi eſt doctor paruuloꝝ: vbi eſt v̄ba legis ponderās. s Uirtutes. i. eos q̄ miracula faciunt: ꝑ q̄s p̄dicatores. Marci vlt. d. Linguis loquenꝉ nouis. Ex hoc q̄ ꝑus noīauit doctores q̄ virtutes eſt argumentū q̄ plus ē docere q̄ miracula facere. t Grās curationū. i. eos q̄ infirmos curāt: ꝑ q̄s ꝯfeſſores. Eccl'i. xx. a. Curatio ceſſare faciat pctā maxima. v Opitulatiōes: q̄ alijs poſſunt ſubuenire: ꝑ q̄s archidiaconi. Deut. xxxij. e. Ubi ſunt dij eoꝝ in quibꝰ habebāt fiduciā: ſurgāt ⁊ opitulenꝉ vob ⁊c. x Gubernationes. i. ꝯſiliarios vel p̄ſbyteros. Prouerb. xj. b. Ubi nō ē gubernator/ populus corruet: ſalus aūt vbi multa ꝯſilia. y Genera linguarū/ interp̄tes: aduocati. j. xiiij. a. Maior eſt q̄ ꝓphetat q̄ qui loquitur linguis niſi ⁊c. Eph. iiij. c. Ipe dedit q̄ſdā q̄dā apl'os: quoſdā ꝓphetas: alios ꝟo euangeliſtas: alios paſtores ⁊ doctores ad conſūmationē ſanctoꝝ in opꝰ miniſterij/ i edificationē corporis chriſti. Hic tacet apl'us euāgeliſtas: q̄s ſi addas/ habes nouē ordines in eccleſia militāte ſicut ſunt nouem ordines angelorum in eccleſia triumphante: Et factum eſt ſicut p̄cepit dominꝰ moyſi Exodi. xxv. d. Inſpice ⁊ fac ſm exēplar qđ tibi in mōte mōſtratū ē. Itē hic habes octo gradꝰ in eccl'ia ⁊ in p̄ncipio ſequentis capituli: ⁊. j. xv. graduū. Ezech. xl. d. In gradibus ſeptē aſcendebaꝉ. z Nunquid oēs ⁊c. q. d. nō. Glo. Qui hec in ſe non habet/ amet in alijs: ⁊ in eis iam habet q̄ in ſe non habet.

Expoſitio Glo.

Emulamini. Inuiꝰ replere mēbra illa tā ignobilia: ſicut alicui regi magno valde verecundū eſſet/ ſi minimū de regno ſibi ſubijcere nō poſſet. Abundātius adiuuanꝉ. i. adiuuari debent: ſicut mr̄ habēs filiū egrotū magꝭ ſollicita eſt circa eū q̄ circa ſanū. Prouer. xxxj. a. Date ſicerā merentibꝰ: ⁊ vinū his ⁊c. Inhoneſti egeſtate: hic appellaꝉ inhoneſtas pauꝑtas: ſicut ꝑ ꝯtrariū Eccl'i. xiij. a. Pōdꝰ ſuꝑ ſe tollit q̄ honeſtiori ſe cōicat. i. ditiori. Sūt aliq̄ vite mundioris: q2 Eccl'i. xj. b. Si diues fueris nō eris immunis a pctō. Numeri. xxxij. a. Nos ſerui tui habemꝰ iumēta plurima. Ibi Gregꝰ. Quos multa mūdi impedimenta occupāt/ habitationē celeſtis patrie non deſiderāt. Ut non minꝰ ꝓ alio q̄ ꝓ ſe ſollicita ſint. Cōtra. Plus debet diligere quilibet ſe q̄ aliū: ḡ plus debet eſſe ſollicitꝰ ꝓ ſalute aīe ſue q̄ alterꝰ. Si dicat q̄ h̄ intelligiꝉ de ſollicitudine tpaliū: adhuc falſum eſt hoc: q2 etiā de pr̄e magis debet eſſe ſollicitus q̄ de alio: q̄ de ſe. Solo. Quidā dicūt hoc intelligi de ſollicitudine tpali: ⁊ dicūt q̄ debet exponi ꝑ negationē ſic: Nō minꝰ. i. nō ſint ſolliciti q̄ ad tpalia: nec de ſe nec de alijs: Sed q2 hoc mō Glo. nō r̄ndet textui: dicēdū non minꝰ ⁊c. i. eque pure ⁊ vere ſint ſolliciti/ q̄ſi ꝓ alijs ſicut ꝓ ſe: vt li/ minꝰ/ nō dicat cōparationē i intēſione: ſ in elōgatione a fictiōe: Ordo em̄ charitatis nō tollit magis ⁊ minus: ſed ponit prius ⁊ poſterius. Docet nos cōdolere fratribꝰ ſi quid ⁊c. Ideo cōpatimur chriſto in die paſſionis ſue ⁊ ſumꝰ in merore. Sed queret q̄s: q̄re non ſilr facimꝰ in paſſionibꝰ ſctōꝝ. Solo. Quia chriſtus non ꝓ ſe ſ ꝓ pctis nr̄is mortuꝰ eſt ⁊ paſſus: ſancti aūt ꝓ ſe et ſic meruerūt vitā eternā: in q̄ gaudēt i eternū: ⁊ iō mors eoꝝ ⁊ paſſio dr̄ natale: q2 tūc p̄mo incipiūt vere viuere: ⁊ ideo nos eis cōgaudemꝰ. Apl'os oīm ordinatores: horū locū tenent epi: vt et vitā ⁊ officium teneāt. Actus legat apoſtoloꝝ. xxj. b. de filiabus philippi et de agabo. Quod illi primū ponebant: id ē maximū inter dona ſpūſſcti: Quia nō in oibꝰ. i. nō in ſingulis. Oia dāda ſūt ⁊c. ſeruirēt officia vt titus apoſtolo Phil. iiij. a. Adiuua illos qui mecum laborauerunt in euangelio: cum clemente et ceteris coadiutoribus meis. Explanauit reddita ratione: id eſt per rationem quā reddit planum fecit.

Hec totum. Lon/

f a Emulamini. Inuitat eos ad vnitatē ꝑ ſubminiſtratio/nē mutuā: ⁊ cōem indigentiā: quā vnitatē maxime rūpebāt ꝑ inuidiā de dono liguarū. b Aūt. i. ſ. Emulamini. i. deſiderant querite. c Chariſmata. i. charitatē: Pluralit̄ di/cit ꝓpt̄ multiplices effect⁹. Et d̄r a charis qḋ eſt gr̄a. J. xiiij. a. Sectamini charitatē: emulamini ſpūalia Verſ⁹. Emul⁹ irat⁹ amat inuidet ac imi/tat. d Meliora: ꝙ linguarū donū. e Excellētiorē viā. i. charitatē que inter oēs virtutes eſt melior via eundi ad quie tem eterne beatitudinis. Prouer. vlt. d. Multe filie. i. virtutes alie ꝯgregauerūt diuitias: tu ſcꝫ charitas ſupgreſſa es vni/uerſas. Eph. iij. d. Scire etiā ſupeminētē ſciētie charitatē. Dicit̄ aūt charitas emi/nentior: q2 nō euacuat̄. J. xiij. c. Et q2 eſt forma virtutū: f Demōſtro: verbo ⁊ exēplo: ⁊ tñ pauci ſciunt tenere eā. Eccſ. ix. a. Neſcit homo an amore an odio di/gnus ſit.

a Emulāmini āutē chāriſmata
b mēliora. Et adhuc excēllenti
c orem viā vobis dēmōſtro.
d
e
f
g Si linguis Ca. XIII
h hominū loquar ⁊ angē
lorū: charitatē aūt non
i habeā: factūs ſum velut ęs ſo
k nans aut cymbālum tinniēs.
l Et ſi hābuero ꝓphetiā ⁊ nō
m

vel peius. Leuit. xxvj. c. Dabo vobis cęlū deſup q̄ſi ferreū: id eſt doctorē ⁊c. Roboā ꝓ ſcutis aureis ſalomonis: fecit ſcu ta ęrea. iij. Reg. iiij. g. Tū ꝓmittit eccl'ię Eſa. lx. c. Pro ęre afferā tibi aurū: ⁊ ꝓ ferro argētū / ⁊ ꝓ lignis ęs et ꝓ lapidib⁹ ferrū. Quōdā fuit h̄ ſꝫ nō mō. Itē licet multa dulcia reſonēt: tñ ſicut ęs nō ſentiūt: ſꝫ Sap. vij. b. Mi/hi aūt dedit de⁹ dicere ex ſētētia. Greg⁹. Tunc ex ſententia dicere appetit: quan/do nequaꝙ tm̄mō ſe ſciēdo dicere: ſ; ſen/tiendo deſiderat experiri. Iob. vj. b. di/cit. Nec fortitudo lapidū fortitudo mea: nec caro mea ęnea ē. Vn̄ q̄s vult excęcare vaſum / ponit de ęre peluim calidā an̄ ocu los ei⁹. Et nihil magis excęcat hoīes / vt non videāt nec recognoſcāt beneficia dei ꝙ ꝑdicator accenſus cupiditate ⁊ ambiti one. k Cymbalū. Pſ. Laudate eū in cymbalis. Tympanū pulſatur manu: cymbalum ligno: ⁊ defertur ad aues ca/piendas: quę territę ad ſonum eius auolant de luto et aquis: Sic ad ſonum pręédicatoris: peccatores a luto peccati ⁊ de/litijs mūdi. Oſee. ix. c. Ephraim quaſi auis auolauit. Et. xj. d. Formidabūt filij maris / et auolabunt q̄ſi auis ex ęgypto. i. peccato: quādo terrent̄ in ꝑdicatione. Aliter non dimitte/rent pctā ſua: ſicut nec auis auolaret / niſi ꝑ ſonitū cymbali ter reretur. Exod. xv. c. Sumpſit maria ꝓphetiſſa tympanū in manibus. i. ꝑdicationē in operibus oſtēdit: ⁊ ſecutę ſunt eam mulieres regionis. Hiere. xxxj. a. Virgo iſrael adhuc tympa nis tuis ornaberis. Eſa. xviij. a. Vę terrę cymbalo alarū quę eſt transfluminē ęthiopię. Sic cōſtrue: Vę cymbalo terrę. i. pręédicanti amore terrenorum: qui etiam ſicut terra nunꝙ ſaciat̄ aqua: ita nec ipſe delitijs. Ethiopia interpretat̄ nigra: ꝑ quā illi qui in inferno ſunt: per flumen pęnę eorum. Talis ergo ꝑ/dicator eſt trans flumē ethiopię. i. magis punietur in inferno ꝙ alij. Et nota ꝙ tympanū ſi ſit perforatum vel madefactū non ſonat: ſic nec pręédicatio auari vel luxurioſi pręédicantis. Nō valet ęs aut cymbalū niſi aſſit charitas: de qua dicit hic Glo. Charitas eſt vt oleum non poteſt pręmi in imo: ſed ſem per exilit ⁊c. l Et ſi habuero ꝓphetiā / futurorum. m Et nouerim myſteria. i. occulta veteris ⁊ noui teſta mēti. Hic oſtendit motus interiores ſine charitate inutiles eſſe.

Omnem ſcientiā

Expoſitio Glo. Nec totū. i. omne donum. Oſtendēs gratias non ſemper ad meritū ꝑtinere. i. oñdit oēs gr̄as nō ꝑtinere ad meritū. Et ē ſi/milis modus loquēdi: Gen⁹ ſemꝑ ꝑdicat̄ de ſpeciebus. i. om/ne genus ꝑdicat̄. Vel hoc dicit: q2 actus predictorū donorū qñꝙ informant̄ charitate: ⁊ ſic ꝑtinent ad meritum: qñꝙ nō: actus dico ſecūdi: non eñ primo actu ꝓphie q̄ſi videt ꝙ ei oñ/dunt̄ meret̄ quis. Nō noui vos: Matth. vij. d.

Si linguis hoim ⁊c. Enume/ Expo. Ca. XIII ratis donis ſpūſancti diuiſim a dño diſtributis: hic cōmendat vnitatē charitatis ſine q̄ cętera dona ma/gis nocent ꝙ ꝓſint. Diuidit̄ aūt hoc capl'm in tres ꝑtes. In ꝑma cōmendat charitatē a fructificatione: q2 oīa reddit fru ctuoſa: nō eñ ſunt in hoīe niſi tria fructuoſa: Interiores mo/tus: vt cogitationes / voluntates / deſideria: ⁊ exteriora q̄ duo ſunt: ſermones ⁊ opa. Primo ḡ oſtēdit ꝙ ſermo nō eſt fructu/oſus ſine charitate: ibi: Si linguis hoim. Secūdo ꝙ nec motus: ibi: Et ſi habuero ꝓphetiā. Tertio ꝙ nec opus: ⁊ hoc nec opus relatū ad ꝓximū: ibi: Et ſi tradidero. Po nit aūt apl's ſeptē: duo oris / liguā ⁊ ꝓphetiā: tria cordis / noſſe myſteria / ſciētia / fides: duo opis / largitio elemoſynarū ⁊ mar tyrium. In ſecūda parte ponit etiā ſex in laudibus charitatis: ibi: Charitas patiēs eſt. In tertia dicit quędā eſſe euacu/anda ſm ſubam: quędā ſm vſū: quędā ſm modū: ibi: Siue ꝓphetię. Dicit Glo. g Si linguis ⁊c. Dico q2 volo vobis oſtendere viam eundi ad deū excellentiorē: Et ꝙ ſit ex cellentior oſtendo q2 ſi linguis. i. idiomatibus hoim carnaliū ab humo. h Angelor. i. hoīum ſpūalium: vel vt iacet ad lraꝫ. Sꝫ videt̄ apl's ꝑturbare ordinē: ꝑponēdo donū linguę: q2 motus interiores ꝑores naturaliter ſūt ſermone exteriori. Solo. Nō ꝓcedit ſm ordinē naturalē / ſed artificialē: qḋ fa/cit eo ꝙ illi corinthij oibus donis ꝑponebāt donū linguarū. De excellētia huius vię habet̄ Ioſue. ij. c. Raab dicit explo ratoribus / ꝙ per excellentiorē viā fugiant mortem peccati: ꝑ/ſecutionē diaboli. Nota ꝙ hoīm eſt lingua ꝯfeſſor: q̄ peccata hoīm curat: lingua ꝑdicator / quę curata mitigat: de quibus Ecc'. xxxvj. d. Lingua curationis ⁊ mitigationis ⁊ miſericor dię. Prouerb. xv. a. Lingua placabilis lignū vitę. Ligua ter tia eſt lingua ſerpētū: qua loquunt̄ aduocati qui ſemꝑ de ter/ra loquunt̄. Ecc'. xxviij. b. Lingua tertia multos cōmouit et diſpſit illos. Quarta lingua eſt lingua aſinę. Numeri. xxij. c.
Pſ. 80. Hęc eſt lingua carnis: de qua Pſ. Cū exiret de terra ęgypti linguā ⁊c. Hęc eſt lingua de qua Iaco. iij. c. Lingua eſt inque/tum malū plenū veneno mortifero ⁊c. i Factus ſum ve/lut ęs ſonās: qḋ nō delectat̄ in ſono ſuo / ſed cōtundit̄: alijs aūtē vtile eſt ⁊ delectabile. Vn̄ bene cōparat̄ quibuſdā ꝑdica toribus: q̄ pręédicādo ſe ꝯſumunt: ⁊ auditorib⁹ ſūt vtiles. De go
1. Reg. 17. a lia eñ d̄r: Caſſis ęnea ſuꝑ caput eius. Diabolus eñ armat ſe ꝑdicatore ⁊ doctore male viuēte in caſtris ſuis. i. in peccatori bus quę ꝑrendit iaculis ſanctor. Vn̄ quādo d̄r eis: quare ita male viuitis: faciunt ſcutū ſuum / dicētes: nōne ille vir facit ita

Expoſitio Glo. g Si linguis hominum ⁊c. Quia hęc alia quę nō ſunt virtutes. Nō valent ad ſalutem. Ad gl'iam dei / ſupple manife ſtandam. Angelorū / perfectorum hominum. Sic videt̄ Iu/dic'. ij. a. vbi dicitur: ꝙ angelus domini exprobrauit filijs iſ/rael peccata ſua: dicit Glo. ꝙ homo erat: ſed dicitur angelus propter ſanctitatem ſuam: et quia nuncius dei erat. Signifi/cant in vnum / quod de dei voluntate ſentiunt. Sic ergo ange li habent modum ſcꝫ loquendi ſibijnuicem. Et verum vide/tur ꝙ non omnes omnia ſciant. Ad hoc vltimum videtur fa/cere Glo. ſuper illud: Quis eſt iſte rex glorię: ipſe virtutes an gelicę nouo myſterio carne induti ſtupefactę quęrunt cū ad/miratione: Quis eſt iſte ⁊c. Illud ergo ignorabant. Ad idem ſuper illud Eph. iij. c. Vt innoteſcant ⁊c. Item ſuper illud Eſaię. lxiij. a. Quis eſt iſte qui venit de edom ⁊c. Non ſciunt ergo omnia. Sed contra ſuper Luc'. xvj. e. vbi loquitur de diuite et laçaro: dicit Glo. Qui claritatē dei vident / nihil fit in creaturis quod videre non poſſunt. Item in ſecundo ſen/tentiarum: Quid eſt qḋ ignorent qui videntē omnia vident: Solutio. Non omnia ſciunt: vnde inferioribus multa reue/lant ſuperiores. Ad illud: Nihil fit in creaturis quod videre non poſſunt: non dicit ꝙ non videant: ſed ꝙ videre non poſ/ſunt: omnia enim poſſunt videre: quia vident in ſpeculo in quo omnia reſultant: ſed tamen non vident niſi qḋ vult ſpecu lum ipſum vt videant. Ad illud: Quid eſt quod ignorēt: vel q2 hęc ignorātia eſt ratione tenebrar / q̄ pęna eſt: dicit nihil: nihil aūt eſt pęnale in ang'lis vel aiab⁹ ſanctis: ⁊ iō illā ignorā tiā de q̄ ibi loquit̄ nō habēt: ſ; nō ſequit̄: nō habēt ignorantiā pęnalem: ergo omnia ſciūt. De alio ꝙ videtur ꝙ angeli ha/bent ſuum modū

Margin: 2. Paral. 12. c. — J. 14. a. — A — Pſ. 150.

a uerim myſteria oĩa et õmnem
ſcientiã: ⁊ ſi habuero omnẽ fi
b dẽʒ ità vt mõtẽs trãſferã/ cha
c ritátẽ autem nõ habeaʒ nihil
d e f ſum. Et ſi diſtribũero ĩ cibõs
g paupꝛũ õẽs facultates me/
h i k l ãs: et ſi tradidero coꝛpꝰ meũ
m ità vt ardeam: charitatẽ autẽ
nõ habuero/ nihil mihi ꝓdeſt.

B a Omnẽ ſcientiã/ diuinã ⁊ humanã. Ecc̃j.j.a. Radix ſapię cui reuelata eſt: ⁊ aſtutias illiꝰ q̃s agnouit ⁊c̃. Legit in lib. cõfeſſi. ꝙ qñ beatus Augꝰ. vitã beati antonij audiuit/ ait: Heu indocti cęlũ rapiũt ⁊ nos cũ doctrinis nr̃is ad inferna demergimur. Or ſi ſciẽtia faceret btm̃/ demones eſſent multũ beati: qꝛ tantę ſunt ſcientię ꝙ dicunt demones q̃ſi ſciẽtes. Sed Luc̃.xij.f. Seruus qui cognouit voluntatẽ dñi ſui ⁊c̃. Balaã donũ ꝓphetię habuit: ⁊ tñ ad infernũ deſcẽdit: q̃ dicit Numeri.xxiij.b. Moꝛiet aĩa mea moꝛte iuſtoꝝ: non dicit ſapientũ. iij. Reg̃.xiij.g. dixit pſeudo propha: Cum

B moꝛtuus fuero ſepelite me in ſepulchꝛo ĩ q̃ vir dei ſepultus eſt: Non dicit in ſepulchꝛo ariſtotelis. Cõſiſus nõ eſt de ſciẽtia/ ſed de bonitate viri dei. b Fidẽ/ de oĩre de q̃ habẽda ẽ: c Ita.i.tatã: d Ut mõtes/ ad lr̃am: vel.i. demões. Matth. xvij.b. Si habueritis fidẽ ſic granũ ſinapis. Itẽ Mat.xxi.b. Si habueritis fidẽ ⁊ nõ heſitaueritꝭ: nõ ſolũ ⁊c̃. Legit de alexãdro: ꝙ cũ audiſſet pietatẽ ⁊ bñficia dei q̃ ꝯtulerat iudęis ⁊ eoꝝ ingratitudinẽ/ rogauit deũ vt mõtes q̃ ſũt iuxta regnũ geoꝛgianoꝝ cõiũgeret includẽs iudęos iter eos: ⁊ ſic factũ ẽ. Si inquã hęc oĩa habuero: e Charitatẽ aũt nõ habeã nihil ſũ.i. nihil mihi ꝓdeſt ad vitã ęternã. Vel/ f Nihil ſũ.i.a ṽo eſſe receſſi. g Et ſi diſtribuero. Oſtẽdit quid faciũt fructuoſa opa exterioꝛa: ⁊ p̃mo opera ad ꝓximũ. Diſtribuero: et hoc notat ꝙ nõ vni/ ſed multis eroPs.iii. gãdę ſunt elemoſynę. Ps. Diſpſit dedit pauperibꝰ. Ideo.ij. Coꝛ̃.ix.b. Qui parce ſemiat ⁊c̃. Semini cõpat elemoſynas. q.d. ſicut ſemen ꝓijciendũ nõ eſt in vno loco totũ: ita nec elemoſynę. i Omnes. In hoc notat ꝙ q̃ multũ habet/ multũ dare debet. Tob.iiij.b. Qõ ſi multũ tibi fuerit abũdanter tribue ⁊c̃. k Meas: qꝛ Prouerb.iij.b. Honoꝛa dñm de tua ſubſtãtia. Prouer.xv.b. Victimę impioꝝ abominabiles. h In cibos: non in lapides. In q̃ etiã notat ꝙ dandę ſunt elemoſynę: non ad luxuriã/ ſed ad neceſſitatẽ pauperũ: Iuxta illud dñi ꝯſiliũ Luc̃.xiiij.d. Cũ facis cõuiuium aut cęnã noli vocare amicos tuos ⁊c̃. ſed cũ facis ꝯuiuiũ voca paupes debiles claudos ⁊ cęcos ⁊ beatus eris: qꝛ nõ habẽt vñ retribuãt tibi. Eſa.lviij.c. Frãge eſurienti panẽ tuũ ⁊c̃. l Et ſi tradidero. Cõmẽdat eã ab ope qõ nõ eſt ad ꝓximũ. m Ita vt ardeã: ſic fecit empedocles: q̃ vt crederet eſſe btũs ꝓiecit ſe ĩ ignẽ ⁊ cõbuſtus eſt p̃ ignẽ. Sũt em̃ multi martyres diaboli: vt hypocritę: Nihil mihi ꝓdeſt.

Expoſitio Glo. ❧ bent ſuũ modũ loquẽdi ſibi inuicẽ: videt ꝯtrariũ: qõ dic̃ Damaſcenꝰ. Illuminationẽ habẽtia nõ lingua et auditu indigẽtia: ſed ſine ꝓlato ſermone tradentia ſibiĩuicẽ ꝯſilia ⁊ intelligẽtias. In eodẽ. Qui eminẽt inferioꝛibus tradũt illuminationem ⁊ cognitionẽ: ẽ loquunt eis. Itẽ videt ecõuerſo: ꝙ illi q̃ ſunt de inferioꝛi oꝛdine loquant maioꝛibus: cõſtat em̃ ꝙ maioꝛes bñ intelligãt minoꝛes: ⁊ ſciãt qõ ipſi ſciunt: ẽ ſicut diſcipulus põt loq̃ magiſtro licʒ diſcat ab eo: ita ĩferioꝛes ãgeli maioribꝰ. Itẽ q̃d appellat hic dictũ qõ ſignificãt angeli ꝑpoſiti minoꝛibꝰ. Solõ: ſibi inuicẽ loquunt. Notãdũ tñ ꝙ loq̃ dictũ de angelis q̃nq3 ſumit ꝓpꝛie: q̃nq3 impꝛopꝛie. Propꝛie qñ illi q̃ ſũt de ſupioꝛi oꝛdine loqui dicunt/ eo ꝙ tradũt eis illuminationẽ: qõ fit p̃ applicationẽ ſp̃ũs ad ſpm̃. Sic em̃ qõ dicit in ſe: id eſt ſpẽs rerũ trãſfundit in inferioꝛẽ: ſicut qñ applicat ſpeculũ: hęc locutio appellat: ⁊ ſupioꝛ quodãmõ facit: qõ in ſe habet habere inferioꝛẽ. Sʒ in hũc modũ põt loqui ſupioꝛ intelligẽtia inferioꝛi/ q̃ paſſibilis eſt ab illa: ⁊ nõ ecõuerſo: qꝛ ſuperioꝛ nullã paſſionẽ põt recipe ab inferioꝛi. Alio mõ ſumit loqui ĩpꝛopꝛie: q̃ modus vt dꝛ in illa auc̃te Damaſceni nõ fit voce ꝓlata/ ſꝫ ſp̃uali ſiue mẽtali: ſicut qñ cogito de re añq3 ꝓferã eã verbũ eſt mẽtale: ⁊ hęc eſt res induta intellectu: hoc faciũt angeli ſicut ⁊ nos: ⁊ ſic ꝓpꝛie colloquũt: licet aũt rẽ intellectu induant ſicut ⁊ nos: nõ tñ induũt eã voce: niſi aſſumãt coꝛpa: et ſi ita loquant inferioꝛes ãgeli ſuperioꝛibꝰ: tñ ſupioꝛes frequẽtius loquunt inferioꝛibꝰ. Signũ aũt appellat ideo qꝛ ṽbum mẽtale ſiue itellectꝰ. Nutibꝰ aũt ſignificãt.i. ip̃o ope: ſicut qñ poꝛrigo alij denarium: in hoc bene ſignifico ꝙ volo ei dare. Sũt aũt quinq3 genera nutuũ: ẽ ſunt quinq3 ſigna bñplaciti: ſcʒ p̃cipit ⁊ ꝓhibet/ pmittit/ ꝯſulit/ implet: ⁊ nõ poſſũt eſſe plures. Eramentũ: vas de ęre. Qui neſcit q̃d loquat: ẽ loquit vt phanaticꝰ. Cõtra.ẽ. habitũ ẽ: ꝙ ſcire linguas eſt hr̃e donũ linguarũ: ẽ intelligit qõ dicit. Solõ. Duplex eſt ſcĩa. Una idẽ eſt qõ cognitio ſignificationũ: dictionũ: diſtictionũ: qõ eſt ſcire quid eſt/ qõ dicit p̃ terminos: hãc ſciam habẽt habẽtes donũ linguaꝝ: de hac itelligit qõ hic dicit: ⁊ h̃ ptʒ in exẽplo cũ dico: Genꝰ p̃dicat de ſpecie. Multi ſciũt q̃d eſt qõ dꝛ p̃ terminos: ſꝫ multi ignoꝛãt ſubaʒ totalis oꝛonis. Fons ꝓpꝛius ⁊ ſingularis. Cõtra. Immo iudas ꝓditoꝛ ei cõicauit: q̃ charitatẽ habuit. Solõ. Alienꝰ p̃ pñtem maliciam cõicare nõ põt: ſic intelligit hic: ſꝫ alienꝰ ꝓpter p̃ſcientiã dici põt: ſic iudas fuit: Vel eſt finalis alienatio: de q̃ intelligit qõ hic dꝛ: ⁊ eſt alienatio nõ finalis: nec cõtinua: ſicut iudas alienꝰ finalr̃ cõicauit in pñti: ſꝫ nõ q̃ ad habendã p̃ h̃ vitã ęternã. Quã cũ hr̃e cęperit ſp̃ũſanctũ habebit: immo añ: qꝛ deꝰ eſt vbiq3: ⁊ ſp̃ũſanctꝰ eſt deꝰ: ẽ q̃libet añq3 habeat charitatẽ habet ſpiritũſanctũ. Solõ. Prout aliquis vſus ſumit ſpm̃ſanctũ eſſe in aliq̃ cũ nomẽ ſit benignitatis et amoꝛis ꝓ ineſſe in eo p̃ gr̃am ⁊ hmõi/ nõ ſequit: qꝛ ſi deꝰ vbiq3 ꝙ ⁊ ſp̃ũſanctꝰ. Veſtis nuptialis: Matth.xxij.b. Frigebat petrꝰ: Ioh.xviij.c. Frigus hoc pctm̃ eſt. Nota Glo. Incẽſa igni ⁊ ſuffoſſa ⁊c̃. Omẽ malũ ꝓuenit aut ex timoꝛe male humiliãte: aut ex amoꝛe male inflãmãte. Vñ Hiere.xxxvj.g. dictũ eſt ioachim. Proijcietur cadauer tuũ ad ęſtũ p̃ diẽ: ⁊ ad gelu p̃ noctẽ ⁊c̃. Contra/ hęc duo q̃ ſunt in pctõ dꝛ charitas veſtis: qꝛ refrigerat ab ęſtu vitioꝝ: ⁊ calefacit ſimplr̃: ⁊ ꝯ frigiditatẽ peccati: ⁊ ideo cõparat etiã igni ⁊ aquę: qꝛ pellit frigiditatẽ ⁊ extinguit ꝯcupiſcentias. Eſa.j.e. Si fuerint pctã vĩa ⁊c̃. q̃ſi nix. Et iteꝝ: Quaſi lana: ecce aq̃ ⁊ ignis. Nõ eſt ſalꝰ: ſꝫ tm̃ dona de quibꝰ locutus eſt: ſine quibꝰ nõ eſt ſalꝰ: vel ſola: qꝛ ſine ea nõ fit hęc diuiſio. Nec ſp̃ũs ꝓpꝛie dꝛ donũ niſi ⁊c̃. Ps.lx. Sed Augꝰ dicit: ꝙ ſp̃ũſanctꝰ dicit donũ ęterna relatione: ⁊ dꝛ donũ p̃ dilectionẽ: ẽ relatus eſt p̃ eã: ergo tã donũ q̃ʒ amoꝛ ꝓpꝛie dicunt de ſp̃ũſancto/ ⁊ nõ p̃ appꝛopꝛiationẽ: qõ cõcedit magiſter noſter. Sed alij diſtinguũt ⁊ dicunt: ꝙ donũ quiq3 ſumit eſſentialit vt hic: ⁊ ſic nõ tm̃ ſp̃ũſanctꝰ ſed tota trinitas dat ſe nobis per dilectionẽ qua diligũt pater ⁊ filius et ſp̃ũſanctus. Quãdoq3 aũt ſumit relatiue: ⁊ ſic intelligit illud Aug̃. Qui hʒ charitatẽ: dabit ei p̃fectio charitatis: Matth. xiij.b. Balaam: Numeri.xxiiij.c. Saul.j. Reg̃.xix.d. Caiphas: Ioh.xj.f. Ezech. dicit.xxviij.c. vbi loquit de principe tyri: ⁊ ponit nouem lapidũ noĩa: ꝓpter nouẽ oꝛdines angeloꝛũ. Diabolus nouit myſteria diuina: et ſi hoc: ergo diabolꝰ nouit omnia myſteria etiã occulta: ⁊ ita nouit caſum ſuum/ q̃ erat occultus. Item habuit omnẽ ſcientiã: ergo habuit donũ ſcientię: ergo et charitatẽ. Solõ. Accõmoda eſt diſtributio: multa myſteria nouit diabolus in pꝛimo ſtatu: ſed nõ omnia: vnde caſum ſuum non p̃ſciuit/ nec potuit: quia hoc eſſet cõtra pietatẽ dei ⁊ iuſticiã: quia pręſciuiſſe caſum fuiſſet pęna: et ita puniret ante culpã. Ideo dicit Augꝰ: ꝙ cum donum ſcientię ſit cum dono pietatis: non potuit hoc ſcire ante peccatũ. Vel poteſt dici: omnia ſciuit id eſt diſpoſitus erat ad ſciendũ omne ſcibile: ad qõ lumen intellectus ſui naturaliter ſe applicaret: nunq3 aũt ſe applicaret ad caſum ſuum ꝓpter p̃dictã rõnem. Sine charitate in ſupbiã ꝓſiliꝫt. Sup hoc duplex eſt opinio. Dicũt em̃ quidam: ꝙ ante caſum habuerit charitatem: et ſꝫ illos dicendum: ſine charitate in ſuperbiam ꝓſiliꝫt: ad hoc vt ſine charitate: qꝛ ex hoc factus ſine charitate: ſed pꝛo eis q̃ ſũt in alia opinione quę magis vera eſt: facit hic Glo. Uos habetis clauẽ ſcientię. Luc̃.xj.g. Matth.xxiij.b. Et ꝯfitebunt in iudicio. Cõtra ſup illud Luc̃.xv.g. Tot annis ſeruio tibi ⁊c̃. Glo. Nõ mirũ ſi pꝛ̃i mẽtit q̃ fratri inuidet: cũ in iudicio aptꝰ

❧ mentient/ dicẽtes:

Chãritas pãtiẽs eſt:bẽnigna eſt. Charitas nõn ęmulatur: nõn agit perperã:nõn inflat̃: nõn eſt ambitioſa/nõn querit quę ſuã ſunt/nõn irritatur/nõ cogitãt malũ/nõn gaudet ſuper iniq̃tate: cõngaudet autẽ vẽritati. Omniã ſuffert/ omiã credit/oiã ſperãt/oiã ſuſtinet.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t

…ſilo mẽtit̃ dicẽtes:nõne ĩnoĩe tuo eiecim⁹ demonia. Quidã ſic: id eſt in veritate nois tui:ſic diceret verũ ⁊ nõ mẽtiret̃. Uel ſic in noie/ ſupple exiſtẽtes. Sic Joh.xv.c. Quicq̃d petieritis patrẽ in noie.i.exiſtẽtes. Ut laurẽtius/optime exẽplificat:q2 ipſe ſolus ꝓpter vniuerſalem diſtributionẽ in paupes tradit⁹ fuit ſm corp⁹ igni. Et in ipo habem⁹ argumentũ q̃ valde fructuoſum eſt alienas elemoſynas diſtribuere. Nõ ⁊ iactanter ſicut fecit empedocles: vt dictũ eſt in

alterã expoſitione litterę. a Charitas patiens eſt. Cõmẽdat eam ab operoſitate. Duplicia ſũt opa: quedã in aduerſitate: a quibus eam commendat:ibi: Patiens: quedã in pſperitate:ibi: Benigna. Sʒ nota tria: Factus ſũ velut ęs: Nihil ſũ: Nihil mihi prodeſt: q2 qui nõ habet charitatẽ. Primo ꝯſumit̃ p impatiẽtiã. Secũdo diuiditur a deo. Tertio fiũt oia opa ei⁹ infructuoſa. b Patiẽs eſt: ꝯtra impatiẽtes. Jacobi.j.a. Patiẽtia opus ꝑfectum habet. Lucę.xxj.d. In patiẽtia veſtra. Prouerb.xvj.d. Melior eſt patiens viro forti ⁊c̃. Cõparat̃ aũt patiẽtia auro:qd̃ ꝑcuſſuʒ non reſonat ⁊ dilatat̃. Ps. Dũ ſupbit impius incendit̃ paup. Ps.9.

c Benigna eſt:ꝯ auſteros. Sap.j.b. Benign⁹ eſt ſpirit⁹ ſapiẽtię. Benigna/ egenis larga. Eph.iiij.g. Eſtote inuicẽ benigni. Glo. De facultatibus veſtris largi. Lucę.vj.f. Date ⁊ dabit̃ vobis. Btũs Berñ. Charitas patiẽs ẽ:ſufficit decẽt inimicitia:noli vinci a malo/abundãs eſt: ſed vince ĩ bono malũ ſupabundãs eſt. Roma.xij.d. Itaq3 charitas patiens eſt:diſſimulat:expectat:ſuſtinet delinquentẽ:ſed benigna trahit/adducit/cõuerti facit ab errore vię ſuę:deniq3 benigna operit multitudinẽ peccatoꝝ. Prouerb.x.b. Talis debet eſſe charitas ꝑdicatoꝝ. Ęzech.iij.b. Ut adamantẽ ⁊ vt ſilicẽ dedi faciẽ tuã. Prouer.xv.a. Moll' rñſio frãgit irã. d Nõ ęmulat̃. Cõmẽdat eã a ꝯtrarietate quã habʒ cũ pctõ:inq̃tũ ipm eſt offenſa:⁊ ideo ipa nõ põt manere cum aliq̃ mortali. Non ęmulat̃.i.nõ inuidet:ꝯtra inuidos. Gillbert⁹. Inuidiã aiaʒ nõ põt intrare eſtimatio bona. Quare? Quia liuor dũ ꝓuatã excellentiã cogitat:alienã obſcurat. Nõ ęmulat̃. Contra.j. xiiij.a. Ęmulamini ſpũalia. Solutio. Ęquiuoca eſt ęmulatio: hic p inuidẽtia. Et Roma.xiij.d.ſimiliter. Nõ in cõtentione ⁊ ęmulatione. Et.j.xiiij.p deſiderio charitatis. e Nõ agit perperã.i.ꝑuerſe ſiue malicioſe:ꝯtra alterũ/contra iniuſtos. Ecc̃j.vij.a. Noli facere mala ⁊ nõ te appbendẽt. Tob.iiij.c. Mat.vij.b. f Nõ inflat̃: cõtra ſupbos. Gal̃.vj.a. Nõ efficiamur inanis g̃ſię cupidi.ꝫ.viij.a. Sciẽtia inflat:charitas aũt ędificat. Itẽ: Nõ inflatur/ ꝓſperitate tpali vel ſpũali. Eccs.xj.c. Si vixerit hõ mult̃ annis/⁊ in his oibus lętus fuerit meminiſſe debet ⁊c̃. Prouer.xxvij.a. Ne glorier̃ in craſtinum. g Nõ eſt ambitioſa.i. nõ appetit excellentiã ſup aliquos:ꝯtra ambitioſos ⁊ ꝯtra ꝑlatos/qui ducũt pompã equorum ⁊ ſocioꝝ. Act̃.xxv.f. Cum veniſſet agrippa et bernice cũ multa ambitione. In veteri lege ſępe legit̃ dñs exercituũ:nũc vero frequẽter videt̃ epõs exercituũ:tñ in lege ꝓhibet̃ regi põpa equoꝝ. Deut̃.xvij.d. Cum fuerit rex ꝯſtitutus/ nõ multiplicabit ſibi equos:ne reducat pplm in ęgyptum equoꝝ multitudine ſubleuatus. h Nõ querit quę ſua ſunt/ ſed quę alioꝝ. Cõtra auaros.ꝫ.x.c. Nemo qd̃ ſuũ eſt quęrat: ſed qd̃ alterius. Et.j.g. Non querẽt qd̃ mihi vtile eſt ⁊c̃. Phil̃.ij.a. Nõ q̃ ſua ſunt ſinguli ꝯſiderantes ⁊c̃. Cõtra illud ibidẽ: Oẽs quę ſua ſunt quęrunt. Lucę.vj.c. Quę tua ſunt non repetas. Interliñ. Domũ vel agrũ/⁊ generaliter quãcunq3 pecuniam. Gillbertus. Qui ſua non querit:quõ poterit aliena decerpe? Quid tu inuide alienũ vis bonũ corrũpere:nũq̃d tibi adijcies qd̃ ab alieno decerpis? Ita forſitã ſi eſſet pecunia corporalis quid eñ rapacitatẽ non putas ſi pecunię parcis: famam decerpis: grauis rapacitas/ corrumpis ſi ſentio tamen ſepelis. Item beatus Berñ. Quidã tantę ſunt charitatis vt ante loqui q̃ȝ audire parati ſunt:⁊ prompti docere quod non didicerunt:⁊ alijs pręeſſe geſtientes:qui ſeipſos regere neſciunt: ego

nullum gradum pietatis ꝑponendum exiſtimo illi de quo ſapiens ait: Miſerere animę tuę placẽs deo: Ecc̃j.xxx.d. Nõ ſi non habeo niſi parum olei quo vngar putas tibi debeo dare et remanere inanis: ſeruo illud mihi/ ⁊ oĩno iuxta iuſſionẽ ꝓphetę non profero.iiij. Reg̃.iiij.a. ſed inquit:charitas non quęrit quę ſua ſunt:q̃obrem non quęrit? quia nihil ei deficit:non quęrit qd̃ habet charitas. i Quę ſua ſunt.i. ꝓpria ſaluti neceſſaria nunq̃ȝ non habet. k Nõ irritatur.i.ꝓuocat̃ ad iram. Contra iracũdos. Eccs.vij.b. Ira ĩ ſinu ſtulti requieſcet. Jacobi.j.c. Ira viri iuſticiã dei nõ operat̃. Eph.iiij.f. Sol non occidat ſup iracũdiã vr̃am. Nõ irritat̃. Cõtra. Deus charitas eſt.j. Joh.iiij.c. Et deus irritat̃. Ęzech.xx.b. Irritauerũt me ⁊ noluerũt me audire. Itẽ irritat Ęzech.xxxij. b. Irritabo cor ꝓploꝝ multoꝝ. Solõ. Irritat̃ de⁹.i.ad iracundiã ꝓuocat̃ de⁹:non ad irã. Irritat̃.i.punit ⁊ vindicat:ſed nõ iraſcit̃ nec cõmouet̃ ſed cõmouet ad irã. l Nõ cogitat:⁊ q̃s eſt hic:cõtra aſtutos. Scit eñ qd̃ dicit̃ Eſa.j.e. Auferte malũ cogitationũ ⁊c̃. Sap.j.a. Spũſſctũs diſciplinę effugiet fictũ ⁊c̃. Hiere.iiij.a. Laua a malicia cor tuũ. m Non gaudet ſup iniq̃tate: cõtra maliuolos:ſed ꝯdolet iniurię ꝓximi ꝓ pctõ. Prouerb. xxiiij.b. Cum ceciderit inimicus ⁊c̃. Job.xxxj.c. Si gauiſus ſum ad ruinã eius qui me oderat ⁊c̃. Prouerb.xvij.a. Qui in ruina lętat̃ alterius nõ erit impunitus. n Cõgaudet aũt. Cõmẽdat eã a cõnexione: ꝓpter quã q̃ habet/ hʒ oẽs: q2 omẽ bonũ ſecũ ꝯtinet. o Ueritati.i. oĩ opi bono.ij. Job.a. Gauiſus ſum valde q̃m inueni de filijs tuis ambulantes in veritate: ⁊ hoc eſt ꝯtra mendaces. p Omnia. Commẽdat eã a fortitudine: q2 facit nos fortes contra q̃ttuor ꝯtra q̃ ſumus ĩbecilles: Ut ꝯtra aduerſantia in actu/⁊ ipa oia ſuffert: Cõtra aduerſantia diu/⁊ ipa oia ſuſtinet. Cõtra excedẽtia/ ⁊ ipa oia credit ad qd̃ imbecillis eſt intellect⁹ noſter ſine charitate. Cõtra expectationẽ ꝓmiſſoꝝ quãtũcunq3 ſit remota/ ipa omnia ſperat. Uel vt mag̃ ſm Glo. exponam⁹. Facit nos fortes cõtra aduerſantia:cõtra excedentia:cõtra expectationẽ ꝓmiſſorũ:quoꝝ quedã ꝓpinqua: quedã remota: ⁊ ſic redde ſingula ſingulis v̈bis lr̃e vel ordinẽ. Glo. Hęc arma ſunt quib⁹ miles ⁊c̃. p Oia ſuffert: Cõtra immiſericordes in actu p veritatẽ: aliud eſt pati: aliud ſuſtinere: aliud ſupportare ſiue ſufferre. q Omnia credit: quę veritas ſuadet. r Omnia: contra incredulos: s Sperat: quę veritas ꝓmittit. t Omnia ſuſtinet: cõtra deſperantes infirmos.i. expectat. Ecc̃j. ij.a. Cõiũgere deo ⁊ ſuſtine vt creſcat in nouiſſimo vita tua. Phil.2.c.

¶ Charitas nũq̃ȝ ex-

a Charitas patiẽs eſt ⁊c̃. Mat.x.d. Zacheo. Luc̃.xix. Expoſitio a. Sed quęrit̃ de hoc q̃ dicit bona nõ ex quãtitate ſui: ſed ex Glo. charitate plus vel minus ꝓſunt. Simile ſuper Marc̃.xij.d. vbi loquit̃ dñs de vidua. Ibi Glo. Non penſat deus q̃tum ſed ex quãto. Sed ꝯtra: ecce duo qui ſunt in pari charitate: et vnus vadit ad ſanctũ iacobum: alius vltra mare: nonne maiorem dimiſſionem pęnę conſequitur qui maiores labores ſuſtinuit/q̃ȝ alius qui minores: licet in ęquali charitate ſint. Solutio. Cum dicitur: deus nõ penſat quantum: ſed ex quanto: li quanto non ſupponit pro charitate: quod patet ex ipſo textu euangelij: in quo dicitur vidua dederat ex eo quod deerat ſibi. Deus ergo non penſat ipſum quãtum in ſe: licet penſet ex quanta poſſeſſione ſumitur ad dandum: vnde ex pari charitate dat vnus vnum denarium/ et alius quinq3 ſolidos: vel etiam decem libras: ſi vterq3 ęque grauat̃ in dando/ vterq3 ęq̃lẽ remiſſionẽ pęnę meret̃ p elemoſynas eoꝝ. In charitate dinoſcunt̃ diſcipuli chriſti. Joh.xiij.d. De⁹ eſt dilectio Joh.iij.b. j. Joh.iiij.d. Tãgit magiſter opinionẽ ſuã. Habitu patiẽtię: ſuſtinere eñ nõ eſt virtus ſed habitus: p quã libenter ſuſtinet homo tribulationes ⁊ excitat̃ a charitate. Nõ repetit: Lucę. vij.f. Sicut in noe. Geñ.vij.d. Sap.x.a.j. Pet̃.iij.d. Abraam apparet: qui ⁊c̃. Geñ.xv.b. Roma.iiij.a. Deo tñ credit.

Ecc̃j.xix.a.

¶ a Charitas nunq̄ꝫ excidet. Hic cõmendat eā a veritate eſſentie ſue. Nunq̄ꝫ excidet: neq̄ꝫ in hoc ſeculo neq̄ꝫ in futuro. b Siue ꝓphetie / futurorũ ⁊c̃. c Ex pte eñ / oſtẽdit ꝙ euacuabitur ꝓphetia donũ linguarũ ⁊ ſciẽtia ⁊ ſilr̃ fides et ſpes: q̄ꝛ aliq̄d habẽt vanitatis ⁊ ipfectiõis: Et h̃ ẽ cũ dico / Siue ligue ceſſabũt ſiue ſciẽtia deſtruetur. Et ita erit. d Eñ .i. q̄ꝛ. c Ex pte eñ cognoſcim⁹ .i. imperfecte. Cui⁹ ſũt

a Charitas nũq̄ꝫ excidet. Siue b ꝓphẽtie euacuabunt̃: ſiue linguę ceſſabũt: ſiue ſcia deſtrue c tur. Ex pârte ẽm cognoſcim⁹ c ⁊ ex parte ꝓphetamus. Cum aũt venerit qđ pfectũ eſt: eua-

ergo ſunt ibi. Sed cõtra dicit Greg⁹. ſuper principiũ Iob: ꝙ fides eſt ſapia: ḡ euacuabit̃ ſicut ⁊ fides: ⁊ maxie ſm̃ illos qui dicunt ꝙ ſapiẽtia idẽ eſt in natura qđ fides. Solo. Suſtinẽdo iſtos dicendũ ꝙ ſapia euacuabit̃ ſm̃ naturã: nũq̄ꝫ ad accidẽs ſed q̄ꝫtũ ad ipm ꝑficiet̃. Sed nob videt̃ ꝙ nõ eſt idẽ fides qđ ſapia: immo fides ẽ in medio practici intellectus ⁊ ſpeculantis / ſapia autem eſt ſpeculatiuo intellectu: vel etiã .ꝫ. Item

duę cauſę. Una eſt impfectio nr̃i intellect⁹ q̄ mõ eſt ad ſpiritualia: q̄ſi oculus noctuę ad ſolẽ: ꝓpter quẽ multa nobis apparẽt in rebus ſpũalibus quę nõ ſunt in eis: ſicut oculus lippus videt q̄ſi circulũ circa candelã: cũ ibi non ſit: ſed eſt quidã humoꝛ in ipſo oculo. Eccl's. xij. a. Anteq̄ꝫ tenebreſcant ſol et luna et ſtellę ⁊c̃. loquitur de ſenib⁹. Alia cauſa eſt: q̄ꝛ qđ videt intellect⁹ noſter: nõ valet videre in lumine / ſed in tenebꝛis. Omnis eñ creatura in ſe eſt tenebꝛa. Eſa. lx. a. Tenebꝛę operient terrã: ⁊ ideo cũ videt deũ in creatura / impfecte cognoſcit euꝫ: ſed videbit oĩa in veritate ſua: ⁊ tũc pfecte cognoſcet deum in deo: ⁊ oĩa alia in eo. Sed mõ vt dꝛ Roma. viij. d. Ois creatura vanitati ſubiecta eſt. Hiere. iiij. f. Aſpexi terram et ecce vacua erat ⁊c̃.

Expoſitio Glo. Eccl'i. xix. a. Qui cito credit leuis ẽ coꝛde. Patiẽter expectat: Iacobi. v. b. Patiẽtes eſtote fratres. Ecce agricola ⁊c̃. Hęc ſunt arma. ij. Coꝛinth. x. b. Hi ſunt quindecim gradus in templo: Ezech. xl. d. In poꝛticu exterioꝛi ſeptẽ: in interioꝛi octo. Et bene cõpetunt hi gradus charitati: q̄ꝛ via eſt. Hi ſunt etiã cantica quindecim graduũ armaturę. Eph. iiij. g. Per patiẽtiã mala illata a ꝓximis eq̄nimiter / libẽter / lętãter / abundant̃ poꝛtãtur: ꝑ benignitatẽ bona ꝓpꝛia ꝓximis hilariter feſtinãter / abũdãter cõicant̃. Itẽ patientia eſt arma ꝓtectionis: benignitas eſt arma impugnationis. Benignitas exigit vnitatẽ .i. charitatẽ: quid eñ ⁊c̃. vbi oẽs eadẽ intelligerẽt: ergo non

Pſ. 150. erit ibi ſermo: neq̄ꝫ laus vocalis. Contra ſup illud Pſ. Omis ſpũs laudat dñm. Itẽ Tob. xiij. d. Alleluia cãtabit̃. Eſa. lj. b Gratiarũactio ⁊ vox laudis. Solo. Ibi erit laus vocalis: ſed nõ erit ibi vſus linguę q̄ mõ ẽ: Per linguã eñ mõ vn⁹ alij manifeſtat qđ habet in mẽte: ibi aũt videbit vnus mentẽ alteri⁹. Nũ oĩa erũt pñtia: ſed chꝛiſto omnia erũt p̄ſentia: q̄ꝛ factus erat cõpꝛehẽſoꝛ: oĩa ſciẽs tãq̄ꝫ p̄ſentia ⁊ futura: ḡ nõ fuit ꝓpheta. Cõtra. Deut̃. xviij. c. Prophetã d gẽte tua ⁊ de fratrib⁹ tuis ⁊c̃. i. chꝛiſtũ. Solo. Propheta fuit nõ a dono ꝓphetię: ſed ab actu: q̄ꝛ p̄dixit futura. Sꝫ q̄d eſt ꝙ dicit: oĩa erũt pñtia: nõ q̄ ad cauſam: ſed q̄ ad actualẽ cognitionẽ oim̃ q̄ habuit a pꝛimo inſtãti ꝯceptiõis ſuę. Ex parte eñ .i. impfecte ⁊c̃. Sꝫ eadẽ rõne debet dici ꝙ euacuabit̃ charitas: q̄ꝛ mõ ex parte .i. impfecte diligimus deum reſpectu futurę dilectionis: ſicut dicit Glo. inferi⁹: Dicit eñ. Charitas modo ex parte eſt .i. impfecte reſpectu futuri ſtatus: ḡ euacuabit̃ ſicut fides ⁊ ſpes ⁊ iterũ ex parte dici debet. Solo. Quędã virtutes ex ꝓpꝛia natura impfectionem habẽt: vt fides ex ꝓpꝛia natura ſua habet ꝙ ſit de eo qđ nõ videt̃: ⁊ ſpes ſimiliter: q̄ꝛ qđ videt q̄s quid ſperat: ⁊ ideo euacuabunt̃ ⁊ ex parte dicunt̃: charitas autẽ eſt tñ ex eo qđ videt: tum de eo qđ non videt ⁊ ei accidit ꝙ ſit de eo qđ nõ videt: qđ habet a fide: ⁊ ideo licet q̄ꝫtum ad hoc ſit euacuãda: q̄ꝛ illud accidit nõ debet dici euacuari: nec ex parte opoſita. Item ſi ſpes euacuabit̃: q̄re nõ ſimiliter timoꝛ: qui eſt

Pſ. 18. mola ſpei: Deut̃. xxiiij. b. Si ſic: quid ḡ eſt ꝙ dicit̃: timoꝛ dñi ꝑmanet in ſęculũ ſęculi: Solo. Timoꝛ inq̄ꝫtum eſt ſeꝑationis ſic eſt mola: ſic eñ p̄mit hoieꝫ: q̄ꝛ vidẽs ꝙ poſſit cadere timet ſeꝑari: hoc eñ ei accidit: ſi eñ ei reuelatũ eẽt ꝙ nõ poſſet cadere: iam nõ timeret ſeꝑari: nec eſſet mola: ſicut nec in patria. Ideo bene dicit ꝙ timoꝛ euacuabit̃: nõ q̄ ad eſſentiã / ſed inq̄ꝫtum eſt mola: ſpes autẽ mola eſt ⁊ q̄ ad naturã: ⁊ ideo dicitur euacuatio de ſpe / nõ de timoꝛe nec impfectio. Itẽ de ſapiẽtia q̄rit̃ vtrũ euacuabit̃: Videt̃ ꝙ nõ: q̄ꝛ donũ eſt ſpũſſancti: ⁊ q̄ꝛ ſup Exod. xxv. c. vbi loquitur de cãdelabꝛo: dicit Beda: ꝙ bꝛachia eius ſeptẽ / ſũt ſeptẽ riuuli: quibus paradiſus rigatur:

videt̃ ꝙ fides nõ euacuabit̃ viſio ꝑ mediũ ⁊ illa q̄ fit ſine medio eius ſunt ſpecies: vt qñ foꝛte per ſpeculũ video ⁊ qñ ſine ſpeculo ꝑ ꝓpꝛiã ſpeciẽ ⁊ coloꝛẽ: ergo cognitio fidei q̄ modo ẽ per ſpeculũ eiuſdem ſpeciei eſt cũ illa q̄ erit ꝑ ſpeciẽ ſine oñi medio: nõ ḡ debet dici euacuari. Solo. Per interemptionẽ: q̄ꝛ viſio ꝑ mediũ .i. per ſpeculũ ⁊ illa q̄ ſine medio eſt diuerſarum ſunt ſpecierũ: tñ videre ſpeculũ ⁊ videre rem / eiuſdẽ ſunt ſpeciei. Qꝛ autẽ videre ꝑ ſpeculũ ⁊ videre ſpeculo materiali etiã ſint diuerſarũ ſpecierũ / patet: q̄ꝛ videre ꝑ ſpeculũ eſt aię rõnalis: Unde nullũ bꝛutũ videt ꝑ ſpeculũ etiã ſimia q̄ꝛ imaginẽ quę ei apparet in ſpeculo vt rem appꝛehendit. Uñ qñ videt in ſpeculo nõ cogitat de ſe: ſed tñ de illa imagine credens illã eſſe ſimiã: vñ illã deoſculat̃ ⁊ amplectit̃: ſed hõ ab imagine ſua quã videt in ſpeculo: reflectit̃ ad ſe: ⁊ ſic de ſe cogitat: ⁊ hoc mõ dꝛ ſe videre in ſpeculo q̄ꝛ ꝑ illã imaginẽ de ſe ⁊ foꝛma ſua cogitat. Itẽ dicit ꝙ ſciẽtia deſtruet̃: de q̄ ſciẽtia intelligit̃ hoc. Si de ſcia acq̄ſita: ḡ ſimplex vetula tantũ ſciet q̄ꝫtũ optimus cleric⁹ / ſi parẽ charitatẽ habeat. Itẽ angeli duplicẽ habent cognitionem de rebus: ſicut dicit Aug⁹. ſup p̄ncipium Geñ. Matutinã ⁊ veſpꝛtinã: in v̄bo ⁊ in ꝓpꝛio genere. Et dicit dñs in euãgelio / ꝙ ſimiles erim⁹ angelis: ergo ⁊ nos vtrãq̄ꝫ habebim⁹: ḡ ſciẽtia quã habem⁹ mõ de reb⁹ in ꝓpꝛio genere remanebit. Si intelligit̃ d ſciẽtia q̄ eſt tũc donũ: ſicut dicit̃ Eſa. xj. a. ipſe totum ęque compꝛehenſoꝛ ⁊ cognitoꝛ dei erit: nõ mõ: ergo nec in alijs euacuabit̃ donũ ſciẽtię. Sed iterum quęrit̃: ſi nõ euacuabit̃ ſcientia: ſm̃ ſubſtantiã ſuã / ſed quo ad actũ ſuũ: videt̃ ꝙ debeat dici ꝙ charitas euacuabit̃ / vel ecõuerſo: ſicut nec ſciẽtia. Solo. De vtraq̄ꝫ põt intelligi ꝙ neutra ſcientia euacuabit̃ q̄ ad ſubam ſuã ſed quo ad actũ. Per modũ eñ ſciẽtię mõ cauem⁹ pericula ⁊ diffinim⁹ faciẽda: neutrũ hoꝝ ibi erit: vtrũq̄ꝫ tñ facere ſciem⁹. Similiter ſciẽtia acq̄ſita erit ibi: ſed euacuabit̃ q̄ꝫtũ ad hoc ꝙ intellectus nr̃ rei cognitionẽ non habebit ꝑ rei ſpẽm: ſed rem ꝑ rei pñtiã cognoſcet: Fiet eñ intellectus q̄ſi ſenſus. Uñ talis erit differentia inter ſciẽtiã iſtã quã mõ habem⁹ ⁊ illã: qualis eſt inter viſum et guſtũ. Nõ id qđ verũ eſt: ſed qđ vanũ eſt: hoc eñ verũ nõ opponit̃ falſo / ſed vano: q̄ꝛ cũ virtus certioꝛ ſit omni arte in qua nõ eſt falſitas in virtute ſimiliter: vnde nõ euacuabitur falſitas virtutis: q̄ꝛ nulla eſt / ſed vanitas: ⁊ ita virtus non ſm̃ eſſentiam: ſed q̄ꝫtum ad hoc qđ mõ eſt per rei ſimilitudinem qđ accidit. Omne qđ ex parte eſt deſtruet̃: vel ex toto vt fides ⁊ ſpes: ergo fides deſtruet̃ ex toto: ḡ nõ remanebit in genere: ḡ euacuabit̃ etiã inq̄ꝫtũ eſt cognitio. Itẽ fides deſeret̃ ex toto: ſed dicit̃ Heb. xj. a. Fides ẽ ſubſtãtia rerũ ſperãdaꝝ ⁊c̃. ḡ fides ẽ fũdamentũ ędificij ſpũalis ⁊ deſtruet̃: ḡ totũ ędificiũ ſ̄cutũ deſtruetur in patria. Solo. Fides remanebit in genere inq̄ꝫtum eſt cognitio ⁊ mutabit̃ ipſa cognitio ⁊ melioꝛabit̃: ⁊ nõ opoꝛtet ꝙ deſtruet̃ ędificiũ ſpũale: licet fides deſtruat̃: q̄ꝛ melius fundamentũ loco ipſius ponet̃: ſicut ſi dom⁹ fundata eſt ſup ligna: ⁊ ipſis amotis ſupponant̃ lapides q̄ firmioꝛes ſunt: nõ ꝓpter h̃ rueret ędificiũ. Fidei ſuccedit ſpes .i. res vera quã videbim⁹ ḡ nob erit ſpes: q̄ꝛ ipſa nob ſe oñdit. Et ſpei ſuccedit beatitudo: ḡ ſuccedit aliquid ſpei: ergo dos aliq̄. Solo. Spei non ſuccedet: niſi qđ ſperat̃: qđ eſt videre / diligere ⁊ habere. Qꝛ ergo dicitur: nihil ſuccedet ſpei .i. nullus habitus q̄ ſit .ſ. ſpeciale ꝑpmiũ: vis iraſcibilis: ſed tñ illud qđ ſuccedet fidei ⁊ charitati. Dicendũ ꝙ non ſequitur: cuius cauſa eſt: quia iraſcibilis pꝛopꝛie eſt ad amouenda impedimenta boni: ibi autẽ nullum erit impedimentũ: ⁊ ideo non opoꝛtet ꝙ perficiat̃ ad remouendũ impedimenta: ⁊ ideo

B vacua erat ⁊c. a ¶Cũ eſſẽ paruul⁹. Probat p exẽplũ ꝙ im
pfectio ğ mõ ẽ in pdictis euacuabit aduenĩẽte pfectiõe. Sic ei
cognitio paruuli impfecta ẽ in cõparatione eiuſdẽ in ſtatu viri: ⁊
euacuat tũc: Silr ẽ d nr̃a cognitiõe: ğ mõ ẽ q̃ſi paruuli. Gal.
iiij.a. Quãto tpe heres paruulus eſt/ nihil differt a ſeruo: ita
et nos ⁊c. b ¶Qñ
aũt fact⁹ ſum vir:
id eſt perfecte etatis.
c ¶Euacuaui/ poſt/
poſui: ſimilr ⁊ nos.
d ¶Videm⁹ nũc p
ſpeculũ. i. p imagi
D nẽ obſcurã. f ¶In
enigmate. i. p obſcu
rã allegoriã.

a euacuabitur qd ex parte ẽ. Cũm
eſſem paruulus/ loquebar vt
paruulus: ſapiebã vt paruu/
lus: cogitabam vt paruulus.
b Qñ aũt factus ſum vir: euã/
c cuaui q̃ erant paruuli. Videmus
d nũc p ſpeculũ i enigmã/
e te: tũc autem faciẽ ad faciẽ.
f Nũc cognoſco ex parte: tũc
g h i k l m n autẽ cognoſcã ſicut ⁊ cognit⁹

g ¶Tũc aũt: q̃ſi tũc q̃ſi viri cognoſcem⁹ eũ. Et
tãgit illa duo ppter q̃ ex parte cognoſcim⁹. e ¶Per ſpecu/
lũ. i. p imaginẽ obſcurã: Et h/ f ¶In enigmate. i. nõ clare
ſed obſcure: q̃ſi p h ſpeculũ cognoſcim⁹ deũ obſcure. Nec mi/
Ps.17. rũ qꝛ hoc ſpeculũ eſt obſcura ſimilitudo. Vñ Ps. Poſuit te/
nebras latibulũ ſuũ. h ¶Facie ad faciẽ. i. ſine omi medio.
i ¶Nũc cognoſco. Hec eſt ſecũda cauſa: qꝛ intellectus nr̃
obſcurus eſt. q. d. paruuli ſum⁹ in hac vita in cognitione dei.
k ¶Cognoſco: nõ p viſum/ ſ; p auditum. Job vlt. a. Audi/
tu auris audiui te: nũc aũt oculus me⁹ videt te. l ¶Ex parte:
id eſt impfecte. m ¶Tũc aũt cognoſcã ſicut ⁊ cognit⁹
ſum. i. pfecte: qꝛ tũc erit intellect⁹ noſter infoꝛmis: Et dicit li/
ſicut/ appꝛopationẽ nõ paritatẽ. Vel/ n ¶Sicut ⁊ cogni
tus. i. ſicut de⁹ pſcit me cogniturũ eũ. Phil. iij. c. Sequoꝛ:
ſi quomõ cõpꝛehẽdã in quo cõpꝛehẽſus ſũ. Moraliter. a
Moraliter ¶Cũ eſſẽ paruul⁹: loquebar vt paruul⁹. Quia ğ oẽs ex
Conditiones puerorum ceſſa dei q̃ſi balbutiendo reſonant: ſignũ eſt ꝙ paruuli ſũt: ſed
in patria nõ ſic: qꝛ Eſa. xxxij. a. Lingua balboꝝ velociter lo/
quet ⁊ plane. Itẽ mõ loqmur vt paruuli d minimis: ſ; tũc de
maximis. Eſa. xxxij. b. Pꝛiceps ea q̃ digna ſũt pncipi cogita
bit. Et cogitationẽ ſequit loq̃la. Itẽ multa ſcit puer q̃ exp̃me
re nõ põt: ſic multi de deo. Vñ Hiere. b. j. A. a. a. dñe de⁹ ne/
ſcio loqui: qꝛ puer ſũ ego. Et moyſes Exo. iiij. c. dic: impe/
ditioꝛis ⁊ tardioꝛis lingue fact⁹ ſum. Cui⁹ cauſam ponit Jo/
ſephus dicẽs: qꝛ cum puer moyſes allatus fuiſſet corã phara
one: vidit elegantiã pueri ⁊ pulchꝛitudinẽ: ideo poſuit diade/
ma ſuũ ſup caput eius. Puer aũt vidẽs imaginẽ idoli in coꝛo
na/ piecit eã ad pedes ſuos/ ⁊ ꝯculcauit: ⁊ dixerũt magi pha/
raonis: ꝙ hoc ſignũ erat: ꝙ per illũ puerũ deſtruendũ eſſet re
gnũ egypti. Alij autẽ volentes eripere puerũ/ dixerũt ꝙ fece/
rat ex puericia: ⁊ fecerunt afferri carbonẽ vnũ quẽ poſuit pu/
er in oꝛe ſuo: ⁊ ſic linguã ſuã cõbuſſit: per hoc ſignificat amoꝛ
carnalis ⁊ cupiditas rerũ tpaliũ. Igit illi de deo ſuauiter lo/
qui nouerũt: q̃ cũ totis viſceribus amare didicerũt. Itẽ puer
loquit ſine pmeditatiõe inepta ⁊ fatua: ſic multi. Eſa. xxxij. b.
Fatu⁹ fatua loquit. b ¶Qñ fact⁹ ſũ vir euacuaui q̃ erãt
paruuli. Vnũ ẽ iꝓuidẽtia futuroꝝ. Deut. xxxij. d. Vtinã
ſaperẽt ⁊ intelligerẽt ac nouiſſima puiderẽt. Gen. xxx. d. Iu
ſtum eſt vt aliquãdo pꝛouideã domui mee. Secũdũ eſt incõ/
ſtantia poſiti. Eccl. xxvij. b. Homo ſanct⁹ in ſapia manet ſi
cut ſol: nã ſtultus vt luna mutat. Tertiũ eſt contrarietas volũ
tatum. Pꝛouerb. xv. b. Coꝛ ſtultoꝝ diſſimile erit. Item eoꝝ
eſt ludere. Job. xxj. b. Infantes eoꝝ exultant luſibus. Item
nõ querunt niſi comedere ⁊ bibere: vt dicit Sap. ij. b. Frua/
mur bonis q̃ ſũt: vtamur creatura tanꝗ in iuuẽtute celeriter.
Ps.4. Itẽ minima maxima reputant/ ⁊ maxima minima/ aut nulla:
ppter qd talib⁹ vt pueris loquitur Ps. Vt qd diligitis va/
nitatẽ. Magis etiã diligit imaginẽ pueri ꝗ puerũ viuũ: dñs
aũt volẽs eſſe paruulus dicit Math. vj. d. Pꝛimũ querite
regnũ dei ⁊c. Sed Gen. xxv. d. eſau puer dedit ius pꝛimo/
geniture pꝛo lenticula rufa: id eſt ius hereditatis eterne pꝛo
bis trãſitoꝛijs. Itẽ plus dolet puer de amiſſione pomi ꝗ to/
tius hereditatis: ſic multi plus dolẽt de amiſſione iocũdita/
tis tpalis: ꝗ eterne hereditatis. Pꝛouerb. j. c. Vſq̄ q̃ paruu
li diligitis infantiã ⁊ ſtulti ⁊c. Itẽ bñficij eſt immemoꝛ. Sed
Eccl. xxix. c. Gratiam fideiuſſoꝛis ne obliuiſcaris. Gen. xl. d.

Pincerna ſuccedentibus pſperis oblitus eſt interptis ſui: q̃
dixit ei: quõ exiret de carcere inferni. Item puer defacili rece
dit ab amico. Eccl. ix. c. Non derelinquas amicum antiquũ:
nouus eñ non erit ſimilis illi. Seneca. In amico antiq̃ mi/
noꝛ eſt reuerentia/ ⁊ maioꝛ affectus: in nouo econuerſo. Itẽ
defacili iraſcit. Con
tra qd Jacobi. j. c.
Sit oĩs hõ ⁊c. ⁊ tar
dus ad iram. Itẽ vi/
ſa defacili ꝯcupiſcit.
In pſona taliũ dicit
Thꝛen. iij. f. Ocul⁹
me⁹ depꝛedatus eſt
aĩaꝫ meam in cũctis
filiab⁹ hieruſalẽ: oculos ſuos quaſi accipitres diaboli. Item
vanis et ludicris intendit. Sed Eccl. ix. a. Noli circũſpicere
in vicis ciuitatis: nec aberraueris in plateis illius. Itẽ cũ par
uulis libenter loquit: ⁊ ꝯſilium accipit ab eis. Sed ppter hoc
amiſit roboã maioꝛẽ partẽ regni ſui. iij. Reg. xij. b. Paruuli
ſunt iſti ſeculares. Ita ğ iuſtũ eſt vt euacuem⁹ cum apoſtolo
tanꝗ iam viri facti: ⁊ hoc fit per ꝯtraria. Debem⁹ autẽ in hac
vita eſſe paruuli malicia: ſicut monet apls. j. xiiij. d. Vel par/
uuli. i. humiles: vt in futuro ſimus viri. Math. xviij. a. Amẽ
dico vob niſi cõuerſi fueritꝭ ⁊ efficiamini ſic paruuli nõ intra
bitis in regnũ celoꝝ: S; ꝯdiu: Donec occurram⁹ oẽs i vni/
tatẽ fidei ⁊ agnitiõis filij dei in virũ pfectũ: Eph. iiij. c. Et. j.
Joh. iij. a. Nũc filij dei ſum⁹: ⁊ nõdũ apparuit qd erim⁹. d
¶Videm⁹ nũc p ſpeculũ. Triplex ẽ ſpeculũ. Vnũ clariſ/
ſimũ dꝛ: vt Sap. vj. d. Cãdoꝛ ẽ lucis eterne: et ſpeculũ ſine ma
cula: aptatũ ligno crucis ⁊ extẽſũ: vt in eo ſoꝛdes pctõꝝ no/
ſtroꝛum poſſimus inſpicere: hoc eñ exigit pctõꝝ nr̃oꝝ enoꝛ/
* mitas: in paupta/
te impedimẽta: ⁊ iõ nõ remunerabit q̃ ad hoc: ſ; fide ⁊ chari Expoſitio Glo.
tate: tñ in q̃buſdã ꝟtutib⁹ remunerabit q̃ cõplebunt/ ſicut eſt
foꝛtitudo/ q̃ pficiet: ſed nõ pficiet in dote ſpãli: qꝛ dos eſt il/
lud q̃ imediate delectamur in dño: niſi put ſpes cadit in fide ⁊
charitate. S; modus impfectionis tollet. i. impfectio modi.
Itẽ videt ſm hoc ꝙ charitas deſtruẽda ſit oĩno: qꝛ ei⁹ mod⁹
ſubalius eſt illo q̃ determinat in illo p̃cepto: Diliges pximũ
tuũ ſicut teipm. i. ad id qd teipm: ſed ſic nõ diligem⁹ damna/
tos: ergo mod⁹ iſte euacuabit/ ⁊ eſt ſubalis charitati: ğ chari/
tas ſimplr deſtruet. Preterea tũc diligem⁹ i eo in q̃ ⁊ iſte mo
dus ali⁹ eſt ab eo mõ diligẽdi/ q̃ diligimus ad id qd nos: vi/
detur ğ ꝙ ille nõ ſit ibi. Solõ. Reuera eẽntialis modus cha/
ritatis diligẽdi attẽdit penes illud qd determinat in hoc p̃ce
pto: Diliges pximũ tuũ ⁊c. Et mõ teneoꝛ diligere oẽm pxi/
mũ: ad id ad qd meipm: de cui⁹ damnatione nõ ſum certus:
tũc aũt q̃ſi cert⁹ ero de dãnatione multoꝝ nõ teneoꝛ illos di/
ligere ad id ad qd meipm: nec etiã mõ tenerer ſi cert⁹ eẽm de
aliquib⁹: ad id qd dico diligo iſtũ ſicut me: ſic notat deſideri/
um qd eſt in dilectione: cum aũt diligo iſtũ in eo in quo me:
ſic notat fruitio. Vtrũq; aũt ibi erit ⁊ deſideriũ vñ illud frui/
tur nec faſtidiũt q̃ frui mag' ſitiũt. Videbim⁹ eũ ſic eſt. j. Joh.
iij. a. i. in ppꝛia ſubſtãtia ⁊ p ppꝛiã ſubſtãtiã. Videm⁹ p ſpecu
lum. i. p imaginẽ ⁊c. Sed nõne in futuro creaturas ipſas vide/
bim⁹: Cõſtat ꝙ ſic: qꝛ tunc magis relucebit in eis veſtigium
creatoꝛis: ğ p illud videbim⁹ deũ. Itẽ imago dei: memoꝛia in
tellectus: ex memoꝛia ⁊ intellectu eſt amoꝛ: ſicut ex pꝛe fili⁹: ⁊
ex vtroq; ſpũſſanctus: Cũ ğ mõ ſic ſit imago trinitatis: ⁊ tũc
beati i deo: qꝛ illa tria ſunt imago trinitatis: ğ dicit: cognoſcã
deũ p imaginẽ ſicut ⁊ mõ. Preterea qui q̃reret mõ a btõ pe/
tro/ memoꝛia tua ⁊ intellectus ⁊ amoꝛ ſunt imago trinitatis:
cõſtat ꝙ diceret ita: ğ ipſe mõ cognoſcit trinitatẽ p illoꝝ triũ
imaginẽ. Solõ. Tripl'r eſt ꝯſiderare imaginẽ: vt rem nõ imi/
tationẽ ſiue ſilitudinẽ: ⁊ vt viã mediã: vt rẽ ꝯſiderauit narci/
ſcus imaginẽ ſuã q̃ amoꝛe illi⁹ tepefactus interijt: vt imago ſi
ue ſilitudo ꝯſiderat/ q̃ſi dico: optime facta fuit hec imago: q̃ſi
valde aſſimilat ei ad cuius ſilitudinẽ facta eſt: ſicut cõſiderat
vtrũq; ⁊ imago ⁊ res. Videt aũt q̃nq; res p imaginẽ: vt viã ⁊
mediũ: ſicut p imaginẽ rei q̃ eſt in oculo: de q̃ nũc cogito vi/

Moraliter * mitas: in pauptate eiꝰ poſſumꝰ videre diuitiarũ ſupfluitatẽ: in amaritudine / deliciarũ. Hoc ſpeculũ a iudeis fuit cõſputũ / vt in eo clarius videremꝰ noſmetipſos. Itẽ eſt ſpeculũ ſcripture: de q̃ Jacobi. j. d. Si q̃s auditor eſt vbi ⁊ non factor ⁊c. natiuitatis ſue in ſpeculo. Tertiũ ſpeculũ eſt creature: cuiꝰ mutatio nr̃am mutationẽ et corruptibilitatem et mortem deſignat. Exo. xxxviij. a. Mare eneũ circũdatũ fuit ſpeculis mulierꝫ. i. creaturis q̃ fragilibꝰ ꝯceſſe ſunt: vt ſm qđ creature atteſtantur nob nr̃am corruptionẽ ⁊ mortis ꝓpinquitatẽ / lauemꝰ nos in mari eneo. i. in ꝯfeſſione ꝓcedẽte ex cordis amaritudine. Vel q̃tum ad lr̃am noĩe ſpeculi põt intelligi imago dei: q̃ eſt in rõne ꝑ enigmata obſcura rerũ ſiĩtudo.

A

a ſum. Nũc autẽ manẽt fides / b ſpes: charitas tria hec. Maior autẽ his eſt charitas.

c Sectamini ¶ Ca. XIIII
d charitatem / emulamini ſpiritalia: magis autẽ
e vt ꝓphẽtetis. Qui enĩ loqui
f tur lingua: nõ hominibꝰ loqui
g tur / ſʒ deo. Nemo enĩ audit:
h Spũs autẽ loquit̃ myſtẽria.
i k Nam qui prõphetat: hõibus
l m loquitur ad edificãtionẽ ⁊ ex-
n hortationem ⁊ conſolãtionẽ.
o Qui loquitur lingua: ſemet-
p ipſum edificat: qui autẽ pro-
q phetat / eccleſiam † edificat.

Ad litteram a ¶ Nũc autem manẽt fides ſpes charitas: per q̃ deuenit̃ ad illã ꝑfectã cognitionem. b ¶ Maior autem his eſt charitas: quia nõ excidet: ⁊ q2 nihil vanitatis habet de eſſentia ſua.

Expoſitio Glo. deo rẽ cuiꝰ eſt imago: Sic mõ videmꝰ deũ ꝑ imaginẽ: vt q̃ ad deũ eſt tñ via ⁊ mediũ. Iſte aũt modus ibi ſubam nõ ꝓterit: q2 tunc erit magis ꝓpinq̃ lux eterna intellectui: q̃ res aliq̃ vel imago eiꝰ. Nota q̃ ſpeculũ đr hic ipſa res: enigma veſtigium trinitatꝭ. Tũc aũt facie ad faciẽ. Videt̃ etiã q̃ mõ: ſicut iacob Geñ. xxxij. g. qui dixit: Vidi dñm facie ad faciẽ. Silr Exod. xxxiij. b. Loq̃bat̃ moyſi facie ad faciem. Solo. Jacob vidit dñm facie / ſupple ductꝰ ad faciẽ. In iacob enĩ fuit duplex cognitio. Vna qua cognoſcebat angelum. Alia qua per angeli cognitionem progrediebatur ad cognitionem dei: Sic et in moyſe: ſed in patria erit cognitio dei facie ad faciem: id ẽ ſine medio. Quibꝰ ſcia ⁊ ſcripture expoſitio. Vñ ſcia đr: ſic te habebis erga ꝓximũ: fides aũt determinat q̃ſi ꝓncipiũ quare ſic ſe debet habere: Et ſilr ſm regulas ſpei ⁊ charitatis. His diſcedẽtibꝰ: g̃ fides ⁊ ſpes euacuabunt̃. Contra Roma. v. a. Juſticia enĩ dei reuelat̃ in eo ex fide in fidẽ. Glo. Ex fide p̃nti in fidẽ futurorũ: g̃ in futuro erit fides. Solo. In fidẽ. i. in cognitionẽ.

Sectamini charitatẽ. ¶ Expo. Ca. xiiij. Quĩ ſpũſſctũs nõ ſolũ in igne apparuit in ſignũ charitatis: ſʒ etiã i linguis ob ſignũ edificatiõis: cõmendata charitate mentiũ / docet aplꝯ ꝯcordiã vnitatꝭ eſſe etiã i vbis: agẽs de officijs lingue. Que ſũt ſex. ſ. loq̃: interpretari: ꝓphetare / orare / bñdicere / gr̃as agere: hec oĩa docet ſpũſ ſanctꝰ. Vñ Act. ij. a. Et ceperũt loq̃ varijs linguis ꝓut ſpũſ ſanctus dabat eloqui illis. Diuidit̃ autẽ hoc caplm in ſeptem partes. In ꝓma oſtẽdit eſſe maiorẽ q̃ ꝓphetat q̃ q̃ loquitur linguis. In ſecũda oñdit inutiles eẽ liguas ſine manifeſtatiõe ibi: Nũc aũt frẽs ſi venero: ⁊ hoc oſtẽdit exẽplo ſuo: ⁊ exemplo muſicoꝝ inſtrumẽtoꝝ: tibie / tube / cithare. In tertia caſtigat eos q̃ minora ꝓferũt dona maioribus: ibi: Sic et vos qm̃ emulatores. In q̃rta notat deſiderare ſigna q̃ puer̃ ⁊ infidelibꝰ data ſũt: ibi: Frẽs mei nolite pueri effici. In q̃nta ꝯcludit oĩa eẽ faciẽda ad edificationẽ: ⁊ in ꝯcordia ſcribẽs regulã collationũ ⁊ ſmonũ: ibi: Quid g̃ ẽ frẽs. In ſexta excipit mulieres: ibi: Mulieres in eccl̃ijs. In ſeptĩa ꝯfirmat ea q̃ dixit auc̃te dñi: ibi: An a vob xp̃ũ. Dic̃ g̃: c ¶ Sectami charitatẽ: ex q̃ tal̃ eſt ⁊ tãta. d ¶ Emulamini. i. deſiderate ſpũalia. i. alia dona ſpũſſancti. s. xij. d. Emulamini chariſmata meliora. j. Pet. iij. c. Quis eſt q̃ vob noceat ſi boni emulatores fueritis. Magis aũt deſiderate vt habeatis donũ / e ¶ Vt ꝓphetetis. i. vt habeat̃ donũ exponẽdi ſcripturas: qm̃ vtiliꝰ eſt q̃ donũ linguarũ. f ¶ Qui enĩ loquitur. Ecce ꝓma ratio q̃ magis debẽt diligere donũ ꝓphetie lingua. Glo. Incognita ⁊ ꝑegrina nõ hoibꝰ loquit̃: q2 nõ itelligũt: ſed iõ eiꝰ laus in h apparet ⁊ q̃ intelligit. Act. x. g. Audiebãt illos loquẽtes linguis: ⁊ magnificãtes deũ. g ¶ Nemo enĩ audit. i. intelligit: vix etiã ille q̃ loquit̃: h ¶ Spũs aũt loq̃t / ꝑ talẽ myſteria ſecreta ð deo. Eſa. xxiiij. c. Secretũ meũ mihi ⁊c. Sʒ q̃re loquit̃ qđ nõ: vult itelligi: Vt hũiliemur cognito defectu nr̃o. Itẽ vt ſciamꝰ ieffabilia eẽ celeſtia. Itẽ ꝓpt decẽ q̃ notant̃ ſuꝑ Ps. Diligã te dñe. Vel aliter vt linguã appellet vbũ mẽtale. i. imagines rerũ impſſas in inferiori parte rõnis qđ h đr ſpũs: ſicut pharao q̃ vidit ſeptẽ vaccas pigues et ſeptẽ macras: habuit vbum mẽtale: ⁊ nabuchodonoſor / q̃ vidit ſtatuã. Sed ioſeph ⁊ daniel donũ intelligẽtie habebãt: q̃ inṫptatiões dixerũt: ⁊ h eſt ſpũs. i. inferior pars rõnis: in q̃ ſũt ille rerũ imagines. Ps. 17. Gen. 41. Dan. 2. Dan. 1.

h ¶ Loquit̃ myſteria. i. dei ſecreta: ſicut etiam occulta: iſte nec intelligit: ſʒ qui habet inteṗtationes. i ¶ Nã q̃ ꝓphetat. i. q̃ intelligit mẽte. i. ſm ſuperiorẽ partẽ rõnis / ⁊ habet inteṗtationẽ ⁊ ſignificationẽ harũ imaginũ. k ¶ Hoibꝰ loquitur: q2 eis exponit. l ¶ Ad edificationẽ. Glo. incipiẽtiũ. m ¶ Et exhortationẽ / ꝓuectoꝝ ſiue ꝑfectoꝝ. n ¶ Cõſolationẽ: deſolatoꝝ. Alit̃ / m ¶ Ad edificationẽ. i. credẽdis. s. iij. b. Dei edificatio eſtꝭ. o ¶ Exhortationẽ i agẽdis. Titũ ij. d. Hec loq̃re ⁊ exhortare. n ¶ Et ꝯſolationẽ: in ꝑficiẽdis. j. Theſſal̃. v. c. Corripite inq̃etos: cõſolami puſillanies. o ¶ Semetipm edificat: ſi tñ intelligit. p ¶ Qui aũt ꝓphetat: qđ eſt loqui mẽte. q ¶ Eccleſiã edificat. Prouerb. xxix. c. Cum prophetia defecerit diſſipabit̃ populus.

¶ Volo autem

Expoſitio Glo. c ¶ Sectamini charitatẽ ⁊c. Vinculũ mentiũ. Col. iij. c. Charitatẽ ⁊c. qđ eſt vinculũ ꝑfectionis. Emulamini. i. deſiderate alia dona. Sʒ poſt charitatẽ: g̃ ꝓmo ⁊ ꝓncipalr ⁊ plꝰ debemꝰ diligere charitatẽ q̃ aliqđ de donis: g̃ plus q̃ ſapiẽtiã. Sʒ nihil eſt diligẽdũ niſi q2 bonũ: q̃re nec plus eſt diligendũ niſi q2 meliꝰ: g̃ charitas eſt melior q̃ ſapia: vel aliud donũ: vt fides vel aliud. Itẽ ꝯtra: melior ⁊ dignior eſt intellectus q̃ affectus: g̃ ⁊ ꝑfectio huiꝰ ꝑfectione illiꝰ: ſʒ fides ⁊ ſapia ſũt perfectio intellectꝰ ſiue vis rõnalis: charitas aũt affectꝰ ſiue vis cõcupiſcibilis: g̃ fides ⁊ ſapia meliores ſunt q̃ charitas. Solo. Charitas ẽ melior q̃ alia dona: de quibꝰ hic ſpãlr eſt ſermo: vt donũ linguarũ ⁊ donũ ꝓphetie. Vel charitas magis diligẽda eſt q̃ fides / q̃ ad hoc / q2 nõ excidit: imo ſimplr: q2 ipſa ſola ẽ rõ merẽdi vitã etnã. Vt alit̃ accipiat̃ lingua: hic appellat̃ linguã impſſionẽ aĩe ſiue imaginẽ q̃ eſt ſignũ rei. Linguã hic dicit ꝓlationẽ. i. impſſionẽ imaginis rei q̃ eſt in aĩa ꝑ quã aĩa ſecũ loquit̃: ſicut aliq̃s loquit̃ aliq̃ ꝑ vocẽ. Vbi. i. in q̃ ꝓlatiões ſunt ſignificationes. i. rerũ imagines ipſas ſignificãtes. Quo tñ intellectus. i. ſuꝑior pars rõnis ſm actum ſuũ accedit. Vel reuelatio fit / q̃ſi ꝑ applicationem ſpũs ad ſpm̃ cognitionẽ habet. Vel agnitio fit idẽ qđ doctria: vl̃ agnitio q̃ñq̃ ꝑ ſe docetur na / q̃ñq̃ ꝑ aliũ. Pharao. Geñ. xlj. a. in ſpũ. i. in inferiori ꝑte rõnis inuicẽ ꝯfert̃ hõ: Illoꝝ ꝓlatio q̃ſi ligua fuit: quia imagines rerũ ſignificatiuarũ habuit ⁊ vidit. Dañ. x. a. In viſione opus eſt intelligẽtia. Joſeph / mẽte. i. in ſuꝑiori ꝑte rõnis. Illiꝰ pharaonis ſpũs: inferior ps rõnis. Informatꝰ impſſis imaginibꝰ. In illo. i. pharaone. Lingua. i. impſſio imaginũ. Minus g̃ eſt ꝓpha: ⁊ g̃ aliquantulũ. Et hoc eſt verũ ſm q̃ đ nõ ſimplr: ſed ille q̃ intelligit: adhuc magis vo ꝓpha dicẽdꝰ eſt. Dañ. ij. d. Prophetat: qđ eſt loqui mẽte: qñ qui intelligit ſm ſuperiorẽ ꝑtẽ rõnis expoſuit in ſermõe. Quaſi maior ẽ qui ⁊c. Nã qđ Amb. exponit de lingua exteriori. i. de dono diuerſorũ idiomatũ: Augꝰ aũt de impſſionibꝰ ſiue imaginibus rerũ q̃ fiunt in inferiori ꝑte rõnis: ⁊ ꝓpter hoc eſt magna ꝯturbatio in hac Glo. neſcienti diſtiguere q̃ ſũt verba Aug. ⁊ q̃ Amb. Vt nõ ſpũ tm̃ agat̃. Spũ agit̃: qñ expſſiões liguarũ ſunt tm̃ in inferiori parte rõnis: q̃s inuicẽ ꝯfert hõ. Mẽte aũt agit̃: qñ expoſi-

g a Volo aūt. q. d. etſi meli⁹ ſit donū iterp̄tatiōis: tn̄/ volo .i. velle. b Vos oēs loq̄ ligua: q2 ē donū dī: ꝛ iō nō phi beo. c Magi aūt pphetare: q2 pl⁹ pdeſt. d Maioꝛ .i. dignioꝛ: e Niſi forte interp̄tet .i. niſi vtrūq3 habeat. f Edificationē accipiet. Heb. v. c. Grandis ſermo ꝛ in terp̄tabilis ad dicen/ dūq3 ī becilles facti eſtis ad audiendū. g Nūc aūt frēs. Probat exēplo ſui q meli⁹ eſt pphetare ſiue interp̄tari q̄3 loq̄ linguis. Ita dī/ ciq3 dignioꝛ eſt q̄ p/ phetat q̄3 q̄ loquitur linguis. g Nunc autē/ certe poteſtis videre in me q̄ poti⁹ hoc eligo q̄3 aliud: quia/ b Loquēs linguis ad vos pdero: q. d. nihil: niſi vobis loquar.

h

a b Volo aūt vos oēs loqui lin/
c guis/ magis aūt prophetare.
d Nam maioꝛ eſt q̄ pphetat q̄3
e qui loquit̄ liguis/ niſi forte in
f terp̄tet vt eccleſia edificatio/
g nē accipiat. Nūc aūt frēs ſive
h nero ad vos linguis loquens
quid vobis prodero: niſi vo/
i k bis loquar/ aut in reuelatiōe/
l aut in ſciētiā/ aut in pphetia/
m aut in doctrina? Tamē q̄ ſine
n aīa ſūt vocē dātia/ ſiuē tibia/
o ſiue cithara/ niſi diſtinctiōnē
p ſonituū dederint: quō ſciet id
q r qd canit/ aut qd citharizat?
s t Etēni ſi icertā vocē det tuba
v quis parabit ſe ad bellū? Ita
x et vos per linguam niſi mani
feſtum ſermonem dederitis:
quomodo ſcietur id quod di
y citur? Eritis enim in aēra lo/
z quentes. Tam multa vtpū/
ta genera linguarum ſunt in
a hoc mūdo/ ꝛ nihil ſinē voce ē.

i Aut ꝛc̄. q. d. inutilis eēt vob̄ p̄dicatio mea: niſi vob̄ expo nerē. Legit̄ em̄ Neemie. viij. a. q Eſdras attulit librū legis ꝛc̄. ꝛ legit i eo diſticte ꝛ apte. Eſa. viij. a. Sume tibi librū grā dē .i. de grādi materia loquētē: bn̄ em̄ licet nob̄ ſumere de grā di materia. Sz ſequit̄: Et ſcribe in eo ſtilo hoīs .i. plano ꝛ cōi mō. Abacuk. ij. a. Scribe viſū ꝛc̄. k In reuelatiōe ꝛc̄. i. pōtās formationē in exēplar: ſic legit̄ in Apocal̄. Reuelati/ ones ſibi factas trāſformabat i exēpla dicēs: Vidi equū: vidi ciuitatē ꝛ hmōi.

Ps. 77. Pſ. Aperiā i parabolis os meū ꝛc̄. Sol em̄ induit ſe nube vt videri poſſit in rota: Sic ꝛ nos debem⁹ ma/ nifeſtare ardua per plana ꝛ inferioꝛa. Vel/ in reuelatione: ipam pabolā exponēdo. Matth. xiij. e. Ediſſere nob̄ pabolā. Vel reuelatio eſt ſubita rerū oſtēſio. Et nota q duplex ē oſtē ſio: rei ꝛ figure. Figure: Zach. iij. a. Oſt̄dit mihi ieſū ſacer/ dotē. Rei: vt Zach. j. c. Oſt̄dā tibi q̄d ſint hec: l In ſcia: q̄n oſt̄dit q̄d credēdū/ q̄d faciendū. Oſtēſio aūt hec fit duob⁹ modis: aut p aminiculū ſcripture: ꝛ tūc eſt pphetia ꝛ doctria: aut ſine aminiculo ſcripture: ꝛ tūc reuelatio ꝛ ſcia. Vl̄ alit̄ de his q̄ttuoꝛ q̄ ponunt̄ hic. Cognitio fit duob⁹ modis: aut p ac/ q̄ſitionē: aut ſine acq̄ſitione. Si p acq̄ſitionē duplr̄/ aut p pro pzīā inuentionē ꝛ laboꝛem: ꝛ ſic d2 ſcia: aut audiēdo ab aliq̄: ꝛ tūc d2 doctrina. Si ſine acq̄ſitione: aut p rei oſtēſionē: et ſic ē reuelatio: aut ſine oſ̄ſiōe/ ꝛ ſic ē pphetia. m Tn̄ q̄ ſine aīa. Probat idē exēplo muſicoꝝ inſtrumētoꝝ. Ita oſt̄di vob̄ p ex emplū mei: q̄ habeo aīam rōnalē: tn̄/ idē oſt̄do p exēplū non aīatoꝝ q̄ ſine aīa ſūt vocē dantia. Vox ꝓpꝛie eſt aīalis: et ſumit̄ hic ꝓpe p ſono: q2 talis ſon⁹ mō ſuo formāt⁹ diſtin/ ctionē ſuā fac̄ ſic vox. o Diſtinctionē ſonituū .i. diſtin/ ctos ꝛ itelligibiles ſonos. p Quō ſciet. Hic cōpat ſacrā doctrinā ſono inſtrumētoꝝ muſicoꝝ: q2 p illō remouet̄ tediū ab hoīe/ ꝛ ꝯſolat̄ hō ꝛ hilareſcit: ita fit ſpūalr̄ p ſacrā ſcp̄turā. Eccl. xl. c. Tibie ꝛ pſalteriū ſuauē faciūt melodiā: ꝛ ſup vtraq3 lingua ſuauis .i. doctria q̄ de deo loquit̄ ſuauit̄. Eccl. xxxij. a. Gēmula carbūculi i oꝛnamēto auri ꝛ cōparatio muſicoꝝ i cō uiuio vini. Propoſitio delectabilis i loquēdo de deo ē in ꝯui uio vini .i. ſacra ſcriptura q̄ reficit aīam ꝛ inebꝛiat. In ea em̄ ſunt cantilene ſpūales. Vnde Eccl. xlvij. c. In cātilenis ꝛ p/ uerbijs ꝛ cōpatiōib⁹ ꝛ iterp̄tatiōib⁹ mirate ſūt terre. q Ca/ nit̄: nō dicit tibicinat̄. Mat. ix. c. Eiecit dn̄s tibicines de do mo vbi erat puella ſuſcitāda. Amos. v. f. Aufer a me tumultū carminū tuoꝝ ꝛ cātica lyre ꝛc̄. r Etem̄. Probat idē exēplo tube: q̄ vt d2. Numeri. x. a. quattuoꝛ ſonandi modos ꝓpꝛios h3. Ad mouendū caſtra: ad exhoꝛtādū ad pugnā: ad ꝯuocādū ad feſtū: ad inuitādū ad ꝯuiuiū: q̄ ſi indiſtincte ſonet nō expꝛi/ mēs aliquē ſonū: ad hoc nullus excitaret̄. n Siue tibia. Moꝛaliter aūt per tibiā p̄dicatio: vel ſermo ſacre ſcripture q̄ debet incitare ad pugnā ꝯtra diabolū/ inſurgēdo ꝯ pctā p pe/ nitentiā q̄ ſunt arma ſpi⁹ pn̄itētis: ꝛ ad mouēdū caſtra: voca do pfectū de bono in meli⁹: Debet etiā cōmouere ad ſolēni/ tatē ꝛ ꝯuiuiū eterne refectiōis. Et ideo d2 p̄dicatoꝛi/ Eſa. lviij. a. Quaſi tuba exalta vocē tuā. Amos. iij. b. Si clāget tuba i ciuitate et popul⁹ nō expaueſcet. s Si incertā: hoc ē ſi tu/ ba incertā/ t Vocē .i. nō intelligibilē dat: nullus p̄parabit ſe ad pꝛeliuz ſpūale: De quo Iob. vij. a. Militia eſt vita ho/ minis ſup terrā. Vn̄ Aug⁹ in lib. de do/ ctrina chꝛiſtiana. Quid ei pdeſt locu tiōis integritas ſi au dientē nō edificet: p nihilo em̄ loq̄mur ſi nō intelligimur. v Ita et vos ꝑ ꝛc̄. Adaptat p̄dictas ſi/ militudines ad ppo ſitum. x Per lin guā .i. incognito ſermōe loquētes. y In aēra .i. inuanū. z Vtputa .i. ſicut genera linguarum multe lingue. a Et nihil ſine voce eſt .i. nulla res eſt q̄ in vnaquaq3 lingua nō habet ꝓpꝛiā vocē: per quā ſignificat̄. q. d. tantūdē valet tal̄ modus loquendi: ac ſi ſimul omnibus idiomatibus loquere/ mur. Et cōſtat q agit̄: q̄n expoſitio eoꝝ manifeſtat̄: ꝛ a ſupioꝛi pte cogno/ ſcit̄. Que ad ſciēdū ptinēt/ ea ſunt q̄ ad fidē illumināt. Sz no/ ta q nō ptineat ad donū ſciētie/ ſed ad donū ſapie: quia dicit Aug⁹ in lib. de trini. q rerū diuinarum cognitio ſapia ꝓpꝛie nuncupat̄: humanarū ꝟo cognitio eſt ꝓpꝛie ſcie nomē opti/ nuit: nec oīe qd ab hoīe ſciri pōt: qd vt plurimū ſupuacue vanitatis et noxie curioſitatis eſt/ ſcie huic tribuo: ſ3 tm̄ p qd fides ſaluberrima p q̄ ad veraz ſilitudinē ducit/ gignit̄/ nutrit defendit̄/ roboꝛat̄. Sed reuera cognitio diuinitatis ꝓpꝛie ē do/ nū ſapie: ad donū aūt ſcie vt in illa auctē d2/ ptinēt rōnes p q̄s fides generatur in nō habēte .i. roboꝛant̄ in eo q̄ habet in parte ꝛ defendit̄ ꝯ hereticos/ nutrit̄ p bona opa: quoꝝ rōnem cognoſcim⁹/ p donū ſcie/ p rōnes ꝛ hmōi alique inueniunt̄ rō nes p quas de diuina natura fides gignit̄ ꝛ nutrit̄ ꝛc̄. Reue/ latio rerū oſtēſio: q̄n manifeſtat̄ ſignificatio impꝛeſſionū q̄ fiūt i inferioꝛi pte rōnis. Prophetia nota ē in reb⁹ ipis vel factis: Vn̄ tota d2: Factū eſt verbū dn̄i ad me. Iudeis viſus erat tu be: Numeri. x. a. Filij aaron clangēt tubis. Et .j. eodē. Clā/ getis vlulātib⁹ tubis. Qd effect⁹ indicat .i. ꝓuatio effect⁹: q2 ex hoc nihil effici pōt .i. nulla cognitio in audiētib⁹. Quō ſcie tur .i. intelligit̄. Exod. xxxij. d. Nō eſt clamoꝛ adhoꝛtantiū ſe ad pugnā ꝛc̄. ſ3 vocē cātātiū ego audio. Hoc pōt hodie dici d nr̄is p̄dicatoꝛib⁹. Iob. xxxviij. a. Quis ē iſte inuoluēs ſniās ſermonib⁹ imperitis. Ideo chꝛiſtus ſine difficultate loquitur in euangelio. Prouerb. xiiij. a. Sapientum doctrina facilioꝛ nō ad coꝛda hoīm: Cū tn̄ dicat dn̄s p Eſa: xl. a. Loq̄mini ad coꝛ hierl̄m. ꝯ. ix. d. Sic pugno nō q̄ſi aerē verberās. Multe ſūt q̄ppe lingue: multa idiomata: q2 ſeptuaginta due ſic̄ pbat Aug⁹ lib. xvj. de ciuitate dei: p3 q q̄n p̄ enumerant̄ cognati ones q̄ exierūt a noe/ enumerant̄ .lxxij. et ibi facit moyſes mē/ tionē de linguis dicēs: per tribus ꝛ linguas. Et ideo domin⁹ Luce. x. a. elegit ſeptuaginta duos diſcipulos quos miſit ad pꝛedicandū regnū dei. Nihil ſine voce. Contra. Piſces ſunt aphoni .i. ſine voce. Sol̄o. De eis ē vox. Dan̄. iij. c. Benedi cite oīa opa dn̄i dn̄o: q2 in oībus eſt vox laudis diuine .i. ma/ teria. Ac ſi omnib⁹ linguis loq̄remini: vt ſi diceret̄ coꝛam gre cis et latinis hoc nomen ſidera: greci intelligerent ferrū: latini aſtra. Spūſſanct⁹ a deo mihi dat⁹ facit me loqui .i. q ego lo/ quoꝛ eſt a dono linguarum qd dedit mihi ſpūſſanctus: ꝛ hoc totum ſm autem omnia: Vel ſpūs .i. ratio exemplo Aug̃. Mens ioſeph. Geñ. xl. c. Cōcoꝛdiā in mēbꝛis eccl̄ie: de quo

Expoſitio Glo.

Eſa. xvj. c. Venter

mur: Et cõſtat q̃ null⁹ intelligeret. a Si ergo neſciero. Probat p exemplū lingue barbare: ſm cõmunē modū loquē di qñ q̃s nõ intelligit aliū/dicit: tu loqueris mihi grecū: vel lin gua barbara: ḡ ita hmõi ſmo ñ itelligit etſi exp̄mat. Ergo ſi neſciero v̄tutē vocis/ ſignificatiue. ſ.iiij.d. Nõ ē regnū dei in ſermõe: ſʒ ī vir

Pſ.67. tute. Pſ. Dabit vo

C ci ſue vocē virtutis. b Ero barbar⁹: id eſt nõ intellect⁹: qꝛ non intelligit me cui loquoꝛ.i. quē debeo inſtruere. Multi ta mē p̄dicatores ꝛ ma xime doctores licet natione nõ ſint/faci unt ſe barbaros ſub/ tilia ꝛ difficilia verba exquirendo. Sed attendant qm̄ Geñ.xi.b. Edificatio turris babel impedita fuit: qꝛ ſeſe nõ itelligebãt: ſic ꝛ edificatio eccle ſie per tales impedit. Ideo Ezech.iij.b. Non em̄ ad pplm pfundi ſermonis ꝛ ignote lingue ꝛc. qꝛ talibus eſſet inutilis. c Et qui loquit mihi barbarus. Col.iij.b. Ubi nõ eſt maſculus ꝛ femina: gētilis ꝛ iudeus: circūciſio ꝛ p̄putiū: bar/

Pſ.113. barus ꝛ ſcytha. Pſ. In exitu iſrael de egypto ꝛc. Ergo egy/ ptij ſunt iſraelitis/ barbari.i. mundani celeſtibus: multi plus amãt barbarizare: ꝛ dicere cheboleth/qd̄ ſpica palee eſt: q̃ re cte dicere ſeboleth/qd̄ ē ſpica: Iudic.xij.c. d Sic ꝛ vos eritis barbari ſi loq̄mini linguis ſine iterp̄tatiõe ſermonis. Et ideo. f Querite vt abūdetis / donis que ſunt neceſſa/ ria ad edificationē eccleſie: hoc eſt p̄cipue donū interp̄tatio/ nis. Et hoc debetis facere. e Qm̄ emulatores eſtl ſpi/ rituum.i. donorum ſpūſſancti. Querite. q.d. non eſt i vo/ bis vt abūdetis: ſed i deo. Eph.iij.d. Potēs eſt omia facere abūdanter plus q̃ petimus aut intelligimus. Prouer.xv.a. In abundanti iuſticia virtus maxima eſt. Col.iij.c. Uerbū chriſti habitet in vobis abūdanter. Ideo oratur in principio ſermonis vt virtus ſermonis explicet in cordib⁹: hec em̄ eſt interp̄tatio. e Emulatores ſpūum. Multi emulantur ſpm̄ locutionis.i. cupiūt ornare ꝛ placenter loqui: pauci vero emulant ſpm̄ edificatiõis: qꝛ nõ habēt zelū animarū. j. Pet. iij.c. Quis eſt qui vobis noceat ꝛc. Prouerb.xvj.a. Spiri/ tuū ponderatoꝛ eſt deus.i. bene nouit quē ſpm̄ emulat quili/ bet. Et ideo/ g Qui loquit lingua.i. q̃ habet donū lin/ guarū. h Oret vt interpretet.i. vt donū interp̄tandi ſi/ bi a deo detur. i Nā ſi orem. Idē pbat p naturā oratio nis. Et ſumit hic oratio ſicut in rhetorica p allegatione añ iu/ dicē: ḡ ſi non intelligit a iudice/inutilis eſt: Et hoc eſt. Nā ſi orem.i. allegãdo pponā. k Lingua.i. in diuerſitate ſer/ monis quē nõ intelligã/nec ipſe iudex. l Spūs me⁹ orat: id eſt ſpūſſanctus q̃ ad hoc mihi datus eſt/facit me ſic loqui: q.d. hoc ſpm quod ſic loquoꝛ a me nõ habeo. Roma.viij.c. Spūs poſtulat p nob gemitibus inenarrabilib⁹.i. poſtulare nos facit. Spūs me⁹.i. ratio. m Orat.i. facit ſic me loq̄: qꝛ magnū videt qñ homo loquit ſic. Hoc ſm Amb. Uel ſm Aug.per ſpm̄ intelligit inferioꝛ pars rõnis: p mentē ſuperi/ or: per linguā impreſſiones rerū facte in inferiori parte. q.d. ſi figuras rerū habeā ꝛ diſcutiā interius: nõ tamē intelligam. n Mens aūt mea.i. intellectus/ſine fructu eſt. Quid ḡ eſt faciendum ex quo ſic loqui eſt infructuoſum: o Ora/ bo ſpū.i. linguis. p Mente.i. intelligētia: qꝛ faciā itelli/ gere qd̄ ligua loquoꝛ. Uel ſm aliā expoſitionē: Orabo ſpi ritu.i. in inferiori parte rõnis recogitabo imp̄ſſiones rerum factas i ea: Orabo ꝛ mente.i. exponā illas figuras ſm qd̄ intellectus earū eſt in mente mea.i. in ſupiori parte ſpūs. q Pſallā ſpū.i. ſicut ꝯcordit cantꝰ i cithara: ita q̄ alij melodi am intelligãt. r Pſallā ꝛ mente.i. qd̄ ſpūalit intelligo ex

Moraliter ponā alijs: ſic q̄ ꝯcordit intelligãt. Moralit. g Qui lo/ quitur lingua: oret. Predicatio debet eſſe talis vt intelli/ gãt auditores. Un̄ Aug⁹ in.iiij. de doctria chriſtiana. Nõ exi

a Si ergõ neſciero virtutē vo/
b cis / erõ ei cui loquoꝛ barba/
c rus: ꝛ qui loquit mihi barba/
d rus. Sic ēt vos quõniã emu
e latores eſtis ſpirituū ad edifi
f cationē eccleſie/ q̄rite vt abun
g detis. Et ideo qui loquit lin/
h gua/ orēt vt interpretet: Nã
i ſi orem liguã: ſpūs me⁹ orãt:
k mēns aūt mea ſine fructu eſt.
l Quid ergo eſt: Orãbo ſpū/
m orabo ꝛ mentē: pſallãm ſpiri/
n tu/pſallã ꝛ mētē. Ceterū ſi bñ
o dixerīſpū/q̃s ſupplet locū idi
p ote: Quõ dicet amē / ſup tuã
q bñdictionē: Qm̄ q̃d dicãs ne

ſtimet dici meli⁹/niſi qd̄ dicit verius: nec verbis doctoꝛ ſerui at/ſed v̄ba doctori. i Nã ſi orem. Hoc exponit ex ſup abūdanti de orõne qua deū oramus: ꝛ tamen hoc mõ poſſet conuerti ad pplm. k Si lingua.i. ſtrepitu verboꝝ. l Spūs meus orat: qꝛ aliquo mõ intendit orare deum: ſed tamē nullã habet de uotionem: ꝛ hoc eſt: Mens ſine fru/ ctu: qꝛ dicit Greg⁹. Quid pdeſt ſtrepi/ tus oris vbi mutum eſt coꝛ: ꝛ tamē oino nõ eſt ſine fructu: qꝛ ipſe laboꝛ orõnis re/ munerabit. ſ.iij.c. Unuſquiſq̄ propri/ am mercedē accipiet ſm ſuū laborē. Ua/ let etiã ad ſex oratio vocalis. Primū eſt ſatiſfactio peccato/ ris. Secundū mentis excitatio. Tertiū effugatio demonis. Quartū exemplū pximi. Quintū gaudiū angeli. Sextū liga tio cordis ad os. Un̄ v̄ſus. Oris in emēda vox ē orãdo ferē/ da. Euigilat mentē: fratrē monet: effugat hoſtē. Angelus ag gaudet orans os coꝛq̄ ligatur. q Pſallam ꝛc. Col.iij.c. Docētes ꝛ cõmonētes voſmetipſos in pſalmis/ et hymnis ꝛ canticis ſpūalibus: in gr̃a cantantes in cordib⁹ veſtris dño. Eph.v.d. Implemini ſpūſancto: loquentes vobiſmetipſis in pſalmis ꝛ hymnis ꝛ canticis ſpūalib⁹ ꝛc. s Ceterum. Probat idē p aliud exemplū. Si nõ intelligeret reſpondens opponentē nõ poſſet ei reſpondere: ſic eſt hic: nã ſimiliter illi qui inſtruunt in eccleſia ſi inſtruant ab eo q̃ loquit lingua ꝛ neſcit interp̄tari: nõ poſſunt rñdere: verū eſt: ita faciendū ēxt dixi. Ceterū ſi benedixeris.i. ſi aliqua bona ad inſtructi/ onē dixeris: t Spū.i. lingua data per ſpm̄. Uel/bene/ dixeris/deū laudãdo/ pximū inſtruendo: teipm accuſando corã ꝯfeſſore. Uel/benedixeris/corde/ore/ope: qd̄ eſt dice re/ſecundariū: vt.ſ.xij.d. v Quis ſupplet locū idio/ te/illius qui rudis eſt: q.d. nullus: quia nõ intelligit: nec eti/ am aliquis ſapiēs: ex quo nõ exponis vel dicis: ΙΔΗ / forma/ ουασ / auris.i. diſcipulus cui⁹ audit⁹ informat. x Quõ dicet amen.i. verū eſt qd̄ ita eſt: y Sup tuã bñdictio nem.i. de tua benedictione: In veteri teſtamento dicebat amen ſup maledictiones: Deut.xxvij.b. Super benedictio/ nes aūt ñ. Deut.xxviij.a. In nouo teſtamēto ecõuerſo. Pſ. Pſ.128. Et non dixerūt qui p̄teribãt benedictio dñi ſup vos. Ex hoc loco apli ſumūt canonici carnotēſes q̄ nõ dicūt amē: ad in/ nuendū q̄ illa eccleſia in principio optimis.i. nobilibus per ſonis fuit inſtituta: et non erat in eccleſia aliquis idiota. Sed modo videt q̄ ſatis poſſent illud reſumere per cõtrariū. ʒ Qm̄ quid dicas neſcit: tamē non eſt inutilis ſermo diui nus: etſi nõ intelligitur: quia ſup Ioſue.xv.a. Egrediet con tra aſcenſū ſcorpionis: dicit Glo. Adamantij: Nõ parū vti/ litatis anime confert: cū legitimo licet obſcura diuini ſermo/ nis ad aures noſtras illabit. Si em̄ per gentiliū carmina ſopi untur ſerpētes: multo magis per virtutē ſermonis diuini de/ mones expellunt. Conſtat em̄ multas virtutes eſſe inter nos quibus animarū noſtrarū ꝛ corpoꝝ noſtroꝝ cura cõmiſſa eſt ſi ſancte ſunt: cum ſcripture a nobis legunt/ dulcorant ꝛ erga diligentiã nr̃i validiores fiunt: licet ſenſus nr̄ ſine fructu ſit.

Oratio va/ ad ſex val.

Nam tu quidem Expoſitio Glo.

Eſa.xvj.c. Uenter me⁹ ad moab quaſi cithara ſonabit. Quid: Melodiã et concordiã vnitatis eccleſie. Hoc verbū amen nec grecum nec latinum eſt: ſed hebreum: ꝛ interp̄tat verū. Unde maiorem certitudinem demonſtrat q̃ ſi diceret: verū: ſicut alleluia/quod eſt laudare inuiſibilē: vel laudate in/ uiſibilem: ex ſono vocis quandã leticiã mentis generat/maio rem q̃ hoc: laus tibi dñe rex eterne glorie. Aut ſi laus dei ex p̄imatur cãtu angelico: plus hilaris fit homo: q̃ ſi ſepius di ceretur ſic. Proponit ſe exemplū: qd̄ debent facere p̄lati. Quod ſignificatum eſt Leuit.vij.d. vbi dicit q̄ de hoſtijs

pacificis habebit

Nā tu ādebn̄ grās agis. Hoc addit / ne crederet q̄s
aplm̄ vituperare donū linguarū. b Gratias agis: id eſt
dicis aliquid ex quo debes grās agere dn̄o qui tibi dedit qđ
magnū eſt. c Non edificaꝶ. Eph.iiij.g. Ois ſermo ma
lus de ore veſtro nō ꝓcedat: ſed ſi quis bonus eſt ad edificati

a ſcit. Nā tu quidem bene grās
b
c agis / ſed alter nō edificatur.
d Gratias ago deo meo q᷑ oīm
nīū veſtrū līgua loquor. Sꝫ
e in eccleſia volo quinq̄ verba
f ſenſu meo loqui / vt ⁊ alios in
ſtruam: q̄ȝ decē milia verboꝝ
g in lingua. Fratres nolite pue
h
i ri effici ſenſibus / ſed malicia
k paruuli eſtote: ſenſibus autē
l ꝑfecti eſtote. In lege eīm ſcri/
m ptū eſt: Qm̄ i alijs linguis et
n in labijs alijs loq̄r ꝑplo huic
o ⁊ nec ſic exaudiēt me / dic do/

onē: vt det grām au/
dientib⁹. d Oim
veſtrū lingua.i.q̄
loquiꝶ alijs veſtrū.
B Sic ꝑlatus oib⁹ lin/
guis ipſo ope debe/
ret loqui ſubditis: vt
omia opa eius eſſent
q̄ſi lingua inſtruens.
Qđ ſignificatū eſt:
Exo.xxviij.f. i tintin
nabulis q̄ erāt in margine tunice ſacerdotis: vt cū ambularet
alijs reſonaret bonū exēplū. f Sēſu meo loq̄.i. vt ego ſen
tiā ⁊ intelligā ⁊ alios intelligere faciā. e Quinq̄ verba:
id eſt pauca / q̄ȝ ⁊c. Poſſunt ꝑ hec quinq̄ verba intelligi: q̄n/
q̄ fines ꝓpter quos debet fieri oīs doctrina ſpūalis ⁊ predi/
catio. Et hec ſūt verbū inſtructionis quo ad inſcios: excitatio/
nis quo ad pigros: cōſolationis quo ad deſolatos: commina/
tionis quo ad duros: exhortationis / ad bonos. Hi ſunt lapi/
des quinq̄.j. Reg.xvij.e. quos dauid.i. predicator: manu
fortis.i. opere ⁊ aſpectu deſiderabilis.i. exteriori cōuerſatio/
ne accipit in pugnā ꝯ goliam: quē impugnare debet in pecca/
toribus.i. diabolum. Quinq̄ verba: ſm̄ Hiero. quinq̄
libri moyſi. Item cōfeſſio laudis: ꝓmiſſio muneris: cōmina/
tio / ꝯſolatio / orō. Itē / Rephēſio / cōminatio / ꝓmiſſio / ꝯſola/
tio / interrogatio de vijs eternis. Scđm fratrē Iordanē mgr̄m
ordinis: q̄d credendū.ſ. duodecim articuli: q̄d faciēdū.ſ. decē
ꝓcepta decalogi: q̄d fugiendū.ſ. ſeptē pctā mortalia: q̄d appe/
tēdū.ſ. gaudia paradiſi: q̄d timēdū.ſ. ſupplicia inferni. Ver/
ſus. Quid credā faciā fugiā ſpabo timebo. De ꝓmis. Excito
cōſolor / cōminor / exhortor / doceoq̄. De alijs. Cōfiteor ꝓmit
to minor cōſolor ⁊ oro. De alijs: Arguo ꝓmitto minor ac iter
Ps.44. rogo ſolor. Ps. Pſallite deo noſtro pſallite: pſallite regi nr̄o
pſallite: qm̄ rex oīs terre: pſallite ſapienter.
Expoſit pacificis habebit ſacerdos armū / ſeparationis: ⁊ pectuſculū /
Glo. eleuationis. In h̄ exēplū daꝶ q̄ ꝑlat⁹ ſeparari debet a vita ſub
ditoꝝ. In alio eminētia ſciētie: vt ſit v̄bo ⁊ ope docens ſubdi/
tos. Qui oēs liguas nouit. Quidā dicūt q̄ paul⁹ loquēs vni/
co idiomate / vel alijs ali⁹ de diſcipul' intelligebaꝶ ab oib⁹ cu/
iuſq̄ lingue eſſent: ſicͤ manna vnū ⁊ idē manēs / oīs cibi ſaporē
habebat / ſm̄ volūtatē comedētis: qđ videꝶ ꝑ h̄ qđ hic d̄r: Lo/
quor lingua oīm veſtrū: q̄ lingua qua loquor ea eſt lingua om
niū veſtrū q̄ diuerſarū eſtis linguarū. Tamē melius credi de
bet: q̄ ſciebat oīa idiomata: ⁊ q̄n loq̄baꝶ gallicis / loq̄baꝶ tm̄
ad litteram gallica: ⁊ ſic d̄ alijs. g Frēs nolite pueri effici ſenſib⁹.
Iam oſtēdit donū ꝓphetie: ſiue interꝑtationes multo meli⁹
eſſe q̄ȝ linguarum: hic autē quaſi infert ex his oībus vt illud
magis appetant: ⁊ hoc eſt / h Nolite pueri effici ſenſi/
bus.i. nō appetatis magis minus bonū: ſicut frequēter faci/
unt pueri. i Malicia paruuli.i. innocētes ⁊ ſine praua
aſtutia. Roma.xvj.c. Uolo vos ſapiētes eſſe in bono et ſim/
plices in malo.j. Pet.ij.a. Quaſi modo geniti infantes rati/
onabiles ſine dolo eſſent ſi mō eſſent geniti / ad litterā: pro.i.
eſſe deberēt: qui eīm gignunꝶ de nouo ſimplices ſunt.j. Ioh.
ij.b. Scribo vobis infantes qm̄ cognouiſtis patrē.j. Reg.
xiij.a. Filius vnius anni erat ſaul cum regnare cepiſſet.i. ita in
nocēs ſicut puer vni⁹ anni. Tangiꝶ hic duplex puer. Un⁹ bo
nus.ſ. puer malicia: de q̄ d̄r Eſa.ix.b. Puer natus eſt nobis.
Marci.ix.e. Accipiēs ieſus puerū ſtatuit in medio eorū. Et
alius malus.ſ. puer ſenſu: de q̄ Eſa.lxv.d. Maledictus puer
centū annoꝝ. Eſa.xl.g. Deficiēt pueri ⁊ laborabūt. Deficiēt
in cogitationibus ſuis peſſimis ⁊ opibus. Eccs.x.c. Ve terre
cuius rex puer eſt. Habet bonus puer bonas ꝓprietates que
ſunt in hoc verſu. Credulus vel cereus / incult⁹ / ſimplex / pla
cabilis / inſons. Caſt⁹ / ouās / plorās / hūilis / larg⁹ / cito credēs.

Habet et mal⁹ ſuas ꝓprietates. Verſus. Debilis / inſipiēs /
timoroſus / ſordidus ⁊ flens: Pene perit paru⁹ dente piluſq̄
carnes. k Perfecti ſenſibus: vt donū ꝓphetie qđ eſt
melius eligatis. Matth.v.g. Eſtote perfecti ſicut ⁊ pater ve
ſter celeſtis ꝑfectus eſt. l In lege. Probat q̄ melius ē do
num ꝓphetie: q̄ da
tum in ſalutē bonoꝝ
q̄ȝ donū linguarum
qđ datū eſt in ſignū
cōdemnationis infi/
deliū. In lege. Lex
q̄nq̄ large ſumiꝶ: vt
non tm̄ quinq̄ libri Eſa.28.c
moyſi dicanꝶ lex: ſed
⁊ pſalmi et ꝓphete:
vt h̄: Et Ioh.xv.d.
Ut impleaꝶ ſermo q̄ in lege eoꝝ ſcriptus eſt: quia odio habu/ Ps.54.
erunt me gratis. Q̄nq̄ ſumiꝶ ſtricte pro quinq̄ libris moyſi.
In lege. Alia lr̄a eſt Eſa.xxviij.c. Nos habem⁹ ſic. In lo
q̄la labij ⁊ lingua altera loqueꝶ ad ppl'm iſtū. Hoc aūt multi/
pliciꝶ exponiꝶ: m In alijs liguis ⁊ i labijs.i. diuerſis
generib⁹ liguarū. n Loquar pp̄lo huic.i. iudeis ꝑ apo
ſtolos. o Et nec ſic exaudiēt: q̄ nō crediderūt licet ſic
loquerenꝶ eis apl'i. Ps. Nō ſunt loquele neq̄ ſermones quo Ps.18.
rum nō audianꝶ voces eoꝝ. Sap.j.b. Spūs dn̄i repleuit or
bē terraꝝ.i. eccl'iam: extra quā nihil viuit ſpūaliꝶ: ⁊ h̄ qđ cōti/
net oīa.i. hō: cōmunicat eīm cum omni creatura: ſcientiā ha/
bet vocis: q̄ ſciuit loqui omnibus linguis. Tunc fuit imple/
tum illud. Soph.vlt.b. Reddā pplis meis labiū electū. Vel /
Labijs alijs.i. v̄bis ſophiſticis: Et hec expoſitio ex ſupabū
danti eſt. In veteri teſtamēto quaſi in lingua terrena loq̄baꝶ
dn̄s: q̄ tpalia promittebat: ſed mō tm̄ ſpūalia ⁊ eterna in pa/
ctum ſunt deducta. Eſa.xix.c. In die illa in terra egypti erāt
quinq̄ ciuitates loquentes lingua chanaan: qđ interpretaꝶ
cōmunita.i. in eccleſia fundata: ſuper quinq̄ libroꝝ doctrina.
Vel / Alijs linguis.i. v̄bis parabolicis et obſcuris: Et hec
expoſitio eſt ad ꝓpoſitū apl'i.q.d. ſicͤ dn̄s antiquit⁹ loquebaꝶ
ſub figuris: ſic dedit dn̄s aplis loqui: vt audientes ⁊ nō intel/
ligentes indignos ſe recognoſcerēt: ⁊ ſic cōuerterenꝶ. Sꝫ nō
ſic fecerunt iudei. Eſa.vj.c. Oculos eius claudet.i. iudeorū.
Quod ſignificatū eſt Exod.xxxiij.d. Poſuit dn̄s manum ſu
am ſuper faciē moyſi ne videret tranſeuntē.i. ſuper intellectū
iudeoꝝ quandā obſcuritatē: ꝓpter quā non intellexerunt fili/
um dei incarnatū: qui quaſi in tranſitu fuit dum fuit in carne
mortali. Hoc etiā ſignificatum fuit Numeri.iiij.b. vbi prꝑci/
pitur q̄ ppl's nō videret vaſa templi niſi velata ꝑius. Matth.
xiij.b. Ideo in parabolis loquor eis: q̄ videntes non vident
⁊c. Prouerb.xxv.a. Gloria domini eſt celare verbū. Tamē
aliter exponiꝶ hoc in Eſa. Altera quinq̄ facto locutus fuerat
eis verba. Similiter modo lingua miſericordie: ſed in die iu/
dicij valde altera lingua loqueꝶ / lingua iuſticie. Eſa.xxx.f. La
bia eius repleta ſunt indignatione: ⁊ lingua eius q̄ſi ignis de/
uorans. Itaq̄ ex
g Fratres nolite ⁊c. Iuxta exēplū: Sēſus eſt optim⁹: id Expoſitio
eſt optima ſapientia: vel quia ſentit ſpiritualē ſapientiam quā Glo.
appellat ſenſū. Et ſumitur de Prouerb.xxviij.b. Qui cuſto/
dit legem filius ſapiens eſt: Sed meli⁹ eſt vt dicaꝶ ſumi de il/
lo. Sap.vj.c. Cogitare de illa.i. ſapiētia: ſenſus eſt conſūma/
tus. Et.xv.a. Noſſe eīm te cōſummata iuſticia eſt / ⁊ ſcire iu/
ſticiā et virtutē tuam / radix eſt imortalitatis. Quod.i. quales
ipſi iam non ſumit. Ut vel ſic exaudiant me. Hic videꝶ q̄ do/
minus et ſciens et prudēs inutiliter fecit iudeis loqui: ⁊ vide/
tur etiam facere contra Matth.vij.a. Nolite ſanctum dare
canibus: q̄n talibus loquebaꝶ. Solo. In populo erāt aliqui
quibus erat prohibitum loqui: licet quibuſdā alijs non: ⁊ pro
pter illos docebat pplm̄: ⁊ ideo nō inutiliter. Simile Ezech.
iij.b. Vade ad domū iſrael ⁊c. Domus autē iſrael noluit au/
dire te ⁊c.i. quidam eorum. In talibus ꝓponenda eſt vtilitas
paucorum damno multorum cū officium hoc requirit. Un/
de cum multi ſcandalizarentur in verbis et factis dn̄i: nihilo/

uorans. a Itaq̃. Ex quo dominus ⁊ apoſtol⁹ malis lo/
cuti ſunt obſcure ⁊ ſub figuris. Itaq̃ lingue: id eſt diuerſi/
tas linguarū erat ſignū vt viſo tanto miraculo cōuerterent̄
ad dn̄m: iuxta illud Act⁊.ij.a. Stupebāt aūt oēs ⁊ admirabā
tur dicētes ⁊c̄. Hec expoſitio reſpōdet expoſitioni p̄cedenti.
Uel ita ſm aliam ex
poſitionē: Ex q̄ ꝓmi
ſit deus q̄ loq̄ret̄ de
ſpūalibus vt indigni
nō intelligerēt. Ita/
q̃ lingue .i. donū
linguarū ſine interp̄
tatione ſunt infideli/
bus in ſignū hui⁹ q̄
indigni ſunt intellige
re ſecreta dei. Eſaie.
xxix.d. Cū dederint
ſciēti litt̄as/ ⁊ dicēt:
lege iſtū: ⁊ r̄ndebit:
non poſſum: ſigna/
tus eſt eīn: non fide/
libus. Contra ap̄lis

a minus. Itaq̃ lingue in ſignū
ſunt/ nō fidelibus/ ſed īfideli/
b bus: prophetie aūt nō infide
c libus ſed fidelibus. Si ergo
d cōueniat vniuerſa eccleſia in
e vnū ⁊ omnes linguis loquā/
tur: intrēt autē idiote aut infi/
f deles: nōne dicēt quid inſani
g tis? Si aūt oēs prophetēt: in/
tret aūt quis infidelis vel idi
h i ota cōuicitur ab omnib⁹/ di/
k iudicat̄ ab omnibus. Occul/

date ſūt. Reſpōdeo: non erit in die iudicij queſtio de ſignis
ſed de non factis. Ioh.x.g. Iohānes quidē ſignū fecit nullū.
Matth.xij.c. Generatio mala ⁊ adultera ſignū q̄rit ⁊c̄. Uel
Lingue .i. ſermones obſcuri in ſacra ſcriptura q̄d non vult
dn̄s ſanctū dari canibus: Matth.vij.a.⁊c̄. b Prophetie
⁊c̄. Ex hoc patet q̄ melius eſt donū ꝓphetie nō infidelibus/
ſed fidelibus. Unde Matth.xiij.b. Uobis datum eſt noſſe
myſteriū regni dei: ceteris autem in parabolis. Gen̄.xviij.c.
Nū potero celare abrae? Ioh.xv.b. Uos aūt dixi amicos ⁊c̄.
c Si ergo. Probat idē ꝑ linguarū inutilitatē ⁊ vtilitatē doni
ꝓphetie/ ponēs q̄ſi in exēplo. d Cōueniat ⁊c̄. in vnū:
ſicut ꝯſuetudo eſt q̄ illuc cōuenit pp̄ls ad audiendū p̄dicatio/
nē. j Machab.v.b. Cōuenit eccleſia cogitare q̄d facerēt fra/
tribus ſuis. e Et oēs linguis loquant̄ .ſ. ſine interp̄ta/
tione: f Quid inſanitis: quid loq̄mini ſicut inſani ſolēt.
g Prophetēt .i. exponāt ſacrā ſcripturā. Neemie. viij.c.
Congregati ſūt p̄ncipes familiarū ad eſdrā vt interp̄taret̄ eis
v̄ba legis: nō ariſtoteles. h Cōuincitur/ de errore ſuo. i
Ab oibus diiudicat̄: q̄ dicunt q̄ tale facit/ condēnabit̄:
et ille talē ſe inuenit. S.ij.d. Spūalis oia diiudicat: k Oc/
culta cordis/ eius q̄ ignorabāt: l Manifeſta fiūt.
Prouerb.xxvij.c. Quō reſplendēt in aq̄s vultus ꝓſpicienti
um: ſic corda hoim manifeſta ſūt prudētib⁹. Uel Occulta
cordis/ que nō putabat eſſe pctā. Manifeſta fiūt/ per ver
bum dn̄i. Prouerb.xx.d. Lucerna dn̄i ſpiraculū hois: q̄ in/
ueſtigat ſecretiora ventris: q̄ illuminat cor hois ad recogno/
ſcendū peccata ſua ⁊ facit viuere ſpūaliter: ſicut ſpiraculū cor
poraliter inueſtigat: ⁊ ſecreta cordis .i. cōſcientie. Soph.j.c.
In die illa ſcrutabor hieruſalē in lucernis. Ioh.iij.c. Nō ve
nit ad lucē vt nō arguant̄ opa eius. m In faciē/ ſuā nō re/
tro vt heli. j. Reg⁊.iiij.d. Leuit⁊.ix.c. Laudauerūt dn̄m cadē
tes in facies ſuas. n Deus ſit in vobis/ ſic exponētib⁹.
Zach. viij.d. Ibimus vobiſcū: audiuim⁹ eīn q̄ dn̄s vobiſcū
eſt. o Quid q̄ eſt frēs. Hec eſt quinta pars hui⁹ capl̄i:
in qua oñdit quō vti debēt dono ꝓphetie: poſtq̃ oñdit ipm
eſſe melius dono linguarū. Primo aūt oſtendit q̄ vtendū eſt
ad vtilitatē: ibi: Oia ad edificationē. Secūdo q̄ in mē/
ſura vtendum eſt: ibi: Siue lingua. Tertio q̄ pacifice: ibi:
Poteſtis eīn oēs. Quid ergo. Ex q̄ p̄dicta accidūt de
locutione linguarū q̄d eſt ſine interp̄tatione ⁊ ecōuerſo: de ex
poſitione: quid ergo/ agendum in hoc quod ſequit̄. p
Cum conuenitis/ ad inſtructionē. q Unuſquiſq̃
veſtrū/ habet aliq̄d donū: q̄ alius habet/ r Pſalmū .i.
ſcit cātare i eccl̄ia pſalmodiā: vel h̄ʒ donū itelligēdi pſalmos.
Ali⁹/ s Doctrinā/ de morib⁹: Ali⁹/ t Apocalypſim.
i. reuelationē occultoꝝ. v Liguā .i. donū liguaꝝ. x In
terp̄tationē .i. expoſitionē linguaꝝ vel ſcripturarū. y Ad
edificationē/ fieri debēt. r Pſalmū/ h̄ʒ dauid manuſcrip

tis. s Doctrinā: paulus os tube petrus cognoſcēs. t
Apocalypſim: iohānes in q̄ eſt gr̄a ꝯtēplatiōis. v Lin
guam/ ſtephan⁹ norma vel corona. x Interp̄tationē:
daniel vir deſideriorū. Hec ſūt quinq̃ v̄ba p̄miſſa q̄ ſola fa/
ciunt p̄dicationē. z Siue lingua. Oſtēdit q̄ in menſu/

l ta enī cordis ei⁹ manifeſta fi/
m unt: ⁊ ita cadens in faciē ado
rabit deū ꝓnuncians q̄ vere
n o deus in vobis ſit. Quid ergo
p eſt fratres? Cum conuenitis:
q r vnuſquiſq̃ veſtrū pſalmum
s t habet: doctrinā habet: apoca
v lypſim habet: linguā habet:
x interpretationē habet: oia ad
y z edificationem fiāt. Siue lin/
a gua q̄s loquit̄ ſm duos: aut
vt multū tres ⁊ ꝑ partes ⁊ vn⁹

ra vtendum eſt q̄d fa
cit: q̄ in primitiua ec
cleſia multi abunda/
bant dono linguarū
et ꝓphetie et ſtatim
quilibet vti volebat:
⁊ ſic erat in ꝯclamā/
do ꝯfuſio: ⁊ nō intel/
ligebant ſeinuicem.
a Scdm̄ duos.
Uidetur q̄ in vna ec
cleſia ⁊ in vno ſermo
ne ſufficit q̄ duo ſint
vel tres ⁊ nō plures
ꝑ partes eccleſie: vt
vnus loq̄/
min⁹ faciebat of/
ficiū ſuū: ſicut ſol/ quicq̄d dicat̄ de ꝓp̄lo ſemꝑ implet officiū
ſuū inceſſant̄. Linguas quib⁹ velat̄ v̄itas .i. carnaliū obſerua/
tionū ⁊c̄. Per ꝓphetiā eſſe mutāda: dixit ꝑ Eſa.xxv.c. et Le/
uit⁊.xxvj.b. Uetuſtiſſima veterū comedetis .i. ea q̄ ſunt iuris
naturalis facietis: ⁊ nouis ſupuenientib⁹ .i. euāgelicis: vetera
proiicietis .i. p̄cepta legalia. Ideo dicit Glo. Roma.ij. Ego
ꝑ legē legi mortu⁹ ſum .i. ꝑ auctem legis legē dimiſi. In vete
ri lege velamē erat. ij.Cor⁊.iij.d. Nō de ſabbato. Argumētū
q̄ p̄ceptū de ſabbato nō erat cerimoniale. Aliis verbis .ſ. de
ſpūalib⁹. Eſa.j.c. loq̄bat̄ dn̄s: Si volueritis ⁊ audieritis me
bona terre comedetis: Nō aūt: Matth.iiij.d. Primū q̄rite
regnū dei. Uel nō placet veritas: ſed h̄ nō placere eſt diſpli/
cere. Q̄d autē diſpliceat pctm̄ eſt: q̄ ſm hoc pctm̄ eſt cauſa
peccati. Solō. Propter pctm̄ erat q̄ nō habuit grām: q̄ ha/
bita placet ei veritas. Glo. Aug⁊. Rom.x. Prima gratia eſt
amor veritatis. Ne eis reuelet̄ veritas: ꝓpter hoc q̄ in tpe
beati Hilarij multi erāt heretici: ita occulte locutus eſt eis ne
manifeſtet̄ veritas: quia tunc magis impugnare niterēt̄. Uel
j. tertia expoſitio: Fidelibus aūt in reuelatione veritatis. Cō
tra. Ioh.vj.f. qn̄ loquebat̄ de corpe ſuo: dixerunt/ Durus eſt
hic ſermo: ⁊ cū fidelib⁹ t̄n loq̄bat̄: ſed Ioh.xvj.g. Nūc palā
loq̄ris ⁊ ꝓuerbiū nullum dicis. Ex hoc relinquit̄ q̄ loquebat̄
occulte ⁊ in prouerbijs. Solō. Semꝑ plane ⁊ apte loq̄bat̄ fide
lib⁹: nō t̄n oēs intelligebāt: q̄d erat non ꝓpter obſcuritatē ſer
monis/ ſed rei. Uobis datū eſt. Matth.xiij.b. Luc⁊.viij.b.
Nō ligua icognita/ in v̄bis incognitis. Quaſi arrepticij vide
bant̄ cū alter ⁊c̄. ergo cū pſallētes ⁊ cantātes nō intelligūt q̄d
dicunt/ arrepticij vident̄. Solō. Nō eſt eadē ratio de iſtis: q̄
ſonitus ⁊ inſtrumenta ⁊ ipa modulatio cantus aut ⁊ pſalmo/
dia ꝓprie eſt ad deuotionē: iſtud vero ad doctrinā q̄ nō pōt
fieri ſine intelligētia dictoꝝ. Quandā ſeductionē: Credebant
enī q̄ fideles vellēt eos non credere ⁊ verbis decipere qn̄ nō
itelligebāt eos. Linguis canat̄: verbis ignotis. Impoſtura:
id eſt deceptio ab imponēdo ſic dicta: q̄d eſt qn̄ errorē impo/
nit q̄s alij: iuxta Gen̄.xxvj.c. Quare impoſuiſti nobis. Te/
nebras q̄rit. Ioh.iij.c. Ois qui male agit odit lucē. Falſa ꝑ
veris: ſicut faciunt hypocrite: Iob.xxiiij.c. Ignorauerunt
lucem: quia mali ſunt: etſi ſubito aurora apparuerit .i. ſi ope/
ra eoꝝ mala manifeſtant̄ arbitrant̄ vmbrā mortis. Fuſcatū:
id eſt obſcuratū. Eccl̄i.iiij.c. Nō abſcondas ſapientiā in deco
re ſuo: i lingua enī agnoſcit̄ ſapiētia ⁊ ſenſus ⁊ ſcia ⁊ doctria.
Inconueniēs ſequeret̄ .ſ. q̄ eccleſia nō edificat̄: et q̄ intrans
ad nos dicit: quid inſanitis. Si autem omēs vnū vel interim:
vel in ritū. Lingua vero ſic eſt vtēdū: vt dixi ſupra ad edifica
tionem. Ne occupent diem: nimis diu loquendo: ita loquen/
do q̄ alij non poſſint loqui: vel ita q̄ audiētes tedioſi redda/
tur. In ore duorum vel trium. Matth.xviij.b. Deut.xix.b.
Nec omne verbum .i. firmū ⁊ certum. Et det illi locum. Ex
hoc videtur

E

F

Expoſitio Glo.

g vnus loquat̄ lingua. a Si aũt nõ fuerit interpres.i. expoſitor:idẽ q̄ loquit̄ vel alius/ b Taceat.i.nõ loquat̄ il le qui habet donũ linguarũ in eccleſia.ſ.congregatione. c Sibi aũt loquatur.i.ſe ex hoc inſtruat. d Et deo: cui de illo dono grãs agat in eccleſia: vbi nihil debet fieri niſi edificatio. Peccãt g̃ q̄ i eccl'ia tenẽt placi ta ſua. e Et ceteri di iudicẽt: qd̃ accipiẽ dum ſit:non dicit iu dicẽt:ſed dijudicent: id ẽ diu ſe iudicẽt.š. q.g. Si noſipos iu dicarem⁹ nõ vtiq̃ iu dicaremur. f Qd̃ ſi aliq̃d. Oſtẽdit g̃ q̄ ſucceſſiue debent ſermones facere ſedẽ ti.Et hoc patet q̄ p̄ dicãs ſtãdo p̄dicare debet populo. Luc̃.vj.c.Stetit ieſus in loco cãpeſtri. Cõtra Math.v.a.Et cũ ſediſſet ⁊c̃. Rñdeo:diſcipul' loq̄bat̄ ſedẽs: turbis ſtãs: Sic mõ i clauſtris loquimur ſedẽtes:populo ſtã tes. Ergo h̃ dat̄ aliq̃n inferiori qd̃ nõ ſuperiori. g Prior/ ordie vel dignitate. h Poteſtis em̄. Oſtẽdit q̄ pacifice ⁊ ſine oĩ altcatiõe debẽt exponere: q̄ſdã dicẽtes/ dirũperẽ niſi dicerẽ qd̃ ſtatĩ itelligo:q̄ ſpũſſctũs cogit me dicere:ſic̃ Job. xxxij.d.Et coartat me ſpũs vteri mei. Propt̃ hoc dic̃: Po teſti.⁊c̃. i Et.i.⁊e: q̄/ k Spũs pphetaꝝ ſubiect⁹ eſt.i.ſpũſanct⁹ pluralit̄ dicit ppter plura dona q̄ dat: et q̄ multas pphetias facit. l Subiect⁹.i.nõ cogit eos loq̃. m Nõ em̄ diſſenſiõis eſt de⁹/auctor.i.nõ diligit diſſen tientes/ſed patiẽtes ſiue pacificos:q̄ in pace eſt loc⁹ eius: Et ſi cogeret loqui diſſenſio eſſet inter pphetas. Prouer.xiij.b. Inter ſupbos ſemp iurgia ſũt. n Sed pacis. Ro.vlt̃.c. De⁹ pacis cõteret ſathanã ſub pedibus vr̃is velocit̄.ij.Cor̃. vlt̃.d.Deus pacis ⁊ dilectionis erit vobiſcũ. Certũ eſt ergo q̄ illi qui faciũt bella vel linguarũ vel armoꝝ nõ habẽt deum pacis. Mich.ij.c. Deſup tunicã palliũ ſuſtuliſtis eo q̄ eos q̄ tranſibãt ſimplr̃ ꝯuertiſtis in bellũ. Pš. Diſſipa gẽtes q̄ bel la volũt. o Mulieres. Sexta pars. Determinauit q̄ oẽs viri indifferenter poſſent vti dono linguarũ ⁊ pphetia:ne aũt crederet q̄ ſil'r d̃ mlierib⁹:dete̊minat q̄ nõ dicẽs. Mulieres i eccl'ia taceãt:ita vt nõ loq̄nt̄ liguis nec pphetẽt. p Nõ em̄ pmittit̄ eis/ab aliq̃ aucte loq̃ verbo ⁊ mõ doctrinę: ſed p̄cipiunt/ q Subditas eſſe/viris. r Sicut ⁊ lex di cit. Geñ.iij.c. Sub viri ptãte eris. Non licet ergo mulieri bus docere viros:maxĩe in eccleſia:tñ mulieri mulierẽ docere pmitti̊t:vt abbatiſſę moniales. s Viros ſuos introgẽt: eſi viri earũ neſciũt interrogẽt alios. t Turpe ⁊c̃. Dico q̄ taceant:quia turpe eſt:qm̄ viros earũ vocẽ audiẽtes ⁊ fa ciem aperte intuentes inuitarẽt ad ꝯcupiſcentiã ⁊ ad libidinẽ magis q̄ eos iſtruerẽt. Et iterũ hoc eſſet ꝯtra naturalẽ ordi nẽ q̄ exigit viros ſapiẽtiores eſſe mulierib⁹: ⁊ ideo dicit. Tur pe eſt. Mulier em̄ verecunda debet eſſe nõ pcax: ⁊ ideo por tat velũ. Ecc̃i.xxvj.c. Mulier ſenſata ⁊ tacita/ nõ eſt immu tatio eruditę aĩę: Gra ſup grãm mulier ſancta ⁊ pudorata. j. Timo.ij.d. Mulier cũ ſilentio diſcat cũ omni ſubiectione. v An a vobis. Hec eſt vltima pars capl̃i in qua hortatur eos vt credãt q̄ ſcripſit eis maxĩe in hoc capl̃o. Et oñdit mul tipliciter q̄ debẽt ei credere. Primo q̄ magiſter eoꝝ eſt: ibi: An a vobis. Secũdo/q̄ etiã alij hãc doctrinã acceperunt ibi: An i vos. Tertio/ q̄ q̄ docuit ſunt mãdata dei: ibi: Si quis videt̄ ppha. Quarto/q̄ q̄ ignorat/dñs reprobabit eũ: ibi: Si q̄s ãt ignoret. Ad vltimũ epilogat oĩa q̄ dixit in hoc capl̃o: ꝯcludẽs ex p̄dictis. Q̄ tum ad primã partẽ capi tuli dicit: Emulamini. Q̄ tum ad ſecũdam quõ vtendũ ſit donis/ dicit: oĩa honeſte. Dicit ergo ſub q̄ſtione ponens. An a vobis.q.d.nõ/ſʒ a me et vobis. Eſa.ij.a. De ſion ex ibit lex de apl̃is / ⁊ verbũ dñi de hieruſalẽ. x An in vos

a interpretet̄. Si ãutẽ nõ fuerit
b interpres/ tãceat in eccleſia: ſi
c bi ãũt loquat̄ ⁊ dẽo. Prophe
d tę aũt duo aut tres dicãt/ ⁊ cę
e
f tẽri dijudicẽt. Qd̃ ſi ãliq̃d re
g uelatũ fuerit ſedẽti/ põr tace
h at. Pōteſtis em̄ oẽs p̄ ſingu
los pphetare: vt oẽs diſcant
i
k ⁊ oẽs exhortent̄. Et ſpũs prõ
l phetarũ pphetis ſubiẽct⁹ eſt.

m Nõn em̄ diſſenſionis eſt de⁹
n ſẽd pacis / ſicut in oĩbus ec
o cleſijs ſanctoꝝ doceo. Mũli
p eres in eccleſijs taceãt. Nõn
q em̄ pmittit̄ eis loq̃/ ſʒ ſubditãs
r eẽ: ſicũt ⁊ lex dicit. Si q̃d aũt
s volũt diſcere/ domi virõs ſu
t os intrὸgẽt. Tũrpe ẽ em̄ mu
v lieri loq̃ in eccl'ia. An ã vobis
x vbũ dei pceſſit: an in võs ſo

ſolos: q̄ſi non: ſed in alios: ⁊ ideo exẽplo eoꝝ firmiter tenere debetis. Si q̄s

hoc videt̄ argumentũ: q̄ ſi aliquis ſine omni miſſione poſ ſit p̄dicare ⁊ recipi debeat: q̄ iſte de q̄ dicit q̄ detur locus nõ mittebat̄. Itẽ in dialogo Greg̃. quidã accuſatus fuit coram beato gregorio: q̄ p̄ dicaſſet non miſſus: qui rñdit quid plus queris opis q̄n ꝯcor dat in te mũdicia cũ ſtudio p̄dicationis. Solo. Nõ debet ali quis p̄dicare q̄ miſ ſus nõ eſt: Nec ẽ ſile de illo de quo fit ſer mo: q̄ talis nõ dice bat niſi pauca: ⁊ p̄ terea apl̃s mittebat eũ: q̄ dabat ei licen tiã loquẽdi: ſi dñs ei reuelaſſet aliq̃d. Sic moyſes Numeri.xj.f. Quis tribuat vt oĩs pp̄l's pphetet.i.ſubiectus eſt pphetijs: nõ q̄ ad videndũ p̄ donũ pphetię: ſed q̄ ad loquendũ: q̄ nõ cogit loqui vel ta cere hoĩem habentẽ donũ pphetię. Aliter eſt cõtrariũ qd̃ d̃r iiij. Reg̃.iij.b. Adducite mihi pſalten. Itẽ Hiere.xx.c. Fa ctus ẽ in corde meo q̄ſi ignis exeſtuãs clauſuſq̃ i oſſib⁹ meis: ⁊ defeci ferre nõ ſuſtinẽs. Itẽ Ecc̃i.viij.b. Nõ eſt i hoĩs di cione phibere ſpm̄. Solo. ſubiectus dicit̄ q̄ ſuggerit.i.ſubmi niſtrat. Joh.xiiij.d. Et ſuggeret vobis oĩa. Vel q̄ oſtẽſa nõ cogit pnũciare. Et qd̃ dic̃ ſalomon: Nõ ẽ in hoĩs dicione p̄ hibere ſpm̄: verũ eſt q̄n reuelet vel q̄n vel etiã q̄ nõ dicat hõ reuelata ſibi plene a ſpũſctõ. Et quãdo volũt tacere ⁊c̃. Cõtra Amos.iij.b. Dñs deus locut⁹ eſt: q̄s nõ pphetabit: Et Hie re.xxix.f. Dñs dedit te ſacerdotẽ pro ioiade ſacerdote vt ſis dux in domũ dñi ſuper virum arrepticiũ ⁊ pphetantẽ. Et eſt ſolo: cogit ſpũs: ſed non cogit coartatione ſufficienti: vt Hie re.xx.c. Et apl̃i. Act̃.iiij.d. Non poſſum⁹ nõ loqui q̄ vidi mus ⁊ audiuimus. Bonos conatus.i.bona deſideria. Muli eres: nec loquant̄ linguis nec prophetiẓent. Contra.š.xj.a. Mulier orans vel pphetans. Judic̃.iiij.b. Delbora pphe tauit: ⁊ in hoc laudatur: ergo lucrum erat ei pphetare. Eſa. viij.a. Acceſſit ad prophetiſſam. Glo. Mariam.iiij. Reg̃. xxij.c. Ierunt helchias ſacerdos ⁊ aicham ad oldam pro pheten vxorem ſellũ. Joh.iiij.b. de ſamaritana. Et Luc̃.ij. e. de anna vxore phanuel. Act̃.xxj.b. Quattuor virgines filię philippi. Preterea abbatiſſę in capitulis exhortant̄: et i eccleſijs publice moniales cantant. Solutio. Preſentibus vi ris non debent docere publice vel predicare vel ſacram ſcri pturam exponere per modũ doctrinę: vel predicationis niſi ſint priuilegiatę: vt delbora et oldam et beata maria et mar tha et filię philippi: nec priuilegia paucoꝝ faciunt legem cõ munem: ſm̄ illud.j. Timoth.ij.d. Docere mulieri non per mitto neq̃ dñari in virum. Apocal̃.ij.f. Habeo aduerſus te pauca q̄ permittis mulierẽ iezabel quę ſe dicit pphetare/ do cere ⁊ ſeducere ſeruos meos. Orare aũt poſſũt ⁊ cãtare/ quo ad hoc ſunt inſtitutę moniales. Vel aliter dicendũ: qd̃ ſm̄ qd̃ inuenit̄ mulieres pphetaſſe: aliter ſumitur pphetare q̄ hic: Ibi em̄ idẽ ẽ pphetare qd̃ futura p̄dicere vel laudare: qd̃ eis licebat: ſed hic d̃r pphetiẓare ſacrã ſcripturã docẽdo vel p̄di cãdo exponere: qd̃ nũq̃ licuit mulierib⁹. De ſamaritana põt dici q̄ nõ p̄dicauit: ſed qd̃ audiuit ⁊ vidit hoc narrauit. Ad il lud apl̃i dicẽdũ q̄ ibi arguit etiã mulieres in duob⁹: In eo q̄ nõ velato capite orabãt: et q̄ pphetabãt.i. exponebant ſcri pturas. Cõtra eccleſiaſticã doctrinã.i.ꝯtra inſtituta eccleſia ſtica: debet em̄ verecundare.i.ſigna verecundię habere: ſicut eſt tacere: ⁊ velũ ſup caput ſuũ portare. Quaſi beneficiũ acce dentes darent ad fidem: credebant multum feciſſe pro dño: q̄ acceſſerãt ad fidem. Sicut mõ peccatores q̄n cõuertuntur ad pęnitentiã multum ſe feciſſe credunt pro predicatore. Ita pueri faciunt cum comedunt ad preces matris: multum ſe cre

Marginalia: Ps.17. — Expoſitio Glo. — G — 23.diſ.c.mulier — Geñ.3.d.

dunt feciſſe pro

☞ debetis. a Si quis videt ꝓpheta eſſe: et eſt inveritate propheta .i. habens donum ſcripturas exponendi ⁊ intelligēdi. b Aut ſpūalis habēs donū ſpiritualiẗ viuēdi. d Quia dñi ſunt mādata: ⁊ ideo firmiter tenēda. Eccĳ.iĳ. c. Que p̄cepit de⁹ tibi illa cogita ſemꝑ. Uel Spūaliter cognoſcat .i. ſpūaliẗ non carnaliter. c

57.diſ.c.ideo.⁊ 38.diſ.c.q̄ ea.⁊ 35.q.1.§.1. Que ſcribo vob quia dñi ſūt mādata: qui nihil carnale p̄cipit. a Si q̄s videt ꝓpheta eſſe. Propheta videri faciunt: vita honeſta: verba veritatis:

a los peruenit. Si q̄uis videt b propheta eſſe aūt ſpūalis/ co c gnoſcat q̄ue ſcribo vobis: quia d dñi ſūnt mādata. Si q̄uis au e f tem ignorat ignorābitur. Itāq̄ g fratres emulamini prophetare: et loqui linguis nolite ꝓ b hibere. Omniā autem hone i ſtē et ſm ordinem fiant in vobis. ¶ Capitm. XV

k l Notūm autem vobis facio fratres euāngelium

euentus rei freq̄uēs: viſio dei: ꝯcordia: fides ſcripturarum. e Si q̄s aūt ignorat .i. reſpuit ſcire: vt itelligat de ignorātia affectata. f Ignorabit: exemplū de fatuis virginibus. Matth. xxv. a. Neſcio vos. Et Matth. vĳ. d. Nō noui vos. Et hoc eſt ꝯtra quoſdā dicentes: ſi irem ad ſermonē audirem aliq̄d eſſe peccatū de quo non ſcio q̄ pctm̄ ſit: ⁊ ꝓpter hoc tñ nō dimitterē: eſſet mihi grauius pctm̄: q̄ Luc. xĳ. f. Seru⁹ qui cognouit voluntatē dñi ſui ⁊c̄. Et. ĳ. Pet. ĳ. d. Melius eñ erat illis viā veritatis nō cognoſcere ⁊c̄. Alĳ allegāt illud S. viĳ. a. Sciētia inflat. Uñ dicūt: ſi addiſcerē/ inde magis ſuperbirē .i. ꝓpter hoc. Hi ⁊ illi q̄ſi rōnabiliter ꝯfugiūt ad latebras ignorātie: Sȝ ſciāt q̄ ſm hoc verbū apl'i: ſi ingeniū habēt ⁊ facultatē/ ⁊ tñ nō volunt addiſcere q̄ grauiter peccant.
Pſ.81. Pſ. Neſcierūt neq̄ intellexerūt .i. nec ſcire nec intelligere volūt: ⁊ ideo in tenebris ambulāt. Eſa. v. d. Propterea captiu⁹ duct⁹ eſt ppl's me⁹: q̄ nō habuit ſcientiā. Prouer. xxix. c. Cū defecerit ꝓphetia diſſipabitur ppl's. Oſee. iiĳ. b. Scientiā repuliſti ⁊ ego repellam te. Pſ. Lex dñi in corde ipſius ⁊c̄. g
Pſ.36 Itaq̄ frēs emulamini ꝓphetare: ⁊ loq̄ linguis nolite ꝓhibere: licet min⁹ bonū ſit. Hic rñdet p̄me parti. h Oia aūt honeſte. Hic reſpōdet q̄ſtum ad ſecundā partē .i. q̄ſtum ad vſum donoꝝ quib⁹ vtendū eſt. i Honeſte .i. ſine ſcandalo alterius ⁊ ordinate: vt in hoc ꝓficiant. Cañ. vj. c. Que eſt ita q̄ progredit ſicut aurora ꝯſurgēs/ q̄ ſine ſtrepitu ſurgit: et ſicut ſol et luna/ que curſu ſuo curſum alicui⁹ ſtelle nō impediūt: ⁊ ſicut caſtroꝝ acies ordinata. Numeri. x. c. Profectiq̄ ſunt filĳ ruben: q̄ interp̄tat ppl's viſionis: per quē clerici ad lrām: ſm turmas ⁊ ordinē. Judic. v. c. Stelle manētes i ordine ⁊ curſu ſuo pugnabūt aduerſus ſiſarā: qui nititur expellere eas a gaudio paradiſi. Col. ĳ. a. Spū vobiſcū gaudens ⁊ videns ordinē. iĳ. Eſdre. v. f. Steterunt ſacerdotes in ordine ſuo cū tubis. Uñ p̄cipit Leuit. j. et. ĳ. q̄ omnis hoſtia ſit ſine macula ⁊ ſine fermēto. Ex. xxj. d. q̄ ois offerēs ſit ſine macula. Cañ. iiĳ. b. Macula nō eſt in te.
dūt feciſſe pro matre: ⁊ tñ niſi comederēt morerent. Quia tales ſe p̄bebāt: Credebāt eñ q̄ niſi ſe tales exhibuiſſēt/ alĳ nō
Expoſitio Glo. ☞ credidiſſent: ⁊ ex hac mente efferebant in ſuperbiā. Pro deſiderĳs hoim. Sic multi hodie faciūt vt placeant hoibus: malunt dicere vana q̄ vera: placētia q̄ edificantia: ſm q̄d dicit Eſa. xxx. b. Filĳ nolentes audire verbū dei ⁊c̄. Nō cognoſcetur noticia approbatiōis. In euāgelio Matth. xxv. a. Si q̄s eſt q̄d videt .ſ. ſpūalis vl' ꝓpheta: Per h̄ innuit difficilia. Uñ. ĳ. Pet. vlt. d. Chariſſim⁹ frat noſter paul⁹ ſm datā ſibi ſapientiā ⁊c̄. loquens de eis in quib⁹ ſunt quedā difficilia intellectu. Sȝ nō ita eē cognoſcit .ſ. ſpūaliter. Ineffabilē trinitatis vnitatē: de q̄ Roma. xj. d. Ex ipſo ⁊ ꝑ ipm̄ ⁊ in ipo ⁊c̄. Ignorātes nō eſt neceſſe ignorari a dño: nec de tali ignorātia intelligit. In cruce chriſti. Gal. vj. c. De puſillis iſtis. Ut linguis ꝓphetia ꝓponat. Quid ergo de ſimplicibus ⁊ rudibus: conſtat q̄ multi donū linguarū p̄ponerent dono ſcientie: q̄ ignorabunt a dño. Sol'o. Gloſator intelligit de iſtis qui audierāt ab apl'o: quō donū ꝓphetie eſſet ꝓponendū: ⁊ nolebāt ei credere. Nolite ꝓphetare/ ne fiat diſſentio. Argumentū q̄ multa licet ſint inutilia/ ſunt tñ permittēda pro vitāda diſſentione et ſcandalo. Uñ. S. viĳ. a. vbi loquit de eſcis. Amb. Nō mutat

aplus ꝯſuetudinē q̄ ſeruata nō impedit ſalutem. Ut vtilius minus vtili p̄ponit: q̄ hoc faciēdū eſt in eccleſiaſticis electionib⁹ q̄ melior debet p̄poni ⁊ eligi: ⁊ q̄ aliter facit peccat. Malach. j. d. Maledict⁹ doloſus q̄ hȝ in grege ſuo ⁊c̄. ⁊ offert claudū ⁊c̄. Sed ꝯtra: dicit dñs papa: q̄ ſufficit ad bonā electionē ſi bon⁹ ē q̄ eligit. Sol. Semꝑ p̄ponēd⁹ eſt melior/ ſi pōt fieri cū pace eccleſie: ſin aūt ſufficit vitari hoc vt dicit dñs papa: ſi bonus ē: mal⁹ aūt nūq̄ debet eligi.

Cap. XV

Notū autē vobis. Poſtq̄ egit de vnitate multitudinis eccleſie ⁊ donis gr̄e: agit de vniuerſitate multitudinis triūphātis: ⁊ de donis eccl'ie: oſtendens q̄ q̄ ſeruauerit vnitatē multitudinis in hac vita/ ꝑueniet ad vnitatē triūphātis i patria: Q̄d Matth. vj. b. petimus dicētes: Adueniat regnū tuū. Secūdo agit de vniuerſitate reſurgentiū: ibi: Nō ois caro. Tertio quō fiet reſurrectio: ibi: Ecce myſteriū vob. Quarto de ſtatu poſt reſurrectionē: ibi: Et mortale. In p̄ma ergo pte ꝓbat reſurrectionē eſſe futurā ꝑ reſurrectionē chriſti: ibi: Notū aūt vobis ⁊c̄. Probatio a ſimili. Sed q̄ poſſet aliq̄s dubitare de reſurrectiōe chriſti. Secūdo ꝓbat reſurrectionē etiā iā eē factā: ⁊ h̄ ꝑ idoneos teſtes: ibi: Et q̄ viſus ē: Tertio ꝓbat q̄ futura ſit reſurrectio: ibi: Q̄ ſi chriſt⁹. Quarto ꝓbat idē ꝑ naturā iuſticie q̄ exigit vt q̄ mlta paſſi ſūt ꝓ chriſto i corporibus remunerent in eiſdē: ibi: Si in hac vita. Quito ꝑ locū a ꝯtrarĳs: ibi: Q̄m q̄dē ꝑ hoiem. Sexto iterſerit ꝓbationi ſue de tpe reſurrectionis/ tangēs q̄dā de ſtatu poſt reſurrectionē: ibi: Unuſquiſq̄ aūt. Septimo redit ad ꝓbationē ſuā/ ⁊ ꝓbat ꝑ naturā baptiſmi: qm̄ erit reſurrectio: q̄ ſi nō reſurgerēt hoies/ inutiliter eſſet baptiſm⁹: ibi: Alioquin q̄d faciēt. Octauo ꝑ naturā equitatis: ibi: Si oino mortui. Nono ꝑ ſimilitudinē ſumptā: ibi: Sȝ dicet aliq̄s. Decimo ꝑ naturā puluereā: ibi: Deus aūt dat. Dicit g̃. k Notū vobis facio .i. volo q̄ habeatis in memoria: q̄d p̄dicaui vobis de reſurrectione mortuoꝝ. l Euāgelium: ſm q̄d dicit ſuꝑ illud p̄ncipĳ doctrinā: que dr̄ euangelium Marci: Initiū euangelĳ. Glo. Euangeliū eſt nunciatio bona ꝑ quā ꝓprie ad regnū dei ⁊ ad remiſſionē peccatorū peruenit. Ud ſtricte ſumit euangeliū ſm q̄d dicit bona nunciatio ꝓprio ore ſaluatoris facta. Sic non reputant ep'le pauli euāgeliū: ſȝ ꝑuimo modo. Scd̄m h̄ videt q̄ nobiles mlto recti⁹ faciūt q̄ nos: q̄ ſtando ep'las pauli audiūt quaſi euangeliū: ⁊ nos ſedēdo. Sol'o. Si q̄ euangelium eſt faciunt/ bene faciunt: nos aūt ſedendo/ ⁊ bñ: q̄ ꝑ hoc ſignificam⁹: q̄ ipe eſt p̄cipu⁹ doctor eccleſie: doctrinam eñ ſedēdo addiſcimus: q̄ dicimur diſcipuli ☞ eius et ſumus.

Expoſitio Glo. k Notū aūt ⁊c̄. Prauiloquĳs corupti. j. codē. c. Corrūpūt mores bonos colloq̄a praua. Sūt q̄. Probat ergo hāc credendo nō meremur: quia fides non habet meritum cui humana ratio p̄bet experimentū. Suꝑ habita eſt ſolutio. Probat eñ .i. quibuſdā rationibus ⁊ ſimilitudinibus ꝑſuadet. Siue eo caditis .i. ruitis de peccato in peccatū. Certitudine ſpei. Hec certitudo ſonat in priuationē .i. ſaluamini ſine aliqua dubitatione. Roma. viĳ. e. Spe ſalui facti eſtis. In veritate rei. Pſ.18 Videt etiā q̄ modo ſaluemini certitudine rei: quia in cuſtodiendis illis retributio multa .i. ſpiritualis iocūditas que eadem erit in futuro/ ſed augebit. Unde etiam ibi Glo. que tanta eſt q̄ nequit dici. Sol'o. Saluamini in futuro in veritate rei ſine aliquo defectu: vt veritas opponat ſine defectu qui eſt in preſenti. Incaſſum eſt fides. Contra ſuper illud. S. iĳ. c. Edificat ligna fenū ſtipulam: dicit Amb. Cum perfidi in eternum pereant/ prodeſt illis fidem tenuiſſe: igitur non eſt fides talium incaſſum: licet non credant reſurrectionem mortuoꝝ: ergo incaſſum eſt eis quo ad remiſſionem peccatorum: quo ad habendum vitam eternam. Simile dicit inanis penitentia quā ſe ☞ quens ⁊c̄. Niſi

ſ eius ⁊ ſumus. a ¶Qd̄ pꝛedicaui: nō mō q̄ſi de nouo ad/
inuentū. b ¶Qd̄ et accepiſtis: ideo verecundia eſſet vob
ſi omitteretis. c ¶In quo ⁊ ſtatis: facientes iuxta illud
Eccl.xj.c. Sta in teſtamēto tuo: ⁊ in illo colloquere: ⁊ in ope
mādatoꝝ tuoꝝ veteraſce. Exo.xxv.b. Vectes ſp̄ erāt ī anulis:

d ¶Per qd̄ ⁊ ſal/
uamini. Unde Ja
cobi.j.d. In māſue/
tudine ſuſcipite inſi/
tum verbum qd̄ pōt
ſaluare aīas vr̄as.
Pſ. Lex dn̄i imacu
lata conuertens ani/
mas. Saluami dico
per illud. e ¶Si te/
netis q̄ rōne p̄di/
cauerim vobis.i.
ſi habetis in memo/
ria qd̄ pꝛedicaui: ⁊ q̄
fine vobis p̄dicaui.

a quod pꝛedicaui vobis: qd̄ ⁊t
b accepiſtis: i quo ⁊ ſtatis / per
c qd̄ ⁊ ſaluamini: qua rōne pꝛe
d dicauerim vobis ſi tenētis/ni
e ſi fruſtra crediditis. Tradidi
f g eñ vobis in pꝛimis qd̄ ⁊t ac/
h cepi: q̄m chꝛiſtus mortu⁹ eſt
pꝛo peccatis noſtris ſm̄ ſcrip
i k turas: et quia ſepultus eſt et
l q꞉ reſurrexit tertia die ſm̄ ſcri
m pturas: ⁊ q꞉ viſus eſt cephe:
n ⁊ poſt hec vndecim. Dein/
o de viſus eſt pluſq̄ q̄ungen/
tis fratribus ſimul: ex quibus
multi manēt vſq̄ adhuc: qui/
dam autem doꝛmierunt. De/
inde viſus eſt iacobo: dein/
p de apoſtolis omnibus. No/
uiſſime autem omnium tan/
q r q̄ aboꝛtiuo viſus eſt et mihi.

Pꝛedicauit eñ eis reſurrectionē moꝛtuoꝝ vt abſtinerēt a ma
lo ⁊ ꝓuocarent ad bonū faciendū. Nō ita dicit: qd̄ pꝛedicaue
rim: ſed qua rōne.i. quo fine ⁊ quo oꝛdine.ſ. pꝛimum lac: ⁊ po/
ſtea ſolidum cibū: totum ad honoꝛē dei ⁊ vtilitatē ꝓximi. f
¶Niſi fruſtra crediditis.q.d. niſi credideritis reſurrectio/
nem moꝛtuoꝝ inutilis eſt fides veſtra: ⁊ quicq̄d creditis. g
¶Tradidi eñ vobis in pꝛimis.i. inter maxima ⁊ adhuc
trado. In h̄ inuēs q̄ p̄cipue iſtud tenere debuerī. ſ.ij.a. Nō
iudicaui me ſcire aliq̄d inter vos niſi ieſum chꝛiſtum: ⁊ hūc cru
cifixū. Et.ſ.xj.e. Accepi a dn̄o qd̄ ⁊ tradidi vobis. h ¶Qd̄
et accepi: non eſt q̄ſi ficticiū. Gal.j.b. Notum vobis facio
fratres euangeliū qd̄ euangelizatū eſt a me: qd̄ nō eſt ſm̄ ho/
minē: neq̄ eñ ego ab homine accepi illud ⁊c. q̄m chꝛiſt⁹ hoc
tradidit nobis. i ¶Scd̄m ſcripturas.i. ſm̄ qd̄ pꝛedicatū
erat in ſcripturis. Eſa.liij.c. Tanq̄ ouis ad occiſionem du/
ct⁹ eſt. k ¶Sepult⁹. Eſa.xj.c. Et erit ſepulchꝛū ei⁹ glioſū.
l ¶Reſurrexit tertia die ſm̄ ſcripturas. Oſee.vj.a. Ter
tia die ſuſcitabit nos: m ¶Et q꞉ viſus: Pꝛobat chꝛiſti re/
ſurrectionē p̄ idoneos teſtes: Luc.vlt. Viſus eſt cephe.
Pꝛimo inter viros legiī in euāgelio ei apparuiſſe poſt reſur/
rectionē: et inter mulieres p̄mo marie magdalene. In h̄ ſigni
ficās q̄ null⁹ quantūcūq̄ peccatoꝛ debet deſperare de gloꝛio
ſa reſurrectiōe: q꞉ ⁊ petr⁹ cū negauerit: ⁊ magdalena pecca/
trix maria fuerit. n ¶Undecim. Luc.vlt.f. o ¶Quinge
tis fratrib⁹. Hoc nō legiī ī euāgelio. Sꝫ quō dic: Pluſq̄
q̄ngētis frīb⁹: cū nō eēnt niſi cētū viginti. Act.j.c. Rn̄deo
Cōuerſi ſūt ī vna die tria milia Act.ij.g. Decē appariciōes

Decē apparitiões dn̄i

dn̄i poſt reſurrectionē an̄ aſcēſionē leguntī in euangelijs. Pꝛi
mo apparuit magdalene: Joh.xx.c. Secūdo mulierib⁹ alijs
cū eadē magdalena: Mat.vlt.b. Tertio petro: Luc.vlt.e.
Quarto duobus diſcipulis euntibus in emaus: Luc.vlt.e.
Quinto decem diſcipulis abſente thoma. Joh.xx.e. Sexto
omnibus pꝛeſente thoma: Joh.xx.f. Septimo ad mare tybe
riadis: Joh.xxj.b. Octauo in mōte ī galilea. Matth.vlt.d.
Nono in cenaculo in hierl̄m: Mar.vlt.c. Decio in mōte oli/
ueti/ vn̄ aſcendit. Act.j.a. Luc.vlt.g. Hic ponit ap̄lus ali/
as duas apparitiones. Una qua apparuit iacobo: ſed vbi vel
q̄ñ nō expꝛimit. Haimo. dicit q̄ iacob⁹ in cena ſpoponderat
ſe nō comeſturū neq̄ bibiturū donec videret chꝛiſtum a moꝛ
tuis ſuſcitatū. Aliā ponit q̄ apparuit pluſq̄ quingentis fratri/
bus: ſed vbi vel quādo nō dicit. In euangelio nicodemi diciī
q̄ dn̄s pꝛimo apparuit ioſeph poſito in carcere. p ¶Ap̄lis
oib⁹: Luce.vlt.f. r ¶Viſus ē ⁊ mihi. Pꝛimū d̄ celo ī via:
Act.ix.a. Oranti poſt. Act.xxij.d. q ¶Aboꝛtiuo. Diciī
aboꝛtiu⁹ fet⁹ q̄ naſcēdo matrē ſuā interficit: aut tardi⁹ vel citi⁹
venit ad oꝛtū q̄ nature oꝛdo exigat. Itē cū in ventre matris
moꝛiī. Pꝛimo mō fuit aboꝛtiuus paul⁹: q꞉ matrem ſuā ſyna/
gogā ſtatim natus ſp̄ualiter ꝑſecutus eſt: vnde ſignificat per
beniamin: Geñ.xxxv.c. In cuius oꝛtu mater ſua moꝛtua eſt:
ꝓpterea puer vocat⁹ eſt bennon.i. filius doloꝛis. Et ipſemet

dicit Gal.j.c. Cum aūt placuit ⁊c. Aboꝛtiuus etiā fuit: quia
tardius nat⁹ eſt q̄ alij ap̄li. Item q꞉ in vtero matris ſue moꝛ/
tuus fuit ſp̄ualiter. Job.iij.b. Quare non in vulua moꝛtuus
ſum: egreſſus ex vtero nō ſtatim perij: ſicut aboꝛtiuū abſcon/
ditum ſubſiſterem. Greg⁹. Tempus qd̄ p̄ſes ſeculo moꝛtuos
ꝓtulit/ quaſi aboꝛti/
ui vterus fuit. Bene
dico Tanq̄ aboꝛtiuo:
ſ Ego eñ ⁊c.
quēs ⁊c. Niſi ſpe
reſurrectionis: null⁹
eñ crederet reſurre/
ctionē futurā niſi ſpe
raret ſe reſurrecturū.
Nō ꝓ ſua neceſſita/
te: q̄ chꝛiſtus nō ha/
buit neceſſitatē moꝛi
endi: q̄ p ſe nō moꝛe/
ref. Cōtra dic̄ Aug⁹
q̄ ſi nō fuiſſet occiſus
ſenio tn̄ defeciſſet: q̄ ꝓ ſua neceſſitate quā habuit moꝛtu⁹ ē vel
moꝛi potuit. Solō: habuit neceſſitatē non coacte/ ſ voluntarie
aſſumptā. Un̄ qd̄ hic d꞉/ itelligiī de alia neceſſitate: videlicet
de neceſſitate redēptiōis q̄ ipe nō indigebat/ ſ nos: q̄ alio mō
redimi non poteram⁹. Tolleī a terra vita ei⁹: de Eſa.liij.b.
vbi nos habem⁹ Attrit⁹ ē ꝓpī ſcelera nr̄a. Alij dicūt q̄ ſum/
ptū eſt ab iſto Eſa.lvij.a. Perit iuſtus ⁊ nō eſt q̄ recogitet.
Et poſtea ſequiī: A facie malicie collect⁹ eſt iuſtus. Sꝫ veri⁹
q̄ ſūptū eſt de Eſa.liij.c. vbi dic̄ lr̄a nr̄a: De anguſtia ⁊ iudi/
cio ſublatus eſt ⁊c. q꞉ abſciſſus eſt de terra viuētiū. Ibi dicit
lr̄a Septuagita. In humilitate iudiciū ei⁹ ſublatū ē: genera
tionē ei⁹ q̄s enarrabit: q꞉ tolleī de terra vita ei⁹ ab iniq̄tatib⁹
ꝑplī mei duct⁹ eſt ad moꝛtē. Dabit ipios ꝓ ſepultura: ⁊ diui/
tes ꝓ moꝛte.i. ſcribas ⁊ phariſeos legis diuitijs gl̄iantes/ tra
det romanis: q꞉ eū moꝛti tradiderunt. Uel dabit.i. dari ꝑmit/
tet milites ipios ⁊ diuites ꝓ ſepulchꝛo ei⁹ moꝛtui cuſtodiēdo.
Mat.xxvij.g. Poſt biduū ⁊c.i. ipe tertia die reſurget ⁊ ei⁹ re
ſurrectio erit cā nr̄e reſurrectiōis. Oſee.vj.a. Uiuificabit nos
poſt duos dies ⁊ tertia die ſuſcitabit nos.i. caput nr̄m p̄ qd̄ et
nos reſurgem⁹. Cephe: Luc.vlt.e. Joh.j.f. Tu vocaberis
cephas: qd̄ interp̄taī petr⁹. Pꝛi⁹ petro q̄ alijs viris: Falſū ē
q̄ q̄ iurauerat ſe nō guſtare aliq̄d donec ſciret chꝛiſtū reſurre/
xiſſe: Et ideo dicūt q̄ p̄mo ei inī viros apparuit. Ꝓpī hoc
etiā ꝯſueuerūt q̄dā a die cene vſq̄ ad diē reſurrectiōis: ſ hoc
inhibeī ꝓpter pericula. Solō. pꝛimo apparuit petro inter vi/
ros: ſm̄ qd̄ legiī inī apparitiōes in euāgelio. Silr̄ p̄mo appa
ruit beate marie magdalene inī mulieres ſm̄ oꝛdinē apparitio
nū in euāgelio. Qd̄ dico: q꞉ legiī ī euāgelio nazareoꝝ q̄ p̄ ap/
paruit beate virgini. In euāgelio: Luc.vlt.f. Mulieribus.
Mat.vlt.b. Undecim: Joh.xx.e. Duodecim Joh.vi.g. Ju
das de electis nō eſt: electione p̄deſtinatiōis fuit tn̄ de electis
electiōe p̄ntis iuſtificatiōis. Hūc numeꝝ.ſ. duodecim cū arti
culo greci codices habēt: q꞉ tales articuli ponunī in deſigna/
tiōe antonomaſie vel excellētie: q̄s lꝫ nō habeam⁹: tn̄ modus
ꝓnūciatiōis q̄ñq̄ eis equalat vt rex venit: ille fec̄ h̄. Pertur/
batos hoies: dicebāt eñ quō pōt eē q̄ apparuit duodecim:
cū iudas iā crepuiſſet medi⁹. Itē quō apparuit vndeci cū tho
mas nō eſſet p̄ſens: ⁊ mathias nōdū eēt elect⁹. Dicēdū q̄ lo
quiī hic de opatione octaui diei q̄ñ apparuit vndecim.i. decē ⁊
thome. Joh.xx.e. Sed litterā ipugnat Luc.vlt.f. que dicit
q̄ ipſa die apparuit vndecim. Qui teſtes ſī ſi q̄rit ab eis. Hic
videī argumētū q̄ nō opoꝛtet ferre teſtimoniū de aliq̄ niſi re
q̄raī: ſ hoc ad min⁹ nō eſt q̄ ad teſtificationē fidei. Extra tp̄s
natus: q꞉ nō q̄ñ ap̄li: vel natus in chꝛiſto extra tp̄s q̄ñ chꝛiſt⁹
iā nō erat tp̄alis/ ſ imoꝛtalis. Chꝛiſto i celo aſſumpto. Ideo ī
bulla dn̄i pape eſt caput pauli a dextris: ⁊ caput petri a ſini/
ſtris: ad innuēdū q̄ dn̄s elegit paulū q̄ñ iā erat ī ſtatu glie/ q̄
p̄ dexterā: ⁊ petrū in ſtatu p̄ntis vite q̄ per ſiniſtrā. Pꝛopter
idē p̄ q̄ttuoꝛ angulos q̄ erāt in arca/ q̄ttuoꝛ euāgeliſte/ deferē/
tes chꝛiſtū p̄dicādo p̄ vniuerſū mundū. Per illos qui in ſini/

Expoſitio Glo.
De cele. miſſa. c cū marthe ī p̄n.
23.q.6.c.qd̄ aūt

 ſtra: Jobes et

a Ego eñ ⁊c. Uel ſicut Glo. cõtinuat. Ego ſũ minim⁹: q̃ vltimo vocat⁹ ad apl'atũ: ſicut iacob⁹ minor: nõ q̃ minoris etatis / ad lrãm: ſ; q̃ alij⁹ venit prior ad dignitatẽ apl'atus. b Qui nõ ſũ dign⁹ vocari apl's: q̃tũ ad h: c Qm̃ pſecut⁹ ſũ eccliaʒ di. Firmi⁹ teſtimoniũ ẽ ab inimico. d Gr̃a autẽ dei. Rñdet ei qd̃ poſſet ſibi obijci: ſi nõ es dign⁹ vocari apl's: q̃re ergo apl's: Gr̃a aũt dei / nõ eſt ex meritis meis. e Et / tamẽ / gr̃a eius in me vacua non fuit: q̃ ei cooperat⁹ ſum p liberũ arbitrium. Prouer. xxxj. d. Panẽ ocioſa nõ comedit. Uel vt referat̃ li / ei⁹ / ad li / apoſtolatus: q̃ſi licet pſecut⁹ ſim ecctiam dei: non tñ ppter hoc minor gr̃a data eſt mihi in apl'atu q̃ alijs apl'is. g Laboraui / euãgeliçãdo ⁊ proprijs manibus victũ q̃rẽdo. Act'. xx. g. Ad ea q̃ opus mihi erãt ⁊ his q̃ mecũ ſũt miniſtrauerũt manus iſte. f Oibus illis. i. nullus illoꝝ tantũ quãtum ego. Nõ dicit pl⁹ oibus pfui aut fructificaui / verbũ inſollers religioſiſſime vitãs. ij. Cor'. xj. e. In laborib⁹ plurimis: i carcerib⁹ abũdãtius. h Nõ ego aũt / ſolus: tanq̃ ſufficeret liberũ arbitrium ad hoc ſine gr̃a. i Sed gr̃a dei mecũ: cum libero arbitrio. ij. Cor'. iij. b. Fiduciã habemus ad deũ p chriſtũ: nõ q̃ ſufficiẽtes ſimus cogitare aliq̃d a nobis: ſed ſufficiẽtia nr̃a ex deo eſt. Btũs Berñ. Potuit dicere p me: ſed q̃ min⁹ erat: maluit dicere mecũ / pſumens ſe non ſolũ opis dei eſſe miniſtrũ p effectũ: ſed operãtis quodãmõ ſecũ p ↄſenſum. k Siue eñ ego: Nõne reſurrexit chriſt⁹ / vt dico: q̃ ſiue ego / ſiue alij apoſtoli pdicamus ſic q̃ reſurrexit: ⁊ ſic credi oportet ſicut pdicauimus. q. d. ex q̃ fides reſurrectionis chriſti manifeſte eſt pdicata multis eccleſijs ipam recipientib⁹ etiã ⁊ verecũdũ ẽ vob nõ recipe. Heb. xj. b. Credere oportet accedẽtẽ ad deũ q̃ eſt: ⁊ q̃rẽtib⁹ ſe remunerator ſit. l Si aũt chriſt⁹ reſurrexit a mortuis qd̃ pdicat̃ / a nob apl'is / quõ ⁊c. Roma. iiij. d. Surrexit ppter iuſtificationẽ nr̃am: et Roma. viij. b. Uiuificabit mortalia corpa nr̃a ppter inhabitãtẽ ſpm̃ ei⁹. m Qm̃. i. q̃. n Si aũt reſurrectio mortuoꝝ nõ eſt ⁊c. neq̃ chriſt⁹ reſurrexit. Uidet̃ q̃ nõ valeat hec pbatio apl'i: q̃ eſt a minori deſtructiue. Itẽ ex hoc intendit inferre: q̃ ſi chriſtus reſurrexit: mortui reſurgent: ⁊ hec eſt a maiori affirmatiue: talis aũt pbatio nõ videt̃ bona. Sol'. bona eſt argumẽtatio hec: ſi chriſtus reſurrexit / mortui reſurgẽt: cum pmũ ſit neceſſariũ: ⁊ ſic ſequit̃ ↄſequẽs ſimilit̃. Ex neceſſario eñ nõ ſeq̃t̃ niſi neceſſariũ: g̃ reſurrectio mortuoꝝ erit neceſſaria: nõ ergo miraculoſa: Sol'. pbatio apl'i neceſſaria ẽ ⁊ pcedit p locũ a ſili. Uerũ eſt eñ q̃ chriſt⁹ inq̃ntum hõ deus / maior eſt omi hoie: ⁊ iõ citius reſurrexit: ſ inq̃tũ eſt hõ ⁊ eſt fili⁹ dei p gr̃aʒ: ⁊ ppt h q̃ reſurrexit gl'ioſe iſert apl's: ſi chriſt⁹ iq̃tũ hõ reſurrexit gl'ioſe: q̃ eſt fili⁹ dei p gr̃am: g̃ a ſili oẽs q̃ erũt filij dei p gr̃am reſurgẽt: ſic ſi aĩa ſocratis eſt immortalis: g̃ q̃libet: q̃ eadẽ rõ in oib⁹ ⁊c. Ad aliud dicẽdũ q̃ ſm illos q̃ dicunt q̃ reſurrectio erit miraculoſa: dicendũ q̃ ipſa eſt neceſſaria neceſſitate iuſticie: ⁊ hec neceſſitas nõ eſt oppoſita volũtati: Uñ nõ ſequit̃: reſurrectio erit a volũtate dei: g̃ nõ erit neceſſaria: h tenet in volũtate noſtra q̃ eſt mutabilis. Scdm̃ illos q̃ dicũt q̃ reſurrectio erit naturalis: dicendũ q̃ vtrũq̃ neceſſarium ⁊ chriſtũ reſurrexiſſe / ⁊ mortuos reſurgere. o Si aũt chriſt⁹. Oñdit incõuenientia q̃ ſeq̃rent̃ / ſi q̃s negaret chriſtũ reſurrexiſſe: ſequit̃ q̃ / p Inanis. i. falſa ⁊ inutilis eſt fides ⁊c. q Adhuc eñ. ſ. poſt baptiſmũ eſtis: in pctis. Si enim crucifixus non reſurrexit: cuius ſignum eſt baptiſmus: iam eſſet falſum ſignum: ⁊ ita non habet virtutem dimittendi.

Ergo qui dormie

B
Eph. 3. b.
8. diſ. c. cõſuetudo
1. Timo. 1. c.
De renũ. c. niſi. §. quippe.

a Egõ eñ ſum minimus apl'oꝝ
b q̃ nõ ſũm dignus vocari apo
c ſtolus: qm̃ pſecutũs ſum ec
d cleſiam dei. Gr̃ã aũt dei ſum
e id qd̃ ſuʒ: ⁊ gr̃ã eius in me vacua nõ fuit: ſed abũdãtius il
f g lis õibus lãboraui. Nõn ego
h i autẽ / ſed gr̃a dei mecũ. Siue
k eñ ego ſiuẽ illi: ſic pdicauim⁹
l et ſic credidiſtis. Si ãũt chriſtus pdicatur q̃ reſurrexit a mortuis: quõ quidã dicũt in
m vobis / qm̃ reſurrectio mortu
n orum non eſt: Si ãũt reſurrectio mortuoꝝ nõ ẽ / neq̃ chri
o ſtus reſurrexit. Si ãũt chriſt⁹
p non reſurrexit: inãnis eſt pdicatio nr̃a: inanis ẽ ⁊ fides veſtra. Inuenimur aũt ⁊ falſi teſtes dei: qm̃ teſtimoniũ diximus aduerſus deũ q̃ ſuſcitauerit chriſtũ / quẽ non ſuſcitauit: ſi mortui non reſurgunt. Nam ſi mortui non reſurgũt neq̃ chriſtus reſurrexit. Q2 ſi chriſtus non reſurrexit: va
q na eſt fides veſtra. Adhũc eñ eſtis in peccatis veſtris.

⸗ ſtra: Johãnes ⁊ matthe⁹: q̃ adheſẽt dño cũ adhuc erat mortalis: p duos in dextra / marc⁹ et lucas: qui adheſerũt ei iam glorificato. Minor alijs apl'is ↄſideratione pteriti ſtatus. Ecce quõ facit apl's iuxta illd̃ Eccl. xj. c. In die bonoꝝ nõ inmemor ſis maloꝝ. Pſ. Peccatũ meũ corã me ẽ ſemp. Minimus: ⁊ hoc dicit cauſa humilitat'. Et cõſtat q̃ nõ erat minim⁹ apl'oꝝ ⁊ hoc ſciebat. Ex q̃ videtur q̃ liceat mẽtiri cã humilitatis. Ad idẽ ſuper illud Amos. vij. d. Nõ ſum pphet: Interliñ. hoc humilitatis. Nõ ſum fili⁹ prophete. Interliñ. hoc veritatis. Solo. Non dicit ſimplr̃ q̃ ſit minor oib⁹ alijs: ſed minor ↄſideratiõe pteritoꝝ: qd̃ verũ eſt. Et h dic̃ cã hũilitat'. Humiliat̃ eñ dũ ↄſiderat ſtatũ in q̃ pus fuerat. Itẽ ↄ Gal'. ij. c. In faciẽ ei reſtiti. Glo. vt par rhiſio pdicatione minor ſtatus pteriti ↄſideratiõe pñti etiã reputatione. Nõ dignitate. Cõtra. ſ̃. j. d. Ego ſuʒ cephe. Glo. Qui maior eſt omibus. Solo. i. ppoſitus: tamen oẽs apl'i in hoc eq̃les: q̃ oẽs apl'i: tñ ſolus propoſitus fuit eccl'ie: vñ dictus eſt cephas: qd̃ interp̃tat̃ caput: Deo dat gl'ias: vt nõ ſibi: ſciẽs illud Eſa. xlij. b. et. xlviij. b. Gloriã meã alteri nõ dabo. Per gr̃aʒ coopantẽ libero arbitrio incipiũt bona merita. Bonũ p malo: li / p / nõ notat viciſſitudinẽ vel cãm ↄtrarietatẽ. Joh. x. f. Nunq̃d p bono. Singillatim. i. vnoquoq̃ pro ſe. De ope manuũ: ſm qd̃ dr̃. Act'. xx. g. q̃ ſibi ⁊ alijs q̃ ſecũ manẽt ſic miniſtrauert̃. Ne puret̃ aliq̃d poſſe. Argumẽtũ q̃ ex ſolis naturalib⁹ nihil põt hõ facere ſine gr̃a: qd̃ ↄcedũt multi. Alij dicũt q̃ imo: ſ nõ põt aliq̃d meritoriũ: q̃ gr̃a pncipiũ ẽ oĩs meriti: ⁊ ſic loquit̃ Glo. iſta: Si illa. ſ. gr̃a ſe ſubtraxerit cadit hõ. Si iſte caſus eſt tot⁹ peccati: g̃ pri⁹ recedit gr̃a ab hoie q̃ ipe peccet. Cõtra aduẽtus peccati cauſa eſt diſtinctionis gr̃e. Solo. Prius eſt naturaliter pctm̃ q̃ deſtructio: q̃ ſimul ſũt tpe. Q2 hic dr̃ cadit. i. ruit de pctõ in pctm̃: ſtatim vt ſubit acta ſubtracta eſt gr̃a. Sʒ quõ pñt eſſe ſimul tpe aduẽtus peccati ⁊ deſtructio gr̃e: Rñdeo. In eodẽ inſtãti ſunt: q̃ pctm̃ inſtãti ſui aduẽtus eſt: gr̃a vo inſtãti ſue deſtructiõis nõ eſt: ſilr̃ gr̃a eſt inſtãti ſue infuſiõis: pctm̃ vo inſtãti ſue expulſionis. Predicam⁹ vbiq̃ ⁊c. i. ſi nõ pdicabãt niſi vbi erãt cũ pdicabãt vbiq̃: g̃ erãt vbiq̃. Solo. i. vbicũq̃ pdicam⁹ pdicam⁹ chriſtũ reſurrexiſſe: Cõmunis mod⁹ loquẽdi eſt q̃ dr̃: ille portat vbiq̃ bibliã. ſ. Illi deſierãt. i. illã fidẽ reliq̃rant: dicẽtes chriſtũ nõ carnẽ. Hi ſunt manichei q̃ dixerunt eũ accepiſſe phantaſticũ corp⁹ ⁊ phãtaſticã aiaʒ. Qui de falſa laude iraſcit̃. i. qñ falſo laudat. Uñ Job. xiij. a. Nũq̃d de⁹ indiget vr̃o mẽdacio ⁊c. Sʒ maior fortaſſis ſcelere laudat̃ i deo falſitas q̃ vitupet̃ vitas. Cõtra. Qui laudat falſitatẽ peccat / q̃ facit ↄ veritatẽ: q̃ aũt vitupat vitatẽ / imediate facit ↄ deũ: ſ q̃ immediate peccat in deũ / magis peccat q̃ qui mediate: ergo magis peccat vituperans veritatẽ q̃ laudãs falſitatẽ. Itẽ videt̃ q̃ peccans ex pſumptione magis peccat q̃ ſi peccet ex deſperatione: q̃ q̃ pſumit laudat falſitatẽ in deo: videlicet q̃ quicq̃d faciat de⁹ dimittet ei: q̃ aũt deſperat vituperat veritatẽ dei / dicẽs tm̃ ſe peccaſſe qd̃ nõ poſſet vel vellet dimittere de⁹. Solo. Laudãs falſitatẽ magis peccat: q̃ habet retinacula duo: q̃ ipa falſitas artat hoiem vt nõ laudat eam: ⁊ etiam veritas illi falſitati oppoſita que habet vnum motũ ad laudẽ ſuã: videlicet honeſtatẽ ipius veritat' q̃ allicit hoiem naturaliter ad laudãdũ veritatẽ: vituperãs vo veritatẽ ex ſola inuidia facit: ⁊ ita

Expoſitio Glo.
†Pſ. l.
C

¶ a Ergo et q̄ dormierūt i chriſto.ſ.q̄ mortui ſunt in fide chriſti: b Perierūt.i.dānati ſūt: q2 fides chriſti nō purificauit eos a pctis ſuis: qḋ ē valde magnū incōueniēs: Et ſubiungit magnū inconueniēs: q ſi chriſtus nō reſurrexit: ita nec mortui reſurgent: ⁊ ita nos ſperamus in chriſto tm̄ in hac vita ⁊ non in futura: q2 nō erit alia vita. Et h̄ eſt. c Si in hac vita ⁊c. miſerabiliores ſum⁹ oib⁹ hoibus: q̄ fruunt̄ hoc ſeculo: ⁊ nos oem tribulationē patimur p chriſto. Sȝ videt̄ q nō ſequitur hoc: q2 ſi reſurrectio corpoꝝ nō eſſet futura

Col.4.c. Luc.4.d.

a Ergo ⁊ q̄ui dormierūt in chri-
b ſto / perierunt. Si in hac vita
c tm̄ in chriſto ſperātes ſum⁹:
miſerabiliores ſumus oibus
d hoibus. Nūc autē chriſtus
e reſurrexit a mortuis p̄mitiē
f dormientiū: qm̄quidem p ho-

a deo: tn̄ p̄miarent̄ aīe: ꝗ nō erūt miſerabiles. Sol. Qui dicit q corpa nō reſurgēt nec p̄miabunt̄ / oportet q dicat q aīe nō reſurgēt nec p̄miabunt̄: tn̄.i. q2 dicit de corpib⁹ hoc. Vñ pbat ſaduceis reſurrectionē corpoꝝ ⁊ reſurrectionē animarū. Itē videt̄ q ſancti ſi nō haberēt remunerationē futurā nec in corpe nec in anima: q tn̄ nō eſſent miſerabiles oibus hominibus ꝑpter hoc q mali fruunt̄ ſeculo qḋ non ipſi: q2 dicit Aug⁹: nihil infelicius felicitate peccantiū: Et Eſaie.lvij.d. Nō eſt pax impijs dicit dn̄s. Phil.iiij.b. Et pax chriſti q̄ exuperat oēm ſenſū: Etiā de pace cordis quā habent hic boni. Itē Job.xxx.b. Eſſe ſub ſentibus delitias reputabāt. Item Sap.v.b. Ambulauimus vias difficiles. Item Eccl.xxi.b. Via impioꝝ cōplantata lapidibus. Glo. Quia vita illorum plena eſt dolorib⁹ ⁊ diuerſis peccatoꝝ opibus. Sed ecōuerſo de bonis Eccl.xxi.b. Qui cuſtodierit iuſticiā ⁊c. Ps. In cuſtodiendis illis retributio multa. Aug⁹. Abſit vt tanta dilectio ſit in vitijs: quāta eſt in virtutib⁹. Cū ergo dilectio quā habēt in p̄nti maior ſit dilectione quā peccatores habēt: non eſſent miſerabiliores peccatorib⁹ / licet nō eſſent habituri aliā remunerationē. Solo. Propt̄ ſpem glorie quā habēt ſancti: habēt in p̄nti delectationē: etſi nō crederent nec ſperarēt ſe habituros vitā eternā: nō haberēt in p̄nti ſpūalem iocunditatē: Et ideo vt dicit apl's: miſerabiliores eſſēt eis q̄ fruunt̄ ſeculo: q2 et illi nō haberent tot punitiones in mente: ſi nō timerēt futura ſupplicia. d Nūc aūt: quaſi ex q̄ incōueniētia tot ſequunt̄ / patet q chriſt⁹ reſurrexit. Ipſe dico / e Primitie dormientiū: q2 prior tpaliter reſurrexit: ⁊ q2 melior omnibus ſicut p̄mitie. Et p hoc etiā oſtēdit q ſimiliter reſurgem⁹. Primitie em̄ oſtendunt quales ſunt future fruges: Similit̄ ex q̄ ipſe reſurrexit per modū primitiarū: patet q ⁊ nos reſurgemus. Col.j.c. Qui eſt principiū primogenitus ex mortuis vt ſit in oibus ipſe primatum tenēs. Apoc.j.b. Primogenitus mortuoꝝ ⁊ princeps regum terre. Roma.xj.c. Si delibatio ſancta ⁊ maſſa ſancta.j. Theſſal.iiij.d. Si em̄ credimus q ieſus mortu⁹ eſt ⁊ reſurrexit: ita ⁊ de⁹ eos q̄ dormierūt ⁊c. Si q̄ reſurgem⁹ p chriſtum hoiem: qḋ ꝑbat a ꝯtrarijs. f Qm̄ quidem p hoiem.i.ſi adam fuit cauſa mortis p peccatū: ꝗ chriſtus erit cauſa vite per vitā ⁊ glioſam reſurrectionē ſuam. g Mors.i.neceſſitas moriēdi. Sap.j.d. Deus mortē non fecit. Ipſi autem.i.primi parentes manib⁹ ⁊ pedib⁹ accerſierunt illā. h Et ſicut in adā oēs moriunt̄: corpali morte. Roma.v.d. Sicut p vnū hoiem pctm̄ intrauit in mundū ⁊ p pctm̄ mors ⁊c. i In chriſto.i.per meritū chriſti. k Vnuſquiſq autē in ſuo ordine / ſupple reſurget.i. in ſua dignitate: vt ſicut deus ordinauit ſtellas celi: alias in pte aquilonis: alias in parte orientis: alias in auſtrali: alias in occidēte: ita in reſurrectiōe mortuoꝝ erit: vt ſctis ſic̄ ſtellas celi i multitudine ⁊ in claritate ordinabit in regno celoꝝ. Vnde Matth. viij.b. Multi venient ab oriente ⁊ ab occidente ⁊ recumbēt cū abraam / iſaac et iacob in regnū celoꝝ. Eccl.xvij.c. In partes vade ſeculi ſancti ⁊c. l Primitie chriſtus: quia prior tēpore reſurrexit. Itē primus eſt dignitate. m Deinde hi. Sed nunquid ordo eſt in momento reſurrectionis vt reſurgāt illi.j. Theſſal.iiij.d. Et mortui q̄ i chriſto ſūt reſurgēt p̄mi: ⁊ .j.eodē.g. In ictu oculi: quō em̄ erit ſimul.ſ.ſi vnuſqſq reſurget in ordine ſuo. Solo. Deinde / p⁹ chriſtū. Vel alit̄ generalis reſurrectio erit in ictu oculi: ⁊ ſimul oēs reſurgēt. Et qḋ hic dicit̄ / non eſt intelligendū de ordine reſurrectionis: ſed reſurgentium dignitate. q.d. apl's: reſurget apl's ⁊ martyr ⁊ virgo: ⁊ ſic de alijs. Vñ Joh.xiiij.a. In domo p̄ris mei māſiōes multe ſūt. Et Mat. xiij.d. Colligite p faſciculos / virgines erūt in vno faſciculo: ⁊ ſic ḋ alijs. Eſa.xxxiiij.d. Ipſe miſit eis ſortē ⁊c.

g minē mors / ⁊ p hoiem reſurre-
h ctio mortuoꝝ. Et ſicut in adā
i oēs moriunt̄: ita et in chriſto
k oēs viuificabunt̄. Vnuſquiſ-
l q aūt in ſuo ordine: p̄mitiē
m chriſt⁹: dēinde hi q̄ ſunt chri-
ſti / q̄ in aduētu ei⁹ crediderūt.

¶ Deinde facit: ⁊ ita minus peccat: q2 nō h̄ȝ nisi vnum retinaculum.ſ. honeſtatem ſpius ⁊ laudans falſitatem habet duo / vt dictum eſt. Ideo dicit Glo. q̄ȝ vituperans veritatem. Ad aliud dicendum q p̄ſumens proprie non laudat falſitatem niſi ipo facto: ſic omnis peccans opere ipo laudat peccatum. Preterea in vtroq laudatur ipo facto falſitas: ⁊ vituperatur veritas eſt in p̄ſumptione: q̄ȝtum ad hoc q deū multū miſicordē exiſtimat laudat veritatē: q̄ȝtū ad hoc q nimis miſericordē credit vitupat eādē. Silr̄ ⁊ in deſpatione: eſt dicendū q p̄ſumptio min⁹ eſt pctm̄ q̄ȝ deſperatio: q2 magis conſentaneū eſt ſuadere q q̄libet magis confidat de ſalute corporali et ſpirituali q̄ȝ diffidat. Vnde quantūcunq ſit ſenex hō vel ꝓpinquus morti / adhuc ſperat ſe victurū. Si chriſtus nō reſurrexit / fides nr̄a falſa eſt non tn̄ inutilis: ꝗ ſi chriſtus nō reſurrexit / inutiliter credidiſſet abraam crēdēs chriſtū reſurrecturū: ſed poſſibile erat an̄ incarnationem q nō incarnaret̄: ⁊ ita nō meruiſſet hoc credēdo / nec remuneraret̄ ex h̄. Cōtra: habebat fidē formatā: ꝗ merebat̄: ꝗ remuneraret eū: ⁊ ita n̄ inutilit̄ credidiſſet. Ad idē h̄ qḋ dr̄ ſup Heb. ij. Si chriſt⁹ nō morerer̄ hō nō redimeret̄ ⁊ nō redēpt⁹ periret. Sol. Dicūt q̄dā q anteq chriſt⁹ reſurrexiſſet: ꝯtingēs erat homines reſurrecturos: ſed poſt ei⁹ reſurrectionē factū eſt neceſſariū. Suppoſito autē q hoc verū ſit: dicendū ad illud quod obijcit̄ de abraā / q̄ chriſtū credidit reſurrecturum ⁊ mortuos: q illo motu meruiſſet: licet chriſt⁹ nō icarnaret̄. Sȝ ꝯ̄ / ſic ſubeſſet falſum fidei. Solo. Tūc vero meruiſſet illo motu in hoc ꝗ in oppoſitū ſuū tendēte illo eodē numero: q2 fides eſt aſſentire veritati / q̄ ꝯfert ſe ad duo oppoſita immutabiliter: ⁊ ideo idem motus fidei numero pōt eſſe r̄niſio oppoſitoꝝ: q2 neutri eoꝝ aſſentit fides ꝑpter ſe / ſed ꝑpter veritatē. Itē videt̄ male dicere: Si chriſtus non reſurrexit / quia adhuc poſt baptiſmum eſtis in peccatis veſtris. Contra: etiam ante paſſionem habebat baptiſm⁹ effectū ſuū: q2 dimittebat. Solo. Si nō eſſet reſurrectio / baptiſmi eſſet falſa ſignificatio: ⁊ ideo non haberet vim dimittēdi pctā: q2 n̄ habet vim niſi inq̄ȝtū ſignū. Que etiā ipe dānat: q2 negabat reſurrectionē mortuoꝝ. Per h̄ verecūdiā incutit: q2 valde verecūdū eſt affirmare falſū ⁊ negare apte verū. Et terrorē: q2 verū eſt qḋ dicit̄: ipi reſurgēt quoꝝ p̄mitie chriſtus: q2 prius alijs tpe ⁊c. ſiue alij cū eo: q2 Matth.xxvij.f. dr̄ q multa corpa ſctōꝝ reſurrexerunt. Solo. Per hoc nō excludunt̄ q̄ cū eo ſurrexerūt: ſȝ illi q̄ in generali reſurrectiōe reſurgēt. Et loquit̄ ſm̄ cōem modū: Sol⁹ epūs venit ad villā iſtā p qḋ nō excludunt̄ ſocij q̄ venerūt cū eo: ⁊ alij epi. Tn̄ nō eſt determinatū in ſcriptura: q illi ſimul cū eo reſurrexerūt: p chriſtū hoiem poterūt reſurgere q2 p hoiem immerito venit mors. Nō videt̄ valere hec rō: q2 facili⁹ ē deſtruere q̄ȝ ꝯſtruere: Sȝ dicendū q chriſtus hō q̄ſi infinitū potentior q̄ȝ adam in deſtruendo. Sed tunc querit̄: cū purus homo ſuffecit ad induendum mortem: quare non ſuffecit purus homo ad induendum vitam. Huius ratio eſt: quia purus homo ex ſe potuit inducere tranſgreſſionē que eſt cauſa mortis: ſed vitā nō / eo q nō poteſt induci niſi p gratiam quā ſolus deus dat. Vnde ſuper illud Roma.vij.c. Non habitat in me: id eſt in carne mea bonum: dicit Glo. Corruptio per conditionē offenſiōis manet in corpe / robur tenēs diuine ſnīe date i adā: cuius conſortio

Expoſitio Glo.

¶ a ¶Deinde/facta reſurrectione. b ¶Finis/ſeculi.i. conſumma
tio vel deſiderioꝝ:quia Joh.xiiij.b. Oſtēde nobis patrem ꝛ
ſufficit nob. Ezech.viij.a. Finis venit:venit finis chriſt⁹. c
¶Cū tradiderit regnū.i.eccl'iā militātē. d ¶Deo:ſuo ſcꝫ.
tū ē hō. e ¶Et patri/inq̄ntū ē de⁹: h̄ erit qn̄ ducet regnū ad
regnū. Et dr̄ tradere
nō q2 mō non ſit tra/
ditum deo patri:aut
q2 nō habeat pr̄ po/
teſtatē:ſed q2 tūc ma
niſeſtū erit q̄ p̄ fidē

a Deinde b finis c cūm tradiderit d regnum deo e et patri: cūm f euacuauerit omnē principatū et g poteſtatē ꝛ virtutē. Oportet h aūt illū regnare donec ponat oēs inimicos ſub pedib⁹ ei⁹.

chriſto tradita eſt: Jam eñ tradita eſt chriſto : ſicut ipſe dicit
Matth.xj.d.Oīa mihi tradita ſunt a patre meo. Joh.xvj.c.
Oīa quecunqꝫ habet pater mea ſunt. f ¶Cum euacuabit
oēm principatū: p̄ hoc diuerſi ordies angeloꝝ: tūc eñ im
plebit illud Eſa.ij.c. Jn die illa dn̄abit dn̄s ſolus. Nec ē vn⁹
angelus q̄ aliū inſtruet angelū vel hoīem : q2 vt dr̄ Joh.vj.
e. Erunt om̄s docibiles dei. Dan̄.vij.c. Judiciū ſedebit : vt
afferatur potētia ſed principat⁹ cohibet demones : poteſtas
cohibet elementa ꝛ tempeſtates:ꝛ virtutes faciunt mirabilia.
g ¶Oportet: tunc apte regnabit : ſed interim oportet/ h
Jllū regnare donec ponat īimicos ſub pedib⁹ ei⁹:
id eſt humanitatē: que inferior eſt ad diuinā naturā / ſicut pe/
des ad totū hoīem. Tūc eñ apparebit q2 eſt dn̄s oīm ꝛ inq̄n/
tum hō eſt. Simile donec.j.Timoth.iiij.d. Attende lectioni
donec venio. Nunqd tunc ceſſabit:immo ampli⁹: Matth.j.
d. Nō cognoſcebat eā donec pepit filiū ſuum p̄mogenitum.
¶ Sicut Ps̄. Oculi

Expoſitio Glo. ☙ cui⁹ ꝯſortio aīa maculat̄ pctō. Hō de⁹ ad vitā:hō adā ad mor
tē. A q̄ mortē.i.moriēdi neceſſitatē. Et mortis meritū.i.origi/
nale pctm̄ ſuū fomitē:ſed chriſtus non habuit originale necꝫ
fomitē:ergo non habuit moriēdi neceſſitatē:q2 aſſumpſit ſac/
cum ſine merito ſacci. Jta ꝛ p̄ chriſtū oēs imortales in gr̄a.
Cōtra. Multi habent gr̄am / adhuc tn̄ ſunt mortales. So/
lutio dicit immortales:q2 gr̄am q̄ eſt cauſa immortalitatꝭ ha
bent. Sic̄ ſup̄ illud Apoc.iij.a. Nō inqnauerūt veſtimenta
ſua. Glo.i.veſtes immortalitatis ꝛ innocētie quas accęperūt
in baptiſmo. Quia ſicut oēs per adā facti ſunt mortales:cum
ipſo deſcendentes in pęnam peccati : Jta oēs boni p̄ chriſtū
facti ſunt imortales p̄ gr̄am ꝛ filij dei in ęternū cū eo manen/
tes. Martyr vt martyr:qđ ſignificatum eſt Marci.vj.e. per
cōtubernia p̄cepit diſcūbere turbas. Et vt de re certa. Cōtra
Mat.xxiiij.c. De die illa ꝛ hora nemo ſcit: necꝫ āgeli ꝛc. Et
Act'.j.a. Nō ē veſtrū noſſe tp̄a ꝛc. Sol'. De re certa:h̄ eſt in/
telligendū de certitudine ordinis reſurgēdi nō de certitudine
tp̄is reſurrectiōis. Qn̄ factū ſit:q̄ntū ad reſurrectionē chriſti.
Et qn̄ futuꝝ ſit:ad generalē reſurrectionē:q2 ſcim⁹ q̄ illa erit:
nō tn̄ qn̄ ſit ſcimus. Primus tp̄e:q2 forte aliquātulū prius re
ſurrexit q̄ꝫ illi de quib⁹ dr̄ in Matth. q̄ reſurrexerūt: ſed hoc
nō eſt certū. Uel p̄mus reſpectu eoꝝ qui reſurgēt:qđ videtur
velle Glo.ſequēs. Poſteriores tp̄e:q2 boni ſponte p̄perabūt
ad iudicē quē amauerunt:mali vero tardabūt ire ad iudicem
quē timebunt. Ad cōtemplationē dei. Sed qđ q2 iam multas
duxit in vita p̄n̄ti ad ꝯtemplationē dei. Sed dicendū q̄ ſancti
nō reputāt p̄n̄tē reſpectu future ꝯtēplatiōis q̄ erit īmediata.
Fulgebūt iuſti ſicut ſol: Matth.xiij.f. Cū regnū venerit ad
regnū. Uel ſicut aliqui libri habēt. Cū de regno aduenerit re
gnum qđ ſeminauit. Matth.xiij.e. Seminauit dn̄s eccl'iam
in ap'los q̄ fuerunt q̄ſi ſemen ipſius. Un̄ dn̄s erit:ex reliquijs
eñ ſemen. Glo.i.ap'los.i.ſeminauit regnū eccleſię per ap'loꝝ
p̄dicationē. Regnū chriſti dr̄ oīs creatura ſm̄ p̄tātem dei:q2
pōt facere de om̄i creatura qđ vult. Eccleſia vero ſm̄ p̄prie/
tatē fidei:p̄ quā de⁹ regit eā. Reuelabit̄. Matth.xvj.c. Ne/
mo nouit patrē: Matth.xj.d. Eſſentiā filij cū p̄re et ſp̄ūſctō
videbūt qđ eſt ſūma beatitudo. Ad idē Joh.xvij.a. Hęc eſt
vita ęterna ꝛc. Sed cōtra videt̄ q̄ dilectio dei ſit ſumma bea/
titudo:p̄ illud.ā.xiij.d. Maior aūt hoꝝ eſt charitas:ſꝫ chari/
tas patrię r̄ndet charitati vię:ꝛ viſio patrię viſioni vię:ḡ cha/
ritas patrię maior erit viſione patrię:ergo dilectio debet po/
tius dici ſumma beatitudo q̄ꝫ ipſa viſio: Pręterea:ſi viſio eſt
ſumma beatitudo : ergo tota eſt merces: ſicut dr̄ ſup̄ illud
Ps̄. Oſtendā illi ſalutare meū. Sꝫ ꝯtra : in fine de ciuitate Ps̄.xc.
dei dic̄ Aug⁹. Uacabim⁹ ꝛ videbim⁹ : videbim⁹ ꝛ amabim⁹:
amabim⁹ ꝛ laudabim⁹:ecce qđ erit in fine ſine fine:ibi ergo in
ęternum erunt illa quattuor : quid eſt ergo qđ hic de vno dr̄:
qđ erit ſumma beati
tudo. Jtem ſm̄ hāc
auctem Aug'. vide/
tur q̄ ibi erunt q̄ttu/
or dotes:q̄ erit vaca
tio et laudatio due
dotes. Solō: viſio erit ſumma ſiue tota merces: nec tn̄ ſic ex/
cluditur dilectio:quia vbi vnū p̄pter alterū/ibi vtrobiqꝫ totū
ſed ibi p̄pter h̄ q̄ deū videbim⁹ ꝛ diligem⁹. Et dicit̄ mag' de
viſione q̄ erit ſumma merces q̄ꝫ de dilectione : quia habita
viſione ibi habet̄ ꝛ dilectio ꝛ nō ecōuerſo: Poteſt eñ qs dili/
gere nec exigit̄ q̄ videat. Qđ obijcitur:maior horū eſt chari/
tas : vt ibi habet̄ in Glo. hoc dicitur quia non excidet fides
aut excidet ſibi:ſed h̄ nō erit ſic:q2 nec viſio excidet nec dile/
ctio: Or querit quare illa quattuor nō ſunt dotes : dicēdum
q̄ ſūt duo actus: ꝛ ibi loquit̄ Aug⁹ de actu viſionis ꝛ dilecti/
onis:q̄ ꝯſtat q̄ nō ſūt due dotes: ſed habit⁹ q̄ habilitat ad vi
dēdū eſt vna dos: Ad illud q̄ vacatio ꝛ laudatio ꝛc. dicēdū q̄
vacatio que tunc nihil aliud eſt q̄ꝫ ipſa fruitio : ita cor homi/
nis occupabit vt alijs nō vacet. Laudatio aūt non eſt alteri⁹
q̄ꝫ viſionis : ſi enim cognoſco bonum alicuis ſufficit ad hoc
q̄ illud laudem : nec exigitur habitus alius : non ſunt ergo
due dotes:fruitio enim eſt quaſi dilectio vtriuſqꝫ: imo vtrā/
qꝫ dotem comprehendit : quia et viſio fruitio eſt: et ipſa di/
lectio . Uel aliter duplex eſt dotalitas. Mundi cordibus :
Matth.v.a. Jd eſt cum patrem regnare mōſtrauit. Ex hoc
videtur q̄ iam tradidit regnum:ſed tunc tradidiſſe manifeſta/
uit : ſicut et illud Matth.vlt'.d. Data eſt mihi omnis pote
ſtas:id eſt apparet q̄ ſum omnipotens. Solutio huius inferi
us iam habebitur. Exaltabit qui hic fuerunt. Luc.xiiij.c.et.
xviij.c. Job.xxij.d. Qui humiliat⁹ fuerit erit in gloria:et qui
inclinauit oculos ſuos ſaluabitur. Sed quid ē qđ dicit q̄ col
lectis omnibus iam ceſſabit omnis prelatio. Contra. Con/
ſtat q̄ remanebunt nouem ordines angelorum : ſed ordines
illi attenduntur ſm̄ prelationes : ſm̄ q̄ vnus eſt maior alio
et ſuperior : ergo inter angelos erit prelatio. Jtem videtur
q̄ demones tunc preſunt hominibus damnatis : quia ſuper
illud .j. Eſdre.vj.b. A me poſitum eſt decretum ꝛc. domus
eius publicetur. dic̄ Beda. Dom⁹ taliū publicant̄:id eſt pre/
ſente ſenſu p̄ſcribitur cum corpore eorum cum quibus in hac
vita manſerunt in reſurrectione perpetuo puniendo tormen/
to ſuis exactoribus : id eſt immundis ſpiritibus in poteſtate
tradentur:ergo demones poſt reſurrectionem habebunt pre/
lationem.ſ.ſuper homines ſicut modo: et ſuper minores de/
mones:ergo et boni angeli. Solutio. Omnis prelatio domi/
nij ceſſabit:ſed non prelatio dignitatis : vnde ordines rema/
nebunt angelorum quo ad prelationes dignitatis:ſed nō do/
minij:tunc enim nō erit vnus angelus alij ſubiectus ſicut mo
do. Similiter in demonibus: vnus modo habet quaſi neceſ/
ſe obedire alij:et poteſt eum corrigere:et homo peccator mo/
do ſuo diabolo ſubiectus eſt. Sed tunc non erit hoc. Utrum
autem demones puniant homines in inferno/dubiū eſt. Un/
de quod dicit̄ in Glo. Bede:in poteſtate tradētur.i.in regno
inferni in quo modo poteſtatē ſuam exercent diaboli:ſed tunc
non ſic facient:tamen vno modo punientur homines a demo
nibus.i.illo modo quo punitur quis ab aſpectu alicuius terri
bilis. Ceſſabit timor. Ps̄. Timor domini permanet. Reſpō Ps̄.xi.
deo. Roma.xiij.a. Principes nō ſūt timori boni operis. Jn
ter preſidentes et ſubditos : ergo ibi erunt preſidētes ꝛ ſubdi
ti:et ita prelatio et ſubiectio. Sed intelligit̄ de ſubiectione et
prelatione minoris dignitatis et maioris. Uel ſubditos:qui
fuerunt aliquando ſubditi. Jnterim oportet vt regat occulte:
immo aperte:quia Matth.vlt'.d. Data eſt mihi omnis po/
teſtas. Glo.id eſt euidēs eſt q̄ data eſt mihi. Solutio. Euidē/
tia preſens dicit̄ occulta reſpectu euidentie q̄ erit in futuro.
☙ Uoluntarios:q̄ntum

a Nouiſſime autem inimicã de
b ſtruetur mors. Oĩa enim ſub
c iecit ſub pedibus eius. Cũm
d e f aũt dicat oĩa ſubiecta ſunt ei/
g h i ſine dubio p̃ter eum qui ſub/
k iecit ei omnia. Cũm autẽ ſub/
l m iecta fuerint illi omnia: tunc
ipſe filius ſubiectus erit il/
li qui ſibi ſubiecit omnia: vt
n o ſit deus omnia in omnibus.

Sicut Pſ. Oculi nr̃i ad dñm donec miſereatur nr̃i: et poſtea
Pſ.122. magis. b Mors/diabolꝰ vel neceſſitas moriẽdi. a Ini
mica: q2 habemꝰ eã odio. Nõ inimicat mors aĩe: ſ3 mors
carnis ẽ nob odioſa. Ecc̃j.xlj.a. O mors ꝗ̃ amara ẽ memoria
tua. Chriſtꝰ ſua morte ſimpla deſtruxit nr̃az geminã: etiã de/
ſtruet i futuro. Oſee
xiij.d. Ero mors tua
o mors.i. Pet.iij.
Pſ.8. d. Qui eſt in dexte/
ra patris deglutiens
mortem/vt vite eter/
ne heredes efficere/
mur. c Omnia
eñ ſubiecit. Inci/
pit determinare de his q̃ fient in tpe reſurrectionis vel ſtatim
poſt. Et illa ſũt ſex. Primũ eſt ↄſummatio: ibi: Deinde fi-
nis eſt. Secundũ qñ regnũ veniet ad regnũ ꝑegrinãtes in
eccleſia militãte ducent ad triumphantẽ: ibi: Cum tradide
rit. Tertiũ ꝙ oẽs erunt docibiles dei ꝛ immediate diſcipuli
eius: ibi: Cũ euacuauerit ꝛc̃. Quarto oim plena et ꝑfecta
ſubiectio: ibi: Oportet aũt illũ. Quĩtũ ẽ mortꝭ deſtructio:
ibi: Nouiſſime. Sextũ eſt cõpletio regni dei qñ oẽs mali
ꝛ boni ſubijcient: Et hoc ꝓbat auctē ꝓphetę dicẽs: Oĩa eñ
ſubiecit: aĩata ꝛ inanimata: Et hęc etiã eſt ꝓbatio ꝙ mor/
tẽ poterit deſtruere. e Sub pedibꝰ.i. ſub humanitate:
vel.i. ſub deitate q̃ oĩa ſuſtentat: vt pedes totũ corpus. d
Subiecit.i. ꝑfecte ſubijciet: Et ponit ꝑteritũ ꝑ futuro: pro/
pter rõnem certitudinis. Heb.ij.b. Oĩa ſubieciſti ſub pedi/
bus eiꝰ: in eo eñ ꝙ oĩa ei ſubiecit nihil dimiſit nõ ſubiectũ ei.
f Cũ aũt dicat/ita ſcriptura. Ergo/ g Oĩa ei.i. chriſto:
i Pter eũ.i. eiꝰ deitatẽ/q̃ nõ ẽ ei ſubiectꝰ: h Subiecta:
h intellige ꝑ manifeſtationẽ: q2 etiã mõ ſũt ei oĩa ſubiecta: ſ3 nõ
apparet ita ſic tũc. l Illi oĩa: tũc ꝛ ipſe filiꝰ ſubiectꝰ.
Hic exultat ariꝰ inq̃ꝭtũ hõ. Ita etiã mõ eſt/ſ3 tũc apparebit:
l Illi.i. pꝛi: ita tñ ꝙ idẽ ſit deꝰ.q.d. licet ſit ſubiectꝰ q̃ ad for
mã ſeruĩ: erit tñ plenꝰ deꝰ: ꝛ h eſt: n Ut ſit oĩa.i. oẽs aſſi/
milabit: ſicut.j. Joh.iij.a. Siles ei erimꝰ. Uel/oĩa/ dicit: q2
quicqd cor humanũ poterit velle aut deſiderare: in eo inueni
Pſ.143. et. Uñ Pſ. Beatꝰ pplꝭ cuiꝰ dñs deꝰ eiꝰ. Alibi. Satiabor cũ
Pſ.16. apparuerit gloria tua. Quod ſignificatũ fuit per manna qꝺ
ſapiebat quicqd deſiderabãt. Sap̃.xvj.c. Preſtitiſti eis ſine
labore panẽ oẽ delectamẽtũ habẽtẽ ꝛc̃. ſubſtãtiã eñ quã habe
bas i filios oñdiſti i manna q̃ſi i figura. Augꝰ in lib. de ↄfeſſi.
Plus delectant ꝗ̃ ſingula ſi poſſent ſeruari oĩa: ſed lõge his
melior q̃ fecit oĩa. In eodẽ eñ: Ciuitas celeſtis mãſio ſecura
patria totũ ↄtinẽs quid delectat pplꝭ murmuratione in celo
quieti hoĩa nullã indigentiã habẽtes: ꝗ̃ glorioſa dicta ſunt de
Pſ.86. te ciuitas dei: hoc aũt totũ erit ꝙ deꝰ erit oĩa in oibꝰ ꝛc̃. Pſ.
Pſ.35. Inebriabunt ab vbertate ꝛc̃. Et vt dicit Glo. Quia deꝰ erit et
vita ꝛ ſalus ꝛ virtus ꝛ copia ꝛ glĩa ꝛ honor ꝛ pax ꝛ finis deſi/
deriorꝫ ꝛ oĩa bona. Dionyſius in libro de diuinis noibꝰ. Oĩa
in oibꝰ eſt deꝰ vt oim cauſa. Eph.j.d. Ipſũ dedit ſup omnẽ
terrã q̃ eſt corpꝰ ipſiꝰ et plenitudo eiꝰ q̃ oĩa in oibꝰ adimplet.
Col.iij.b. Oĩa ꝛ in omnibus eſt chriſtꝰ. Tob.x.b. Oĩa in te
vno ſimꝉ habẽtes te nõ debuimꝰ dimittere. Ut de filio dr̃: k
Cũ aũt ſubiecta fuerit illi: chriſto iq̃tũ deꝰ. m Oĩa:
tũc ipſe filiꝰ ſubiectꝰ/ſubiectiõe ſubauctis: vñ ſibi vt chri/
ſtus: chriſtꝰ aũt dei gloria chriſto ſubiectꝰ ẽ deo patri nõ tãꝗ̃
patri diſſimilis: aut alterius nature: ſed tãꝗ̃ pꝛis filius: vt de
us ſit ꝛ ↄfiteat eſſe. o Oĩa in oibus.i. manifeſte oſtẽdet
eſſe ſubiectus deo patri ꝑ auctoritatẽ qñ oibus manifeſtũ erit
nullũ bonũ eſſe niſi a deo. Phil.ij.b. Et omnis lingua ↄfitea/
tur ꝛc̃. Uel ſic. n Ut ſit deus: ex quo ſupple ſunt: omnia
id eſt in omnibus.
Expoſitio Glo. Uoluntarios: q̃tum ad illos qui ↄuertent. Coactos: q̃tũ ad
eos/qui nõ. Regẽ oim agnoſcãt. Eſa.lx.c. Locũ pedũ meorꝫ
glorificabo: ꝛ veniẽt ad te curui filij corꝫ qui te humiliauerũt:
et adorabũt veſtigia pedũ tuorꝫ. Quo ampliꝰ nõ erit manife/
ſtius.i. nõ poterit ampliꝰ fieri manifeſtũ. Cũ oibus claruerit
inimicis. Cõtra. Eſa.xxvj.b. vbi ſeptuagita dicũt: Tollat im

piꝰ ne videat glĩaz dei: lr̃a nr̃a habet: Iniq̃ geſſit ꝛ nõ videbit
glĩam dei: quõ ergo clareſcit. Solõ. Gloriã chriſti hoĩes vi/
debũt boni ꝛ mali: quę hñ põt videri ſine delectatione: ſed in/
q̃tum deꝰ nõ videbit niſi a bonis. Unde ibi Glo. Sufficit ad
pꝛnã vt deũ non videãt: glĩa eñ increata ſiue delectatio vide
ri nõ põt: oĩs aũt de
lectatio longe fiet a
damnatis. Or aũt vi
ſuri ſint glĩaz chriſti
hoĩs/pater ꝑ hoc qꝺ
dicit ſup illud Job.
vj.c. Uenerũt vſꝗ
ad me ꝛ pudore co/
opti ſũt ꝛc̃. Glo. Ma/
li ad bonos vt cõfundant in iudicio venient videntes gloriã
quã perdiderunt. Non diſſoluent homines ſicut heretici ar/
bitrant: qui dixerunt ꝙ poſt reſurrectionem habebunt vxo/
res et generabũt filios et filias. In hac hereſi ſunt iudei: qui
dicunt ꝙ per mille annos erunt in illo regno nubentes ꝛ gene
rantes ꝛ morientur ſicut modo ſed poſt illos transferentur in
regnum quod erit eternum. In euangelio ad patrem refert
quę habet. Joh.v.c. Non poteſt filius a ſe quicꝗ̃ facere: Et
mea doctrina non eſt mea: Joh.vij.b. Non ſolum propter
formam ſerui.i. non ſolũ inq̃tum eſt homo. Sed ꝓpter prin/
cipiũ: immo inq̃tum eſt de deo. De quo equalis eſt ei. Ui/
detur ꝙ nulla ſit hęc Glo. immo p̃ter eum.i. preter deum pa
trem: vtrũꝗ̃ verum eſt. Qui ſicut ex nullo eſt. Ex hoc videt
ꝙ diuinitas ſit innaſcibilis: quia a nullo eſt: et ab ea eſt filius
et ſpũſſanctus: quia pater de eſſentia ſua genuit filiũ/et de na
tura patris procedit ſpũſſanctus: et ita deitas habet notio/
nem: ergo eſt indiſtinguibilis. Reſpõdeo. Hęc eſt falſa: ab eſ/
ſentia patris eſt filius: ita nulla ratione poteſt alicui eſſe ſub/
iectus. Ex hoc videtur ꝙ non potuit incarnari pater: q2 ſi in/
carnatus eſſet ſi ſubiectus eſſet ſibi et etiam filio et ſpiritui/
ſancto aliqua ratione: quia inq̃tum eſſet homo. Solutio.
eum.i. diuinitatem eius: ad innuendũ ꝙ chriſtus inq̃tum ho
mo non ſolum eſt ſubiectus deo patri: immo etiã ſibi et ſpiri/
tuiſancto: qui omnes ſunt eadem deitas. Ad aliud dicen/
dum ꝙ etſi natura ſit a nullo: tamẽ ab ea non eſt filius vel ſpi
rituſſanctus: et cum dicitur pater de natura ſua genuit fili/
um: li/de/non notat ꝙ ab ea ſit filius: ſed ꝙ pater dedit ei to/
tam naturam ſuam. Ad illud dicendum ꝙ pater potuit incar/
nari: ꝙ autem dicitur hic nulla ratione potuit aliter eſſe ſubie
ctus: vnde ſi pater incarnatus eſſet/nõ eſſet ſubiectus niſi in/
q̃tum homo: deꝰ nõ eſt ei ſubiectus/ ſed potius ipe deo: ſm
ꝙ homo: Immo etiã inq̃tum deus eſt deo patri ſubiectus.
Solutio. Eſt ſubiectio duplex: ſuperioritatis: ſic eſt ſubiectꝰ
inq̃tum homo deo patri ſuperiori et non inq̃tum deus. Et
eſt ſubiectio auctoritatis: ſic eſt ſubiectus patri etiam ſm dei/
tatem quã habet a patre. In ipſa prelatione ipſe filius. Hic
queritur/cum deus dederit chriſto ꝙ ſit dominus omnium:
et inq̃tum eſt hõ: quare nõ dederit ei potentiam conferendi
gratiam inq̃tum eſt homo et ſanandi morbos ad tactũ ſuum
ſicut multi lapides habẽt. Solutio. Multa potuit ei dare de
us inq̃tum homini quę nõ dedit: quia non pertinẽt ad beati/
tudinẽ ipſius hoĩs: nec ad vtilitatẽ nr̃am: imo ſi daret gratiã
inq̃tũ hõ/eſſet ad nr̃am dãnationẽ: q2 poneremꝰ ſpem i ipo
inq̃tum hõ/cũ dicat Hiere.xvij.a. Maledictꝰ ꝛc̃. qꝺ eſt ec/
cleſia. Col.j.b. Sanctificet nomẽ tuũ: Matth.vj.c. Innote
ſcat. Joh.xvij.a. Pat manifeſtaui nomẽ tuũ mũdo. Cũ pa/
trẽ regnare mõſtrauerit: q̃ añ mõſtrauit: ſ tũc apte mõſtrabit.
Oibus notũ erit ꝛc̃. S3 nõne etiã mõ manifeſtatũ eſt. Solõ.
Immo multi credũt ſe aliã ptãtẽ habere a diabolo ꝛ a ſeipſis
Terrenos.i. hoĩes. Celeſtes.i. ãgelos. Niſi a deo. Ro.xiij.a
Nõ ẽ ptãs niſi a deo. Premiũ ↄtutũ erit ipe: q̃ſi eñ dena/
rius diurnꝰ: de quo Matth.xx.a. Et Sap̃.xvj.c. Habẽs oẽ
delectamentum. Uñ ſatient. Pſ. Satiabor cum apparuerit Pſ.16.
gloria tua. Aliqua diſtantia.i. in eternis.i. perpetuis manſi/
onibus paradiſi erit diuerſitas. Multę manſiones: Johis.
xiiij.a. In vna vita: id eſt beatitudine creata vel increata. Erit
in diſpari

Expoſitio Glo. ☞ in diſpari claritate par gaudiū: Sed aut itelligit h̄ ď claritate ſpūali: aut de corꝑali. Si de ſpūali: ſꝫ illa nihil aliđ ē q̄z cognitio dei: ḡ par erit gaudiū in diſpari cognitiōe: qđ falſum eſt: qꝛ quāta eſt cognitio/ tātū eſt gaudiū. Si de claritate corꝑis: ſed iſta ꝓcedit in corꝑe ex redūdantia iocūditatis ſpūalis: ex dotib⁹ eñ aīe erunt dotes in corpore: vt dic̄ Aug⁹. Ūñ faci/ es moyſi apparebat luminoſa ꝓpter col/ locutionē cum deo ⁊ iocunditatē ſpūalē: claritatis ḡ corꝑis ē ex gaudio aīe: et ita vbi maius gaudiū ⁊ maior claritas ⁊ econuerſo: falſum eſt ḡ ꝙ in diſpari claritate ſit par gaudiū. Sol. Reuera ex redūdātia dotiū aīe erūt do/ tes corꝑis: ſicut in moyſe. Dicit̄ ḡ par gaudiū: qꝛ de eadē re: Uel par. i. cōmune: qꝛ oēs cōiter gaudebūt inuicē: vn⁹ de gloria alteri⁹. Et hoc eſt qđ ſequit̄. Ut ꝙ habebūt ſinguli gloriā capitis/ oīm erit: quia oēs gloriabunt̄ in chriſto deo: ⁊ ſic oīa erunt nr̄a: vt đꝛ Luc̄. xij. f. Amē dico vobis ſuꝑ oīa bona ſua ꝯſtituet eū: qꝛ habebit de gloria dei/ ⁊ cuiuſlibet q̄ in paradiſo eſt q̄ꝫtum volet: ⁊ hoc ꝑ vinculū erit vn⁹ de⁹. q. d. nō tm̄ ꝯſitebunt̄ eū deum eſſe: ſed eū eſſe a quo ſunt oīa. Uel ꝑ affectū: id eſt ꝑ amorē/ q̄liter eſt in ſolis iuſtis. Per cōmunē ſenſum. i. per cognitionē/ q̄liter ē cōiter ⁊ in bonis ⁊ in malis. Uel cōem ſenſum dicit cognitionē: qꝛ cōiter cognoſcit̄ in oībus potentialiter/ pn̄tialiter/ eſſentialiter: quomō eſt cōiter i omni creatura. Uel ſic intelligat̄: in oībus per affectū. i. ꝑ grām: vel ꝑ cōmunē ſenſum. i. ꝑ potentiā ⁊ naturā. Ut nemo eoꝝ q̄ ei cohērēt: amet aduerſus eū ſuā ꝓpriā volūtatē. Sed hoc etiā eſt in pn̄ti in eis q̄ ei coherēt. Solo. Li/ aduerſus ſumit̄ pro contra ꝑter ⁊ extra. Sancti q̄ ſunt in hac vita/ etſi mō nō habeāt ꝓpriā voluntatē ꝯ deum: tn̄ q̄nq̄ꝫ habēt extra voluntatē dei: vt q̄n abraam voluit immolare filium ſuū. Et iterum q̄n peccāt ſancti venialiter/ iſta volūtas q̄ eſt ad hoc/ etſi nō ſit ꝯtra volūtatē dei directe: eſt tn̄ extra eā. Ūñ ſuꝑ illud Dañ. x. d. Michael adiutor me⁹: dicit Greg⁹. Suꝑne curie cōſiſtoria eſt ſui ſuꝑ ſe volūtas opificis ſūmi/ quā dū ſꝑ aſpiciūt qđ obtinere nō valent nunq̄ꝫ volūt. Ūñ aduerſus eū. i. nec ꝯtra eū: nec extra nec ꝑter voluntatē: hoc erit tm̄ in patria. Finis quē ſupra cōmemorauit. Ibi: Deide finis: Inſeꝑabilis eſt oꝑatio pr̄is ⁊c̄. ḡ qđ fecit pater facit ⁊ fili⁹ ⁊ ſpūſſanctus/ ⁊ ecōuerſo: ergo eadē rōne ſi pater vincit ⁊ filius ⁊ ſpūſſanctus: et ſi filius vincitur ⁊ pater: et ſi pater ſentit ⁊ filius. Solo. Hoc eſt verū tm̄ in verbis ſignificātib⁹ oꝑationē: ſed nō in verbis paſſionis ſicut eſt mitti: nec in verbis reſolutionis: ſic̄ eſt generare ⁊ generari. Breuit̄ illud verū eſt in oīb⁹ verbis ſignificantib⁹ cauſā vel effectū i creatura: ſꝫ nō in v̄bis notionalib⁹.

Ad litteram a Alioquin quid facient. Hic ꝓbat ꝑ naturā baptiſmi q̄m erit reſurrectio: qꝛ ſicut in ſimilitudine mortis chriſti immergitur puer in aqua q̄n baptiçat̄: ita eleuat̄ in ſignū reſurrectionis chriſti: ⁊ ſacramentū nō habet virtutē/ niſi q̄ꝫtū eſt ſignū ſacre rei: ideo cū baptiſmus ſit ſignū reſurrectiōis chriſti/ oportet ꝙ iꝑe reſurrexerit: ⁊ ita alij q̄ cū grā deceſſerūt. Et continuat̄ ad id qđ añ dictū eſt: Sic̄ in adam ⁊c̄. ita ⁊ i chriſto oēs viuificabunt̄: Alioq̄n. i. ſi mortui nō reſurgēt: b Qui baptiçant̄ ꝓ mortuis. i. ꝓ pctīs q̄ faciūt aīam mortuā. Sic ſumit̄ mortuū. Eccī. xxxiiij. d. Qui baptiçat̄ ⁊ iterū tāgit mortuū ⁊c̄. Num̄. xix. c. Oīs q̄ tetigerit aīe hūane morticinū ⁊ aſperſus hac cōmixtiōe nō fuerit: polluet tabernaculū dn̄i. Per morticinū pctm̄ q̄dlibet: ꝑ aſꝑſionē illā q̄ fiebat ex aq̄ ⁊ cinere vitule rufe: baptiſm⁹ q̄ fit i aq̄ ob memoriā paſſiōis dn̄i. Heb. vj. a. Nō ruꝛſ⁹ iaciētes fūdamētū pnīe ab oꝑib⁹ mortuis. c Pro ill'/ pctīs. Uel ſic: ⁊ tāgit errorē q̄rūdā credētiū reſurrectionē mortuoꝝ: ſꝫ cū h̄ dicebāt ꝙ q̄n ſine baptiſmo decedebat q̄s: nō reſurgeret/ niſi aliq̄s amic⁹ ei⁹ baptiçaret̄ ꝓ eo tunc reſurgeret ⁊ ſaluaret̄: ſuꝑ h̄ increpat: ſed collaūdat in h̄ ꝙ credebāt reſurrectionē. Et h̄ eſt: Qui baptiçant̄ ꝓ mortuis/ maſculini generis. i. loco charoꝝ ſuoꝝ q̄ deceſſerūt ſine baptiſmo. Uel tꝫio mō/ baptiçant̄. i. cruciant̄ ꝓ illis. Luce. xij. f. Baptiſmo habeo baptiçari/ ⁊ quō coartor vſq̄ꝫdū ꝑficiat̄. d Ut q̄d ⁊ nos. Probat reſurrectionē ꝑ naturā ꝯtrarietatis: Si mortui nō reſurgūt. Ut q̄d ⁊ nos ꝑiclitamur. i. ꝑicula patimur: q̄ dicimur vel videmur eſſe ſapiētes: nō ſtulti ſicut ꝓdicti. q. d. ex q̄ patimur tot ꝓ chriſto ⁊ nō iuanū/ quia ſim⁹ ſapiētes: ꝯſequēs eſt vt ⁊ i corpore remuneremur: qđ non pōt ēē niſi futura ſit reſurrectio corpoꝝ. e Quotidie morior. i. ꝑicula mortis ſuſtineo. ij. Cor̄. j. b. Grauati ſum⁹ vltra modū ⁊c̄. ⁊ r̄ñſū mortis habuim⁹ i nob. Pſ. Propt̄ te mortificamur tota die ⁊c̄. ij. Cor̄. iiij. c. Semꝑ nos q̄ viuim⁹ in mortē tradimur. f Propter gl̄iam veſtrā: qꝛ ſic volo vos venire ad fidē reſurrectionis/ ꝑ quā habeatis gl̄iam non humanā. g Frēs quā habeo. i. quā me habiturū ſpero. h Mādūcem⁹: id eſt niſi vt nos exponam⁹ oīm delectationi carnis. Eſa. xxij. d. Comedamus ⁊ bibam⁹. Eccs. ij. d. Nōne meli⁹ eſt comedere ⁊ bibere: Quis eñ nouit ⁊c̄. Sap. ij. b. Non eſt reuerſio finis noſtri ⁊c̄. venite ergo fruamur bonis que ſūt. In eodē. a. Non eſt agnitus q̄ reuerſus ſit ab inferis. i Cras: in futuro. Geñ. xxx. e. Cras enim reſpondebit mihi iuſticia mea.

☞ Nolite ſeduci

a Alioquin ⁊c̄. etſi iꝑe nō reſurrexit. In baptiſmo non fit remiſſio pctōꝝ. Contra. Añq̄ꝫ reſurrexit dimittebat̄ pctm̄ in baptiſmo. Et dicendū ꝙ h̄ eſt verū: ſed ſi nō eſſet reſurrectur⁹ nō dimitterent̄ pctā v̄tute baptiſmi: qꝛ v̄tute ei⁹ nō dimittunt̄ pctā/ niſi inq̄ꝫtum eſt ſacramentū. Eſt aūt ſignū reſurrectiōis chriſti ꝑ eleuationē ab aq̄: etſi nō reſurrexiſſet eēt falſū ſignū: ⁊ ita nō haberet v̄tutē ad ſiſitudinē mort̄. Ro. vj. a. Cōſepulti ſum⁹ cū illo ꝑ baptiſmū i mortē. Niſi cā future reſurrectiōis. i. nō vbi v̄tute baptiſmi q̄ nō ē tm̄ ſignū paſſionis in imerſione: ſ; reſurrectiōis i eleuatiōe ab aq̄. Scđm q̄ſdā ꝯtingēs erat añ chriſti reſurrectionē eſſe: ḡ poſſet ēē ꝙ pctā nō dimitterent̄ i baptiſmo. Solo. Nō dimittūt̄ niſi cā future reſurrectiōis. i. ꝓncipalr̄/ nō dimittunt̄ niſi ꝓpt̄ gl̄ioſam reſurrectionē. Sic. ij. Paral̄. v. c. vbi dicitur ꝙ nihil erat in arca niſi ⁊c̄. cum ibi eſſent ⁊ alia. Sꝫ h̄ đꝛ qꝛ ꝓncipalr̄ erāt ibi illa reꝑoſita. Propt̄ gl̄iam veſtram. ſ. vt vos ⁊c̄. ḡ iꝑſe merebat̄ eis gl̄iam eternā ſ; ei⁹ charitas q̄tidie augmentabat̄: ḡ ⁊ eoꝝ gl̄ia ꝑ meritū ei⁹. Solo. Merebat̄ eis gl̄iam: ſ; ideo nō oportet qꝛ creſcēte grā apl̄i creſceret gl̄ia eoꝝ. Uerum iurare nō eſt pctm̄. Contra. Matth. v. f. Nolite oīno iurare. Itē Exod. xx. b. Non accipies nomē dei tui inuanū. Glo. Non iurabit ꝑ nomē. Solo. Nūq̄ꝫ debet q̄s falſum/ ſ; verū pōt iurare ꝓ aliq̄ neceſſitate. Ad illđ: Nolite oīno iurare: ſi li/ oīno/ ē ibi determīatio de li/ nolite/ falſū eſt: ⁊ ē ſenſus: nullo mō iuretis. Si de li/ iurare/ verū ē: ⁊ eſt ſenſus: nolite iurare q̄cūq̄ꝫ ex cā. Et illud bñ verū ē: ꝙ null⁹ debet iurare ꝓ nullo ⁊ verū. Oꝛ iurādi ꝯſuetudine ꝑ(i)eiurare. Aug⁹. Falſa iuratio exitioſa / v̄a ꝑiculoſa/ nulla ſecura. Ūñ Eccī. xxiij. c. Iurationi ñ aſſueſcat os tuū. Qđ ñ ē a malo iurātis: tn̄ q̄nq̄ꝫ ē a malo ei⁹ q̄ exigit iuramētū: ⁊ h̄ a malo infirmitatis humane: ex quo eſt ꝙ nō credim⁹ ſimplici verbo: q̄nq̄ꝫ eſt a malo culpe: vt q̄n ex malicia exigit iuramentū: q̄nq̄ꝫ a malo iurantis: vt quādo iurat ſciēter falſū/ vel nihil verū. Ūñ Matth. v. f. Qđ abūdāti⁹ ē a malo eſt. Quis inde venit. Sap. ij. a. Nō eſt agnit⁹ q̄ ſit reuerſus ab inferis. Nuus me⁹. Cōtractēdū diſcipulis. Ioh̄. xx. g. Thomas ꝯtrectauit eū ꝑ oībus. Et. j. Ioh̄. j. a. Qđ aurib⁹ audiuim⁹ ⁊ man⁹ nr̄e contrectauerūt de verbo vite. Quib⁹ vidētib⁹: Act̄. j. a. Spiritu. Act̄. ij. a. Teſtimoniū in celo/ teſtimoniū i terra. j. Ioh̄. v. b. Tres ſūt q̄ teſtimoniū dāt i t̄ra. Teſtimoniū ab angel̄. Act̄. j. b. Sic veniet queādmodū vidiſt̄ eū ⁊c̄. Ab inferis: q̄s ſpoliauit: Ūñ Mat. xxvij. f. Multa corꝑa ſctōꝝ ⁊c̄. q̄ teſtimoniū ꝑhibuerunt. Uſ

---

a Alioquin quid facient q̄ bā-
b ptiçant ꝓ mortuis? Si oīno
mortui nō reſurgūt: vt quid ⁊
c baptiçantur ꝓ illis? Ut quid
d ⁊ nos periclitamur omni ho-
e ra? Quotidie morior ꝓpt̄ glō-
f riam veſtram frēs quā habeo
g i chriſto ieſu dn̄o nr̄o. Si ƀm
hominē ad beſtias pugnaui
epheſi/ q̄d mihi ꝓdeſt ſi mor-
h tui nō reſurgūt? Mādūcem⁹
i ⁊ bibam⁹/ crās eñi moriemur.

Margin: 3.4.b. — 22. q. 1. c. noueritis — De iureiu. c. et ſi xp̄s — Al. ⁊ ꝑ gl̄iā vr̄ā — Eſa. xxij. — Ps. 43. — Eccs. 2. — Expoſitio Glo.

a Nolite ſeduci/ huiuſmodi verbis. b Corrumpūt.
Col.ij.b. Videte ne ꝗs vos decipiat ꝑ philoſophiã ⁊ inanē fal
laciã ⁊c. Eph.v.b. Nemo vos ſeducat inanibus verbis. Eccj.
xiij.a. Qui tetigerit picē ⁊c. Matth.xvj.a. Cauete a fermēto
phariſeorū: q2 fermentū trahit maſſam ad ſuū ſaporem: Ita

a Nolite ſeduci: Corrumpunt
b mores bonos colloquia ma/
c la. Euigilate iuſti ⁊ nolite pec
d care. Ignorãtiã enĩ dei qui/
dã habent. Ad reuerentiã vo
e bis loquor. Sed dicet aliqs:
Quō reſurgēt mortui? Qua/
li aūt corpore venient? Inſipi/
f ēns tu/ qd ſeminas nōn viui/
g h i ficatur: niſi prius moriatur. Et
k quid ſeminas? Nōn corp⁹ qd
l futurū eſt ſeminas: ſed nudū
granū: vtputa tritici/ aut ali/
cui⁹ ceterorum. Deus autem
dat illi corp⁹ ſicut vult ⁊ vni/
m cuiq ſeminū ꝓpriū corpus.

praua ꝯſortia ⁊ ver/
ba. ij. Timoth.ij.c.
Sermo enĩ eoꝝ ſer/
pit vt cācer. Prouer.
xiij.d. Amicus ſtul/
torū ſimilis efficietur.
Vñ de muliere dr.
Eccl.ix.b. Colloqui
um ipſius qſi ignis
exardeſcit. c Eui
gilate: a ſōno pec/
cati ſi vult eē iuſti/
Eph.v.d. Surge q dormis ⁊c. Haimo. Euigilate iuſte/
aduerbialiter. Luc.xij.c. Beati ſerui quem cum venerit dñs
inuenerit vigilãtes. Marci.xiij.d. Quod vobis dico oĩbus
dico: Vigilate ergo. Vigilat q ad aſpectū mētis oculos tenet.
Euigilate iuſti: ⁊ nolite peccare: ſed ꝑmanete ĩ iuſticia.
Eſa.j.c. Lauamini: mundi eſtote. d Ignorantiã enim
dei qdã hñt/ q dicūt mortuos nō reſurrecturos. e Sed
dicet aliquis. Redit ad principale ꝓpoſitū/ ⁊ oñdit reſur/
rectionē eē futurã ꝑ naturã ſeminis tangēs eoꝝ duplicē erro
rem. Quidã nō credebãt reſurrectionē aliquo mō futurã. Alij
credebãt ꝙ reſurgerēt corpa paſſibilia ⁊ corruptibilia ⁊ alimo
nia indigentia. Primū errorē primo tangit: ibi: Quomodo
reſurgent. q.d. impoſſibile eſt. Aut qli: hoc eſt alius error
q.d. reſurgãt in corpe paſſibili. De prima opinione dr Sap.
ij.b. Umbre enĩ trãſitus eſt tēp⁹ nr̃m ⁊ nō eſt reuerſio finis nr̃i.
In eodem.a. De nihilo nati ſum⁹ ⁊ poſt hoc erim⁹ qſi nō fu
erimus. In ſecūdo errore iudei ſūt: q credūt ꝙ debeãt come/
dere ⁊ bibere poſt reſurrectionē ⁊ vxores ducere: ⁊ filios ge/
nerare. Item Matth.xxij.c. Reſpōdet dñs huic queſtioni:
qm nec nubent nec nubentur: qd oporteret ſi reſurgerent cor/
ruptibiles/ ne deperiret omnino genus humanum. f Inſi
piens. Poſitis eoꝝ erroribus: ꝓbat reſurrectionē. Et pri/
mo elidit per naturã ſeminum que mortua ⁊ putrefacta reſur/
gent. Inſipiens/ ſumitur prout ꝓbat cognitionē rerum natu
raliū. Argumentū ꝙ non eſt peccatū vocare aliquē inſipien/
tem. Contra Matth.v.c. Qui dixerit fatue ⁊c. Solō. De/
terminate loquitur hic non ad aliquã perſonã ſingularē. Simi/
liter Gal.iij.a. O inſenſati galathe ⁊c. Vel vocare aliquem
aperte errantem fatue/ cauſa correctionis: nō eſt malum illis
ad quos pertinet correctio: ſed dicere ex ira vel odio vel ran/
coris vel redargutiōis gratia/ peccatū eſt: g Qd ſeminas
Elidit ſecūdū errorē. h Nō viuificatur .i. vegetatur: i Niſi
prius moriatur: id eſt putrefiat. k Non corpus qd
futurū eſt ſeminas .i. quale eſt futurū: quia ſeminas illud
ſine paleis ⁊ ariſtis: et naſcitur inuolutū ariſtis. Et ſimiliter do/
minus faciet reſurgere corpa non corruptibilia ſicut mō ſunt:
ſed pro voluntate ſua incorruptibilia. Joh.xij.d. Niſi granū
frumenti ⁊c. Eſa.vlt.e. Oſſa veſtra qſi herba germinabunt:
prius in puluerem redacta. Ezech.xxxvij.d. Ecce aperiam
tumulos vr̃os ⁊ educã vos de ſepulchris veſtris pp̃le meus.
Corpus aūt ſemini comparatur: Semen enim iacitur in terra:
iacet in hyeme: ſurgit in eſtate: ventilatur in aere: reconditur in
granario. Surgit cū palea: putreſcit in terra ⁊ poſtea fructifi/
cat: Sic ⁊ corpus iacitur in ſepulchrum: iacet in tpe pñti: in iu/
dicio ventilabitur in extremo examine: recondetur in celo vl' in
inferno. Putreſcit in ſepulchro: poſtea reſurgit in iudicio. j.
Reg.ij.a. Dominus mortificat ⁊ viuificat. In hoc autē nō
eſt ſimile: quia nō idē granū numero/ ſed idem corpus hoīs.
Job.xix.d. In nouiſſimo die de terra ſurrectur⁹ ſum egoipſe
et non alius. Dicit ergo. Corpus quod non futurum
eſt.ſ. de quo dicitur Job.xxviij.c. Non adequabitur ei vitrū:
qd fit de puluere per artificium et naturam. q.d. multo mag'
poterit de⁹ de cinere corpoꝝ corpora clara reformare. Job.
xiiij.b. Si ſenuerit ĩ terra radix ei⁹: ⁊ ĩ puluere emortu⁹ fuerit

trunc⁹ ⁊c. m Propriū corp⁹. Sic nō veſtiet de⁹ vnã aīaꝝ
tunica alterius: contra pythagorã. Ps. Exibit ſpirit⁹ ei⁹ ⁊ re
uertetur in terrã ſuam/ non alienam. Semē eſt predicationis Ps.145.
verbum. Unde quod dicit: l Nudum granū tritici.
Eſt contra predicatores qui ſeminant tm̃ paleas verborum
philoſophorum.
Hiere.xij.c. Semi/
nauerunt triticum et
meſſuerunt ſpinas.
Non oīs
ꝓbuerit. Vñ in Expoſitio Glo.
euãgelio naçareorū le
gitur/ ꝙ duo viri ſcti q
de nouo fuerãt mor/
tui venerūt in tēplū
⁊ poſuit ſe vn⁹ in vno
angulo ⁊ ali⁹ in alio:
⁊ petierūt duas ſcedulas in quib⁹ ſcripſerunt deſcenſū chriſti
ad inferos: ⁊ ſtatim diſparuerūt. Vel Mat.viij.d. habuit teſti
moniū ab inferis/ qſi a demonib⁹ dicētib⁹: qd nob ⁊ tibi ieſu
fili di? Aſſiduitas enĩ praui colloquij ⁊c. Jō dic Seneca: Cū
his ꝯuerſare q te meliorē facturi ſūt. Prouerb.xiij.d. Qui cū
ſapientib⁹ graditur ſapiēs erit. Ita h dicit qſi ꝑ naturã hoc fieri
nō poſſit. q.d. male dicit: videtur g reſurrectio mortuoꝝ poſſe fi
eri ꝑ naturã: ⁊ ſi hoc/ reſurrectio erit naturalis. Ad idē ſup illō
Ps. Eſcas volatilib⁹ celi. Glo. qſi qcq reſurrectiōis deperiret Ps.78.
cū tñ ille ex occultis ſinib⁹ nature totū reintegret: g de⁹ ꝑ naturã
reintegrabit corpa: ſ ſic facit oīa naturalia: g reſurrectio erit na
turalis. Itē ſup Exod.vij.b. vbi loquitur de mutatione vgarū
ĩ colubros: dicit Glo. ꝙ ĩ ſeminalib⁹ cauſis ⁊ rōnib⁹ totū erat
vt de vgis fierēt ſerpētes: Sed qd aliud eſt ſeminales cauſe ⁊
rōnes vgarū q natura earū: g per naturã fuit ꝙ ex virgis fa/
cti ſunt ſerpētes: ſed maior eſt conuenientia puluerū ad corpa
q virgarū ad ſerpētes: ⁊ natura eſt vis inſita in rebus ex ſimi
libus ſilia ꝓcreans: g multo magis per naturã poterunt fieri
corpa de puluerib⁹: ⁊ oē qd fit per naturã eſt naturale: g re
ſurrectio erit naturalis. Preterea ſi nō eſt naturalis: videtur ꝙ
hec ꝓbatio apli nulla ſit: qua ꝓbat ꝑ naturalia. i. ꝑ ſemina re/
ſurrectionē: Sꝫ cōſtat ꝙ hec ei⁹ ꝓbatio bona ē: g reſurrectio
eſt naturalis. Sꝫ cōtra: A ꝓuatione nō fit regreſſus ad poſiti
onē vel ad habitū niſi ꝑ miraculū: ſed mors eſt ꝓuatio vite: g
mortui nō poſſunt reſurgere niſi ꝑ miraculū. Itē impoſſibile
eſt ꝙ in hoīe ꝓus ignito modo mortuo generetur ꝑ naturã eadē
igneitas numero: g impoſſibile eſt ꝙ hoc fiat per naturã. Itē
Matth.ix.c. habetur de ſuſcitatione filie archiſynagogi. Et
Joh.xj.e. de ſuſcitatione laçari: ⁊ cū vtraq ſuſcitatio miracu
loſa ſit: tamē ſuſcitatio laçari magis miraculoſa fuit: ⁊ nō ni/
ſi q2 diu mortu⁹ fuerat: g reſurrectio generalis multo magis
miraculoſa erit. Preterea ſi ſm naturã fuerit: ſm h videtur rati
onabile ꝙ prius mortui pri⁹ reſurgant: ⁊ ita iãdiu incepiſſe de
buit reſurrectio. Solō. Licet aliq dicãt ꝙ reſurrectio erit na/
turalis: qd dicitur/ imo miraculoſa: hec opinio ſecurior eſt ⁊ ve
rior: ⁊ nō tñ dr hic ꝙ ꝑ naturã hoc fieri nō poſſet hoc impedi/
re reſurrectionē mortuoꝝ qn fieret. Ad illud de occultis natu
re ſinib⁹: appellat naturã qttuor elemēta: occultos ſin⁹ occul/
tas reſolutiōes corpoꝝ impi clemētia ex quib⁹ reſolutionib⁹
de⁹ reintegrabit corpa in reſurrectione: ſ nō op⁹ nature. Ad il
lud ꝙ ꝓbatio apli nulla videtur: dicēdū ꝙ nō ē ꝓbatio ꝓprie: ſ
exēplificatio ſicut ſup illud Heb.j.a. Qui cū ſit ſplēdor glie.
Glo. Sic ſplēdor ab igne: tñ ſimul ſūt tpe ⁊ coequa: ita fili⁹ a
prẽ. Qd obijcit ꝑ ſile in vgis ⁊ ſerpentibus ⁊c. dicendū ad h
ꝙ natura ē vis inſita ⁊c. intelligitur de his q fiūt ſm generatio
nē vniuocã: g eſt ꝑ ſeminis deciſionē: qd nō eſt in ſcabronib⁹/
vel ſerpētib⁹: ſ fiūt ꝑ putrefactionē: ⁊ nō ſequitur: maior eſt ſili
tudo puluerū ⁊c. ⁊ apta: ſolō: q2 maior ſilitudo eſt grani non
putrefacti ad granū nō putrefactū: q putrefacti ad nō putre/
factū: tamen de putrefacto fit non putrefactū: ſed de putrefa/
cto non pōt fieri niſi ꝓus putreſcat. Quaſi non poterit aliud
eſſe. i. alterius modi. Documēta ſeminū adhibet. Probater/
go reſurrectionē futurã ꝑ naturales rōnes: Et iterū pauloañ
in hac eadē Glo. hacten⁹ ꝓbauit ꝑ rōnes reſurrectionē mor/
tuorum futuram.

℟ a Nō oīs caro. Alia ꝓbatio reſurrectionis ꝑ naturā: ⁊ eſt quaſi rñſio ad h̄ ꝙ poſſet qs dicere: Eadē rōne pecora reſurgēt. Nō eſt verū: qꝛ nō ē eadē natura puluerū pecorū ⁊ hominū. b Nō eadē caro. i. nō eiuſdē nature. Sȝ ꝯ: Eccs. iij. d. Sicut morit hō: ſic ⁊ illa moriunt: ſilr ſpirāt oīa ⁊ nihil amplius habet hō iumento.

Solo. Vox eſt hominū carnaliū. c Corpa celeſtia. i. corpora volucrum. Mat. xiij. a. Volucres celi comederūt illud. Vel corpora celeſtia: ſolē ⁊ lunā ⁊ ſtellas dic: vel etiā corpa reſurgētiū. d

a b Nōn oīs caro eādē caro: ſed alia hoīm/ alia pecorum/ alia volucrū/ alia aūt piſcium. Et c d cōrpora celeſtia/ ⁊ cōrpa terreſtria. e f Sēd alia quidē celēſtium gloria: alia aūt terreſtrium. Alia claritas ſolis/ alia claritas lune/ et alia claritas ſtellaꝝ. Stella eñ a ſtella differt i claritate: g ſic ⁊ reſurrēctio h mortuoꝝ. Sēmiat i corruptione: i k ſurgēt i icorruptiōe. Se l minat in ignobilitate: ſurget m n i gloriā. Seminat i infirmitā/

Et corpa terreſtria. Terreſtria corpa ſūt q̄ adhuc ſūt in terra: ⁊ h̄ eſt ꝯcluſio p̄cedētiū. q. d. ergo multo mag̃ differūt corpa glorificata q̄ȝ nō glorificata: nō eſſentia/ ſed ꝑ immortalitatē. Item h̄ patet qꝛ ſcabrones fiunt de pulueribꝰ ſcabronū: cū ergo ex eis fiāt ſcabrones. Itē ſilr ex pulueribꝰ phenicis/ phenices: ⁊ de pulueribꝰ ſerpentū/ ſerpētes: ⁊ de pulueribꝰ buſonū/ buſones: multo magis de pulueribꝰ hoīm reſurgēt hoīes. e Sed alia quidem. Hec eſt tertia pars capli de diuerſitate reſurgentiū: quā oſtendit ꝑ ſimilitudinē corpoꝝ celeſtiū ⁊ terreſtrium p̄mo. Et ſecūdo oſtendit q̄liter erunt corpa glorificata: ibi: Seminat corpus. Tertio ꝑ q̄d erunt talia: ibi: Si ē corpus ⁊c. Quarto quō poterimꝰ adipiſci gloriā taliū corpoꝝ: ibi. Igit ſic portauimus. Quinto ꝙ ꝑ dilectionē carnis nō venit ad gloriam reſurrectionis: ibi: Hoc aūt dico fr̄es. Et ſic etiā rñdet ad id qd̄ poſſet qs dicere: ex quo ita pulchra erūt corpa nr̄a/ delicate debemus ea nutrire. Dicit ergo. Alia gloria. i. decor ⁊ honor eoꝝ. f Celeſtium. Eccl. xliij. b. Species celi gloria ſtellaꝝ. Alia ē eñ gloria corpoꝝ nūc: alia erit tūc. Eſa. xxx. f. Erit lux lune ſicut lux ſolis: ⁊ lux ſolis ſeptēplicit erit. Ecōtra de malis. Ezech. xxxij. b. Solē nube tegā: ⁊ luna
Ps. 28. nō dabit lumē ſuū: oīa luminaria celi faciā merere ſup te: ⁊ dabo tenebras ſup terrā tuā. i. corpus tuū. Ps. Vox dñi intercidētis flāmā ignis. Lux beatis: flāma purgādis: carbo dānatis. g Sic et reſurrectio mortuoꝝ. Ita differūt in reſurrectione. Probat reſurrectionē ꝑ ſimilitudinē ſtellarū differentē. Matth. xiij. f. Fulgebūt iuſti ſicut ſol. Vñ ſctōs ſtellis cōparat: qꝛ in pñti ſtelle ſunt in eccleſia dei. Apocal. j. d. Habebat in dextera ſeptē ſtellas. i. vniuerſitatē ſctōꝝ. Dan. xij. b. Qui docti fuerint ⁊c. Sic ergo corpꝰ vniꝰ ſancti minꝰ clarū erit corpe alterius ſancti: ⁊ ita oīa corpa nō erūt equaliter clara: ergo eadē rōne nec impaſſibilia equaliter: qꝛ impaſſibilitas dos eſt ſicut claritas: ergo vnū erit minꝰ impaſſibile alio: ergo aliq̄d habebit admixtū de paſſibilitate: minus eñ album aliq̄d habet admixtū de nigredine: ergo non erunt oīa corpa oīno impaſſibilia: ⁊ eadē rōne nō erunt equaliter agilia vel ſubtilia. Solo. Dotes aīe non erūt in oībus equales: ita nec dotes corpis. Vñ non eque erūt impaſſibilia oīa corpa: ſed ex hoc nō ſequit ꝙ habeat aliq̄d admixtū de paſſibilitate. Dupliciter eñ recipit aliq̄d intenſionē: qꝛ ſm appropinq̄tionē ad maximū ſuum ⁊ ſm receſſum ab oppoſito ſuo: vt oīs charitas eque recedit ab oppoſito ſuo. i. odio: ſed nō oīs eque accedit ad ſuū maximū: ⁊ ideo nō oīs charitas eſt equalis: ſed vna minor alia. Similiter omnia corpa glorificata equaliter recedūt ab impaſſibilitate/ ſed nō equaliter ad maximū impaſſibile: ⁊ ideo nō oīa equaliter erunt impaſſibilia: ſimiliter nec agilia vel ſubtilia. h Seminatur: morit et ſepelit: vel in vtero matris in conceptu. i In corruptione. i. vt corrumpat. k Surget in incorruptione. i. impaſſibile ⁊ icorruptibile. Sap. vj. c. Cuſtoditio legū ꝯſummatio eſt incorruptionis: incorruptio autē facit eē ꝓximū deo. Ecce impaſſibilitas. l In ignobilitate: quia moritur pallidū ⁊ deforme ⁊ ſepelitur. m In gloria. i. in claritate. n In infirmitate. i. pōderoſum: ⁊ cuiꝰ

Expoſitio ℟ fere quelibet crea
Glo. ⁊ tuoꝝ futurā. Sed ſm hoc fides de reſurrectione nō eſt meri/

torſia: qꝛ ſup illud. s. xj. f. Quotienſcunq̄ mādūcabitis panē hūc ⁊c. Glo. Fides nō habet meritū ⁊c. Sed ibi habita eſt ſolutio. Sed nudū granū ⁊c. Videt ꝙ ſimile apl̄i potius faciat ad oppoſitū eius qd̄ intēdit ꝓbare: qꝛ granū ſeminat purū et reſurgit impurū: ergo ſi bonū eſt exemplū: corpꝰ qd̄ quaſi ſeminatur in morte reſurgit magis impurū. Sȝ hec ſimilitudo adducitur ꝓ genere: nō ꝓ ſpecie. q. d. corpus reſurgeret magis impurum alteriuſmodi q̄ȝ ſic cū morit ſic granū. Ita mortuꝰ dei ꝟtute. Argumentū ꝙ reſurrectio erit miraculoſa: Sed aliq̄ dicūt ꝙ dei virtus dr̄ natura: ſicut et dei virtute ex grano fit granū. Sed erit differētia in gloria. Cōtra de ſāctis cantat: Vie ſanctoꝝ equales: ergo ⁊ gloria corpoꝝ q̄ ē a gloria aīarū. Solo. Equales ⁊ ſiles eodē dono participātes. Celeſtia corpa ſunt reſurgētia. i. corpora dicunt celeſtia poſt reſurrectionē/ terreſtria ante. Chriſtus ex eo corpa celeſtia: qꝛ ꝑ eū reſurgēt corpora incorpalia. Qui centeſimū numerū habēt: id eſt fructū: de quo Matth. xiij. c. Hic denominat fructus virginū per centeſimū: per ſexageſimū fructus viduarū. Sed cum dicat ꝙ hmōi in reſurrectione erunt diſſimiles glie: videtur ꝙ premiū virginū excedat premiū viduarū: ⁊ cōſtat ꝙ nō excedunt eas niſi in aureola: ergo ipa diſtantiā facit in p̄mio. Cōtra. Sit ꝙ virgo ⁊ vidua decedāt i charitate equali oīno: ergo oīno erit premium indifferens: virgo eñ aureolā habebit non vidua. Solo. Quidā fructus deſignant ꝑ numeros: non deſignant ad differentiā premioꝝ: ſed ſtatus ad ſtatū. i. ꝙ ſtatus virginitatis ſm ſe excedit ſtatum viduitatis: ex q̄ non ſequitur ꝙ quelibet virgo melior ſit et dignior q̄libet vidua: ſicut etſi ſtatus militis dignior ſit ſtatu domicelli: non quilibet miles dignior eſt q̄libet domicello. Vel hoc dr̄ ſm qd̄. s. xij. a. Aliq̄ datur ſermo ſapie. Ibi Glo. cōparat ſapiam ſoli: ſcientiā lune: alia dona vt charitatē ⁊ cetera/ ſtellis: cū tñ melior ſit charitas q̄ȝ donū ſciētie ſm ſe: ſed donū ſciētie q̄ ad vſū vtilꝰ ē et dignius. Vel hec dignitas fructuū attendit q̄tum ad id de q̄ eſt: ſicut eſt hoc p̄ceptum: Diliges dñm deū tuum ⁊c. maximum: qꝛ de maximo. †Ceteris autē ſtellis: que nunq̄ apparēt nobis: ſed ſemꝑ ſūt i inferiori hemiſperio. Infidelitas eñ nō pōt: quia Matth. xxij. b. Mittentur in tenebras exteriores. Ezech. xxxij. b. Nigreſcere faciā ſtellas eius. In gehēna ſuppliciorꝝ ſūt differētie: ergo ordo eſt in inferno. Cōtra. Iob. x. d. Ubi nullus ordo ⁊c. Reſpōdet ꝙ ibi nullus eſt ordo: quia ibi ignis: nullus eſt ordo: reſpondet ꝙ ibi ignis non lucebit. Sed ſicut dicit Augꝰ: ibi erit ordo in penis: vt qui plus peccauit plus puniat. Eundem denariū: Matth. xx. a. Hic denarius erit chriſtus: qui eſt vita eterna: tamē quilibet habebit denarium cauſatū. i. gaudiū de huius viſione. Vna eſt beatitudo increata/ deꝰ charitas. j. Ioh. iiij. b. Cōmune fit omnibꝰ ꝑ participationē: qd̄ eñ i ſe nō habebūt/ habebūt in aliis. Hoc cōmuniter habebunt omnes boni. ſ. i. ſine omni honore. Cōtra de corpore beati martini legit: Vitro purior lacte candidior gēma ſacerdotum: qd̄ corpus qui aderant viderunt valde clarum. Reſpōdeo. Priuilegia paucorum non faciunt legem cōmunem. Vel dicendum ꝙ etiam ſi corpus glorioſum apparuit reſpectu aliorum/ in morte tamen ſine honore fuit reſpectu glorie quā habiturum eſt in reſurrectione. Spiritui naturalia: id eſt conſimilia naturalibus ipſius ſpiritus opinione diſcipulorum: ergo diſcipuli credebant ꝙ corpus chriſti eſſet ſpiritus: ſed hoc eſt hereticum: ergo in hoc fuerunt heretici. Preterea: quis ita fatuus qui corpus chriſti ſpiritum eſſe crederet. Solutio. Non crediderunt ꝙ corpus chriſti eſſet ſpiritus: ſed ꝙ ille qui apparebat: et hoc volens dominus elidere iuſſit probari reſurrectionem ſuam. Palpate. Luc. vlt. f. Ioh. xx. g. Spirituale erat corpus chriſti poſt reſurrectionem. Contra: ſuper illud. Ioh. xix. d. Et in carne

⁊ mea ⁊c. Ibi vi/

ſere q̄libet creatura nocere poſſet. a Jn virtute.i. agile. b Animale/alimonia indigēs ⁊ ideo nō glioſum. c Spirituale.i.ſubtile:ita q̄ p q̄ ſlibet corpus nō gl'ificatū tranſire potit ſine ipedimēto. Pſ. Amict⁹ lumie.i. corpe luminoſo. Matth.xiij.f. Juſti fulgebūt ſic ſol. Apoc.xij.a. Mulier amicta ſole.i.corpe glorificato. Qō cōparatur radio ſolis ꝑpt quattuor ꝓprietates ip̄i⁹. Radius em̄ ſolis in momēto eſt ab oriēte i occidēte. Et itez valde clarus eſt. Itē paſſus nō lędit: vn̄ in hoc oſtendit corporis impaſſibilitas. Itē intrat ꝑ vitrū nō ꝑforādo ipm̄:in q̄ ſignificat ſubtilitas. De his q̄ttuor dotibus Sap.iij.b. Fulgebūt iuſti ⁊ tāq̄ ſcintillę i arundineto diſcurrēt. Jn fulgore claritas:in h̄ q̄ dr̄ iuſti: ipaſſibilitas:in h̄ q̄ dicit ſcintillę: ſubtilitas:in diſcurſu/ agilitas. De his etiā Luc.vj.f. Menſuram bonā ⁊c. Itē ꝑ virgā aaron quę cū arida eſſet germinauit ⁊ floruit ⁊ frondiut ⁊ peperit amygdala: vt habet Numeri.xvij.c. Itē ꝑ ſpē ſpas dr̄ q̄ter Joh.vj.d.⁊.e. Reſuſcitabo eū. Itē ꝑ idem ſunt q̄ttuor pſalmi in cōpletorio:⁊ q̄ttuor verſus in Nūc dimittis. Cōpletoriū em̄ ſignificat ſtatū glorificationis cuius gloria nō habet finem. Itē Exod.xxv.c. per coronam interaſilē q̄ habebat quattuor digitos in altitudine. Per coronā illam corp⁹ glorificatū: Jnteraſilem ad innuendū q̄ nō tm̄ illi q̄ excellentia opa in charitate fecerūt reſurgēt glorioſe: ſed etiā q̄ aliq̄n depreſſi ſunt in nimio amore parentū. Jn q̄ttuor digitis: q: merito iuſticię vel inocētię ꝯferunt/ alias nō. Jſtas dotes habēt iam i p̄ſenti viri religioſi: Subtilitatē qui dam habēt per votū paupratis q̄ abſcidūt a ſe oēm ꝓprietatē vt poſſint intrare per anguſtā portā vitę ęternę: Matth.vij.c. Claritatē habent per votū caſtitatis habētes veſtimēta alba ſicut nix: Matth.xvij.a. Sap.iiij.a. O q̄ pulchra eſt caſta generatio cū claritate: immortalis eſt memoria illi⁹. Agilitatē habēt per votū obediētię ſequētes agnū quocunq̄ ierit. Apoc.xiiij.a. Jmpaſſibilitatē habēt per amorē iuſticię q̄ facit oēs iuſtos ipaſſibiles. Vn̄ Prouer.xij.c. Nō ꝯtriſtabit iuſtū qđcūq̄ ei acciderit. Dic ḡ: d Si ē corp⁹ aiale/in refectorio. e Eſt ⁊ ſp̄ūale/in oratorio: Si ē aiale/in ſeculo/ Eſt ⁊ ſp̄ūale/in clauſtro. Vel/ d Si ē corp⁹. Oñdit ꝑ q̄d habebūt corpa has dotes: q: nō ꝑ naturas/ ſ ꝑ chriſtū. Si ē corp⁹ aiale ⁊c. q̄ſi ſicut prim⁹ hō adam habuit corp⁹ habens oppoſitas qualitates ⁊c. Corpus autem impaſſibile: vt dicet Glo. Erit qđ plene ſubdet ſpiritui: et qđ ei erit ſimile in incorruptione: ⁊ nō indigens alimonijs. f Nouiſſimus. Eſa.liij.a. Deſiderauimus eū nouiſſimū viroꝝ. g Viuificātē. Joh.iij.a. Sp̄ūs vbi vult ſpirat: h Sz ñ pri⁹: q̄ſi ſic chriſtus prius habuit animale: poſtea incorruptibile:ita erit in nobis. i Deinde qđ ſp̄ūale eſt. Jn huius rei ſignū facta eſt mařia informis p̄:poſtea ſpecie decorata. Itē corp⁹ pri⁹ fit/poſtea aia. Itē lex p̄ data ē poſt euāgeliū:ita vita actiua por ē ꝯtēplatiua: ⁊ vita p̄ſens/vita beata. Itē añ fuit tabernaculū/ poſt tēplū. k Terren⁹/ hñs qualitates terrę. l De cęlo: habēs diuinā naturā. m Cęleſtis. Sap.vij.a. Contra. Sum quidē ⁊ ego mortalis hō de genere ei⁹ terreno q̄ prior factus eſt. Solō: de genere eius: q: mortalis: vt ille: ⁊ terrenus ſm̄ corpus vt ille:ſed dr̄ cęleſtis: q: nō humano ritu:ſed diuino nutu natus eſt ⁊ cōceptus: vel q: non formatus in vtero beatę virginis ſm̄ naturā ⁊c. Zach.xiij.c. Adam exemplū meū ab adoleſcētia mea. Jn q̄: Jn dilectiōe poſteritatis i ambitiōe vanitatˀ/i negligētia mādatoꝝ: i aſſēſu prauoꝝ cōſilioꝝ.ij. Reg.vij.c. Jſta eſt lex ab adā dñe de⁹. n Igit ſic portauim⁹: q: talit ꝑuenim⁹ ad corpoꝝ glorificationē/ portem⁹ imaginē cęleſtis chriſti ꝑ imitationē: ⁊ ſic habebim⁹ glioſam reſurrectionē: q: Roma.vj.a. Si cōplantati ſum⁹ ſimilitudini mortis chriſti/ſimul ⁊ reſurrectionis erimus. Beatus Bern. Sicut vetus adā fuit effuſus per totū hoiem ⁊ totum mundū:ita mō totū obtineat chriſtus in nobis. Natus ē ꝑuaricator vetus hō ille in manu ⁊ in corde in ore. Jn manu dupliciť: ꝑ facinus ⁊ flagitiū. Jn ore dupliciter: ꝑ arrogantiam ⁊ detractionem. Jn corde dupliciter: ꝑ deſideria carnis et deſideria glorię tpalis: Nūc aūt ſi q̄ noua creatura in chriſto vetera trāſierūt. Cōtra facin⁹/man⁹/ innocētia: ꝯtra flagitium/cōtinentia. Jn ore: ꝯtra arrogātiā/ verbū ꝯfeſſionis/cōtra detractionē/ verbū ędificationis. Jn corde ꝯtra carnis deſideria/ caſtitas: cōtra gliam tpalē: hūilitas. Ro.viij.b. Nō ſum⁹ debitores carni ⁊ ſāguini ⁊c. o Hoc aūt dico fratres: videlicet q̄ imitemur chriſtū ſi volumus eſſe participes glioſę reſurrectiōis.

a te/ſurget in virtutē. Seminat
b corpus animale/ſurget corp⁹
c ſp̄ūale. Si ēſt corpus anima
d le/ēſt ⁊ ſp̄ūale/ſicut ſcriptū ē:
e Factus eſt primus hō adam
f in aiam viuentē: nouiſſimus
g adā in ſp̄m viuificantē. Sed
h nō ꝑus qđ ſp̄ūale eſt / ſed qđ
i aiale ē. Deide qđ ſpirituale.
k Primus hō de terra terren⁹:
l ſecundus homo dē cęlo cęle
m ſtis. Qualis terrenus: tales
⁊ terreni: ⁊ q̄lis cęleſtis/tales
n ⁊ cęleſtes. Igit ſicūt portaui
mus imaginem terreni/ porte
o mus ⁊ imaginē cęleſtis. Hoc

Q Quā caro ⁊ ſanguis regnū dei poſſidere non poſſunt: neque corruptio incorruptelam poſſidebit.

ꝑ Caro ⁊ ſanguis ⁊c. Ibi dicit Greg⁹: q̄ hereticū eſt /corpus reſuſcitatū eſt ſp̄ūale. Solō: ſp̄ūale dicit hic ſubditū eſſe ſpiritui. Nō iam repugnabit: ſicut dr̄ Gal.v.c. Cōcupiſcit ⁊c. Sed ſequitur de hoc qđ dicit ſp̄ūale erit: q: tunc plene ſubdet ſpiritui: ergo erit ſp̄ūale. Sed loquit Glo. tm̄ de nobis: vt oſtendat maior dignitas reſurrectiōis: q̄ eadē rōne dignior eſt q̄ poſt pctm̄ a peccato reſurgit: q̄ qui nunq̄ peccauit. Qđ videt per illud Ro.v.d. Vbi abūdauit delictū ſupabūdabit ⁊ grā. Cōtra ſup illud Roma.v.a. Vix pro iuſto quis morit. Solō. Vt oſtendat dignitas reſurrectionis intellige ꝓpter cōparationē ad oppoſitū ſuū: q: oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcunt: nō q: ip̄a corruptio facit digniorē eſſe reſurrectionē. Pater noſter adā: Gen.ij.b. Sed nō viuificat vſq̄ ad auferēdam corruptionem.i.nō ita viuificat vt corruptionē auferat. Adheret deo ⁊c.ſ.vj.d. Sed chriſtus adhuc viuens perfectiſſime adhęrebat deo: q̄ corpus eius erat ſp̄ūale et glorificatū. Solō. q̄ nō habuit corpus glorificatum ſiue ſp̄ūale cum illa ſumma adhęſione fuit miraculū ſup miraculum: ⁊ hoc ſibi retinuit vt myſteriū noſtrę redēptionis in corpe ſuo adimpleret: Et eſt qđ hic dicit argumentū q̄ a dotibus aię redundāt dotes in corpe. De eadē materia eſt: parū dicit. Qui ſit caput. Eph.v.e. Quodāmō originādo. Ex illo ſūt nati carnalit: Renati ſp̄ūalit. Joh.iij.a. Alia expoſitio. Quaſi a relatiuis.i.ꝑ quendā reſpectū ⁊ cōmunē vſum loquendi: ſicut dr̄ rōnale reſpectu irrōnalis. Diſcrepantiam.i. differentiā: nō differt hęc locutio a p̄cedenti niſi in mō continuationis. Vel ita. Tertia expoſitio. Qui de puluere terrę formatus eſt: immo de limo vt dr̄ Gen.ij.b. Solō: puluis mediante humore cōpingitur in limū: ⁊ limus ꝑ cōſumptionē humoris iterū in puluerē reſoluit: ⁊ ideo vnū ponit ꝑ alio. Nutu diuino. Sap.vij.a. Coagulatus ſum in ſanguine.i. in carne locū ſeminis obtinuit et nat⁹ q̄ clauſa porta naturę exijt de vtero beatę virginis: ſicut ſignificatū fuit Ezech.xliiij.b. Porta hęc clauſa erit pricipi. Tales erunt cęleſtes.i. immortales: ſed ſumitur immortalitas pro impaſſibilitate. Secūdo iuſticiā: hoc dicit/ quia ſi nō offerat ſe locus nos tamē debemus offerre ad hęc tria q̄ ponit Glo. Quō caro erit hoc tetigit vbi dixit: Caro et ſanguis regnū dei non poſſidebunt. Latine dicitur ſecretum: ideo decipitur hic hereticus: qui dicit myſteriū dicit ap̄ls: non ergo hiſtoriam: igitur non reſurgent corpora mortuorum. Sancti viui reperti: Videt q̄ hoc ſit impoſſibile: q̄ aliqui viui reperientur: quia.j. Pet.iij.c. dicitur: quia cęlum ⁊ terra ſoluent. Solutio habetur per illud: Ignis añ ipſum p̄cedet. Glo. Pſ.96.
Ignis charitatis ⁊ irę p̄cedet in ſecūdo aduentu: ⁊ ille ignis inflāmabit in circuitu ſi mali ſunt/in conſumptionē: ſi boni/in reparationē: Vn̄ alibi dic Aug⁹. Jllo igne nō lędent boni: ſic nec tres pueri ab igne chaldęoꝝ ſunt lęſi. Nota Glo. quę hic ſequit: Non em̄

Expoſitio Glo.

a autem dico fratres: qm̄ caro
b et ſanguis regnum dei poſſi-
c dere nō poſſunt: neq̄ȝ corru-
d ptio incorruptelā poſſidebit.
e Ecce myſterium vobis dico:
f Omnes quidem reſurgem⁹:
g ſed nōn oēs immutabimur.
h In momento in ictū oculi/ in
i k l nouiſſima tuba. Canet eñ tu
ba: ⁊ mortui reſurgent incor-
rupti/ et nos immutabimur:
m Oportet enim corruptibile

G a Qm̄ caro et ſanguis.i.intenti vitijs q̄ oriunť ex car-
ne ⁊ ſanguie. b Regnū dei poſſidere nō poſſūt. Ro.
j.d. Nō itellexerūt qm̄ q̄ talia agūt digni ſūt morte: nō q̄ vita
glīoſa: ſȝ vt dr̄ in eodē.ij.b. Tribulatio ⁊ anguſtia i oēm aiaȝ
hoīs opantiſ malū.ſ.vj.b. Nolite errare ⁊c. Regnū dī nō
poſſidebūt: bona
aie. d In corrup
telā.i.vitā eternā in
q̄ nulla ē peccati cor-
Ps.13. ruptio. Ps. Corru-
pti ſūt ⁊ abominabi-
les facti ſunt ⁊c. Et
alibi/in pſona pecca-
Ps.37. torſ. Putrueřt ⁊ cor
rupte ſunt cicatrices
meę. Vel/ Caro et ſanguis.i. opa carnis et ſanguinis: quę
ſunt peccata in genere: ſicut ſunt comedere ⁊ bibere: vxores
ducere ⁊ filios generare: hęc nō erunt in patria. Sed videť ꝯ
Eſa.lxv.c. Serui mei comedēt/ ⁊ vos eſurietis: Sui mei bibēt/
⁊ vos ſitietis. Itē Eſa.xxv.c. Faciet dn̄s exercituū oib⁹ pplis
i mōte h̄ ꝯuiuiū pinguiū. Loqť de vita ętna. Itē Luc.xvj.f.
habeť/ ꝙ diues petijt guttā aquę ad refrigerandū linguā ſuā.
Ex q̄ videť ꝙ ſitis pęna erit eis q̄ erūt in inferno: q̄ in vita ęt-
na potus corpalis erit delectatio ⁊ refectio. Solo: ſicut dicit
Roma.xiiij.c. Regnum dei nō eſt eſca ⁊ potus: ſed iuſticia ⁊
pax et gaudiū in ſpūſctō. Et.ſ.vj.c. Eſca debeť ventri ⁊ vē-
ter eſcis ⁊c. Nō comedēt q̄ nec bibēt. Vñ etiā moyſes fuit q̄-
draginta dieb⁹ ⁊ q̄draginta noctib⁹ cū dn̄o nō comedēs neq̄ȝ
bibēs: multo magis in patria. Vñ qd̄ dicit Eſaias myſtice in-
telligiť: vt p ea in quib⁹ delectať corp⁹: intelligūť ea in quib⁹
delectať aia. Qd̄ obijcit de diuite qui erat in inferno ſitiens:
dicendū ꝙ nō ſitiebat corpaliter cū corpus non haberet: ſed
ſpūale refrigeriū deſiderabat: ⁊ tamen ſi in inferno eēt fames
⁊ ſitis: nō ppter hoc in paradiſo eſſet: qꝛ nullus eſt ibi defect⁹
omnino. c Necq̄ȝ corruptio.i. fluxus ꝯtinuus corpis qui
quotidie reſtaurať p ſumptionē cibi ⁊ potus. b Regnū
dei poſſidere.i.ibi eſſe/ nō poſſūt. Vel/ Caro ⁊ ſāguis
.i.corruptio carnis ⁊ ſanguinis/ regnū ⁊c. qꝛ oia incorru-
ptibilia erunt. Vñ Roma.viij.d. Ipa creatura liberabiť a ſer
uitute corruptionis. e Ecce myſteriū. Hęc eſt vltima
pars capłi: in q̄ oſtendit quō fiet reſurrectio: Et primo oſten-
dit qm̄ erit vniuerſalis: ſȝ nō glīficatio: ibi: Oēs quidē ⁊c.
Secūdo ꝙ fiet ſubito: ibi: In momēto. Tertio p qd̄ fiet:
qꝛ p vocē tubę: ibi: Canet eñ. Quarto qꝛ deſtrueť moriēdi
neceſſitas ⁊ paſſibilitas: ibi: Cū autem mortale hoc ⁊c.
Quinto ꝙ potētia peccādi oīno deſtrueť: ibi: Ubi ē mors
⁊c. Sexto de his bn̄ficijs grās agit: ibi: Deo autē grās.
Septio eos ad pſeuerātiā inuitat: ibi: Itaq̄ȝ frēs. Dicit er-
go. e Ecce/ ita glīoſe reſurgēt imitatores chriſti: Sȝ quō:
Ecce myſteriū.i. ſecretū: de q̄ Eſa.xxiiij.c. Secretū meū
mihi: ſecretū meū mihi: vę mihi: Qꝛ deſiderabat p̄miū ⁊ pę
nā: q̄rū vtrūq̄ȝ occultū eſt oī viuēti: ideo bis dicit ſecretū. f
Oēs reſurgemus. Cōtra. Ps. ꝙ impij nō reſurgēt: ſȝ re-
Ps.1. ſurgēt in iudicio vt iudiceť in iudicio diſceptatiōis. g Nō
oēs imutabimur/ in meli⁹. Dañ.xij.a. Qui dormiūt i pul-
uere terrę euigilabūt ⁊c. Illi aūt mutabunť in melius de qui-
Ps.10. bus Ps. Sicut opertoriū mutabis eos.ſ.a corruptione in icor
ruptionē. Per hoc q̄ tangit ppheta corpoꝝ glīficationē quę
erit quaſi noua veſtis. Zach.iij.b. Auferte ab eo veſtimen-
ta ſordida.i.corpus corruptibile. Et dixit ad eum: Ecce ab-
ſtuli a te iniq̄tates tuas: qꝛ extunc peccare non poterūt: ⁊ in-
dui te mutatorijs. Itē Geñ.xlj.b. Protin⁹ ad regis imperiū
eduxerūt ioſeph de carcere/ totonderūt eum ⁊ veſte mutata
obtulerūt regi. Eſa.lij.a. Induere fortitudine tua ſion indu
ere veſtimēt̄ glīę tuę hierl̄m. Iudith.x.a. Induit ſe veſtimēt̄
iocūditatis. h In momento.i.in breuiſſimo ⁊ minimo ⁊
anguſtiſſimo tp̄is ſpacio. Sȝ qꝛ momētū adhuc pars tp̄is ē:
addit/ i In ictu oculi.i. ita cito ſicut radius oculi pcutit
rem viſā. Vñ eſt argumentū ꝙ reſurrectio erit miraculoſa: nō
naturalis: qꝛ natura nō pōt opari ſubito/ ſȝ p ſucceſſionē. Sȝ
cōtra videnť ꝙ immo erit ſucceſſiue: qꝛ Ezech.xxxvij.b. vbi
oſtēſum eſt ei: quō fiet reſurrectio: dr̄ ꝙ factus eſt ſonit⁹ ⁊ fa-
cta eſt cōmotio: ⁊ acceſſerūt oſſa ad oſſa ⁊ caro ad carnē: ⁊ iun
cturę ad iuncturas: ⁊ ſteterunt q̄ſi magn⁹ exercitus: ⁊ inde in-
ſufflatus eſt eis ſpūs. Solo. Sicut ait Aug⁹: ſicut oīa q̄ ſunt
ſimul facta/ ſimul di-
ci non potuerūt: ſic
in reſurrectione oīa
mō p̄dicta ſimť fiēt:
ſȝ qꝛ pphe ſimul oīa
ppēdere nō poſſent:
iō oſtēſum eis eſt pri
mo vnū/ poſt aliud.
k In nouiſſima
tuba.i. p nouiſſimā
tubā q̄ erit vox filij dei: vel alicui⁹ angeli. Ps. Dabit voci ſuę Ps.67.
vocē vtuť.i.ptātē reſuſcitādi corpa Eſa.xxvij.d. Clāgeť i tu
ba magna ⁊ veniēt q̄ pditi fuerāt d tra aſſyrioꝝ: p q̄s illi q̄ pec
caueřt ⁊ pniaȝ egerūt: ⁊ q̄ electi fuerāt de tra egypti.i. pctōꝝ:
q̄ ſeruauerūt inocētiā: nō eñ reſurgēt glorioſę: niſi penitētes
vel oīno inocētes. Eſa.xxx.g. Auditā faciet dn̄s glīaȝ vocis
ſuę: ⁊ terrorē brachij ſui in cōminatiōe furoris ſui. Joh.v.e.
Oēs q̄ i monumētis ſūt audiēt vocē filij dei: qꝛ etſi forte ſit
archāgeli/ dr̄ filij dei: qꝛ pferet auctē filij dei.j. Theſſal.iiij.
d. In voce archāgeli. Amos.ij.a. Morieť in ſonitu moab.ſ.
q̄libet pctōr: l Canet eñ ⁊c. Vox eñ illa erit q̄ſi dulcis
melodia ſctis. Prope loquiť hic. m Oportet eñ corru
ptibile/ corp⁹: qꝛ de⁹ ſic pmiſit: q̄ verax eſt in pmiſſis. Et
G quia iuſtum eſt
ſequiť: Nō eñ reſurrectio hęc poterit niſi mors p̄ceſſerit. Expoſitio
Ex quo patet ꝙ vnuſquiſq̄ȝ morieť anteq̄ȝ reſurgat. Nō om- Ho.
nes ⁊ q̄ viui reperti. Ex hoc relinquiť ꝙ aliqui mali reperie-
tur viui in illo igne. Solo. Quādo veniet ille ignis: aliq̄s ma
los reperiet viuos: ſed in ipſo morienť. Vel viuos aliter appel
lat q̄ȝ ſup.i.reſuſcitatos: de quibus conſtat ꝙ non oēs immu-
tabunť. De hac immutatione dicit Job.xiiij.c. Expecto
donec veniat.q.d. illā corpis expecto immutationē: ſicut pue
ri veſtimenta in paſcha. Ocul⁹ percutit vis emittendi radios
ſuper ipa viſa: ⁊ inde eſt ꝙ ſi aliquid coniungatur ipſi oculo
videre non poteſt ppter hoc. Et volunt quidam dicere ꝙ de-
us cum ſit vbiq̄ȝ ⁊ ita vndiq̄ȝ immediate ꝯiunctus: ꝙ videri
non poteſt oculis corporis. Hoc tamen relinquit Aug⁹ ſub
dubio in lib. de Ciuita.dei: ⁊ tamen verū eſt. Ut per hoc mi-
rabilior reſurrectio: ergo erit miraculoſa: ſed illi q̄ ſunt in ali-
qua opinione dicerent: ꝙ erit miraculoſa q̄ntum ad congre-
gationem puluerum de diuerſis locis: de qua habetur ſuper
Marci.xiiij. Sed ipſis congregatis naturaliter ex eis reſur-
gent corpora. Poſt quā nō erit alia. Sed conſtat ꝙ reſurre-
ctio erit ad diſceptationē: quod patet per illud Johel.iij.a.
Cōgregabo oēs gētes et diſceptabo cū eis: ergo diſceptatio
illa fiet vocaliter. Preterea ſm hoc in patria nō erit laus vo-
calis: qd̄ tamen dicit Caſſiodorus ſuper illud: Omnis ſpirit⁹ Ps.150.
laudet dn̄m: ⁊ hoc tenet eccleſia: non ꝯſentiens in hoc Aug⁹.
De diſceptatione quidam dixerunt ꝙ fiet per remoꝛſionē cō-
ſcientiarum. Sed poteſt dici/ ꝙ immo erit vocalis. Unde qd̄
hic dicitur. Poſtq̄ȝ non erit alia vox: intelligendum eſt ad
vocandum: aut faciendum reſurrectionem. Tuba dei alibi di
citur. Zach.ix.d. Domin⁹ deus in tuba canet ⁊ vadet in tur-
bine auſtri.j. Theſſal.iiij.d. Qm̄ ipſe dominus in iuſſu ⁊c.
In glīam immortalitatis ⁊ impaſſibilitatis: ergo imortalita-
tis eſt gloria: ergo damnati quia immortales erunt gloriam
habebūt: Scōm hoc et ipaſſibilitas eſt gloria: ⁊ itaq̄ ſine ha
ptiſmo decedūt gloriam habebunt. Solutio: coniunctim in-
telligitur in gloria immortalitatis et impaſſibilitatis: neutrū
eñ gloria eſt ſine altera. Vel aliter ſumiť impaſſibilitas ſiue
et immortalitas ante ſtatum primum hominis ⁊ in ſtatu glo-
rię: ſic enim in patria erunt impaſſibiles ꝙ habebunt poten-
tiam reſiſtendi omni nocuo quod non illi qui erunt in infer-
no. Et iterum qui erunt in limbo ex ſe non habent poteſtatē
reſiſtendi: etſi conſeruentur illęſi a domino. Pro eo qd̄ hi ſer
uimus: ergo

q̄r iuſtū eſt: vt q̄ in corporibꝰ deo ſeruierūt: in eiſdē remunerē tur. a Incorruptionē: vt reſurgāt ſine diminutione mēbrorū induere immortalitatē: q̄r coronabunt corpa q̄ſi veſtimēto. Math.xxv.a. Que paratę erant intrauerūt ad nuptias. Baruch.v.a. Exue te hierlm ſtola luctus ⁊ vexatiōis ⁊ indue te decore et honore: id ē corpe decoro et honorificato. Sic notat identitas carnis in reſurrectione cum dicit: b Hoc tūc fiet.i. adimplebit. c Abſorpta eſt: Oſee.xiij.d. alia litera: Sꝫ noſtra: Ero mors tua o mors. d Mors.i. moriendi neceſſitas ⁊ paſſibilitas. Abſorpta: id eſt abſorbebit.

a hoc induere incorruptionē: ⁊ mortale hoc induere immortalitatem. Cum autē mortale b hoc induerit immortalitatē: tunc fiet ſermo qui ſcriptꝰ eſt: c d Abſorptā eſt mors in victoriā: e f Ubi ē mors victoria tua? g h Ubi eſt mors ſtimulus tuus? i Stimulus aūt mortis pecca k tū eſt: virtus vero peccati lex. l Deo aūt grās: qui dedit nobis victoriā per dñm noſtrū ieſum chriſtum. Itaqꝫ fratres m mei dilecti / ſtabiles eſtote et immobiles: abundantes in n omni opere domini / ſemꝑ ſcientes ꝙ labor veſter non eſt inanis in domino.

e In victoria.i. ꝑ victoriā chriſti i cruce q̄ meruit ſibi ⁊ nobis immortalitatē. Eſa.xxv.c. Precipitabit dominus mortem in ſempiternū. Heb.ij.d. Quia pueri cōicauerūt carni ⁊ ſanguini: ⁊ ipſe ſimul participauit eiſdē vt ꝑ mortē deſtrueret eū q̄ habebat mortis imperiū.i. diabolū ⁊ liberare eos qui ⁊c. Eſa.xlix.g. Nunq̄d tollet a forti ꝑda: et qḋ captū eſt a robuſto ſaluū eſſe poterit: q̄r hoc dicit dñs eq̄dem ⁊c. f Ubi eſt mors. Hoc dicit apl's vel ꝓpha in ꝑſona reſurgentiū ⁊ letantiū de abſorptiōe mortis. g Ubi ē victoria tua: vel cōtentio tua: ſic dicent tūc: ſed mō mors oēs deuincit paruos ⁊ magnos. Uñ Eccꝫ.xl.d. Cōmunionē mortis ſcito. h Ubi eſt ſtimulus.i. pctm̄.q.d. non eſt: q̄r nō poterūt amplius peccare. Sap.j.d. Deus mortē nō fecit: id eſt cauſam mortis.i. pctm̄ qḋ dicit ſtimulus mortis: q̄r eo oēs puniti de neceſſitate moriunt. k Uirtus vero peccati lex.i. augmētū ꝑ occiſionē. Et hoc dicit ꝯ ꝓſumētes de legalibus / et dicētes hęc oīa fieri ꝑ legē. Roma.v.d. Lex ſubintrauit vt abūdaret delictū. Roma.iiij.c. Ubi nō eſt lex nec ꝑuaricatio. Roma.vij.b. Paſſiones peccatorū q̄ ꝑ legē operabant: in mēbris nr̄is. Uel ꝑ mortē / diabolū: q̄ oēs deuorabat

Ps.88. manu trahēte ad minꝰ ad limbū. Sed Ps. Humiliaſti ſicut vulneratū ſupbū. h Ubi eſt. Ecce inſultāt diabolo: q̄ vt dr̄ Abacuck.j.c. de regibꝰ triūphabit. Uñ Eſa.x.c. Inueni oīa regna q̄ſi oua q̄ derelicta ſūt ⁊c. i Stimulꝰ.i. pctm̄ q̄ mediāte diabolꝰ interficit. Uel ꝑ mortē peccādi ꝯſuetudinē q̄ oino deſtruet. Hoc dicit q̄r ſancti triūphabūt in die iudicij. Stimulus / peccatū adę / per qḋ cecidit hō in peccādi aſſuetudinē. l Deo aūt grās q̄ dedit victoriā: de morte diabolo ⁊ peccato.j. Joh.v.a. Hęc ē victoria q̄ vincit mūdū fides noſtra. m Stabiles: in bono immobiles / contra tēptationē. Col.j.c. In fide fundati ⁊ ſtabiles ⁊ immobiles in ſpe euāgelij. Sed ꝯ.ꝫ.iiij.c. Inſtabiles ſumꝰ ⁊ laboramꝰ. Solō: inſtabiles loco.i. diſcurrētes: et ſtabiles aīo. n In omni ope dñi: ſciētes ⁊c. q̄r deus retribuet vobis ſi laboratis in ſeruitio ſuo.ꝫ.iij.c. Unuſquiſqꝫ propriam mercedem accipiet.

Expoſitio ſlo. ⁊ ... timus: ergo homo bonis operibus meretur vitam ęternam: quod verum eſt. Unde deus duobus modis dicitur iuſtus: quia reddit quod debetur meritis: et quia fidelis eſt in promiſſis. Ut ornamentum. Ex hoc patet ꝙ immortalitas aliter dicitur de malis: quia eis nō erit ornamentum. Neqꝫ eadem ſubſtantia carnis erit. Contra: dicit Augꝰ. ꝙ ibi erit partium tranſpoſitio: ſicut in fuſili: vnde quod modo eſt in pede / forte tunc in naſo: ergo non erunt ęędem partes: ergo non erit eadem ſubſtantia carnis. Solutio. Ęędem partes erunt formaliter quo ad ſubſtantialē formā: et idē totum licet differat ſm materiam: ⁊ ideo eadem erit carnis ſubſtātia: ⁊ caro eadē: vel forte quęlibet pars naturā quam modo habet habebit. Nec dicit Augꝰ contrarium ſed quod poſſet fieri ita. Qui ſcriptus eſt. Ex hoc videtur ꝙ impoſſibile eſt illū ſermonem ꝓpheticum non impleri: maxime ſcḋm illos qui dicunt ꝙ ante incarnationem erat neceſſe reſurrectionem fore futuram: et loquebatur vterqꝫ ꝓpheta a ſpirituſancto: ergo poſſibile erat ꝙ vterqꝫ diceret falſū. Solutio. Sermonē ꝓpheticū inq̄tū eſt ꝓpheticꝰ neceſſe eſt impleri: q̄r impoſſibile eſt nō fuiſſe prophetatū. Eſa.xxv.c. Precipitabit mortem in ſempiternum et auferet dominus deus lachrymam ab omni facie. Uel in Eſa.xxvj.d. Uiuent mortui tui: interfecti mei reſurgent. Et cū Oſee.xiij.d. Ero mors tua o mors: Quia iā factū eſt: q̄r in multis iam deſtructa eſt mors animę: ⁊ hęc mors eſt neceſſitas moriēdi morte inferni q̄ deſtructa ē: iuxta illud: Moriēdo mortē deſtruxit. Uel mors dicit originale pctm̄ qḋ deſtructū eſt q̄tum ad cauſā: etſi nō in oībus q̄tum ad effectum. Hęc ſunt verba prophetę: immo in nulla prophetia habentur. Solutio. Hęc verba apoſtoli dicuntur verba prophetę: quia ī animo prophetę erāt / licet nō in ſcripto redacta eſſet ab eo. Infligeret. Hiere.xlvj.d. Fortis impegit in fortem ⁊c. Suſcipiendo ſuperaret: immo ſuperatus eſt a morte quā ſuſcępit reſurrexit: et ipſa in reſurrectione ſuperata eſt ab eo: quā reſurgendo nō ſuperaſſet niſi eam ſuſcepiſſet: ideo hoc dicitur ꝙ cauſam ſuſcipiēdo ſuperauit. Job.xviij.c. Calcet ſuper eum quaſi ⁊c. Col.ij.c. Expolians principatus et poteſtates traduxit cōfidenter palam triumphās illos in ſemetipſo. Peccauimus omnes: Roma.v.b. Lignū vitę. Geñ.ij.b. et.iij.a. Sed q̄ hoīs vita fieret: ergo ſine illo nō viueret homo. Solutio: hoc dicitur: q̄r ſumēdo de illo diutius viueret et etiam immortalis fieret: vt Augꝰ dicit ſuper illud verbum. Hanc naturalem vim habebat lignum vitę: vt qui eius fructum ſumeret perpetua ſoliditate firmaretur: ⁊ beata immortalitate veſtiretur / nulla infirmitate vel anxietate vel laſſitudine vel imbecillitate fatigandus: vnde fieret vita immortalis et perpetua. Ex parte abſorptus eſt: q̄tum ad manum trahentem / per quam et ſanctos trahebat ad limbū. Chriſtum inuadēdo in quo ⁊c. ſed eadem rōne ſi miſiſſet manum in aliquem ſanctū / cum in eo nihil habuit penitus abſorberetur. Solutio. Hęc cauſa faciens non ſufficiens eſt: et iterum bene potuiſſet amiſiſſe potentiam illam licet nō miſiſſet manum in chriſtum: ſed nec nūc videtur penitus abſorpta eius potētia: quia dicitur Job penult.c. Abſorbebit fluuium et ideo nō mirabitur. Ibi Gregꝰ. Omnes quos carnales inuenit ſub iugo ſuę dominationis trahit: ergo non eſt abſorpta manꝰ eius trahens: quid eſt ergo ꝙ hic dicit Glo. Uictoria tua q̄ genꝰ humanū velut gregē poſt te trahebas. Ex hoc relinquens ꝙ modo non trahat. Solutio. Reuera modo carnales trahit: et ita partem generis humani: ſed non totum quod ꝑus: et ideo dicitur amputata diabolo manus trahēs: quia non omnes morientes trahit in limbum: ſicut ante paſſionem domini. Ex actu peccata ſunt: id eſt ex fomite contracto ex actuali peccato adę. Hanc mortē: id eſt peccatū / peccato meruimus: ergo peccatum eſt cauſa peccati: quia mors ſumitur hic pro peccato. Solutio. Congruum fuit vt poſtq̄ peccauit. Uel meliꝰ / mors dicitur hic delectatio peccādi vel conſuetudo quę non eſt peccatum: ſed ſequela peccati. Primo concupiſcentia carnis duxit nos: hoc fuit in peccato primorum parentū qui nihil habuerunt ꝙ eos traheret ad peccatum ſicut nos modo: vnde ſecuti ſunt ad ꝯcupiſcētias ſuas nō tracti ab eis. Eccꝫ.xviij.d. Poſt concupiſcentias tuas nō eas ⁊c. Data lege inualuit / occaſionaliter. Confidite ego vici mundum: Joh.xvj.g.

D E collectis aūt. In hoc vlti/ ¶Expo. Ca. XVI
mo caplo monet eos ad opa miſicordie: quia vult ꝙ
hoc fixum habeāt in cordibꝰ ſuis. Sir Act. xx. g. vl/
timū qd dicit recedēs ab epheſijs eſt. Opoꝛtet ſuſcipere infir/
mos ⁊ meminiſſe verbi ieſu: et qd illud ſit licet non inuenia
dictū ab eo: ſubdit:

A Beatiꝰ ē dare ꝙ ac/
cipe. Sir dñs in ce/
na charitatē ⁊ humi/
litatē diſciplis cōmē
dauit. In hoc ergo
caplo pmo hoꝛtatur
eos aplˢ ad facien/
das collectas paupe
ribus hierlin: q oia
reliquerāt ppt chri/
ſtum. Secūdo pmit
tit ſe iturꝫ ad eos: ibi:
Veniā autē. Ter/
tio oſtendit ppt qd
tantā moꝛā faciet apud epheſios: ibi: Permanebo autē
epheſi ⁊c. Quarto cōmēdat eis timotheū: ibi: Si aūt ve
nerit. Quinto quodāmodo cōmendat ⁊ excuſat apollo epm
eoꝝ q ab eis receſſerat ppter maliciā eoꝝ: ibi: De apollo.
Sexto inuitat eos ad vigilantiā ⁊ cōſtantiam: ibi: Vigilate.
Septimo cōmendat eis quoſdā ſpāliter vt imitent eos: ibi:
Obſecro ⁊c. Octauo reddit eis gratias de donarijs que p
illos ſibi miſerunt: ibi: Gaudeo. Nono ſalutat eos ex parte
eccleſie aſie: ibi: Salutatio: et ibi excōicat eos q chriſtū nō
diligūt eo ꝙ p hoc cōſeruat vnitas in qua eos inſtruit p totam
epl'am. Ad vltimū optat eis grām in pñti: ⁊ glīam in futuro:
qd eſt finis illiꝰ vnitatis. Dicit ergo: a ¶De collectis aūt q
fiunt in ſanctos. i. ad opus ſanctoꝝ: Et vere ſancti: qꝛ ſan
ctꝰ ⁊ agios idē ē: ⁊ h eſt ſine tra. De ipſis aūt dr Act. iiij. g. ꝙ
vendebāt oia q habebāt ⁊ ponebāt ad pedes aploꝝ. Ro. xv.
f. Probauerūt macedonia ⁊ achia collectionē aliquā ⁊c. b
¶Facite. Gal. vj. c. Dū tps habemꝰ opemur ⁊c. c ¶Per
vnā ſabbati. Sabbatū p tota ſeptimana ppter numerū. ſ.
vnitatē: quia eſt principiū numeri prima. Sic ſumitur ſabba/
tū Luc. xviij. b. Ieiuno bis in ſabbato. Eſt ergo ſenſus: p vnā
ſabbati. i. in pma die ſeptimane. i. in die dñica. Leuit. xxiij.
f. Dies octauus erit celeberrimus atqꝫ ſanctiſſimus: eſt enim
cetus atqꝫ collecte. Neemie. viij. d. In die octaua iuxta ritū
collectā fecerūt. Vel ſabbatū ſumitur pro ipſo ſabbato quod
eſt vna die: et eſt idem ſenſus: vna die ſabbati. i. pma die poſt
ſabbatū. Monet ergo eos aplus ad faciendū collectas ad opus
pauperū: ſicut iniunctū fuerat ei ab aplis. Gal. ij. b. Dederūt
mihi dexteras ⁊ barnabe ⁊c. tm̄ vt pauperū in hieruſalē me/
moꝛes eſſemus ⁊c. Et debent libenter diuites puidere pau/
Ps. 103. peribꝰ: iuxta illud: Cedros libani qs plātauit dñs: plantauit
diuites qſi arboꝛes q fructū ferāt ad opꝰ pauperū: ⁊ hoc eſt:
illic paſſeres iudicabūt ſancti modici in tpalibus. Dan. iiij. b.
Videbā arboꝛē ⁊c. et oīs eſca volucrū ⁊ pecoꝝ in ea. Diuites
em̄ ſunt qſi hoꝛrea et arce dñi: vt qñ neceſſe fuerit pauperibꝰ
ſuis aperiāt: ⁊ qñ aliter nō pōt habere/ frāgit pauperibꝰ ſuis
arcas illas aliq graui infirmitate. Iohel. j. d. Demolita ſunt
hoꝛrea/ diſſipate ſunt apothece: cōfuſum eſt triticū: qꝛ qdā ha
bet de vſura: qdā de nō vſura. Ex hoc aūt loco apli inoleuit cō
ſuetudo/ vt in diebꝰ dñicis ⁊ magnis ſolēnitatibꝰ fiat collecta
ad opus lepꝛoſoꝝ indigentiū: qꝛ tūc magis ſunt deuoti ⁊ pa/
rati ad elemoſynas. Baruch. j. a. Collegerunt pecuniā in cō/
ſpectu dei. i. neceſſaria ſm ꝙ potuit vniuſcuiuſqꝫ manꝰ inueni
re eqliter diues ⁊ paup. Sicut etiā dñs in diebꝰ dñicis habet
pelues: ſic ⁊ diabolus: qlibet em̄ mulier habitu meretricio oꝛ
nata: eſt peluis diaboli in qua multi reponūt ad opus diabo/
li: vt oēs q eā turpiter cōcupiſcūt. d ¶Unuſquiſqꝫ apud
ſe reponat. Hoc dicit ne excuſarent per maliciā miniſtroꝛū
cuſtodictiū collectas illas. e ¶Recōdēs: ſic. ij. Cor. ix. a.
De miniſterio qd fit in ſanctos ex abundanti mihi eſt ſcribe/
re: ſcio em̄ pmptū animū vrm. Deut. xiiij. d. Anno tertio ſe/
parabis aliā decimā ⁊ repones eam intra ianuas tuas. Sed
Matth. v. c. dr Niſi abūdauerit iuſticia veſtra ⁊c. f ¶Qd
ei bñ placuerit. Vñ. ij. Cor. ix. b. Nō ex triſticia aut ex ne
ceſſitate: hilarē em̄ datoꝛē ⁊c. Ro. xij. c. Qui miſeret in hila/
ritate. Exod. xxv. a. Loquere filijs iſrl: ab omni hoie qui of/
fert vltroneus acci/
pietis. g ¶Ut non
cū venero. Hoc
dicit: quia nimis gra
uarent ſi darent ſubi
to ſimul. ij. Cor. ix.
a. Parati ſitis ne cū
venerint macedones
mecū: inuenerint vos
impatos. h ¶Cum
autē pñs. Ecce qd
faciā de illis collect.
non retinebo mihi: ſꝫ
mittā p pſonas pba
tas a vob. m In hie
ruſalē/ paupibꝰ k ¶Per eplas. i. cū eplis meis. l ¶Gra
tiā veſtrā. i. elemoſynas veſtras: q dicunt gra: qꝛ magnam
grām facit dñs ei: q dat volūtarie elemoſynas. ij. Cor. viij. a.
Notā aūt vobis facimꝰ grām ⁊c. ij. Cor. ix. b. Potēs eſt de
facere abūdare in vob omnē grām. Glo. Nō ſolū hāc ſꝫ etiā
oia dona ſpūſſancti. Vel gra appellat: qꝛ gratis et ex amoꝛe
tm̄ debet dari: nō ppter fauoꝛē hoim vel cā inanis glie. i
¶Quos pbaueritis: p tales debēt mitti elemoſyne. Vñ. ij.
Cor. viij. c. Miſimꝰ cū illo fratrē nrm: cuiꝰ laus eſt in euan/
gelio p oēs eccleſias. i. lucā/ deuitantes h ne qs nos vitupe/
ret/ dicēs ꝙ per inhoneſtas pſonas miſimꝰ eoꝝ elemoſynas.
Ideo Exod. xxxv. d. moyſes multū cōmendat beſeleel anteqꝫ
pcipit qd tradantur ei donaria. n ¶Si dignū. i. ſi magna
collegeretis: ⁊ ſic p hoc inuitat eos ad copioſe dādū. o ¶Nā
macedoniā ptrāſibo. Act. xvj. b. Viſio per noctē pau/
lo oſtēſa eſt: vir macedo ſtans ⁊ depcās eum dicēs: trāſiēs in
macedoniā adiuua nos. p ¶Apud vos hyemabo: per
hoc innuit ꝙ multa erāt ibi coꝛrigēda. Glo. Si eſt medicꝰ mo
rā habet vbi multi egrotāt. Felices cū quibꝰ paulꝰ hyemat:
Sꝫ infelices illi de qbꝰ Eſa. xviij. c. Eſtate ppetua erūt ſup eū
volucres: ⁊ oēs beſtie tre ſup eū hyemabūt. q ¶Ut vos me
deducatis. q. d. ibo ſm qd dictaueritis mihi. Sꝫ qre petit
paulꝰ adduciū: nūqd timet aliquē. j. Eſdre. viij. d. Erubui pe
tere regē auxiliū ⁊c. r ¶Tpis manere apd vos. Per an/
nū ⁊ dimidiū māſit apud eos. Vñ Act. xviij. c. Sedit aūt ibi
annū et ſex menſes

D E collectis aūt ſanctos
aūt que fiūt in ſanctos
ſicut oꝛdinaui in eccle/
b ſijs galatie: ita et vos facite p
c vnā ſabbati. Unuſquiſqꝫ ve/
e ſtrum apud ſe reponat recōn
f dens quod ei bene placuerit:
g vt nō cū venero tunc collecte
h fiant. Cū aūt pñſens fuero: qs
i k pbaueritis p eplas/ hos mit/
l m tā pferre grām veſtrā in hieru
n ſalē. Qꝫ ſi dignū fuerit vt ego
eā/ mecū ibūt. Veniā autē ad
vos/ cum macedoniā pertrā/
o ſiero. Nā macedoniā ptrāſi/
p bo. Apud vos aūt foꝛſitā ma
q nebo: vl etiā hyemabo vt vos
me deducatis qcūqꝫ iero. No
lo em̄ vos mō i trāſitu videre.
r Spero ei me aliquātulū tēpō

a ¶De collectis aūt ⁊c. De craſtino. Matth. vj. d. Qd Expoſitio
vobis ſcribo. Humano moꝛe. Videt ꝙ neceſſariū eſt fragili/ Glo.
tati humane: vel. i. ſm cōſuetudinē hoim. i. rōnaliū q iplent
illud Ps. Diuitie ſi affluent ⁊c. ꝙ epi in tpe cariſtie pñt fa/ Ps.
cere collectas i eccleſijs ad opus pauperū ⁊ cogere ſubditos
ad hoc. Vñ. ij. Cor. viij. b. vbi loquit de collectis: Nō impe
rās dico: ne ſitis trāſgreſſores. Ex q relinquit ꝙ de iure poſ/
ſet eos cogere ⁊ hoc eis pcipe: ⁊ hoc ē qd hic dicit Glo. Ido
tenendū ē ſicut oꝛdinaui ⁊c. Una ſabbati. ij. Cor. viij. c. Nō
vt alijs ſit remiſſio: vob aūt tribulatio. Cauēs ne iterū illō ſa
mat: ergo ſi aliqs deſtinauit ꝙ hoc dabit paupibꝰ iſtud ſeparādo
⁊ in partē ponēdo: nō licet ei in pprios vſus cōuertere. Vñ Le
uit. xxvij. b. Si qs vouiſſet aliqd: illō reddebat eq bonū: vel
meliꝰ: ⁊ qntā partē ſup. Et reuera nō lꝫ in pꝛios vſus cōuer/
tere: niſi in valde magna neceſſitate: ⁊ tunc cū ſpe reſtituēdi p
diuerſos dies. Ppt h eſt pceptū ſynodale ꝙ in altera du/
arū dñicarū ad minus veniat qlibet ad eccleſiā: qd ſi nō facit
pōt denūciari coꝛā epo. Inueniet multū: collige de mult. ma
gnꝰ aceruꝰ erit. Eplis cōmēdatoꝛijs. Argumētū lris cōmēda
toꝛijs. ij. Cor. iij. a. Nūquid egemꝰ ſicut quidā ⁊c. Reſpon/
deo: aplˢ qꝛ notus erat nō egebat: ſed iſti egebant qꝛ ignoti.
Si dñs pmiſerit/ ſꝫ tñ ipm apud eos manere eſſet bonū: per/
miſſio aūt de malis tm̄ eſt: propꝛie debuit dicere: ſi dñs vo/
luerit vel aliud hmōi. Sꝫ dicēdū ꝙ ipe loquit vulgariter non
facieus vim in

a ris manere apud vos / ſi dñs
minus ꝑmiſerit. Permanebo
aũt epheſi vſq ad pẽtecoſtẽ.
b Oſtiũ eñ mihi apertũ eſt mã
c gnum ⁊ euidẽs / ⁊ áduerſarij
d multi. Si aũt venerit timo/
e the⁹ / videtẽ vt ſine timore ſit
f apud vos: ópus eñ dñi ope/
g raꝛ ſicut ⁊ ego. Nẽ qs ergo il/
lũ ſpernat. Deducite aũt illũ
in pace vt veniat ad me: Ex/
h pẽcto eñ illũ cũ fratrib⁹. De
i ápollo aũt fratre vobis notũ
facio: qm̃ multũ rogaui eũ vt
veniret ad vos cũ fratrib⁹: et
k vtiq nõ fuit volũtas eius vt
l nũc veniret. Veniet aũt cũm
m ei vacuũ fuerit. Vigilãte / ſta/
n o tẽ in fide / viriliter agite ⁊ con/
p fortãmini: oĩa eñ veſtra ĩ cha
q ritãte fiant. Obſecro aũt vos
r frẽs: noſtis domũ ſtephãne ⁊
fortunati et achaici: qm̃ ſunt
s primitię achaię ⁊ ĩ miniſteriũ
t ſanctoꝝ ordinãuerũt ſeipſos
vt et vos ſubditi ſitis eiuſmo
di: ⁊ oĩ coopanti ⁊ laboranti.
v Gãudeo aũt in pñtia ſtepha/
ne ⁊ fortunati et achaici: qm̃
x id qð vóbis deerat ipi ſupple
y uerũt. Refecerũt eñ ⁊ meũ
z ſpm̃ ⁊ véſtrũ. Cognoſcite ẽ q̃
eiuſmodi ſunt. Salutãt vos
eccleſię aſię. Salutat vos in
a b dño multum ãquila ⁊ priſcã:
c cũ dómeſtica ſua eccl̃ia: apð
q̃s ⁊ hoſpitor. Salutant vos
oẽs fratres. Salutate inuicẽ
d e in oſcúlo ſancto. Sálutatio
f mea / manu pauli. Si qs non
amat dñm noſtrũ ieſum chri/
g h ſtũ / ſit anãthema mãranatha.
i Grãtia domini nr̃i ieſu chri/
k ſti vobiſcum. Chãritas mea
cum omnibus vobis in chri/
ſto ieſu. Amen.

Explicit ep̃la pauli ad Co/
rinthios prima.

ꝗ ãnũ ⁊ ſex mẽſes docẽs apud eos ỽbũ dei. a Si dñs ꝑmiſe
rit. Hec dictio ſẽp eſt intelligẽda. Jaco.iiij.d. Pro eo vt di/
catis: ſi dñs voluerit et ſi vixerim⁹. b Oſtiũ / cordiũ / ma/
gnũ.q.d. multi ſunt parati recipe ỽbũ dei. Eſa.xlv.a. de cy/
ro q̃ interpꝛetaꝛ heres.i. chriſtus: de q̃ ꝑ Ps̃. Dabo tibi gẽtes
Ps.2. hereditatẽ tuã. Agi
am añ eũ ianuas. Et
poſtea: Portas ere/
as ⁊ vectes ferreos
ꝯfrigã.i. duriciã cor
diũ. Col.iiij.a. Orã
tes ſimul ⁊ ꝓ nob / vt
deus aperiat nob ſer
monis oſtiũ ad loq̄n
dũ myſteriũ chriſti.
Joh.x.b. Per me ſi
qs introierit ⁊c. Sꝫ
q̃dã introeũt ad cor/
C da hoim ꝑ truphas
nõ ꝑ chriſtũ. Claudi
tur aũt oſtiũ ꝑdica/
toꝛ: q̃n̄q ex pte dei.
Eph. vj.c. Orãtes
ꝓ me vt detur mihi
ſmo in apitione oris
mei. Qñq ex parte
primi. Eccl.xxxij.c.
Vbi nõ eſt audit⁹ nõ
effũdas loq̃lã. Qñq
ex pte ſui. Eſa.xxix.
b. Erit vobis viſio oim
ſicut ỽba libri ſigna/
ti. c Aduerſa/
rij multi. Et ĩn ibi
vult manere paulus
vbi habet aduerſari/
os multos: ⁊ nos fu/
gim⁹. Si eſſet clauſum oſtiũ nunq aduerſarios ſuſcitaret dia
bolus. Vñ q̃n multi nitunꝛ impedire aliqð negociũ magnum
Ps.92. ſignũ eſt q ſpm eſt dñi. Ps̃. Mirabiles elationes maris: mi/
rabilis in altis dñs. Exod.j.c. Quãto plus opprimebanꝛ fi/
lij iſrꝉ: tãto magis multiplicabanꝛ: Sic eſt de ỽbo dñi: qñ pl⁹
impediꝛ. Nec mirũ. Luc.viij.b. Semen eſt ỽbũ dei. Semen
aũt ſi maneat in pace nũq multiplicaꝛ: ſꝫ qñ grãdinib⁹ / ntue ⁊
pluuijs ꝑmiꝛ. d Si aũt venerit timothe⁹: q̃ fuit porta/
tor hui⁹ ep̃lę: vt habitũ ẽ ſup̃ ĩ ꝓlogo: iſtũ q̃ſi legatũ ſuũ miſit
apud eos: e Videte vt ſine timore ſit apð vos. Argu
mentũ q dñi terrarũ debẽt cuſtodire in pace ⁊ ſecuritate lega
tos dñi pape: Qð ſignificatũ eſt Geñ.xx.d. vbi dr̃ q abime/
lech deduxit abraam ſecurũ cum tota ſubſtãtia ſua. f Op⁹
eñ dñi operaꝛ.ij. Timoth.iiij.b. Tu ỽo vigila in oibus
labora opus fac euãgeliſtę ⁊c. g Ne q̃s ẽ illũ ſpernat:
q: iuuenis eſt.j. Timoth.iiij.c. Nemo adoleſcentiã tuã con/
temnat. Luc.x.c. Qui vos ſpernit me ſpernit. h Expe/
cto eñ illũ cũ fratrib⁹: ⁊ illũ ⁊ frẽs q̃ ſunt cum eo: vel ego
cũ fratrib⁹ q̃ mecũ ſunt habituri ꝯſiliũ: Et dedit formã vt ep̃i
expectarenꝛ. i De apollo aũt: de q̃ habeꝛ Act.xviij.f.
Judę⁹ quidã apollo noĩe alexandrinus genere vir eloquẽs de
uenit epheſũ potẽs in ſcriptur ⁊c. k Nõ fuit volũtas.
Argumẽtũ q ſi ep̃s vel ſacerdos recedat ꝓpꝛ maliciã ſbditoꝝ
ſuoꝝ nõ põt cogi a ſuꝑiore vt reuertaꝛ ad eos: ſed tñ moueri
põt. l Cũ ei vacuũ fuerit.i. tp̃s oportunũ. Vel / vacuũ.
q.d. nõ ẽ hic vacu⁹.i. ocioſus. m Vigilate: iuxta Marc.
xiij.d. Janitori p̃cepit vt vigilet.j. Pet.vlt.b. Marci.xiij.d
Qð vobis dico oibus dico / vigilate. n State. Eph.vj.
c. Succincti lumbos. o Viriliter agite. Glo. Mulierũ
eñ eſt incõſtãtia. Jacobi.ij.d. Fides ſine operib⁹ mortua ẽ.
Per hoc q dicit / State: remouet torporẽ. p Cõfortami
ni / ꝑficiẽdo oĩa vr̃a: q In charitate.i. nihil ꝯtrariũ cha
ritati faciatis: ſine q̃ alia vana ſũt. ĩ.xiij.a. Si linguis hoim
loquar ⁊c. r Stephane. ĩ.j.c. Baptiçaui ſtephane domũ

s Primitię: ꝑmo cõuerſi. t Ordinauerũt ſeipſos.
Cõtra. Heb.v.a. Nec q̃ſq aſſumat ſibi honorẽ ſed q̃ vocaꝛ
⁊c. Solo. Nõ honorẽ / ſed laborẽ ſibi aſſũpſerũt.i. tales ſe ex
hibuerũt q ordinati ſũt ad miniſtrãdũ ſanctis: vel q: de pro
prijs expẽſis ſanctis prouidebant neceſſaria. v Gaudeo.
Gr̃as agit eis de do
narijs q̃ ſibi miſerãt
ꝑ iſtos: x Qð vob
deerat. Iſti corin/
thij tenebãꝛ ꝓuidere
ap̃lo: q eos inſtruxe
rat in fide: ⁊ maxime
q: erat in carcere: ſꝫ
nihil adhuc ei miſe/
rant: iſti aũt tres ſup
plerunt defectũ eoꝝ. B
y Refecerũt eñ
⁊ meũ ſpiritũ: q:
gaudebat de elemo/
ſynis eorũ. z Et
vr̃m: q: ego veſter
ſum. Vñ gaudiũ me
um debet eſſe gaudi/ 22.q.4.c.qui
um vr̃m. Aliter iſti in liçaria
ſtructi ab ap̃lo nõdũ 24.q.3.c.cũ ex
ꝑfecte erãt inſtructi: go.§.tẽ i alio
ſed iſti tres eos iſtru
ebãt. Et ꝓpter hoc
dicit ap̃lus. Gau/
deo aũt in pñtia
⁊c. q ꝑſentes apud
vos ſũt quod deerat
de inſtructione fidei
et in hoc refecit ſpi/
ritũ. a Aquila / no
mẽ viri eſt. b Pri/
ſca / nomẽ mulieris:
de quib⁹ Act.xviij.a. Ro.xvj.a. c Cũ domeſtica eccle
ſia: Iſti multos fideles in domo ſua cõgregauerũt: quos de
bonis ſuis nutriebãt: d In oſculo ſctõ. Cõſuetudo erat
vt illi ad q̃s ap̃ls ep̃lam mittebat ſe inuicẽ oſcularenꝛ / in ſignũ
q cũ pace cordis ⁊ dilectiõe ꝓximi iplerẽt q̃ ſcribebat eis: et
ideo cõſuetũ eſt vt in celebratiõe miſſę nos inuicẽ oſculemur.
e Salutatio mea manu pauli / ſupple ſcripta eſt / quę ſe
quiꝛ poſt. i Gr̃a dñi ⁊c. Sꝫ p̃mittit h. f Si q̃s ⁊c.
qð ſilr manu ſua ſcripſerat: ⁊ ſic q̃ſi ꝯcludit totã intentionẽ q̃
erat: vt in vnitate eos coniungeret: q: vnitas hęc conſeruari
non põt niſi ꝑ chriſti amorẽ. Dicit: Si quis ⁊c. g Ana/
thema.i. ſeparatus a deo. h Maranatha.i. donec veni
at dñs.i. vſq ad aduentũ dñi: ⁊ in ipſo aduẽtu ei⁹. Malach.
vlt.b. Percutiã terrã anathemate: de q̃ dicit Matth.xxv.d
Ite maledicti in ignẽ ęternũ. k Charitas mea cũ om/
nib⁹ vob: oẽs diligat me: vel.i. ſic ego diligo chriſtũ ex cha
ritate: ita opto q etiã vos ⁊ vt charitate ipleatiſ.
¶ faciẽs vim in verbo permittendi.i. ſuggeſſit. Qui conan/ Expoſitio
tur impedire: quõ ergo dixerat modo: Et euidens: q: nõ tra/ Glo.
dunt prędicationi. Rñdeo. Epheſij non tradunt ꝑplis.ſ. ſed
multi alij pſeudo impedire volebant. Non obrepit ſomnus:
id eſt torpor ⁊ negligentia. Oia eñ fieri in charitate / nõ cau/
ſa inanis glorię: ergo iuxta h põt intelligi illud. ĩ.x.g. Oia in
gl̃iam dei facite.i. nõ cauſa inanis glorię. Achaię: ꝓuincia eſt
grecię achaia. Suppleuerũt: docendo: Sed nunq̃d docebãt:
Rñdeo: ita / exhortãdo ſingulos ⁊ exẽplo oẽs. Qð ſcribo oẽs
deſiderãt.i. vitã ęnã quã habetis ſi facitis ea q̃ vob ſcribo. Et
anathema.i. ſepat⁹: ſꝫ oĩs chriſtian⁹ q̃ ẽ ĩ mortali nõ amat dñm
ieſũ chriſtũ: ẽ eſt ſeparat⁹ a deo ⁊ ita excõicat⁹. Solo. Et ſi fal
ſi chriſtiani.i. q̃ ſũt ĩ mortali nõ amẽt cũ charitate: amãt tñ na/
turali dilectione qð nõ faciũt infideles ⁊ heretici.

¶ Explicit poſtilla dñi Hugonis Cardinaꝉ ſup Ep̃lam pau/
li ad Corinthios primã.